UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentarii que||stionum Tusculanarum

Cicero, Marcus Tullius

Paris, 1509

Liber Primvs Philippi Beroaldi co[m]mentarii quæstiones tusculanas.

urn:nbn:de:hbz:466:1-70313

Visual Library

Philippi Beroaldi cõmentarii in quæſtiones tuſculanas.

PHILOSOPHIA donũ dei dux vitæ. Virtutis indagatrix vitiorũ expultrix. Diſciplina Diſciplinarũ ſapiẽtiæ amor. Vitæ lex. Trifariã diuiditur. In moralem: naturalẽ: rationalẽ. Prima cõponit animũ. Secũda rerũ naturã ſcrutatur Tertia proprietates verborũ exigit & ſtructurã. Qui mẽbratim philoſophiã diducunt Contenti ſunt hac tripartita diſtributõe. Quidã fruſtratim ſecantes non tã partiũtur q̃ cõcidũt ac lãcinant. Moralẽ que græce ethicæ dicitur: cũ primis excoluit. M. Tullius cõditis voluminibus non paucis. Inter quæ tuſculane queſtiones ſunt famigeratæ. Quas hoc titulo inſcripſit a villa tuſculana: q̃ prius ſyllæ Dictatoris: poſtea fuit. M. Ciceronis qui alteram quoq; villã habuit quã vocabat Academiã. Ab exemplo Academiæ Platonicæ. Vbi cõpoſuit volumina eiſdem nominibus.

Laus philoſophiæ

Tuſculana villa.

Marci Tullii Ciceronis Tuſculanarum quæſtionũ Liber Primus.

CVm Defenſionũ laboribus ſenatoriiſq; muneribus aut oio aut magna ex ꝑte eſſem aliquãdo liberatus retuli me Brute te ortante maxime ad ea ſtudia q̃ retenta aio remiſſa tẽporibus: lõgo iteruallo intermiſſa reuocaui. Et cũ omniũ artiũ: que ad rectã viuendi viã pertinerent: ratio & diſciplina ſtudio ſapiẽtiæ: quę philoſophia dicitur:

CVm vbiq; fere ſe Platonis ſectatorem profiteatur. In quæſtionibus tuſculanis: non minus ſtoicus eſt q̃ Platonicus: probatq; dogmata ſtoicorum quæ auſteriora ſunt quorũ aſtrictior eſt oratio: qui architecti ſunt pœne verborũ In .M. Tullii Ciceronis libris deprendere licet: non Geometriæ. non muſicæ: nõ grammaticæ: nõ deniq; vllius ingenuæ artis ſcientiam ei defuiſſe. Hic dialeticæ ſubtilitatẽ: hic moralis partis vtilitatẽ: hic rerũ motus cauſaſq; cognouit. Ita ex multa eruditione: & omniũ rerũ ſcientia exundat exuberatq; illa admirabilis eloquentia. Vt merito creditũ ſit & proditum M. Tullii Ciceronis ingeniũ ſolum Romano imperio par fuiſſe latinæq; facũdiæ pomeriũ protuliſſe: ſcribit autẽ nominatim ad. M. Brutũ haſce quæſtiones: hominẽ tũ iucũdũ & carũ: tũ litteris ꝑcellentẽ: cuius nomini librũ illũ de claris oratoribus Clariſſimũ dedicauit. Ad quẽ librũ quoq; cui titulus eſt orator. Et quinq; volumina definibus bonorũ malorũq; perſcribit: quem

quanti faciat identidē oſtendit: qui tanta doctrina prædiuus fuit: vti
ne græcis quidem cederet in philoſophia: vt ei interdū ipſe Cicero
nō ſatiſfaciat. Namq̧ illum veluti fractum & elumbē infamabat: hic
tyrannoctonos fuit. Et ſi filius Cæſaris creditus: ſcripſitq̧ ad ipſum
Ciceronem librū de virtute probatiſſimū. Et hoc veluti anteloquium
ſit interprætationum: quas
laconicas inſcribere deſtina-
ueram: vt pote cōcinnas &
breues. Nolebā enim in his
laxi⁹ fuſiuſq̧ euagari: ſicut
in commentariis propertii
atq̧ tranquilli ſumus latiſſi
me expaciati. Laconiſmon
in his de induſtria ſectari
in aīmo erat: vt lectores di
iudicare poſſent an iidem
eſſemus in pauciloquio: q
in multiloqo exiſtimamur.
An in nobis verſatile inge
nium ſit: quod & anguſta
copioſe: & copioſa ſtrictim
poſſit ediſſertare: nō ei minus artificioſū eſt latitudinē materiæ ſtricto
ſermone colligere: quā res breues late differere: ſed nodi enodari ſine
laxamēto: copia rerū explicari ſine copioſa interp̄tatione nō poterāt.
Spero tñ me ſecutū tale tēperamētū: vt cādidus lector: neq̧ multū de
eſſe: neq̧ multū ſupereſſe ſit exiſtimaturus. Defenſionū: laus boni ora
toris: vt in actionib⁹ forēſib⁹ defēdere malit quā accuſare: Cū hoies
Accuſato hoim cauſa geniti ſint: & de⁹ ſit mortali iuuare mortalē p̄terea tū peri
ris nomē culoſū tū ſordidū eſt: vt accuſator noieris: Quod cōtigit cuipiā. M.
ſordidū Bruto quid eſt eī tā inhumanū quā eloquētiā a natura ad cōſeruatio
nē hoim datā: ad hoim peſtē p̄niciēq̧ cōuertere. Ad ea ſtudia: philo
ſophię ſtudia ſignificat. Tēporib⁹ tēpora bellorū ciuiliū turbulēta in
telligi vult. In quibus tollitur e medio ſapiētia vigeritur res vt inqt
ennius. Studio ſapiētię: Sapiētia p̄fectū bonū ē mētis humanę philo-
ſophia ſapiētię amor eſt: & affectatio: quod & ipſo noīe fatetur: qdā
Sophia ſapiētiā dixerūt eſſe diuinorū & humanorū ſciētiā: quā gręci ſophiā
vocāt: philoſophiā vero virtutis ſtudiū. Alii ſtudiū corrigēdę mētis
A quibuſdā dicta eſt appetitio rectę rationis: ab aliis vitę lex: philoſo
phia vt ait veriſſime ſeneca. Animū format & fabricat: vitā diſponit
actiones regit: agēda & omittēda demōſtrat ſine hac nēo ſecurus ē:
philoſophādū ē: ſiue fato cūcta regūtur: ſiue caſus res hūanas ipel-

contineretur: hoc mihi latinis litte
ris illuſtrandum putaui. Non quia
philoſophia græcis & litteris &
doctoribus percipi nō poſſet: ſed
meum iudicium ſemper fuit om-
nia noſtros: aut inueniſſe per ſe ſa
pientius q̄ grecos: aut accepta ab
illis feciſſe meliora: que quidem di
gna ſtatuiſſent: in quibus elabora
rent. Nam mores & inſtituta vitę
reſq̧ domeſticas ac familiares nos
profecto & melius tuemur & lau-

lit:ſiue de⁹ vniuerſi arbiter & cōditor Cūcta diſponit. Noſtros: Laus
romanorū: de q̄bus Plinius gētiū in toto orbe p̄ſtātiſſima vna omni
virtute haud dubie Romana extitit. Cicero quoq; aliubi inq̄t. Inge-
nia vt multis rebus poſſum⁹ iudicare nr̄orū hoim multū cęteris hoi-
b⁹ oim gētiū p̄ſtiterūt. Inſtitutis & legibus: De inſtitutis antiq̄s Ro

tius: rem vero publicā nr̄i maiores
certe melioribus tēperarūt & inſti
tutis: & legibus. Quid loquar de re
militari: in qua cū virtute nr̄i mul-
tū valuerūt: tū plus etiā diſciplina.
Iā illa q̄ natura non litteris aſſecuti
ſunt. neq; cum græcia: neq; vlla cū
gente ſunt conferēda. Quæ enim
tanta grauitas: q̄ tanta conſtantia
magnitudo animi: ꝓbitas: fides: q̄
tā excellēs in oi genere virtus in vl
lis fuit: vt ſint cū maiorib⁹ noſtris
cōparāda. Doctrina græcia nos &
omni lr̄arū genere ſupabat: in quo
erat facile vincere nō repugnātes:
nam cū apud gręcos antiquiſſimū
e doctis ſit genus poetarum: ſi qui
dem Homerus fuit: & Heſiodus
ante Romam conditam Archilo-
chus regnante Romulo: ſerius
poeticam nos accepimus: annis
fere .ccccx. poſt Romam cōditam

manorū captus ē apud Va
leriū: leges decēuirales ait
Liuius eſſe fontem omnis
publici priuatiq; iuris. A-
pud Mar. Tullium. Craſſus
orator ſic refert. Bibliothe
cas me Hercule oim philo
ſophorū vnus mihi videtur
libellus. xii. tabularū: ſiq̄s
legū fontes & capita vide
rit & auctoritatis pondere
& vbertate vtilitatis ſupe-
rare. De re militari: Hęc ꝓ-
pria & veluti peculiaris ars
fuit Romanoꝝ: hac res Ro
mana creuit ad ſūmū: hęc
vt Mar. Tullii verbis vtar:
nomen populo Romano:
hęc huic vrbi ęternā gloriā
peperit: hęc orbē terrarū
parere huic iperio coegit:
lege Ioſephū diſciplinā bel
licā Romanorū miro p̄co
nio extollētē. Doctria grę
cia: Mar. Tulli⁹ in oratōe: ꝓ
L. flacco tribuo grecis lr̄as
do multaꝝ artiū diſciplinā

Leges. xii tabularū

nō adimo ſermonis leporem ingenii acumen: dicēdi copiā Euſebius
quoq; in. viii. preparationis euangelicę Gręcia inquit ſola homines
generat vere cęleſtes atq; diuinos. Natura ad oēm ſciētiā natos. Cui⁹
rei cā ē ſubtilitas aeris. Nō eni temere dixit heraclius. Aer ſiccior aīa
prudētior: ac melior. Homerus āte romā: Cor. nepos in primo chro
nicorū dixit homerū fuiſſe ante Romā conditā annis circiter. C. lx.
Saſſius vero in annalibus de homero & heſiodo ſcriptū reliq̄t vtrūq;
vixiſſe ante Romā conditā Siluiis Albę regnātibus: annis poſt bellū
Troianū plus. clx. alii homerū q̄ heſiodū maiorē natu fuiſſe dixerūt.

Docti gręci

Alii minorem. Mar. Varro non eſſe dubiū inquit quin aliquo tēpore
eodē vixerint eoſq; ſynchronos fuiſſe teſtatur. Liuius. A. Gellius in
Liuius andronicus xvi. primus omniū. L. Liuius poeta fabulas docere Romę cœpit poſt
Sophoclis: & euripidis mortē annis plus fere. C. &. lx. idē alibi liuiū
appellat antiqſſimū poetā. Eiuſdē titus Liuius & Valerius maximus
meminerūt quē ſuarum fa
bularū actorē extitiſſe tra=
dūt. Cognominatus eſt an
dronicus. De quo ſic Dio=
medes. Conſtat apud Ro=
manos ; primū latino ſer=
mone comediam liuiū an=
Ennius dronicū ſcripſiſſe. Enniū:
Mar. Varro ī primo de poe
tis libro ſcripſit. Q. Enniū
natū eſſe. Q. Valerio &. C.
Manilio Cōſulibus. Taren
tinus fuit. Si Euſebio cre=
dimus. Mela pōponius ait
rudias apuliæ oppidū en=
nio ciue eſſe nobiles: cui a=
ſtipulatur ſilius cū ait miſe
rūt calabri rudiæ genuere
vetuſte periit morbo arti=
culari. Neuius: Hic ſtipen=
dia fecit bello punico pri=
mo: plautus vero floruit in
ſcena id tēporis: quo Mar.
Cato orator in ciuitate. In
Origines catonis originibus: ſcilicet portii Catonis. De quibus voluminibus: hæc Ci=
cero in Bruto. Iam vero origines Catonis quē florem aut quod lu=
men eloquentiæ non habēt idē mox paulo in hāc ſentētiā: vtinā ex=
tarent illa carmina. quæ multis ſeculis ante ſuā etatē in epulis eſſe can
titata a ſingulis cōuiuis. De clarorū virorū laudibus in originibus ſcri
ptū reliquit cato: ſcriptionē originū taxat feſtus pōpeius: tāquā mu=
tilā: cū ait originū libros ꝙ inſcripſit Cato nō ſatis plenū titulū ꝓpo
ſiti ſui videtur amplexus: quando ꝑgrauant ea: quæ ſunt rerū geſtarū
populi Romani. Huic generi: ſcilicet poetarū: poeticæq; diſciplinæ.
Oratio Catonis: Idē Cato ſcripſit orōnes āplius cētū quinquaginta.
Probrum Vt probrum: Dedecus turpitudinē: alias conuitiū. Alias ſtuprū &
inceſtum: lex fuit apud romanos: vt probrum virginis veſtalis capite

Liuius fabulā dedit Appio Clau=
dio Cæci filio. M. Tuditano con=
ſulibus: anno ante natum Ennium
qui fuit maior natu: q̄ Plautus: &
Neuius: ſero igitur a noſtris poe=
tæ vel cogniti: vel recepti. Quam
quam eſt in originibus: ſolitos eſ
ſe in epulis canere cōuiuas ad tibi(am)
cinem de clarorum hominū virtu=
tibus: honorem tamen huic gene=
ri non fuiſſe declarat oratio Cato=
nis: in qua obiecit vt probrū Mar
co nobiliori: ꝙ in prouiciam poe=
tas duxiſſet: duxerat autem conſul
ille in ætholiam vt ſcimus Ennium
quo minus ergo honoris erat poe
tis: eo minora ſtudia fuerunt. Nec
tamen ſi qui magnis ingeniis in eo
genere extiterunt: non ſatis græco

peniretur.M.nobiliori: Cognomētū eſt. Dicebatur enim.M.Fuluius nobilior: qui ætholos vicit. Vnde ouans vrbē introiuit. Ambraciam ſignis tabuliſq; pictis ſpoliauit: quā victoriā ennius inſigni poemate celebrauit. Q.Fului⁹ nobilior. M.huiuſce fili⁹ enniū ciuitate donauit.

rum gloriæ reſponderunt: an cenſemus ſi Fabio nobiliſſimo hoī laudi datū eſſet: q pingeret nō multos etiā apud nos futuros polycletos: & parrhaſios fuiſſe: honos alit artes: omneſq; incenduntur ad ſtudia gloria: iacentq; ea ſemper: quæ apud quoſq; improbantur: ſummam eruditionē græci ſi tam cenſebant in neruorum vocūq; cantibus. Igitur & Epaminundas princeps meo iudicio græciæ fidibus præclare ceciniſſe dicitur. Themiſtocleſq; aliquot ante annis cum i epulis recuſaſſet lyram eſt: habitus indoctior. Ergo in græcia muſici

Fabio qđ pingeret: Cognomē ex pictura traxerunt fabii clariſſime gentis. Dicti enim ſunt pictores: princepſq; huius cognominis fabius ædem ſalutis pinxit: quæ pictura durauit ad plinii memoriā æde claudii principatu exuſta. Refert liuius ſabium pictorem delphos ad oraculū miſſum Hānibale italiam vexāte fuit: hic ſcriptor annaliū: ſed impolitus ac ſine vllis ornamētis: ſenſus eſt: ſi honoratus laudatuſq; eſſet fabi⁹ cognomēto pictor ex arte pingendi fuiſſent haud dubie apud romanos nō pauci pictores ægregii: quales polycletus parrhaſiuſq; fuerūt. Miror Ciceronē cū de pictoribus loquatur mentionē facere polycleti. qui ſtatuari⁹ fuit: & ex ære ſigna fecit nobilitata ſcriptorū præconio: cū primis fecit Aſtragalizontes: hoc eſt talis ludentes: quo opere nullū abſolutius iudicant. Sic erudiuit hic toreuticen: vt phidias aperuit: propriū eiuſdē vt vno crure inſiſterent ſigna quæ faciebat parrhaſius autē deſcēdit cū zeuſide in certamē picturę primus ſymetriam dedit picturæ: primus argutias vultus: elegantiā capilli venuſtatem oris expræſſit. De vtroq; Plinius ſatis multa. Honos alit artes: In hanc ſententiā Valerius: virtutis vberrimū alimētū eſt honos. In neruorum cantibus: Muſicā ſignificat. Antiqui neruias vocabāt cordas lyræ: vtpote ex neruis confectas. Epaminūdas: Hic thebanus honeſto genere natus parte polymno Cithariſare: & cātare ad cordarum ſonū doctus eſt a Dionyſio: Carmina cantare tibiis ab olympiodoro: ſaltare a caliphrone: In philoſophia præceptorem habuit lyſiam pithagoreū: fuit modeſtus: prudēs: grauis: peritus belli: fortis manu aīo maximo: adeo veritatis diligens: vt ne ioco quidem

Fabii pictores.

Polyclet⁹

Aſtragalizontes

Parrhaſi⁹

Neruiæ

Epaminūdas

mentiretur. Fidibus: Cithara: & chordis canoris. Virgilius threicia
fretus cithara fidibuſq; canoris. Habitus indoctior: Quintilianus in
primo. Vnde etiã ille mos: vt in conuiuiis poſt cenã circũferretur ly=
ra: cuius cũ ſe imperitũ Themiſtocles confeſſus eſſet: vt verbis cicero

Dictũ themiſtoclis

nis vtar eſt: habit⁹ indoctior: ſcribũt hiſtorici cymonem in cena apud
Laomedontem non inuitũ
decantaſſe: ex quo laudat⁹
eſt: ꝓpoſituſq; Themiſtocli
qđ ille neque cãtare: neque
fidib⁹ didiciſſe Verũ ãpliſſi
mã opulẽtiſſimãq; rẽpubli
cã ſeſe ſcire facere iactaſſet

Laus muſices

In græcia muſici: Tantum
antiqs illis tẽporibus apud
grȩcos venerationis muſi=
cæ fuit: vt idẽ muſici: & va
tes: & ſapiẽtes: iudicarẽtur
auctor eſt timagines oium
in litteris ſtudiorũ antiquiſ
ſimã muſicen extitiſſe. Cõ
ſtat citharedicam artẽ inter
honeſtas ꝓfeſſiones nume
rari: per hanc orpheus plu=
rimũ potuit: hanc philoſo=
phi graues amant: hãc dili=
gũt muſæ: quibus tradẽtibus in vſum hominũ venit: hæc in agoni=

floruerunt: diſcebantq; id omnes
nec qui neſciebat: ſatis excultus do
ctrina putabatur: in ſummo apud
illos honore geometria fuit. Itaq;
nihil mathematicis illuſtri⁹: at nos
metiendi ratiocinãdiq; vtilitate in
ſpecta: huius artis terminauimus
modum. At contra oratorem cele
riter complexi ſumus nec eum pri
mo eruditum: aptum tamen ad di
cendum: poſt autem eruditum: nã
Galbam africanũ Lelium doctos
fuiſſe memoriæ traditũ eſt: ſtudio
ſum autem eum qui iis ætate ante
ibat Catonem: poſt vero Lepidum

Geometria

bus hoc eſt ſacris certaminibus coronatur. Geometria: In numeros
atque formas diuiſa geometria eſt: quã oratori neceſſariam eſſe autu=
mant eruditi: præcipit Plato geometriã muſicãq; pueris eſſe dicẽdã:
quæ ab egyptiis vt ait ſtrabo duxit originẽ ſicut a phœnicibus arith=

Mathematici

metica. Mathematicis: Aſtrologiã. Arithmeticã geometriã: muſicam
mathematicas diſciplinas vocãt: vnde mathematici his diſciplinis va
cantes dicti: alias mathematicus accipitur ꝓ genethliaco aſtrologoq;
ſup quo apud ſuetoniũ ſatis multas. Xenophon ſcribit ſocratẽ nõ ma

Rõcinatores Calculatores Galba orator

gni mathematicas diſciplinas feciſſe. Racionandi: Calculandi ſuppu=
tandi cõputandi. Vnde rationatores dicti: qui calculatores vulgo no=
minantur dictione latina & proba. Martialis nec calculator nec nota
rius velox: maiore quiſquã circulo coronetur. Modũ: Cum videlicet
geometria tollat ſe ad rationẽ vſq; mũdi: & ſiderũ certos cõſtitutoſq;
curſus numeris explicare moliatur. Cõtra: ecõtrario. Galbam: In pri
mo de oratore equidẽ inquit ſergiũ galbã memoria teneo diuinũ ho=

minē in dicēdo:eiuſdē meminit in bruto:& nos in.vii.tranquilli com
mētario. Aphricani: Pu.aphricanus Et Caius Leuius imprimis elo=
quentes fuerūt. Antiquitate magis delectari: & libēter verbis priſcis
vti viſus eſt Lelius.Refert Aulus Gellius.Scipionē omniū ætatis ſuæ
puriſſime loquutū eſſe.Catonē: porciū Catonē ſignificat qui fuit op

Aphrica=
nus
eloquens
Porcius
cato

Catonem: Graccos: deinde ita ma
gnos noſtrā ad ætatē: vt nō multū
aut nihil omnino græcis cederetur
Philoſophia latuit vſq; ad hāc æ=
tatē nec vllū habuit lumē littera=
rum latinarum:quæ illuſtranda &
excitanda nobis eſt: vt ſi occupati
profuimus aliquid ciuibus noſtris
proſimus etiam ſi poſſumus ocio
ſi:in quo eo magis nobis eſt elabo
rādū: ꝙ multi iā eſſe latini libri di
cūt̃ ſcripti icōſiderate ab optimis
illis qdē viris: ſed nō ſatis eruditis
Fieri aūt pōt vt recte qs ſentiat:&
id qđ ſentit: polite eloq nō poſſit:
ſed mādare quēquā litteris ſuas co
gitationes qui eas nec diſponere
nec illuſtrare poſſit nec delectatio
ne aliqua allicere lectorem homi=
nis eſt intemperanter abutentis &

timus orator: optimꝰ ſena
tor: optimus imperator: q
ſine emulo agricola cōdi=
dit librū de re ruſtica origi
nes:orationes:qui cēſorius
dictus eſt. Lepidū: Marcū
emiliū lepidū ſignificat: q
eſt porcina dictus: & ſūmꝰ
orator habitus iiſdē tēpo=
ribus fere quibus galba.Ca
tonē.Lego carbonē fuit au
tem Caius carbo orator ca
norus & volubilis: & ſatis
acer:eundē Lucius Gellius
& vehementē & valde dul
cē: & perfacetū fuiſſe dice=
bat hic optimus illis tēpori
bus eſt patronus habitus.
Gracchos: Duo fuer̄t grac
chi fratres. Tiberius & Ca
ius:ambo eloquētes:quoꝝ
eloquētiæ mater Cornelia
multū cōtulit:verū & doc=
tior & eloquētior fuit Ca=
ius:q erat minor natu:quo
nemo plenior nemo vberior fuiſſe fertur: grādis erat verbis:ſapiens
ſentētiis:genere toto grauis.Si occupati: ſignat tempus: quo in cau=
ſis foreſibꝰ dñabatur: & quo cōſul Caitlinę cōiurationē detexit vin
dicauitq;.Otioſi:Dū feriati a rebꝰ forēſibꝰ in otio iſta cōſcribimꝰ:vir
doctꝰ eni plura i otio cōficit:q̄ reliq i negocio.Scripti icōſiderate:añ
Ciceronē fuerūt aliquot ipoliti & rudes:q philoſophiā latinitate do=
uare conati ſūt:ſed tā illepide & iproſpe:vt eā potiꝰ polluer̄:q̄ exorna
re videret̄.Duo vero lumina doctrinarū eođ tp̄e extiter̄t. Mar.Tulliꝰ
& Mar.Varro:q philoſophiā latinę loq docuerūt Eiuſq; exornatores
extiter̄t:hic ait Martianꝰ capella.Marci Varro.dialecticā pria i latinā
vocē pellexit iduſtria:ac fādi poſſibilitatē p ſcholas auſonias cōpauit

Lepidus
porcina
Carbo
orator
canorus
gracchi
Duo lumi=
na doctri=
narum.

Diſpoſi= tio Quod eas nec diſponere: Inter p̃cepta rhetorices cũ primis celebrat̃ diſpoſitio:quæ docet ſingula ſuis locis decenter collocare:igitur qui inuenta ſua mandat litteris citra diſpoſitionẽ & ſine eloquutionis or natu: is placere non poteſt: officiũ perfecti oratoris eſt:vt probet: vt delectet: vt flectat: probare neceſſitatis eſt. Delectare ſuauitas:flectere

ocio: & litteris. Itaq; ſuos libros ip ſi legunt cum ſuis: nec quiſquam attingit præter eos qui eandem li= centiam ſcribendi ſibi permitti vo lunt. Quare ſi aliquid oratorie lau di noſtra attulimus induſtria: mul to ſtudioſius philoſophiæ fontis aperiemus: e quibus etiam illa ma= nabant: ſed vt Ariſtoteles vir ſum mo ingenio ſcientiæ copia cũ mo= tus eſſet. Iſocratis rhetoris gloria: dicere etiam cœpit adoleſcẽtes do cere: & prudentiam cum eloquen tia iungere: ſic nobis placet: nec pri ſtinum dicendi ſtudium deponere & in hac maiore: & vberiore arte verſari. Hanc enim perfectam phi loſophiam ſemper iudicaui: quæ

victoriæ. Ipſi legunt: Ita oratius quin ſine riuali teq; & tua ſolus amares. Illa: ſcilicet oratoria: ſcribit Ci= cero in oratore ſe oratorẽ extitiſſe nõ ex rhetorũ offi cinis. Sed ex academiæ ſpa tiis: philoſophorũ eni diſ= putationibus maxime ora= tor eſt adiutus: cũ oĩs vber tas: & quaſi ſylua dicendi ducta ab illis ſit. Motus

Domus iſocratis officina dicendi iſocratis gloria: Iſocrates magnus orator fuit & per fectus magiſter: qui & ſcri pſit multa præclare & do= cuit alios: cuius domus cũ ctæ græcię quaſi ludus qui dam patuit: atq; officina dicẽdi ſolitus erat hic ſcri bere aliis orationes: quibus in iudiciis vterẽtur Ariſto teles quaſi ſubinuidẽs glo riæ iſocratis cœpit & ipſe poſt meridianis ſcholis precipere artem ora toriam. Noto quidem illo vt traditur verſu frequẽter vſus: αισ= χρορσ ιοϖαρκαι ισοκρατηρ εαρλεγειρ ideſt turpe eſſe ta cere & iſocratem pati dicere. Prudentiam cum eloquentia: nomine prudentiæ hoc in loco ſignificari videtur philoſophia ſtudiumq; ſa pientiæ: cuius maximus profeſſor erat Ariſtoteles: Dixit tamen Mar. Tullius in primo de officiis. Ariſtotelem delectatum ſtudio philoſo phiæ contempſiſſe forenſe dicendi genus. Priſtinum dicendi ſtudium

Philoſo= phia maxima diſcipli= narum oratorium & forenſe. In hac maiore arte: Philoſophiã intelligi vult: quæ diſciplinas eſt diſciplinarum: & inter ingenuas diſciplina haud dubie primatum tenet. Seneca inter ſtudia liberalia. Solum ſapientiæ ſtudium dicit eſſe liberale: ſublime forte: magnanimum. Cætera pu= ſilla & puerilia eſſe. Copioſe poſſet: perfecta illa philoſophia eſt: quæ

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

eloquentiæ ornamẽtis culta progreditur. Diſputator enim: & philoſo
phus: ſi qua ei delectãdi cura eſt: Rhetorico colore aſpergendus eſt.
Et pigmentis oratoriis venuſtandus. Sicut orator ſi perſuadere vult:
dialecticis quaſi neruis atqꝫ oſſibus eſt roborãdus. Scholas græcorum.
Scholã dici ludũ litterariũ: quis ignorat a verbo græco ſcholazo: qd̄

Diſputator pigmentis oratoriis venuſtãdus.

de maximis queſtionibus copioſe
poſſet ornateqꝫ dicere: in quam ex
ercitationem ita nos ſtudioſe ope
ram dedimus: vt iam etiam ſcho-
las græcorum more habere aude-
remus. Vt nuper tuum poſt diſceſ
ſum: in tuſculano: cum eſſent cum
plures mecum familiares: tentaui
quid in eo genere poſſem. Vt eni
ante ea declamitabã cauſas: quod
nemo me diutius fecit: ſic hæc mi-
hi nunc ſenilis eſt declamatio po-
nere iubebam: de quo quis audire
vellet: ac id aut ſedens aut ambu-
lans diſputabã. Itaqꝫ dierũ quinqꝫ

ſignificat vaco: quoniã ſci-
licet cæteris rebus omiſſis
vacare liberalibꝰ ſtudiis pu
eri debent: auſonius tamen
ſcholã a vatione dici ſen
tit & laxamento qd̄ pueris
interdũ dandũ eſſe p̄ſcribit
Sic eni inquit. Grato ſcho-
la nomine dicta eſt. Iuſta la
boriferis tribuantur vt otia
muſis. Nũc Cicero ſcholas
intelligi vult diſputationes
cõtrouerſiaſqꝫ: q̄ in ſcholis
inter doctorẽ: & diſcipulos
ocioſe agitari ſolẽt. Decla
mitabã cauſas: Seneca i pri
mo declamationũ. Decla-
mabat inqt Cicero: nõ qua-
les nũc: cõtrouerſias dici-
mus: nec tales quidẽ quales ante Ciceronẽ dicebãt: quas theſis voca-
bant: cõtrouerſias nos dicimus Cicero cauſas vocat. Declamatio ſe
nilis: Diſputatio philoſophica. Declamationis nomen auctore ſeneca
apud nullũ auctorẽ antiquũ. Ante ipſũ Ciceronẽ inueniri põt: eſt aũt
declamatio vt putat caluus domeſtica exercitatio q̄ res plurimũ con
ducit eloquẽtiæ: qd̄ dicẽdi genus vtinã nõ exoleuiſſet: vtinã his tẽpo
ribus vigeret. Ad alẽdã formãdãqꝫ eloquentiã: cuius vix vmbrã reti-
nemus: & eius quidẽ infractæ & corruptæ. Sedens: ex ſocratis inſti-
tuto vetus prouerbiũ eſt. Romanus ſedẽdo vincit. Et plautinꝰ ſeruus
ait. Nimio plus ſapio ſedẽs. Socrates aũt potiſſimũ ſedẽs diſputabat:
& ita inducitur a Platone apud quẽ in libris de republica. ait ſe conſe-
diſſe cũ multis in domo polemarchi: & in phedro ſub ꝓceriſſima pla
tano cõſidẽs diſſerit: & in pluribꝰ quoqꝫ aliis dialogis. Ambulãs: Ari
ſtotelis more q ãbulãs diſſerebat vñ peripatetici nũcupati ϖερ ϖα.
τορ: eni græci vocant ãbulationẽ: hinc Ariſtoteles cõmẽtatões ve-
ſpertinas Δει λινωρ ϖεριϖετορ: ideſt poſt meridianã ãbulatio
nẽ appellabat: Ego quoqꝫ ãbulans cudere cõmentarios: & orationes

Schola vnde

Controuerſiæ Cauſæ.

Declamatio

Romanꝰ ſedendo vicit.

Vnde peripatetici

Excipiē- teRaynal do nr̃o di ſcipulorū probatiſ- ſimo.

cōponere ſoleo: excipiente quæ dictamus Raynaldo noſtro: Diſcipu lorū probatiſſimo: qui mihi a manu eſt. Socratica ratio: totus plato: qui deus philoſophorū nūcupatur cōſtat ex dialogis: quoniā ſcilicet per diſputationē Interrogando reſpondēdo dicēdo. Contradicēdo facillime veritas ellicitur: & cuncta magis colliqueſcunt. In dialogis autē platonicis: qui diuini tus ſcripti ſunt ferme ſemp̄

Socrates litteram nullā ſcri pſit.

ſocrates diſputator induci tur Platonis ipſius doctor: & philoſophorū fons cum nullā ipſe litterā ſcripſerit: tradit tamē Plato poematia quedā a ſocrate in apollinē cōpoſita fuiſſe. Quod veriſ ſimillimū. Ex doctrina aca demicorū hoc dictū eſt; ꝗ nihil affirmabāt: & incōprē ſibilitatē maxime aſſerebāt Vnde dicti ſunt σκεπτι- κοὶ καὶ ἀπορητικοί: id

Cōſidera tores aca demici Opina- torem.

eſt cōſideratores dubitato- resqꝫ: quorū propriū eſt opi nari. & Marcꝰ Tulliꝰ in hor tenſio ſe magnū opinatorē eſſe cōmemorat: & vt teſtis eſt Cicero in ſecundo de fi- nibus quaſi deſperata cognitione id ſequi volūt: quodcūqꝫ veriſimile videatur. Quaſi agatur res: per dialogiſmū: dialogūque. Ita enim res agi videt̄: vbi colloquutores introducūtur: vbi diſcipulus interrogat magiſtrū: & ille ad interrogata reſpondet problemata diſſoluēs: & pe titiones enucleans: in hortenſio ait Cicero veri inueniēdi cauſa cōtra omnia dici oportere. Malū mihi videtur: propoſitio diſcipuli per dia logū quæ in pomponiū atticū eſſe volūt: & ideo per litterā. A. nomē attici ſignāt: qui interrogat: querit ex Mar. Tullio perinde ac ex ma- giſtro: & ille reſpondet. vnde merito queſtiones a querēdo dicte: greci

zetemata proble- mata.

zetemata: & problemata appellāt: ex hac differendi formula maxime veritas vel quod veriſſimillimū ſit inueniri poteſt. Eſt igitur miſerū: quibuſdā argumentū hoc: quaſi parū probū improbatur: tāquā neqꝫ conſequēs neqꝫ neceſſariū ſit. Si malū ergo miſerū: cum inter pleraqꝫ mala in hominibus: nō tanti ponderis vt miſerū efficiāt: veluti ſi di- ues equū amiſerit: ſi robuſtus febricula laboret: hec eni mala ſunt ſed

ſcholas vt græci appellant: in to- tidem libros cōtuli. Fiebat autem ita vt cum his qui audire vellet: di xiſſet quid ſibi videretur: tum ego contradicerem. Hæc eſt enim vt ſcis vetus & ſocratica ratio cōtra alterius opinionem diſſerēdi. Nā ita facillime quid veriſſimilimum eſſet inueniri poſſe Socrates arbi- trabatur: ſed quo commodius diſ putationes explicentur: ſic eas ex ponā quaſi narretur: ergo ita naſ- cetur exordium. A. Malum mihi videtur eſſe mors. M. his ne ꝗ mor tui ſunt: an his quibus moriendū eſt: A. vtriuſqꝫ. M. eſt igitur miſe-

non talia:quæ miſeriã afferre poſſint: verũ Cicero ſtoicos ſequutus q̃ rectiſſime colligit:ſi malũ ergo miſerũ:ſtoicis enim placet: in eo quod malũ ſit ineſſe & miſerias & erũnas: & calamitates omnis:ex quo colligimus ſi mors malum:ergo miſerũ. Cõſequitur enim id ex dogmate ſtoicorũ:apud quos tamẽ mors nec bonũ nec malũ eſt: ſed adiapho-ron ideſt indiferẽs. Si conſtare vis:ſi cõſentanea dicere:ſi hãc ſentẽtiã: qđ mors malũ ſit. Conſtantẽ: firmã: ratã habere vis. Semper: Et tẽpore preterito & futuro. Miſeriæ finis : Ita Ceſar apud ſaluſtiũ ait mortem erũnarũ requiẽ eſſe in luctu atq; miſeriis. Eã cũcta mortaliũ mala diſſoluere. Lucan⁹. Mors vltima pena eſt: nec metuẽda viris: & Oratius: mors vltima linea rerũ eſt. Sẽpiternã : ſempiternũ vel eternũ: ꝓprie dicitur: quod neq; initium vt eſſet habuit neq; ceſſaſſe vnq̃ põt eſſe qđ eſt: auctor origines iꝑ primo ꝑiarchon. Centũ milib⁹ annorũ loq videtur ſecũdum eos: qui nundũ neq; genitu neq; interiturũ vnq̃ fuiſſe ꝑdiderunt: & ita hoies ſemꝑ fuiſſe neq; vnq̃ niſi ex hominibus natos atq; eorũ generi caput exordiũq; nũllũ extitiſſe arbitrati: ſunt q̃ opinio auctores hẽt pithagorã:architã:oẽſq; adeo pithagoricos: Ariſtoteles quoq; ſtagirites:& theophraſtus: multiq; nõ ignobiles ꝑipatetici idẽ ſcripſerũt. Triceps apud inferos cerberus: feſtiuiter ludit: tãq̃ talia minime metuenda ſint: cecinit enim Lucretius. Inferos nullos eſſe: & cõcludens ait: qui neq; ſunt vſquã neq; poſſunt eſſe profecto: pithagoras apud Ouidiũ inquit. Quid ſtyga quid tenebras & nomina vana timetis materiẽ vatũ. Seneca in libro de cõſolatione ad martiam. Illa inquit q̃ nobis inferos faciũt terribiles fabula eſt: nullas iminere mor-

rum: quoniã malum. A. carte. M. ergo & hi quibus euenit iã vt morerentur: & hi quibus euenturum eſt miſeri. A. mihi ita videtur. M. nemo ergo non miſer. A. prorſus nemo. M & ſi tibi quidem conſtare vis: omnes quicunq; nati ſunt : erunt ve: nó ſolum miſeri: ſed etiã ſemper miſeri: nam ſi ſolum eos diceres miſeros: quibus moriendum eſſet neminem tu quidem eorum qui viuerent : exciperes : moriendum eſt enim omnibus: eſſet tamẽ miſeriæ finis in morte quoniã autem etiam mortui miſeri ſunt: in miſeriam naſcimur ſempiternam. neceſſe eſt enim miſeros eſſe eos: qui centum milibus annorum ante occiderunt: vel potius oẽs quicunq; nati ſunt. A. ita prorſus exiſtimo. M. dic quæſo num te illa terrent triceps apud inferos Cerberus?

Adiaphoron

Mors requies erũnarũ

Sempiternum

Hoies ſꝑ fuiſſe.

Inferos nõ eſſe:

tuis tenebras: nec carcerem: nec flumina fragrantia igne: nec tribu=
nalia & reos Iuſerunt iſta poete & vanis nos agitauere terroribus: qui
etiam Mar. tullius in oratione pro cluentio falſa eſſe: quæ de inferis
traduntur indubitãter affirmat: idq; ab omnibus intelligi. Diuus Au
guſtinus vtpote eccleſiaſticus ſcriptor: inferos eſſe quidem nõ negat
ſed in qua mũdi parte ſint
hominem ſcire neminem
arbitratur. Cocyti fremi=
tus: De cocyto acheronte
leteo anne: ſtygia palude:
phlegetonte reliquiſq; in=
ferorũ terriculamentis plu
rima Plato & poete diuul=
garunt omnibus notiſſima
philoſophorum vetuſtiſſi=

cocyti fremitus: traiectio acherõtis
mento ſummam aquam attingẽs
ſiti enectus tãtalus: nũ illud quod
ſiſyphus verſat ſaxum: ſudans ni=
tendo: neq; proficit hilum fortaſ=
ſe etiam: inexorabiles iudices: mi=
nos: & rhadamantus: apud quos

mi non aliud eſſe inferos dixerũt: q̃ corpora mortalium: hoc animæ
Inferi in nobis. ſepulchrum: hoc plutonis concaua hoc inferos vocauerunt: & omnia
quę illic eſſe credidit fabuloſa perſuaſio in humanis corporibus aſſi=
Obliuionis gnare conati ſunt: obliuionis fluuium nihil aliud eſſe aſſerentes q̃ erro
rem animę obliuiſcentis maieſtatem vitæ prioris: conſimiliter phle=
Phlegetõ getontem ardores irarum & cupiditatum eſſe putarunt: Acherontem
Acherõ. quicquid feciſſe dixiſſe ve vſq; ad triſtitiam humanę varietatis more
Cocytus nos penitet: Cocytum quicquid homines in luctum lachrimaſq; cõ=
Styx pellit: ſtygem quicquid inter ſe animos humanos in gurgite mergit
odiorum. Tranſuectio: ſcilicet animarum. quas tranſuehit acherontẽ
Necatus. cymba ferruginea portitor caron. Enectus ſiti: Necatus vt inquit
Nectus Priſcianus in. xi. proprie dicitur ferro: nectus ſiue enectus alia vi: ſi=
Sitis tã=tali ad Auaros tis autem tantali deſignat ſupplicium auarorum: qui magnas inter o=
pes inopes ſunt: & in copia ſitiunt: & in affluentia eſuriunt: quoniã
vt vetus prouerbium eſt. Auaro tam deeſt quod habet: q̃ quod non
habet. Notandum eſt: quod tantalo quoq; ſaxum impendere tradi=
tum eſt: quod ad ſuperſtitionem refertur a Lucretio cum ait Diuum
metus vrget inanis mortales caſumq; timent quem cuiq; ferat ſors
Tantalo ſaxũ im=pendet. .M. Tullius in primo de finibus ad mortem metumq; refert. Accidit
inquit etiam mors: quę quaſi ſaxum tantalo ſemper impendet. Siſy=
phus: Siſyphum ſaxum voluentem: nihil aliud intelligi vult, quam am
Siſyphi pena ad ambi=tioſos bitionem & repulſam: quia ſemel repulſi petitores ambire non deſinũt
petereq; nõ ceſſant: Lucretius: Siſyphus in vita quoq; nobis ante ocu
los eſt: qui petere a populo faſces ſceuaſq; ſecures imbibit & ſemper
victus triſtiſq; recedit: alii ſaxum ingens voluere ſignificari aiunt in
hilum. efficacibus laborioſiſq; conatibus vitam terentes. Neq; proficit hilũ

quicq̃ tantillum minimum hilum putant eſſe quod grano fabæ adhe-
ret ex quo nihil & nihilum. M. Varro li. de analogia nouiſſimo: ita
q; vt eum quem putamus eſſe non hili. Dicimus nihili: ſic in quo pu
tamus eſſe nequicq̃ dicimus neq̃ dixit vetus poeta: Neq; diſcendi fa
cit hilum: quod valet neq; diſpendii facit quicq̃. Priſcianus in ſexto:

nec te. L. Craſſus defendet: nec. M.
Antonius nec quoniā apud græ-
cos iudices res agetur: poteris ad-
hibere Demoſthenē tibi ipſi ꝓ te
erit maxima corona: cauſa dicēda.
hæc fortaſſe metuis: & iccirco mor
tē cenſes eſſe ſempiternū malū. A.
adeo ne me delirare cēſes vt iſta eē
credā? M. an tu hęc eſſe nō credis?
A. minime vero. M. male hercule
narras. A. cur quæſo? M. quia de-
ſertus eſſe poſſem: ſi cōtra iſta di-
cerē. A. quis enim nō in eiuſmodi
cauſa: aut qd negocii eſt: hæc poe
tarū & pictorū portēta cōuincere
M. atqui pleni ſunt libri phyloſo-
phorū cōtra iſta ipſa diſſerētiū. A.

nihil & nihiluma non & hi
lum eſt compoſitum: quod
ſine dubio eſt nomen hilū
enim pro vllum vetuſtiſſi-
mi proferebant. Minos &
rhadamantus: De his vir-
gilius. Quæſitor minos vr
nā mouet & gnoſius hæc
rhadamantus habet duriſ- Rhada-
ſima regna. Caſtigatq; au- mātus iu
ditq; dolos ſubigitq; fate dex aſia-
ri: ſcribit plato in gorgia. ticorum
Iouem cōſtituiſſe filios iu
dices apud inferos minoē
Eacum & rhadamantum.
Ex quibus rhadamantus
aſiaticos iudicat Eacus eu
ropeos minos vero tanquā
quæſitor præeſt. Lucius
Craſſus: Nomina ſunt no Craſſus
biliſſimorum oratorum pa Oratores
tronorumq; qui diſputant
apud Ciceronē in libris de oratore. In bruto vero ait Craſſum & An- Antoni⁹.
tonium oratores maximos fuiſſe Lucio Craſſo nihil ſtatuo inquit fie
ri poſſe perfectius. Erat ſumma grauitas: erat cum grauitate iunctus
faceciarum & vrbanitatis oratorius non ſcurrilis lepos. In antonio
vero ait actionem fuiſſe ſingularem cuius vox fuit ſubrauca. Erat me
moria ſumma: cui omnia veniebant in mentem: hic eſt Antonius: q
dixit a ſe diſertos viſos eſſe multos eloquentem autem neminem.
Apud græcos iudices: Minoē rhadamantum: & eacum. Demoſthe- Demoſte
nem: Oratorum græciæ columen & decus: quo. Mar. Tullius athe- nes regu-
nas ipſas magis athicas fuiſſe non credit. Plinius in epiſtolis. Demo la orator:
ſthenem normam oratoris & regulam eſſe refert. Maxima corona: Co
ronam populi dicit multitudinem: circum ſubſellia in iudiciis ſtare ſo
litam. Adeo ne me: Scite facit diſcipulum inferos negare: quos ſi eē
affirmaſſet: non poterat diſputatio longius protrahi. Pictorum por-

tenta: Iuxta illud Oratianũ: pictoribus atq; poetis qdlibet audiendi
ſemp fuit æqua ptãs. Philoſophoꝝ: Vt platonis & platonicoꝝ: q in-
feros eſſe cõfirmãt. Excors: Inſipiens: imprudẽſq;: ſuper hoc verbo
mox plura. Iſta: Quæ de inferis ꝓdunt: q̃ vt Iuuenalis ait: nec pueri
credũt. Apud inferos vlli: ſi inferi nuſq̃ ſunt conſectariũ eſt: vt apud
inferos nulli ſint: nec miſe-
ri: nec nõ miſeri. Nuſquã
nõ: Alicubi ſint neceſſe eſt.
Nuſquã eẽ puto: Autumat
diſcipulus nuſquã eſſe mor
tuos: tãquã morte oĩs ſẽſus
extinguat: intereatq; anim⁹
vna cũ corpe: ſecũdũ dog-
ma epicureoꝝ. Miſeros qa
nulli ſunt: In hãc ſẽtẽtiã ait
Auguſtin⁹ in .xi. de ciui. dei.
vi quadã naturali ipm eẽ iu

Eſſe iucũ dum eſt.

cũdũ eſt: vt nõ ob aliud hi:
q miſeri ſunt nolint: interire
Et mox paulo: ſi quis miſe-
rimis imortalitatem daret:

Eſſe i miſeria q̃ nõ eſſe.

qua nec ipſa miſeria more-
ret ꝓpoſito ſibi qd ſi in ea-
dẽ miſeria ſemp eſſe nollẽt:
nulli & nuſquã eſſent futuri
ſed oĩmodo ꝑituri: ꝑfecto
exultarẽt leticia: & ſic ſemp
eligerẽt eẽ quã oio nõ eſſe.
Quẽ eẽ negas: Quoniam
q miſer eſt ſine ſenſu eſſe nõ
põt. Vnde repugnãtia ſunt
miſerũ eſſe & nullũ eſſe. Ita
hebes: Obtuſi: craſſiq; inge
nii. Fortunas: Diuitias o-
pulẽtias. Craſſum aũt illũ ſi

Dictum Craſſi.

gnificat oĩum quiritiũ poſt
Syllã ditiſſimũ: qui partho
rũ eſuriens aurũ apud illos
occubuit cruciabiliter inter
fect⁹: hic negabat diuitẽ eſſe
niſi q redditu ãnuo legionẽ

inæpte ſane: quis eſt enim tam ex-
cors: quẽ iſta moueant: M. ſi ergo
apud inferos miſeri non ſunt: ne
ſunt vlli apud inferos quidem. A.
ita prorſus exiſtimo. M. vbi ſunt
ergo his quos miſeros dicis. aut
quẽ locũ incolũt: ſi enim ſunt nuſ
quã eſſe nõ poſſunt. A. ego vero
nuſquam eſſe illos puto. M igitur
ne eſſe quidẽ. A. prorſus iſto mõ:
& tamẽ miſeros ob idipſum qdẽ
quia nulli ſunt. M. iã mallẽ cerbe-
rũ metueres quã iſta tã incõſidera
re diceres. A. quid tandẽ. M. quem
eſſe negas: eundẽ eſſe dicis: vbi eſt
acumẽ tuũ: cũ. n. miſerũ eſſe dicis:
tũ eũ q nõ ſit: dicis eſſe. A. nõ ſum
ita hebes vt iſta dicã. M. quid dicis
igitur. A. miſerũ eſſe verbi cã Mar-
cũ craſſum: q illas fortunas morte
dimiſerit miſerũ. Gn. Põpeiũ q tã-
ta gloria dignitate tãta ſit orbatus
oẽs deniq; miſeros q hac luce care-
ant. M. reuolueris eodẽ: ſint enim
oportet: ſi miſeri ſint: tu autẽ mo-
do negabas eos qui mortui eſſent:
ſi igitur nõ ſunt nihil poſſunt eſſe
ita ne miſeri quidẽ ſunt. A. nõ dico
fortaſſe etiã ꝗ ſentio: nã iſtud ipm

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

tueri poſſet. Si igit̃ nõ ſunt: Interrogatus phyloſophus ab Alexãdro magno. Vtrũ pluresviui eſſent an mortui: viuẽtes inqt: mortui enim nõ ſunt. Antequã ſũ natus. Nõ magis inqt Pliniꝰ a morte ſenſus vllus eſt aut corpori: aut aĩæ: quã ãte natalẽ ſibi qſqȝ ſpecimẽ ſecuritatis ſumere põt ante genitali experimẽto. Pugnãtia: Pugnãt hæc iter ſe.

Mortui nõ ſunt.

nõ eſſe cũ fueris: miſerimũ puto: quid miſeriꝰ: q̃ oĩno nũquã fuiſſe? Ita qui nõdũ nati ſunt: miſeri iam ſunt: quia non ſunt: & nos ipſi ſi poſt mortẽ miſeri futuri ſumus miſeri fuimus antequã nati. Ego aũt nõ cõmemini antequã ſum natus me natũ miſerũ. Tu ſi meliore memoria es velim ſcire: & ecquid de te recordere. A. Ita iocaris: quaſi ego dicã eos eſſe miſeros: qui nati nõ ſunt: & nõ eos miſeros q mortui ſunt. M. Ergo eſſe dicis eos. A. imo quia non ſunt cũ fuerint eos miſeros eſſe. M. Pugnãtia te loqui non vides? quid enim tã pugnat: quã nõ modo miſerũ ſed oĩno qcquam eſſe ꝙ nõ ſit? An tu egreſſus porta capena cũ calatini ſcipionũ ſeruiliorũ metellorũ ſepulchra vides miſeros putas illos? A. quoniam me verbo præmis: poſt hac nõ ita dicã: miſeros eſſe: ſed tãtum miſeros ob idipſum: quia nõ ſunt. M. Nõ dicis igitur miſer eſt. M. Craſſus: ſed tantũ miſer. M. Craſſus. A. ita plane. M. Quaſi non neceſſe ſit qcqd iſto mõ ꝓnuncies: id aut eſſe aut nõ eſſe: an tu dialecti-

Miſerũ eẽ & nullũ eſſe: quoniã miſeria ſine ſenſu eẽ nõ põt: q vero nullus eſt oĩ caret ſẽſu. Porta capena: De hac Iuuenalis. Madidãqȝ capenã: & Marcialis. Capena grãdi porta qua pluit gutta Calatini. Attiliꝰ calatinus prio punico bello carthaginẽſiũ ꝑſidia ex munitiſſimiſ ſiciliæ ciuitatibꝰ deiecit: panormũ cœpit: ſiciliã ꝑuagatꝰ magnã hoſtiũ claſſẽ ſupauit. Seruilioꝝ: In gẽte ſeruilia floruit ſeruiliꝰ is: q ꝓcõſul iſaurici cognomẽ meruit ex iſauria regiõe ſub iugum miſſa vectigaliqȝ fcã: cuiꝰ Amianꝰ marcellinꝰ & reliq meminerũt. Metelloꝝ. De metellis. Pliniꝰ. Liuiꝰ Cicero ceteri: i q̃ familia ſũt famigerata cræticoꝝ macedõici: dalmatici. balearici. cognomẽta. Verbo: Scilicet eẽ tãq̃ aliđ ſit dicere miſerũ hoiem: aliđ miſerũ eẽ hoiem: cũ id verbũ ẽ plerũqȝ abſit: & extriſecꝰ ſubintelligat̃ ſine ſentẽtie detrimẽto. Dialecticis: Iſagogas vocãt dialectici itroductões: q̃s neceſſũ ẽ adire atqȝ cognoſcere his q in diſciplias dialecticas iduci atqȝ ibui cõcupiſcũt. Oẽ ꝓnũciatũ. Mar. Var. & Leliꝰ

Capena

Calatinꝰ.

Seruilius iſauricus

Metellorũ cognomina.

Iſagogæ.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Axio- mata Pronun- ciatum. Prolo- quium. Axioma.

Varronis magiſter ꝓfata & ꝓloquia appellant: quæ græci ἀξιωμα quod Cicero ꝓnũciatũ interp̄tatur. Axioma aũt ſiue ꝓnunciatũ: ſiue ꝓloquiũ eſt ſentẽtia in qua nihil deſideratꝰ qđ vt iplanius fiat exẽplo inſtruemus. Igitur Axioma ſiue ꝓloquiũ dicere placet: ſiue ꝓnũciatũ huiuſmodi eſt. Hãnibal penus fuit. Scipio numantiã deleuit milo cæ-dis dãnatus eſt: & oĩno qc-quid ita dicitꝰ plena & ꝑfec-ta verboꝝ ſentẽtia: vt id ne ceſſe ſit aut verũ aut falſum eẽ: id a dialecticis ἀξιωμα appellatũ eſt a. M. Varrone ꝓloquiũ a Mar. ãt Cicerõe ꝓnũciatũ: quo ille tamẽ vo cabulo tãtiſꝑ ſevti atteſtatꝰ eſt quoad inq̄t melius inue-nero: ſicut rettulit. A. Gelliꝰ videlicet reſpiciẽs ad hunc Ciceronis locum: Alibi. M. Tullius dixit fundamẽtum dialecticę eẽ axioma: qđ ait eſſe quaſi effatũ. Eſt p̄terea ἀξιωμα. i. pronũciatũ qđ alii adiũctũ alii cõnexũ di-xere: id tale eſt ſi Plato ãbu lat plato mouetꝰ. Si dies eſt ſol ſup terrã eſt. Eſt itẽ ali-ud qđ gręci Διεξευγμε-νον ἀξιωμα nos diſiun-

Diſiũctũ ꝓloquiũ

ctũ ꝓloquiũ dicimꝰ. Id huiuſcemõi ẽ: aut malũ ẽ voluptas: aut bonũ: aut neq; bonũ neq; malũ eſt. Iã opinor ſatis liquet qd ſit Axioma. Et patefactꝰ ẽ Ciceronis ſenſus alioq ſubobſcurus. Marcianꝰ capella in li bro dialecticæ de axiomate intelligi volẽs ſic ait. Qđ fuerit ex noĩati uo caſu nois & tertia verbi pſona cõiũctũ ꝓloquiũ dr̃. Ergo miſer eſt. M. Craſſus ꝓloquiũ ſiue ꝓnũciatũ erit videlicet ſentẽtia perfecta ex noĩe & verbo: qđ ſi verbũ ſupp̄ſſũ fuerit vt miſer. M. Craſſus nihil ſi-gnificabitꝰ nec iplebitꝰ ſentẽtia: niſi verbũ eſt ſubintelligatꝰ. Secũdũ eñi dialecticos qđ & Priſcianus memorat: partes oratõis ſunt duæ tãtũ nomẽ. ſ. & verbũ quia hæ ſolæ cõiũctæ plenã faciũt orationẽ alias ãt

Syncate-gorema-ta.

partes ſyncategoremata hoc eſt ſignificãtia appellãt. Cogitãdũ eſſe moriendũ Lucretius. Et metus ille foras præceps acherontis agẽdus funditus humanã ꝗvitã turbat ab imo oĩa ſubfundẽs mortis nigrore.

cis ne ibutus quidẽ es: in primis. n. hoc traditur Oẽ ꝓnũciatũ ſic mi-hi in p̄ſencia occurrit vt appellarẽ axioma vtar poſt alio ſi inuenero melius. id ergo ẽ ꝓnũciatũ: ꝙ ẽ ve rũ aut falſum. Cũ igitur dicis miſer Marcus Craſſus: aut hoc dicis mi-ſer eſt Marcus Craſſus vt poſſit iu-dicari verũ id falſum ne ſit: aut ni-hil dicis oĩno. A. Age iam cõcedo non eſſe miſeros qui mortui ſunt: quoniã extorſiſti: vt faterer qui oĩ no nõ eſſent: eos ne miſeros quidẽ eſſe poſſe. Quid? qui viuimus cũ moriendũ ſit: nõne miſeri ſumus? Quæ eñi poteſt in vita eſſe iucun-ditas: cũ dies & noctes cogitandũ ſit: iã iãque eſſe moriendũ. M. Ec-

Nec vllã eſſe voluptatẽ liquidã purãq; relinquit: Seneca in epiſtolis moralibus p̃cipit vincẽdũ eſſe mortis mætũ: qui victores gẽtiũ vicit.
Mori mortuis: Quod iã p̃teritũ eſt. Calcem: Terminũ & mætã.
Decurſum: Trãſlatio ab aurigis curſoribuſq;: q ex carceribus ad mætas decurrẽtes cõficiũt ludicrũ curule.

quid ergo intelligis quãtũ mali ex humana conditione deieceris. A. quo nã modo: quia ſi mori etiam mortuis miſerũ eſſet: ĩfinitũ quod dã & ſempiternũ malũ haberem⁹ in vita. Nũc video calcem: ad qué cũ ſit decurſum: nihil ſit p̃terea ex-timeſcendũ: ſed tu mihi Epicarmi acuti: nec inſulſi hominis: vt ſiculi ſententiã ſequi. A. Quam? nõ eni noui. M. Dicam ſi potero latinæ: ſcis enim me græce loqui in latino ſermone nõ plus ſolere quã in grę co latinæ. A. & recte quidẽ: ſed q̃ tandẽ eſt Epicharmi iſta ſententia. M. Emori nolo: ſed me eſſe mortuũ nihil æſtimo. A. Iam agnoſco græcũ & quoniã coegiſti: vt cõce-derẽ: qui mortui eẽnt: eos miſeros nõ eſſe: perfice ſi potes: vt ne mo-riendũ quidẽ eſſe miſerũ putẽ. M. iam iſtud quidẽ nihil negocii eſt:

Epicarmi: epicarmus ad cu⁹ exẽplar properare Plautus creditus eſt: fuit ſiculus eru ditione p̃cellẽs: & acumine ingenii p̃ditus Mar. Tullius dat ſiculis virtutẽ frugalita tẽq; eiſdẽ dat ſcomata & ſales: quorũ illud eſt in verrem nequam eſſe ius verrinum. Aſconius oximora ſiculorũ hoc eſt falſa dicta & acuta: ſed nõ ſine fatuitate cõmemorat: ſicilia neq; græca neq; latina lingua bene vtebãt ex quo exiit illud Plautinũ tibi ſexcenti logi atq; attici: nullũ ſiculũ acceperis: ſiculos natura adulatores fuiſſe teſtis ẽ Curcius cũ ait: ex ſicilia Cleon: hic quidẽ nõ ingenii ſolũ: ſed etiã nationis vitio adulator: ſtatuæ epicarmi carmen inſcriptũ hac ſentẽtia. tãtũ excellere epicarmũ doctis oĩbus quantũ vel ſideribus ſol cæteris vel mare amnibus cũctis antecellat. Nõ plus ſolere: p̃cipit Mar. Tullius libro de officiis primo ſermone eo vti nos debere qui notus eſt: nec verba gręca eſſe inculcãda ne iure optimo rideamur. Oratius taxat eos: qui luciliũ ex hoc mirabãtur: q̃d verbis latinis græca miſcuiſſet: pinde ac ſermo lingua cõcinnus vtraq; eſſet ſuauior. Emori nolo: ſentẽtia Epicarmi q̃d ſcilicet mori nollet: cũ oẽs animantes naturaliter mortẽ reformidẽt: ſed cũ mortuus fuerit nihili facere: quoniã vt dicebat Epicurus: diſſolutũ nõ ſentit: quod vero nõ ſentit nihil ad nos. Nihil negocii: difficultatis & laboris. Poſt mortẽ: tria ſunt tẽpora: ante mortem: in

Nequam ius verri-num
Oxymo-ra ſiculo-rum.
Locus plauti

Latinis græca nõ miſcẽda.
Viuens
Moriens.
Mortuus
Ante mortẽ.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

In morte
Poſt mortem
Quando moriẽſſit
Dumeta ſtoicorũ
Terribiliſſimum mors
Cõtinẽs incendiũ
Cõtinenter
Supbus

morte:poſt mortẽ. Ante mortẽ ẽ viuẽs. In morte moriẽs. Poſt mortẽ mortuus: quãdiu ei ſentiũt adhuc vtiqꝫ viuũt:& ſi adhuc viuũt ante mortẽ q̃ in morte potiꝰ eẽ dicẽdi ſunt:qa illa cũ venerit:aufert omnẽ corporis ſenſũ. Ac p hoc quõ moriẽtes dicamus eos q nondũ mortui ſunt ſed iminẽte morte iã extrema. Et mortifera afflictiõe iactãr. Explicare difficile eſt. Sed cũ tria ſint cũ dicimꝰ ãte mortẽ:in morte·poſt mortẽ: ita tria ſingula:ſingulis reddẽda ſũt hoc ẽ viuẽs:moriẽs ac mortuus:quãdo itaqꝫ ſit moriẽs.i.ĩ morte: vbi neqꝫ ſit viuẽs:quod ẽ ante mortem: neqꝫ mortuus; quod eſt poſt mortẽ difficillime definitur :vt ſubtiliter trucinatur diuus Auguſtinus Grauiſſimi philoſophorũ ſuper hac re ſerio queſiuerunt :quãdo moriens moreretur alii manẽte adhuc vita id fieri putauerũt. Alii totũ illud quod mori dicitur morti vẽdicauerũt:ſed Plato neqꝫ vitæ id tp̃s: neqꝫ mortui dedit vidit quippe vtrũqꝫ eſſe pugnãs. Et iccirco expræſſit aliud quodam in confinio tp̃s: quod repenti nam naturam appellauit: qđ.ſ. repẽte de altero in alterũ trãſeat. Spinoſiora:hoc iõ dixit ꝗa ſecũdũ ſtoicos argumẽtabatur:quorũ vt inqt. M. Tulliꝰ in.iii. de finibꝰ:ſubtile vel ſpinoſũ potius ẽ & tortuoſũ diſſerẽdi genꝰ. Idẽ alibi ſtoicorũ Dumeta appellat Bonũ eẽ:Magnũ ꝓfecto ẽ. Et quo nihil maius dici poſſit demõſtrare mortẽ eẽ bonũ:cũ ſit vt dixit Ariſtoteles in ethicis terribiliſſimũ oĩm & cũ a morte ꝑinde atqꝫ rerũ oĩm aſꝑrima teterrimaqꝫ aĩantes cũctæ reſiliãt aueo:deſidero. Cõtinẽtẽ:cõtinuã ꝑpetuã ſine ĩterpellatõe qualis ẽ oratorũ. Ita cõtinẽs incẽdiũ dr̃ a curtio,ꝓ cõtinuo & cõtinẽs bellũ & agmẽ a Liuio. Et cõtinẽter a Cæſare.ꝓ cõtinue atqꝫ ꝑpetuo. Supbũ:Qui nõ reſpõdet interrogãti ſuperbus ſignato verbo noiatur: ob

ſed etiá maiora molior. A.quomodo hoc nihil negocii eſt : aut quæ ſunt tandẽ iſta maiora. M.quoniá ſi poſt mortem nihil eſt mali: ne mors:quidẽ eſt malũ:cui proximũ tẽpus eſt poſt mortẽ: in quo nihil eſſe mali cócedis: ita ne moriendũ quidẽ eſſe: malũ eſt id eſt enim perueniendũ eſſe ad id quod nó eſſe malũ confitemur. A. Vberius iſta quæſo: hæc enim ſpinoſiora prius vt confitear me cogunt: q̃ vt aſſentiar : ſed quæ ſunt ea : quæ dicis te maiora moliri? M. vt doceã ſi poſſim non modo malũ nó eſſe mortem ſed bonum etiam eſſe. A.non poſtulo id quidem aueo tamẽ audire : vt enim non efficias quod vis: tamen mors vt malum nó ſit efficies : ſed nihil te interpellabo: contínẽtem orationem audire ma

hoc dixit. Mar. Tullius epiſtola quadam: partim ſuperbū te eſſe dicūt quod nihil reſpondeas: partim cōtumelioſum quod male reſpondeas & apud Liuiū ait nuntius ſexto Tarquinio patrē Tarquiniū ſuperbia inſita ingenio nullā vocem emiſiſſe: apud eundem ait hanno ſi reti-ceam aut ſupbus aut obnoxius videar. Pythius apollo: Apud En-nium dicit Pythius apollo ſe eſſe eum vnde ſibi omēs conſiliū expetant ſuarū re-rum: quos inquit mea ope ex incertis certos cōpoteſ-qꝫ conſilii dimitto. Oracu-la apollinis certiſſima & ma xime veridica cenſebantur apud priſcos: hinc ait. M. Tullius in epiſtolis ad bru-tum hæc ex oraculo apolli nis pythii edita tibi puta. ni hil poteſt eſſe verius. Dictꝰ eſt autē pythius a pythone vt fabulantur dracone: quē ſagittis in prima infātia cō fecit: alid detymō traditur a Macrobio & Strabone. Veriſimilia: Secundū plato nicos: qui veriſimilia pro-babant cū veritatem inue-niri poſſe diffiderent. hinc ſcripſit Lactātius opinatio nē eē in phyloſophia acade micorū: q ſciētiā ſuſtuliſſēt āplexiqꝫ eēnt ignorantiā: a quo arceſilas academicꝰ dic tꝰ ē ignorātię magiſter cū affirmaret nihil ſciri poſſe. Democritꝰ quoqꝫ veritatē iacere demerſā i pfūdo tradidit. Et Socrates ſe nihil ſcire dixit: niſi hoc vnū quod nihil ſciat: hic vt inqt idē Lactātiꝰ academię diſciplina manauit: ſi tñ diſciplina dici pōt: i q ignorātia & dr̄ & do cet: hic. M. Tulliꝰ i hortēſio opinioſiſſimos appellat phyloſophos: qm̄ .ſ. opinār tāq̄ nihil cōprehēdi poſſit: de ſeipſo quoqꝫ loqns ait magnꝰ quidē ſum opinator. Pręcipi poſſe: Taxat inuerecūdiſſimos philoſo-phos: q ſibi veritatē cōpertā eſſe aſſeuerabāt: verū vt inqt Ariſtoteles libro ſecūdo de cęlo & mūdo. Enūciare de oibꝰ & pteimittere nihil

lo. M. quid ſi te rogauero aliquid nonne reſpondebit. A. ſuperbum id quidem eſt. Sed niſi quid neceſ-ſe erit: malo ne roges. M. geram tibi morem & ea quæ vis: vt potero explicabo: nec tamē quaſi Pythius Apollo: certa vt ſint & fixa quæ dixero: ſed vt homunculus vnus e multis probabilia coniectura ſe-quens: vltra enim quo progrediar quam vt veriſimilia videam nō habeo. Certa dicent hi qui & percipi ea poſſe dicunt: & ſe ſapientes eſſe profitentur. A. tu vt videtur: nos ad audiendum parati ſumus. M. mors igitur ipſa quæ videtur no-tiſſima res eſſe: quid ſit primum eſt vidēdū: ſunt enī qui diſceſſum animæ a corpore putēt eſſe mortem: ſunt qui nullū cenſeant fieri diſceſ-ſū: ſed vna aīum & corpꝰ occidere

Pythius vnde

Opinatio academi-corum

Ignoran-tię magi-ſter

Opinoſiſ ſimi

ſignum videri poteſt magnæ ſtulticiæ. Sunt qui d.ſceſſum : Omnis de aliqua re inſtitutio debet a definitione proficiſci vt intelligatur quid ſit id de quo diſputetur per finitionem enim vt inquit Boetius cuncta colliqueſcunt: primo definit mortem ſecundum platonicos a quibus dicitur οθαρατοσ εστ ηψυΧησ καισωματοσ Δια

Finitio

λυσισ: ideſt mors eſt animæ corporiſq; diſſolutō:

Mors quid

Nullum diſceſſum: Hoc ſecundum epicureos & Plinium & multorum credulitatem: qui exiſtimant totum hominem commori. In quā ſententiam calamo vadit verſuq; Lucretius q ſcribit in tertio De rerum natura. Nunc age natiuos animātibus & mortales eē animos animaſq; leues vt noſcere poſſis. Diu permanere: Hoc ſentiebat zeno & ſtoici. Cor ipſum anim⁹

animumq; cum corpore extingui qui diſcedere animum cenſent: alii ſtatim diſſipari: alii diu permanere alii ſemper: quid ſit porro ipſe animus aut vbi aut vnde magna diſſētio eſt: alias cor ipſum animus veſter: ex quo excordes vecordes cōcordeſq; dicūtur & naſica ille prudens bis conſul corculum appellatus & ægregie cordatus homo catus: Aelius textus. Empedocles autem animum eſſe cenſet cordi ſuf-

Cor

Fons venarū & vitæ

videtur : Ariſtoteles in primo de anima percenſet opiniones multas ſuper anima veterum phyloſophorum: locum indico ad quem ſi voles poſſis accedere. In corde vt ait Plinius habitat mens. Et ſecundū Ariſtotelem. Cor. fons eſt venarum arteriarum & ſenſuum. Et vt inquit Auicenna. Cor eſt principium virtutis vitalis. Fons vitæ & radix dicitur ab interprete Galieni. Excordes: Hinc comprobat opinio

Excordes

Vecordes

eorum quibus cor ipſum animus videtur : tanquam excordes dicantur ſine corde: hoc eſt animo: quo ſapimus Sic & vecordes dicti mali cordis: hoc eſt turbati animi ideſt velaui ſiue mala ſani. Concordes vero quaſi eiuſdem animi. Naſica: Tullius in bruto: publiū etiam Sci

Corculi

pionem naſicā: qui eſt corculum appellatus: qui item bis conſul & cenſor fuit habitum eloquentem maioris illius qui ſacra acceperit filium dicunt. Plinius in. vii. Catos corculos apud romanos cognominatos eſſe refert: qui ſapientia preſtiterunt: Aegregie cordatus homo: Apd Mar. Tulliū in primo de oratore inquit Lucius Craſſus. Sic in noſtra ciuitate contra ampliſſimus atq; clariſſimus vir vt ille: qui ꝓpter hāc iuris ciuilis ſcientiam ſic appellatus a ſummo poeta eſt. Aegregie cordatus homo Catus Elius ſextus. Ex his verbis obſeruauimus hunc eſſe verſum heroicum ennianum: vbi Dactylus eſt in quinta ſede ex ritu priſcorum: apud quos. ſ. abiciebatur velut ſibilus: hic autē ſextus

Elius non ſolum Cordatus dictus eſt: ſed & Catus cognominatus: Cordat⁹.
non quia vt aiunt ſapiens: ſed acutus. Catum enim acutum dicunt Catus.
ſabini Et cara dicta accipienda ſunt. Acute dicta auctor Mar. Var-
ro porphirio tamen oratianus interpræs catum exponit pro experto
& docto. Cum ait Oratius. Poſt hæc ille Catus quantumuis ruſticus

fuſum ſanguinē: aliis pars quædā cerebri viſe eſt animi principatum tenere. Aliis nec cor ipſum placet nec cerebri quādā partē eē animū: ſed alii in corde: alii in cerebro di-

ibit. Et Plinius. Catos a ſa-
piētia dictos intelligi vult ſi Empe-
cut Corculos. Empedocles docles.
Hic fuit agrigētinus: qui ex
lite & amicitia inter ſe diſſi
dētibus cūcta cōſtare autu-
mat. Præcepta ſapiētiæ ver
ſibus cōplexus. De quo Lu
cretius. Carmina quin etiā diuini pectoris eius vociferātur. Et expo-
nūt pclara reperta vt vix humana videat ſtirpe creatus. De empedo-
cle nō pauca Laertius Diogenes & alii cōpluſculi. Cęterū Ariſtoteles Sanguis
refert Empedoclē aiam cōſtitutiſſe ex quattuor elemētis. Sanguinē anima
ob hoc poeta purpureā aiam nominauit. Origenes in ſecūdo periar- carnis
chon ſanguinē omniū aialiū aiam ipſorū eſſe euidentiſſime deſignari
tradit. Ex illo eccleſiaſtico. Nō māducabitis ſanguinē: quia aia totius
carnis ſanguis eſt: ipſe aiam definit ſubſtātiā eſſe ſenſibilē & mobilem
Lactātius in libro de opificio docet ſanguinē nō aiæ eſſe materiā ſed
alimētum: quāuis cōſumpto ſanguine anima extingui videatur: ſicut
oleū nō eſt ipm lumē: quāuis cōſumpto oleo lumē extinguatur: ſed ē
nutrimētū. Cricias philoſophus dixit animā eſſe ſanguinē. Pars q̄- Cerebrū
dā cerebri: Hoc eſt: vt verbis Plinii vtar: viſcerū excelſiſſimū pximū- regimen
q; cælo capitis ſine carne: ſine cruore ſine ſordibus: hic habet ſenſuū mentis.
arcem: hic culmen altiſſimū: hic mētis eſt regimen. Ait Auicenna cere
brū eſſe principiū virtutis ſentiendi & mouendi. Ambroſius in ſexto
Exameri initiū inquit neruorū & omniū ſenſuū volūtarie cōmotio-
nis cerebrū eſt. Ambroſio & reliquis idē ſentiētibus. Refragatur: Ari-
ſtoteles: qui indubitanter profitetur a corde oriri & venas: & neruos. Idē ne ſit
Sed in alii in corde. Aliud eſt cor ipſum & cerebrū eſſe animū aliud anima &
ſedē & domiciliū animi: illud enim tāquā materia hoc tanquā locus. animus.

Animū alii animā: Inextricabilis quæſtio. Idē ne ſit anima & ani-
mus: an aliud cū aia dicatur eſſe qua viuimus. Animus quo ſentimus
& ſapimus. Nō deſunt Argumēta in vtrāq; partē. Qui.n. vnū eſſe di
cūt hāc rationē ſequūtur quod nec viui ſine ſenſu poſſit nec ſentiri ſi-
ne vita. Iccirco animū & aiam indifferēter appellāt duo Epicurei poe
tæ. Qui aūt dicūt eſſe diuerſa ſic Argumētantur ex eo poſſe intelligi
aliud eſſe animū aliud eſſe aiam: quia icolumi aia mens. i. anim⁹ poſſit

extingui quod accidere ſoleat inſanis. Actiana ſentētia eſt. Sapimus
Animus — animo fruimur anima. Sine animo anima eſt debilis. Lucretius animū
Cōſilium — dici mentē & conſiliū oſtendit ſic ſcribēs. Conſiliū quod nos animū
idem. — mentēqȝ vocamus. Idem ſentit animū & animā idem eſſe mortalēqȝ
Mens — cum ait. Atqȝ animā verbi cauſa cū dicere pergam. Mortalē eſſe do=
cēs: animū quoqȝ dicere cre
das. Quatenus eſt vnū iter
Agere — ſe cōiūctaqȝ res eſt. Agere
animā. — animā: Moriētes cū in mor
te ſunt. Et in extremitate vi
tæ agere animā dicūtur Au
guſtin⁹ in. xiii. nullus eſt er=
go moriēs niſi viuēs: quo=
niā cū in tāta eſt extremita
te vitæ in quāta ſunt quos
agere animā dicimus: ꝑfec=
to q nōdū anima caruit ad=
huc viuit. Celius i epiſto'ıs:

xerūt animi eſſe ſedē: & locū. Aīm
aūt aīam etiā fere nrī declarāt no=
minari. Nā & agere aīam & efflare
dicimus: & aīoſos & bene aīatos:
& ex animi ſententia. Ipſe autē ani
mus ab anima dictus eſt: zenoni
ſtoico animus ignis videtur: ſed
hac quidē quæ dixi cor cerebū ani
mam ignem vulgo: reliq̄ vero fere

Hortēſius. Cū has litteras ſcripſi animā agebat. Seneca ſe correptū eē
Suſpiriū — mala valitudine refert in epiſtolis moralibus quam ſuſpiriū appellat:
qđ animā agere eſſe dicit. Efflare: quaſi flatū exhalare. Virgili⁹ dixit.
Ex animi — Vitā exhalantē: ſecūdū eos: qui animā ventrū eſſe volūt. Ex animi
ſentētia. — ſentētia: Quotidiana loquutio qua vtimur quādo ſignificamus aliqđ
factū eſſe prout optamus & volumus. Cēſores ita verba cōcipiebāt: &
Cauilla= — tu ex animi tui ſentētia vxorē habes. Quidā olim cauillator & ridicu
tor. — larius homo feſtiuiter reſpōdēs: habeo æ quidē inquit vxorē ſed non
ex animi tui ſentētia: tū cenſor eū qđ intēpeſtiue laſciuiſſet in ærarios
Vnde ani — rettulit. Animus ab anima: Lactātius in libro de opificio. Alii ſan=
ma dicta. — guinē animā eſſe dixerūt. Alii ignē: Alii vētū: vnde aīa vel animus no
& anim⁹. — mē accepit quod græcæ: vētus αρεμοσ. Dicitur: vnde & etiā pro
ſpiritu: & halitu: & odore oris ponitur apud ſcriptores idoneos. Virgi
lius animas & olētia mediora fouent illo. Plautus feret aīa vxori tuę.
Lucanus: cōtinuitqȝ animam ne quas effundere voces poſſet Græci
Pſyche — animā ψυΧηρ vocāt quaſi αραψυΧορ qđ reſpirendo refrigeret.
vnde. — Cauſa enim corpori viuēdi eſt: reſpirādi & refrigerandi vim exhibēs:
vel quaſi φυσεΧειρ qđ ſcilicet phyſin: ideſt naturā cōtinet: auctor
Plato in cratilo: & origines in libris periarchon. Anim⁹ ignis videt̄
Qui animā ignem eſſe putauerūt hoc vſi ſunt argumento: qđ p̄ſente
anima corpus caleſcat: recedēte frigeſcat. zeno cōditor ſtoicæ ſectę:
& alii nō pauci animā eſſe ignē putauerūt: Democritus quoqȝ in eadē
ſentētia eſt. Vulgo. Quaſi dicat rudes ac male eruditos paſſim tra=

dere ſuperiora. Proxime ariſtoxenus muſicus. Ariſtoteles libro ſepti mo politicorũ videtur inquit cognatio q̄dã eſſe nobis cũ harmoniis & rithmis: quapropter multi ſapientũ dixerũt. Alii quidẽ animũ eſſe harmoniã: alii vero habere harmoniã. Idem libro primo de anima reprælendit eos: q animã eſſe dicũt harmoniã & quaſi concentũ: quoniã inqt mouere nõ eſt harmoniæ animæ autem attribuũt hoc oẽs itaq; cõuenit magis dicere harmoniã de bona corporis cõſtitutione q̄ de anima. Cũ impoſſibile ſit: vt placet illi: animã eſſe harmoniã. Socrates apud Platonem in phedone. Nõ recte inquit harmoniã eſſe animã dicimus: attamen ariſtoxenus hoc cũ primis aſſerebat: quẽ litterarum veterũ diligentiſſimũ & Ariſtotelis philoſophi auditorem fuiſſe memoriæ proditũ eſt qui librũ de pithagora ſcripſit: Ariſtoxeni hanc de anima opinionẽ refellit Lactantius: ſcite & eleganter oſtẽdens animam harmoniam eſſe non poſſe: quoniam inquit fides ſua ſponte canere non poſſunt: animus autem ſua ſponte & cogitat & mouet. Fidibus: Cythara & chordis muſicis. Virgilius Threcia fretus cithara fidibuſq; canoris. Harmonia: Græci harmoniã vocant cõcentũ in muſicis: qui ex diſſimilimorũ vocũ moderatione cõcors efficitur. Diapaſon harmoniam effici ex ſeptem tonis tradunt: hoc eſt vt interpræ tatur Plinius vniuerſitatem cõcentus. Illud anno tandũ: quod penultima corripitur contra conſuetudinẽ vulgi perpetam producentis. Lucretius harmoniam gaii quam dicunt. Intẽtionẽ Concentũ modulationẽ a chordis intendendis: alii legũt incentionẽ ab incinnendo: ideſt canendo. Sic Au Gellius ſcribit incentiones tibiarum fuiſſe medicinam plurimis hominũ morbis a Mar. Varrone incentiua tibia dicta eſt ab incinendo: ſicut ſuccẽtiua a ſuccinẽdo. Cie ri: Moueri fieri. Ab artificio ſuo: cũ eſſet muſicus: nõ receſſit a muſico artificio: tãquã anima ſimili ratiõe cõſtaret in homine: qua cõcors modulatio conſtat in fidibus. Xenocrates: Hic diſcipulus fuit Platonis philoſophorum ſeueriſſimus: hæbes ingenio ac tardus: adeo vt illum Plato diceret egere calcaribus: cuius verbis tãta fides habebatur

ſinguli vt multi ante veteres. Proxime aũt ariſtoxenus muſicus idẽq; philoſophus ipſius corporis intẽtionẽ quãdã velut in cantu & fidibus quæ armonia dicitur: ſic ex corporis totius natura: & figura varios modos fieri tãq̄ in cãtu ſonos hic ab artificio ſuo nõ receſſit: & tamẽ dixit aliqd quod ipſũ quale eſſet: erat multo ante & dictũ & explanatũ a Platone. Xenocrates animi figurã: & quaſi corpus negauit eſſe vllã: verum numerũ dixit

An harmonia ſit animus.

Diapaſon harmoniam.

Incẽtiones.

Incẽtiua tibia.

Xenocrates.

vt cū iniurati nullius teſtimoniū admitteretur: huic ſoli iniurato cre-
deretur. Ante Pithagore viſum: Pithagoras ſectatoreſq; Pithagore
numeris cūcta cōtineri opinabātur: & animas ſociari corporibus cer-
ta numerorū ratione: quibus deficiētibus arcana vis illa ſoluitur: qua
ſocietas ipſa conſtabat. Ariſtoteles quoq; recēſuit ſententiā philoſo
phorū: qui animā numerū
eſſe crediderūt. Eius do-
ctor: Xenocratis magiſter.

Triplex anima Platonis.

Triplicem finxit animā: Plato in timeo tripartitam animā eſſe dixit: primā eius rationabilē partē tenere capitis arcē: ſecūdā excandeſcentiā ſiue iraſcētiā: ad domiciliū cordis atq; præcordia deductā eſſe: tertiā quā appetitū cupiditatēq; dicere poſſumus: in iecore habitātē facit: infernaſque ſedes obtinere: vt popinas quaſdā & latrinarū latebras: totum vero hominē in capite vultuq; eſſe: nāq; prudentiā ſenſuſq; omnes: capite cōtineri: cætera vero membra ancillari & ſeruire: tūc animanti ſanitatem adeſſe & pulchritudinem cum ratio totam regit: parentq; inferiores duæ partes. Cum vero iraſcentia ſiue cupiditas ſibi ſubiecerint dominam illam reginā q; rationem. tunc cuncta tumultuari. Et per turbationibus vexari dixit. Ariſtoteles hanc Platonis ſententiam taxare creditur cum ait quidam dicunt animam eſſe patibilem: & alio intelligere: alio concupiſcere: re enim vera non partes animæ dicende ſunt: ſed potētiæ vnde ait idem Ariſtoteles animā definiri: vegetatiuo: ſenſitiuo: intellectiuo: & motu: cū anima ſit: id quo viuimus: & ſentimus: & mouemur: & intelligimus

eſſe cuiuſuis vt iā antea Pythagore viſum erat natura maxima eſſet eius doctor Plato triplicem finxit animā cuius principatum. i. rationem in capite ſicut in arce poſuit: & duas ſeparare voluit: irā & cupiditatem quas locis ſuis diſcluſit: iram in pectore cupiditatē ſubter præcordia locauit. Dicearchus autem in eo ſermone quem corinthi habitum tribus libris exponit doctorum hominum diſputantium Primo Libro multos loquentes

Potentię animæ

Octone ptes aiæ

Diſclu-

Mar. Varro animas hominū diuidit in octonas partes Quinque ſunt quibus ſentimus. Sexta qua cogitamus. Septima qua progeneramus. Octaua qua voces mittimus. Locis diſcluſit: diſiūxit diſſeparauit: Virgilius diſcludere nerea ponto: & prior Virgilio Lucretius dixerat: comparibus iungi res & diſclūdere mūdū. Dicearchus hic fuit meſenius & opinatus eſt hominū exordium nullum extitiſſe: tanquam ſemper fuerit humanū genus: compoſuit tres libros in quibus per dialogū diſputatores diſſerebant: ſub quorū diſputatione ſuā ſuper animā ſententiā declarauit: qua animā nihil aliud eſſe arbitra-

facit: duobus Pherecratem quẽdã Phthiotam ſenẽ quẽ a Deucalio- ne ortum differẽtem inducit: nihil eſſe omnino animũ & hoc eſſe nomẽ inane: fruſtraq; & animalia: & animãtis appellari: neq; in homine ineſſe animũ: vel animã: nec in beſtia. Vimq; omnẽ eam qua vel agamus quid vel ſentiamꝰ: in omnibus corporibus viuis æquabiliter eſſe fuſam: nec ſeparabilẽ a corpore eſſe: quippe quæ nulla ſit: nec ſit quicquã niſi corpus vnũ & ſimplex: ita figuratũ: vt temperatione naturæ vigeat & ſentiat: Ariſtoteles lõge omnibus (Platonẽ ſemp excipio) præſtãs: & ingenio & di-

batur: quã vim quandã atq; potentiã æquabiliter fuſam ſparſam: di- geſtã. tã in corporibus brutorũ q̃ hominũ: quæ a corpore foret inſe- parabilis: vt a morte nullus ſenſus ſupereſſet: ſed totũ animal cõmore- retur: quiddã cõſimile ſenſiſſe vidẽtur nõnulli eccleſiaſtici ſcriptores qui ex traduce. Animas venire cõfirmant: & ſimul cũ corporali eas ſe- mine ſeminari: qua ſentẽtia oſtendũt animas eſſe mortales: ſi enim ſicut animalia cætera ex ſolo ſemine oriũtur: ita eſſe de hominibꝰ ſentiamus: ſupereſt vt idẽ ſit interitus. huic dicearchi ſentẽtiæ ſubſcribit illud ex eccleſiaſtice: vnus interitꝰ eſt hominis & iumẽtorũ: & a qua vtriſq; cõditio. Phthiotã: ex phthia ciuitate theſaliæ: a qua achilles phthius dictꝰ

Aĩa ex traduce

A deucalione: ſub quo diluuiũ fuit: ante quod fuerat cataclyſmos: ideſt diluuiũ alterum: quod ogygis diluuiũ appellat: quoniã eius tẽporibus magnũ factũ eſt & longæ maius: quã poſtea fuerit tempore deucalionis.

Fruſtra animãtes: Si nulla eſt anima: conſectariũ eſt vt fruſtra dicantur animalia & animantes: quæ ab anima nomen ſortiũtur. Animantia autẽ ſuperiorẽ tenent locũ: & animalia ſub ſe habẽt atq; cõplectũtur: tã q̃ genus ſpeciem. ſunt enim quædã quæ animã habent: nec ſunt animalia: ſed animantia: ſicuti ſatis & arbuſtis animã alentem ineſſe tradunt: quam philoſophi recentiores vegetatiuam appellant. Itaq; viuere & mori illa dicimus: nec animalia tamẽ ſed animantia nuncupantur: vt docet Seneca libro viii. epiſtolarũ moraliũ.

Animantia

Aĩa alens vegetatiua.

Platonẽ ſemp excipio: Vbique Mar. Tullius Platonẽ anteponit omnibus philoſophis: eũq; modo diuinũ. Modo deũ philoſophorũ nominat: de quo dixit Ariſtotiles: talem nulla ferrent ſecla futura virũ: qui apollinis filius creditus eſt verũ recentiores philoſophi Ariſtotilem ſolum ſectantur: nec digitum quidẽ tranſuerſum ab Ariſtotelica eruditione diſcedũt: quã ſi bene perciperẽt profecto cognoſcerẽt. Dogma Platonis & Ariſtotelis eſſe cõſimile. In hãc

Deus philoſophorũ Plato.

ſentētiā ait in.v.de finib⁹ Ariſtoteles:quē excepto Platone:haud ſcio an recte dixerim principē philoſophoꝝ. Quattuor genera:elemēta ſignificat. Entelechiā:Ariſtoteles in primo de aia:animā entelechiā quandā eſſe tradit:Albertus quoq; magnus inter Ariſtotelicos famigeratus libro.xvi.de aialib⁹ animā eſſe memorat entelechiam corporis organici.Ita cuncti Ariſtotelis interp̄tes vnanimiter tradūt:ſed hinc exoritur quæſtio: vtrū entelechiam an endelechiam dicere debeamus.cū proximitas q̄dā ſit in pronūciatu: in ſignificatu vero diſcriminatio nō parua. Endelechia eni per .D.ſignificat vt hic interp̄tať Cicero cōtinuā motionē:qualis in anima cognoſcitur:endelechiſmos eſt cōtinuata mobilitas : entelechia vero per. T. ſignificať pfectio quædā & cōſumatio : & enteleches pfectus: ex hoc ciceromaſtiges conflarūt calūniā Ciceroni pinde ac ignaro ñ ſolū philoſophiæ:ſed ēt grȩcarū lraꝝ tā q̄ paꝝ ſcite:parūq; ꝑſpiciē ter ēdelechiā dixerit cū entedechiā diceř debuerit:qđ Ariſtotelici oēs ſentiūt: tāq̄ Ariſtoteles aiam eſſe dixerit entelechiā hoc ē pfectionē quāpiā pfectȩq; naturæ ſubſtātiā celeſtē & ethereā: ether.n.vt inqt Apuleius in coſmographia:nō eſt elementum vnū ex quattuor:q̄ nota ſunt cūctis:ſed lōge aliud nūero qntū ordine primū genere diuinū & inuiolabile: vel poti⁹ ex qnta nō magis noiata natura q̄ non intellecta animā ꝑduxerit: verū ſiue entelechia ſiue endelechia dicať aia:vtrūq; ꝑbabile eſt vtraq; ſignificatio cōueniēs: nec vlla pōt dici cā cur hoc q̄ illud magis ſit Ariſtotelicū: nec vllo argumēto colligere poſſunt:entelechiā potius:q̄ endelechiā ab Ariſtotele ſcriptū eſſe tā.n.verbū nouū hoc q̄ illud: nec minus altero ſignificari animus q̄ altero poteſt. Democritū:Democritus abderites:theologiā & aſtrologiam didiciſſe fertur a magis & chaldeis:cū gymnoſophiſtis quoq;

ligentia : cū quattuor illa nota genera principiorū eſſet cōplexus e quibus omnia orirentur: quintam quandā naturam cenſet eſſe: e qua ſit mens. Cogitare.n. & prouidere & diſcere:& docere:& inuenire aliquid:& tam multa alia meminiſſe: amare:odiſſe:cupere:timere: angi: lætari: hæc & ſimilia eorū:in horū quattuor generū nullo ieſſe putat. Quintum genus adhihet vocans nomine: & ſic ipſum animū endelecheiam appellat nouo nomine. Quaſi quandā cōtinuatā motionem: & perennē. Niſi quæ me forte fugiūt: he ſunt fere omniū de animo ſententie. Democritū eni illū magnū quidē virū : ſed leuibus & rotūdis corpuſculis efficientē ani

Entelechia.
Endelechia.
Endelechiſmos
Entelechia.
Enteleches.
Ciceromaſtiges
Ether.
Democritus.

congreſſus eſſe: in philoſopha pentathlos extitit: ideſt quinq; certaminū ſcius:nāq; naturalia:moralia:mathematica:liberales diſciplinas artiūq; omniū peritiā callebat: huic omnia quæ a mortalibus fierent ridicula ac ridenda videbantur:ſicut heraclito flenda vnde gelaſinus cognominatus:de quo Seneca. Oratius, Iuuenalis cæteri: hūc Plini⁹ virum ſagacem & vitæ vtiliſſimū fuiſſe refert : ſed nimio iuuādi mortales ſtudio prolapſum:hic ſequutus ſectam doctoris Leucippi ex atomis inter ſe temere coeuntibus dixit mūdum eſſe concretum:quæ corpuſcula ſunt inſecabilia:leuia:aſpera rotunda:angulata & hamata ex eiſdē corpuſculis animū quoq; conſtare credidit ſpiritu inſerto:ſed vt ait Lactantius in libro de ira dei: q̄to melius fuerat tacere : q̄ in vſus tam miſerabiles tam inanes habere linguā Mar. Tullius quoq; in.ii.de natura deorū illudens hos : qui ex atomis cūcta conſtituūt ſi inquit mundū efficere poteſt concurſus atomorū:cur porticū: aut templū cur domū:cur vrbē nō pōt? q̄ ſunt minus operoſa & multo quidem faciliora: tradit tamen Ariſtoteles democritum dixiſſe animū eſſe ignē. Harū ſentētiarū:p̄ter has ſētētias aliæ quoq; ſunt alioꝝ philoſophorū ſuper aīa opiniones. quas diſperſim traditas in vnum collegimus. Hippon animam dixit eſſe aquam Diogenes: aera: anaxagoras νουν: ideſt mentem & intellectum : poſſidonius ideam: aſclepiades quinq; ſenſuum exercitium ſibi conſonū:hippocrates ſpiritū tenuē per corpus oē diſperſum:heraclitus pōtic⁹ lucē

mū cōcurſu quodā fortuitu omittamus. nihil eſt enim apud illum q̄ non atomorū turba cōficiat: harū ſententiarū quæ vera ſit : deus aliquis viderit:quę veriſimilis magna queſtio eſt. vtrum igitur inter has ſententias diiudicare malumus:an ad propoſitū redire? A. cuperem equidē vtrūq; ſi poſſet. ſed eſt difficile cōfundere quare ſi vt iſta nō diſſeram⁹ liberari mortis metu poſſumus: id agamus : ſin id non poteſt niſi hac queſtione animorum explicata : nunc ſi videtur hoc : illud alias. M. quod malle te intelligo id puto eſſe cōmodius : efficit .n. ratio vt quecūq; vera ſit earum ſententiarum : quas expoſui mors aut malū nō ſit. aut ſit bonū poti⁹. nā ſi cor aut ſanguis aut cerebrum eſt animus certe quoniā eſt corpus interebit cū reliquo corpore. ſi aer eſt fortaſſe diſſipabitur ſi ignis extinguetur: ſi eſt vt placet Ariſtoxeni harmonia diſſoluetur. quid de

Pentathlos.

Gelaſin⁹

Mūd⁹ ex Atomis.

Opiniones aīa cōp[illegible]ſcule

heraclitus phyſicus ſcintillam ſtellaris eſſentiæ . Critolaus cõſtare eã
de quinta eſſentia:hipparchus ignem: anaximenes aera:empedocles
& cricias ſanguinem:parmenides ex terra & igne. Xenophanes ex ter
ra & aqua quidam calidũ dicunt animam : quidã frigidum : propter
reſpirationem: Mar. Varro ita definit anima eſt aer cõceptus ore: de=
ferueſactus in pulmone tẽ=
peratus in corde : diffuſus
in corpus inter tot diſſidia
philoſophorum obtinuit:ta
men ſententia ſuũ eſſe ani=
mæ in corporalitatem in
mortalitatẽq;. Magna quæ
ſtio: quid ſit anima inquit
Lactãtius nondũ inter phi
loſophos conuenit: nec vn
q̃ fortaſſe conueniet igno=
ratur enim quæ ſit natura
animi. Nunc hoc.ſ.agamus
Illud alias.ſ.agemus. Si ai=
ma eſt: ideſt aer & ſpiritus:
quod diogenes & varro &
alii animã eſſe tradiderunt
Nihil poſt mortem: Quo=
niam his prædictis ſenten
tiis declaratur animas eſſe
mortales: & a morte nullũ
ſenſum eſſe ſuperſtitẽ : ſed
cum vita ſimul amitti. Re
liquorum ſententiæ: vt Pla
tonis vt Ariſtotelis vt Cæ
terorum : qui animas eſſe immortales affirmant' In cælum quaſi in
domicilium: in. vi. de repu. ait. M. Tullius hinc profecti huc reuertun=
tur: & Oratius: Serus in cælum redeas. Seneca in epiſtolis: animã ſci=
pionis in cælum ex quo erat rediiſſe perſuadeo mihi. Librum de
animo: De animæ immortalitate : hic Platonis liber alio nomine in=
ſcribitur phedon: a nomine videlicet phedonis philoſophi elidenſis:
qui fuit ex cohorte illa ſocratica. Ingenio liberali : & vt quidam ſcrip
ſerũt ſeruitutẽ ſeruiuit lenoni perinde quaſi meritorius puer queſtua
riumq; mãc pum eũ cebes ſocraticus emiſſe dicitur habuiſſeq; in phi
loſophum diſciplinis. atq; is poſtea philoſophus illuſtris fuit cuius no
mini Plato illũ librũ diuinũ de immortalitate animæ dedit. Aſſenſio

Ignorat natura a=nime

Aias in cęlũ redi re

Phedõ

Dicæarcho dicam ? qui nihil oĩno
animũ dicat eſſe. his ſententiis om
nibus nihil poſt mortẽ pertinere
ad quẽquã poteſt. pariter enim cũ
vita ſenſus amittitur. non ſentien
tis autẽ nihil eſt vllã in partẽ ꝙ in=
terſit. reliquorũ ſentẽtiæ ſpem affe
runt. ſi te forte hoc delectat poſſe
animos: cũ e corporibus exceſſerit
in cælũ quaſi in domiciliũ ſuũ per=
uenire A. me vero delectat idq; pri
mũ ita eſſe velim deinde etiã ſi nõ
ſit: ſic mihi tamẽ perſuaderi velim.
. M. quid tibi ergo opera noſtra o=
pus eſt? nũ eloquẽtia platonẽ ſu=
perare poſſumus? euolue diligẽter
eius eũ librum : qui eſt de animo.
Amplius ꝙ deſideres nihil erit. A
feci me hercule & quidem ſæpius:
ſed neſcio quomodo dũ lego aſ=

elabitur: Greci ſynchatateſin vocant quã latini aſſenſionẽ: ſine qua multa cõprendi & percipi ſenſibus nõ poſſunt: nec memoria quoq;: nec noticię rerum: nec artes ſine aſſenſione cõſtare poſſunt: per aſſenſionem enim cognita approbamus: vnde arceſilas & carneades exploͣdendi: quibus viſum eſt nihil percipi poſſe: quo cõceſſo tollendus aſſenſus eſt: quod enim eſt tam futile ꝙ quicquã approbare non cognitum: has autem probationes: quas gręci Syncatatheſes vt dixi mus: latini aſſentiones vocant: volũtarias eſſe ſcribit Au. Gellius: fieriq; hominũ arbitratu: quibus viſa noſcũtur diiudicãturq;. Vnde ſapiẽs: multis nõ aſſentitur quę inſipiẽs ſua aſſenſione approbat: putãs talia eſſe qualia ſibi primo animi ſui pulſu viſa ſunt. Aſſenſiões autẽ iſtę elabũtur: cũ nõ pſeueramus in approbationẽ incipimuſq; reprobare id, qđ prius approbabamus. Carendum eſſe: quod futuri tẽporis eſt: q metus ãgit animos mortaliũ pauentiũ ne toti extinguãtur: & omnis ſenſus vna cũ corpore itereat: ſicut in brutis aiantibus. Valere plurimũ: Apud bonos iudices vt inqt Lactantius in quarto Di. inſtitutionũ: ſatis hẽnt firmitatis teſtimonia ſine argumẽtis. Ad auctoritatẽ vt diomedes tradit quẽadmodũ ad anchorã decurritur: & auctore quintiliano ſũmorũ virorũ auctoritas p rõne eſt. Tãta fuit oli pythagorę apud pythagoricos auctoritas vt ẽt ſine rõne valeret: q ſiqd affirmare diſputãdo voluiſſent dicere ſolebãt αυτοσ εφα ipſe dixit. Cicero tñ arbitratur i ſecũdo de di-

Aſſẽſiões

Syncatatheſes

Teſtimonia ſine argumentis valde

Auctoritas p rõne αυτοσ εφα

ſentior cũ poſui librum: & mecum ipſe de immortalitate animorum cœpi cogitare: aſſenſio omnis illa elabitur. M. quid hoc? das ne aut manere animos poſt mortem aut morte ipſa interire? A. do vero. M quid ſi maneant A. beatos eſſe cõcedo. M. ſi intereant A. nõ eſſe miſeros: quoniam ne ſunt quidẽ. nã iſtuc coacti a te Pauloante conceſſimus. M. quomodo igitur aut cur mortem malũ tibi videri dicis: quę aut beatos nos efficiet animis manentibus: aut non miſeros ſenſu carentes? A. Expone igitur niſi moleſtum eſt primum animos ſi potes remanere poſt mortem: tum ſi minus obtinebis (eſt enim arduũ) docebis carere omni malo mortẽ ego enĩ iſtud ipſum vereor ne malum ſit non dico carere ſenſu: ſed carendum eſſe. M. auctoribus quidem ad iſtam ſententiam: quãuis optinere vti optimis poſſumus: quod in omnibus cauſis & debet & ſolet valere plurimũ: & primũ

uinatione nō eſſe philoſophi vti teſtibus:quē oportet argumētis & rō
nibus quare qcq₃ ita ſit docere. Antiqtate.ſ. vti poſſumus:tanta eſt in
quit Lactātius auctoritas vetuſtatis:vt ingrere in eā ſcelus eſſe dicat
Itaq₃ creditur ei tāq̄ cognitæ veritati vetera:vt elegāter refert qntilia
nus:maieſtas q̄dā & vt dixerim religio cōmēdat hinc a poetis vetu-
ſtas venerāda nuncupatur.

quidē omni antiquitate: que quo
proprius aberant ab ortu & diui-
na progenie: eo melius ea fortaſſe
quæ erant vera cernebat. itaq₃ vnū
illud erat inſitum priſcis illis quos
appellat caſcas Ennius eſſe in mor
te ſenſum neq₃ exceſſu vite ſic dele
ri hominem: vt funditus interiret:
idq₃ cum multis aliis rebus: tum
& pontificio iure & cerimoniis ſe
pulchrorū intelligi licet. quas ma
ximis ingeniis præditi: nec tanta
cura coluiſſent: nec violatas tam
in expiabili religione ſarxiſſent ni
ſi hæſiſſet in eorum mentibus mor

Veneran da vetu-ſtas

Quo ꝓpius: Quāto vici-
nius. Ab ortu: Ab origine
prima mūdi & hoim. Hoc
melius: tāto melius. Caſtos

Caſcū qd

appellat: lego caſcos. Caſcū
.n. ſignificat vetus. Cuius
verbi origo ſabia ē. Verſus
ennian⁹: quo priſcos appel-
lat caſcos: hic ē: quā primū
caſci populi genuere latini:
manilius ait caſcū duxiſſe
caſcā nō mirabile eſt. i. vetu
lā: nupſiſſe ſeni. papinius in
epigrāmate. qđ in adoleſ-
centē fecerat caſcā: ridicu-
lū eſt inqt cū te caſcū tua
caſca dicit. Inde caſſinū op
pidū dictū qđ vetus: & caſ
ſinū forū vetus appellāt oſcorū lingua caſnar ſenex dictus: in codici-
bus feſti pōpeii caſſum ꝓ antiquo legitur: cū caſcū legēdū ſit. Fūdi-

Pōtifices interp̄tes religionū

tus: Ita vt nullus ſenſus poſt fata relinq̄retur. Pōtificio iure: Cōſtitu-
to a pōtificibus: numa pōpilius pōtificē fecit eiq₃ ſacra oia attribuit
eiuſq₃ ſcitis ſacra oia priuata & publica ſubiecit: inſtituitq₃ vt idē pō-
tifex nō celeſtes mō cerimonias ſed iuſta quoq₃ funebria: placādoſq₃
manes e doceret liuius auctor Mar. Tullius in orone ꝓ domo ſua pō
tifices appellat antiſtites deorū interp̄tes cerimoniarū. Spōdeū pedē
appellarunt pōtificiū: quoniā eo in ſacris vtebātur neoterici ius pōti-

Pōtifici⁹ pes

ficiū canonicū appellāt. Cerimoniis ſepulchrorū: ſunt quædā ceri-
moniæ ſepulchrales: quæ ꝑtinēt ad funerationē & impenſā ſtructurā
q₃ ſepulchrorū. Titulus eſt apud iuriſcōſultos de religioſis & ſumpti-
bus funerū. Alter quoq₃ titulus eſt de ſepulchro ædificādo: quo ſcri-

Sepul chri vio-lati actio

bit vulpianus religionis intereſt monumēta extrui & exornari: ſepul
chri violati tanq̄ religioſi loci actio imprimis datur vt ſcribit Iulian⁹
titulo de ſepulchro violato: vbi annotandū eſt ſepulchra hoſtiū no-
bis religioſa nō eſſe ideo ꝑ lapides. Inde ſublatos in quē libet vſum

tem non interitum eſſe omnía tol lentem. atq; delentem : ſed quádã quaſí mígratíonem commuratio- nemq; vitæ quæ in claris viris & fœmínís dux ín cælum ſoleret eſſe ín ceterís humí retineret. & perma nerent tamen ex hac & noſtrorũ opiníone Romulus í cælo cũ díís agit æuum. vt famæ aſſentiens di- xit. Ennius. Et apud græcos: inde q; prolapſus ad nos & vſq; ad O- ceanũ Hercules tãtus: & tã pſens

conuertere poſſumus: ſepulchri autẽ appellatione omnem ſepulturæ locũ contineri exiſtimandũ eſt: ſepulchri violari actio infamiã irrogat Mar. Tullius refert leges de ſepulchris: quibus præcipitur ſepulchro- rum magnificentiã eſſe minuẽdam. Plato quoq; libro. xii. de legibus extrui vetat ſepulchrũ altius q̃ quod quinq; diebus viri quinq; cõſtrue re poſſint: lapides quoq; ſu perſtrui præcipit nõ maio- res q̃ vt poſſint defuncti lau des quattuor ſolũ heroicis verſibus æditas cõprehen dere: contra egyptii ſepul- chra magnificenter ędifi- cant: cũ in extruendis do- mibus ſin incurioſi: ſepul- chra enim defunctorũ ſem piternas domos: quoniam apud inferos infinitum ſic tempus vocant: domos ve- ro diuerſoria tanq̃ breui tẽ- pore a nobis inhabitandas Sanxiſſent : conſecraſſent: confirmaſſentq;: id enim ſancire eſt. Hereret: infixum eſſet. Quaſi mi grationem .M. Cato in libro de ſenectute diſſerens ait : ex vita iſta diſcedo tanq̃ ex hoſpitio non tanq̃ ex domo Commorandi enim na tura diuerſorum nobis non habitandi dedit. Dux in cęlum : ſecun- dum philoſophorum altam ſcientiam loquutus eſt: qui deprębende- runt: bene viuentium animas ad cęlum: ideſt ad originem ſuam ſta- tim redire: male viuentium vero diutius in his permorari corporibus & erraticas circum terram volutari. Ex hac opinione: ex ea opinio- ne: quę animos immortales tradit homines per apotheoſin referun- tur in numerum deorum & hiis aſcribuntur ſic Romulus: ſic Hercu- les: ſic bacchus. ſic innumerabiles alii creduntur eſſe recepti in nume rum deorum. De Romulo Romę conditore in cęlum rapto in nume rum deorum aſcripto. Liuius. Dionyſius. Ouidius: & cęteri multa p- diderunt. Inde prolapſus ad nos: Romani ſacra herculi fecerunt ritu gręco ex Romuli inſtituto: vt docet Liuius: refert herodotus: ita grę cos ab ęgyptiis tranſtuliſſe ſacra herculis: ſicut a gręcis Romani mu- tuati ſunt: fuit enim apud egyptios hercules vnus ex. xii. diis in nume ros fuiſſe hercules ferunt : ſed thebanum cumprimis diuulgauerunt. Et vſq; ad occeanum: Hercules religioſe colitur apud gaditanos: qui populi ſunt iſulani in oceano athlãtico. ex quo illud. Gades herculis

Magnifi- ca ſepul- chra egy- ptiorum

Diuerſo- rium

Sacra her culis ab egyptiis

bumidūq; tybur: olim Hānibal gades profectus herculi vota exoluit & ſacra fecit: prout liuius & ſilius meminerunt. Hinc ex hac immortalitatis opinione. Liber ſemele natus. Scilicet habetur deus: multos aūt fuiſſe liberos ſiue bacchos: ſiue Dionyſios: prodiderūt eruditi & explicat Diodorus: celebratior autē eſt & vulgatior qui ex Semele & ioue genitus eſſe fertur : quē Diodorus tertiū fuiſſe autumat : & thebis boetiis natū: qui dictus eſt liber: vel quia liberat ſeruitio curarū animū: vt ſentit Seneca: vel ob licētiā linguæ: fiūt enim pleriq; ex ebrietate liberiores petulātioreſq;: vel quia libertatis deus eſt: & vt auctor eſt plutarchus ꝓ boetię libertate pugnauit.

Liber pater vnde.

habetur deus. Hinc Liber de Semele natus: Eadēq; famæ celebritate Tindaridæ fratres, qui nō modo adiutores in pręliis victoriæ popu. Roma. ſed etiā nūcii fuiſſe peribentur. Quid Ino Cadmi filia nonne leuchotea nominata a græcis: Matuta habetur noſtris: Quid

Tindaridę fratres: Caſtor & pollux ſignificantur: nā vt inqt auſonius. Tindareus pater his & iuppiter : hic putat hic ſcit. Non modo adiutores: In. vi. tranquilli cōmētario enarrauimus queādmodū caſtor & pollux Domitio ænobarbo de victoria nūciarūt: cui minime credēti malas barbāq; manibus ꝑmulſerūt: & ex fuſca. In flauā cōuerterūt: vnde a barba rutila æneiq; coloris ænobarbi dicti: hinc ait Tertulianus: barbā a caſtoribus tactu irrufatam Dionyſius quoq; in. vi. antiquitatū miraculū memorat de caſtoribus: qđ .ſ. in pugna ad lacū regillū apparuerūt duo forma auguſtiore: ducentes æquitatū Romanū aduerſus latinos: qui haſtis feriebant propellabātq; aduerſarios: ſocios vero cohortabātur q̄ potiſſima cauſa fuit: vt latini fugarētur: & caſtra caperētur: iidē mox viſi ſunt ſudorē æquoꝝ abluentes: iuxta iuturnæ fontē: deinde cōſpectu mortaliū ſe ſubduxerūt: tūc ædes pollucis & caſtoris. In foro extructa eſt: quos tindaridas appellant: ſicut helena eorū ſoror tindaris nūcupata. Quinetiā tradūt hiſtorici tindaridas fuiſſe opitulatores locrenſiū in bello aduerſus crotoniatas: viſoſq; pugnare q̄diu profligati ſunt hoſtes. Ino: fabulā inonis refert Ouidius in. iiii. Metamorphoſeos: queādmodū .ſ. ino vna cū melicerta filio de ſcopulo ſe ꝑcipitē miſit in mare: amboq; facti ſunt dii marini de quibus Cyprianus ſic refert : melicertes & leucotea ꝑcipitātur in maria: & fiūt poſt mō maris numina: ino dicta leucothea: quaſi candida dea a græcis: a latinis: matuta: vnde in faſtis ait: leucothoe grais matuta vocabere noſtris autumat priſcianus matutā eſſe aurorā: a qua matutinus deducit̄: ſic. n. ſcribit in ſecūdo. Matutinus a matuta: q̄ ſegnet aurorā: vel vt quidā leucoteā: illud obiter

Barba trufata.

Caſtores opitulatores.

Leucothea Matuta

totum prope cælum ne plures ꝓ ſequar:nonne humano genere cõ plecum eſt: ſi vero ſcrutari vetera & ex his ea quæ ſcriptores græciæ prodiderunt. eruere coner ipſi illi maiorum gentium dii qui habentur hinc a nobis profecti in cælum reperientur. Quære quorum demonſtrãtur ſepulcra in græcia: reminiſcere: quoniá es initiatus: quę traduntur myſteriis: tum deniq; q̃ hoc late pateat intelliges. Sed qui nondum ea quæ multis poſt annis tractari cœpiſſent: phyſica didiciſſent tantum ſibi perſuaſerant q̃

annotandum: quod annotatu dignum eſt: ancillis ædem matutæ ingredi nefas fuiſſe apud Romanos: cũ vnã tantum introducãt: quã alapis cedunt: cauſa eſt quod ino ancillas peroſa ſit: virũ rem habere cũ ſerua ſuſpicata apud hanc quoq; deam ſuis filiis bona nõ optant nepotibus optant: ꝓpterea quod ino in filiis extitiſſe infœlix videtur: in filio vero ſororis baccho fœlix: cui mammã præbuit mitiq; erga illum & humano igenio fuit. Humano generæ: Plinius in hanc ſniam Maior celitũ populus etiam q̃ hominũ intelligi poteſt: hic autem eſt vetuſtiſſimus referendi benemerentibus gratiam mos: vt tales numinibus aſcribãt. Gentium dii: Lactantius. Tertulianus Cyprianus: euidentiſſime ꝓbant deos gentiũ homines fuiſſe: vt iouem: neptunum Iunonem: æſculapium: & id genus innumeros. Cicero quoq; in libro de conſolatione nõ dubitauit dicere deos qui publicæ colerentur homines fuiſſe: Quinetiam Lactantius ſũ dicere totum pœne cælum humano genere completũ: allegat hæc verba ex tuſculanis. Idem in libro de ira dei. Nimirũ inquit hi omnes qui coluntur vt dii: homines fuerunt. Demonſtrantur ſepulchra: Mar. Varro. Solinus. Cyprianus cæteri: tradunt ſepulchrum iouis in creta viſitatum in oppido gnoſo fuiſſe: quod inditio eſt iouem hominẽ fuiſſe: hinc Lucanus. Tã mẽdax magni tumulo q̃ creta tonantis. Itẽ in oeta monte fuit ſepulchrũ herculis: quem pyram vocant. In nyſa ſepulchrum bacchi: de quo tamen varie ꝓditur: ob hoc dixit Plinius: querat nunc aliquis quod liberi patris ſit ſepulchrum. Initiatus: Imbutus ſacris ſacratus. Initia enĩ ſacra dicũtur. Ait Mar. Varro: q; initiis cereris porci immolantur: & q; initiis pacis fœdus cum feritur porcus occiditur. Alio nomine initiationes nuncupantur: quę vt ait Tertullianus ſemper arcent ꝓphanos: & arbitris cauent. Myſteriis ſacris: ſecluſa ſacra antiquitus dicebantur: quę gręci myſteria appellant: Vnde myſte dicti ſacerdotes vt apud auſoniũ. Senecam: & papiniũ. Et ſymmyſte cõſacerdotes eiuſ=

Edes matute interdicta Ancillis

Dii gẽtiũ homines

Sepulchrũ iouis ĩ creta

Initia

Secluſa ſacra

Myſteria

Myſtę.

Symmyſtę

dēmqꝫ ſacris initiati : qua dictione apuleius. Sidonius Hieronymus
vtuntur. In myſteriis autē tradebātur multa arcana : q̃ in vulgus an-
nunciāda nō ſunt. Cū auctore Tertulliano oibus myſteriis ſilentii fi-
des debeatur. Symbola quedā ſunt myſticaq̃ docēt hoies fuiſſe qui
pro diis colebātur: lege Euſebiū in preparatiōe euāgelica: in ſacris iſi
dis & ſerapidis erat ſimula-
chrū: quod digito labiis im
preſſo admonere videretur
vt ſilentiū fieret: quod ſigni
ficat: vt inqt Auguſtinus: vt
hoies eos fuiſſe taceretur.
Dicebatur aūt monitor ille
Harpo-crates ſilētii deus harpocrates: de
quo idonei ſcriptores non
pauca de quo catullianū eſt
illud: factū me eſſe puta har
pacroten. Phyſica: philoſo-
phias phyſicas ſiue natura
les: qua cauſas rationeſqꝫ re
rū pſcrutātur. Imperiti phi
loſophos irreligioſos putāt
tanq̃ deos eſſe abnuant: qui
veluti rerū naturæ patroni
cauſas meras & ſimplices ri
Phantaſ-ma viſum mātur. Viſis quibuſdā: Grę
ci φαντασμα dicūt: qđ
Mar. Tullius docēte macro
bio viſum vocat: quæ ſpe-
cies vna & nomē eſt eorū: q̃ dormiētes videre ſibi vidētur. Qui vi
tā exceſſerāt: ſic apud Virgiliū viſa de hinc cælo facies delapſa parē
tis anchiſæ ſubito tales effundere voces Macrobius oraculū dici au-
tumat cū in ſomnis parens vel alia ſancta grauiſqꝫ pſona quippiā de
nunciāt. Firmiſſimū: pro potētiſſimo argumēto. Deorū opinio: per-
ſuaſum inſitumqꝫ a natura eſt cūctis mortalibus deos eſſe : & quāuis
varia ſit de deo inter hoies opinatio atqꝫ diſſidiū: nemo tamē ferme
eſt qui deū neget: pręclare eni Ariſtoteles inquit: & a Mar. Tullio re-
petitum eſt: ſi eſſent hoies qui ſub terra ſemp habitauiſſent: & deinde
Deos eē cōſenſus gentiū ē repēte euadere in hæc loca: quę nos incolimus atqꝫ exire potuiſſent:
pulchritudine mūdi. Curſibuſqꝫ ſtellarū ordinatiſſimis cōſpectis: pro
fecto & eſſe deos: & hęc tanta opera deorū eſſe arbitrarētur. Lactan-
tius quoqꝫ neminē eſſe ait tā rudē tam efferis moribus qui nō oculos

tum natura admonente cogno-
uerant: rationes & cauſas rerum
non tenebant. Viſis quibuſdam
ſæpe mouebantur: hiſqꝫ maxi-
me nocturnis vt viderentur hi qui
vita exceſſerant viuere. Vt porro
firmiſſimum hoc afferri videatur
cur deos eſſe credamus: ꝙ nulla
gens tam fera: nemo omnium tam
ſit immanis: cuius mentem non im
buerit deorum opinio: multi de
diis parua ſentiunt. id enim vitio-
ſo more effici ſolet: omnes tamen
eſſe vim: & naturam diuinam ar-
bitrantur. Nec vero id collocutio
hominum aut cōſenſus efficit: nō
inſtitutis opinio eſt confirmata.
non legibus: omni autem in recō

ſuos in cælũ tollẽs eſſe intelligat aliquã dei ꝓuidentiã: qua regat̃ hoc omne quod cernitur. Praua ſentiunt: Alii arbitrãtur deũ eſſe: ſed mortalia nõ curare: alii matrimonia inter deos eſſe crediderũt: aliis nullus eſt: deorũ reſpectus aliis pudendus. Diagoras quidã athenis fuit: qui nullũ omnino deũ eſſe diceret: ob eãqꝫ ſententiã cognominatus eſt — De deo

ſenſio omnium gentium lex naturę putanda eſt. Quis eſt igitur qui ſuorum mortem primum non eo lugeat. ꝙ eos orbatos vitę commodis arbitretur. tolle hanc opinionem luctum ſuſtuleris. nemo enim mœret ſuo incommodo. dolent fortaſſe & anguntur: ſed illa lugubris lamentatio fletuſqꝫ mœrens ex eo eſt: quod eum quem dileximus vitæ commodis priuatum arbitramur idqꝫ ſentiret: atqꝫ hæc ita ſentius natura duce nulla ratione nullaqꝫ doctrina: maximum vero argumentum eſt naturam ipſam de immortalitate animorum tacitam iudicare: quod omnibus

atheos: protagoras quoqꝫ extitit: qui ſibi diceret nõ liquere vtrũ eſſet aliquis deꝰ ob hoc athenieſes ipſum vt pote impiũ & irreligioſum ſuis finibus expulerũt: libroſqꝫ eius inconcione exuſſerunt: male vt inquit Auguſtinus viuitur: ſi de deo non bene creditur. Lex naturæ Conſenſus hoim cunctorũ habẽdus eſt ꝓ lege naturæ ius enim naturale ſiue naturę legẽ appellant iuriſcõſulti: id quod natura omnia aĩalia docuit: vt id nõ ſolũ ad homines: ſed etiam ad bruta animantes referatur: cui proximũ eſt ius gentiũ: quo humanę gentes vtuntur: primus gentiũ cõſenſus cõſpirauit vt ionũ litteris vterẽtur: ſecũdus gentiũ cõſenſus in tõſoribus fuit. Tertius cõſenſus fuit in orarũ obſeruatiõe: vt Plinus refert. Nos vero dicamus primã gentiũ conſenſionẽ fuiſſe: vt deũ eſſe arbitrarentur. Luctũ ſuſtuleris: luctus ęgritudo eſt ex eius qui carus fuerit interitu acerbo: in luctu atrati ſunt purpura auroqꝫ depoſitis: cũ eluxerũt nigrã veſtem exuunt purpurãqꝫ reſumũt: & ita intelligendũ eſt apud liuiũ ſcribẽtẽ matronas luxiſſe brutũ vt parẽtẽ ãnuo tpe. Meret: Meror ęgritudo flebilis ẽ. Meſtitudo dicebat̃: q̃ nũc mæſtitia. Merere dictũ eſſe a mercere autumat Mar. Varro ꝙ merore corpus marceſcere dicit̃. Lugubris lamẽtio: leſſum ĩtelligi vult: q̃ vox lugubrẽ eiulationẽ ſignificat quãuis ſextꝰ heliꝰ & lutiꝰ. Attiliꝰ ſuſpicati ſint leſſũ eẽ aliqđ veſtimẽti genꝰ fũebris: & ita ĩterꝑtati ſunt verba legis xii. tabularũ: q̃ hęc ſũt: neve leſſũ fũeris ergo hñto qbꝰ ſignificat̃ lamẽtationẽ lugubrẽ i fũeribꝰ ꝓhiberi tolliqꝫ Idqꝫ ſentire: tãq̃ mortuus ſẽtiat ſe priuatũ vitę cõmodis: qđ ſi ita ſit argumẽtũ haud dubiũ ẽ immortalitatis

Atheos

Lex naturæ

Cõſenſus gentium

Luctus.

Meror

Leſſũ qđ

curæ ſunt: & maxime quidem quę poſt mortem futura ſint. ſerit arbores quæ alteri ſæculo proſint vt ait Statius in ſynephebis: quid ſpectans. niſi etiam poſtera ſæcula ad ſe pertinere. ergo arbores ſeret diligens agricola quarum aſpiciet baccam ipſe nunq̃ vir magnus leges inſtituta remp. conſerit quid procreatio liberorum. quid propagatio nominis. quid adoptiões filiorum quid teſtamentorum diligentia quid ipa ſepulchrorum monu-

Quę poſt mortẽ futura in hanc ſniam ait Plinius de homie loquens vni animantiũ luctus eſt datus: vni ſupſtitio: vni ſepulturę cura: atq́ etiam poſt ſe de futuro: pliniani codices de futura habent: tu vero lege de futuro: vt ſit ſenſus vni hoi de futuro: hoc eſt de rebus poſt ſe futuris curã eſſe. Serit arbores: Mar. Tullius in Catone eadem refert explicatius cum ait ſerũt arbores: quę alteri ſeculo proſint. vt ait ſtatius noſter in ſynephebis: nec vero dubitat agricola quãuis ſenex q̃renti cui ſerat reſpondere diis immortalibus: qui me non accipere tantum modo a maioribus voluerunt: ſed etiam poſteris tradere: ſtati⁹ autem cecilius ſignificatur: qui comediarũ poeta inclytus fuit: cui ſedigitus palmam ſtatuit inter comicos poetas: qui propterea nomẽ habuit ſtatius: quia ſeruus

Statius nomẽ ſeruile

fuit: ſtatius enim ſeruile nomen eſt. In ſynephebis: Nomen eſt comedię ab argumẽto dictę: in qua ſynephebi: ideſt ſimul pubeſcentes adoleſcentuli inducebãtur. Synephebi enim ſimul pubeſcentes dicuntur gręci exephebon: ϖοΔα vocant puerum. xv. annorum exephebon. xvii. vt ſcribit cenſorinus:

Synephebi.

Baccam: Fructũ baccę differunt ab acinis: quoniã acini ſunt minores: baccę maiores: magna quoq́ eſt baccis differentia. Alię nãq́ ſũt oliuis & lauris alię cornis alię mirthis ac lentiſco. Alias bacca ſignificat margaritam: vnde baccatum monile apud Virgilium & Silium

Baccę

Quid procreatio liberorum: Hęc oia eo tendunt: vt oſtendant mortalibus inſitam eſſe natura duce tacitam de immortalitate animorũ cõſenſionẽ: Nemo. n. eſſe tam curioſus: circa filios circa adoptiones circa teſtamenta: niſi exiſtimaret poſt mortem aliquẽ eſſe ſenſum: qui talia ſenſurus eſſet. Teſtamentorũ diligẽtia: Vix dici poteſt quã diligentes ſint hoies in faciẽdo teſtamẽto: quã circunſpecti: tanq̃ pſuaſiſſimũ habeant ad ipſos etiam defũctos ea quoq́ ptinere. Monumenta:

Monumenta

Monumẽta generaliter res eſt memorię cauſa in poſterũ pdita. In q̃ ſi corpus vel reliquię inferãtur fiet ſepulchrũ: ſi vero nihil eorũ inferatur erit monumẽtum memorię cauſa factũ: quod gręci cenotaphiũ appellant auctor florentinus iuriſcõſultus ad hanc Ciceronis ſniam

menta.quid elogia ſignificant: niſinos futura etiã cogitare. quid illud: nũ dubitas quis ſpecimen naturæ capi deceat ex optima quaqꝫ natura. quæ eſt igitur melior in hominum genere natura: quã eorum qui ſe natos ad homines iuuãdos tutandos conſeruandos arbitrantur. Abiit ad deos Hercules. nũq̃ abiſſet: niſi cũ inter homines eſſet eam ſibiviam muniuiſſet. vetera iã iſta & religione omniũ conſecrata quid in hac rep. tot tantoſqꝫ viros ob remp. interfectos cogitaſſe arbitrantur. Iiſdem ne vt finibus nomen ſuum: quibus vita terminaretur. Nemo vnq̃ ſine magna ſpe immortalitatis ſe propria offerret ad

faciũt verba Mar. Varronis: qui ait monumenta dici: q̃ in ſepulchris ſint quibus prætereũtes admonẽtur & ſe fuiſſe: & illos eſſe mortales: Ab eo cætera oia: q̃ ſcripta ac facta ſunt memoriæ cauſa monumẽta dicta. Eulogia: Eulogium græce dicitur bene dictum ευλογεω Eulogia
benedico ευλογια. benedictio. Eulogos rationabilis in decretis canonicis eulogia pro bendictionibus ſiue muneribus accipiuntur: q̃ minutuli ſacerdotes ad ſynodũ cõuenientes maioribus ſacerdotib⁹ ſumãtibuſq; deportãt. Exiſtimo hoc in loco legẽdũ eſſe elogia: potiuſq̃ eulogia: eſt. n. elogiũ quaſi teſtificatio q̃dã laudationis: interdũ & vituperationis: qualia in teſtamentis in ſepulchris anotãtur. Apud iuriſcõſultos & oratores crebra ẽ mẽtio elogiorum & nos alibi plura annotauimus. Mar. Tullius in oratione ꝑ cluentio. Elogiũ recitaſti deteſtamẽto. Gn. egnatii patris hominis honeſtiſſimi videlicet & ſapientiſſimi: Seneca deceſſit negociator teſtamẽtũ omniũ bonorũ ſuorũ reliq̃t formoſam heredẽ & adiecit elogiũ: quia pudicã cõperi: ſimiliter in libro de ſenectute elogiũ quã eulogiũ legere malim. Cũ ait Cato: quante in attilio calatino auctoritas: in quẽ illud elogiũ vni cõplurimæ cõſentiũt: gentes primariũ fuiſſe virũ: notũ eſt totũ eius carmen inciſum in ſepulchro. Specimẽ: Indiciũ: ſignũ. Probatũ: probamentũ. Ad hoies iuuandos: De Catone elogiũ eſt apud Lucanũ: Nõ ſibi ſed toti genitũ ſe credere mũdo: Plato in epiſtola ad Archytã tarentinũ: qđ & a Mar. Tullio repetitũ eſt: ſcribit nullũ hominũ ſibi ſoli natum eſſe: ſed ortus noſtri partẽ ſibi Patriam vendicare: partem parẽtes partem amicos. Viã imortalitatis: Silicet & migratiõis ad deos ſcribit Apuleius in apologia: quod Hercules luſtrator orbis: purgator ferarũ: gentiũ domitor in cælũ ob virtutes aſcitus eſt: & Orati⁹ in epiſtolis inq̃t. Diram qui contudit hidram. Notaq; fatali portenta labore ſubegit.

Elogiũ.

Compe rit inuidiã ſupremo fine domari. Vetera iã iſta: Scilicet ſunt quæ enim de Hercule ꝓdſitur ob vetuſtatẽ fabulis ꝓpriora iudicant.

Licuit ocioſo: Argumẽtatur argumẽtis ſatis probabilius ad imorta litatẽ affirmandã: quod ſcilicet nemo offerret ſe ad mortẽ nemo la= boraret nemo periclitaretur niſi ꝓpoſita eſſet magna ſpes immortali= tatis. Ex hac ſpe Themiſto cles athenienſis & epaminũ das thebanus maximas res geſſerũt: ſeſe maximis picu= lis obiectauerũt nihil pror= ſus recuſantes ob gloriæ cu piditatẽ dũ ſe poſt mortem perinde ac immortales ali= quid ſenſurus eſſe arbitrabã tur. De Themiſtocle vulga= ta ſunt oia: cuius clariſſimæ victorię de perſis teſtis quo tidie citatur ſalaminiacata

Scitu di= gnum de Themi= ſtocle.

pugna de Themiſtocle me= morabile eſt: qđ cũ olim ꝓ= ceſſiſſet ad ludos olympia= cos oculi oium poſthabitis ſpectaculis. In illũ vnũ conuerſi ſunt. In eoq; ſpectando totum diem cõſumpſerũt: quãobrem ipſe letus ad amicos dixiſſe fertur: tunc ſe ſu orum laborum: quos pro græcia ſuſcepiſſet fructũ ampliſſimũ repor= tare. illud quoq; Themiſtocli glorioſiſſimũ cõtigit: vt Herodotus plu tarchuſq; notificant quod duces græci in arã neptuni ſuã quiſq; ſen tentiã ſcriptam detulerunt: quem nã ex omnibus primũ ex bello ad= uerſus Xerxẽ geſto: & quẽ ſecundũ iudicarent: in ea ſuũ quiſq; primũ

Secũdus Themi= ſtocles

nomen inſcripſit ſeſe illũ qui p̄ſtantiſſimus fuiſſet exiſtimans ſecundũ vero Themiſtoclẽ omnes in hoc congruentes iudicauerũt. Epami= nunde: Inclytus eſt Epaminũdas Thebanus ex victoria leucrica: qua Acciſæ ſunt lacedæmoniorum res in tantũ: vt vix vnquã quiuerint caput releuare. Dicere ſolebat filiam ex ſe relinquere pugnã leucricam quæ non modo ipſi ſuperſtes: ſed etiã immortalis futura eſſet. Licuit mihi: Hoc referendum eſt ad conſulatũ illũ Ciceronis nunq̃ ſatis lau= datum: quo Catilinam catilianũq; incendium in toga vltus eſt. Et ful mine linguæ compeſcuit atq; reſtrinxit. Quo dempto: Augurio ſci licet Et opinione de futuris ſeculis: atq; immortalitate: quæ infixa mentibus mortalium illos alacres facit ad labores & pericula liben= ter ſubeunda: tanq̃ ſit poſt mortem aliquid quod ad eos pertineat.

mortẽ. licuit eſſe ocioſo temiſtocli licuit epaminũde licuit ne vetera & externa querã mihi. ſed neſcio quo modo inheret in mentibus quaſi ſeculorum quoddã auguriũ futu rorum: Ideoq; in maximis ingeniis altiſſimiſq; animis & exiſtit maxi= me & apparet facillime: quo qui= dem dempto quis tam eſſe amens qui ſemper in laboribus & pericu= lis viueret: loquor de principibus quid poete nonne poſt mortẽ no bilitari volunt: vnde ergo illud aſ

Accipite o ciues:Diſtichon eſt ennianũ:quo petit ennius vt formã imaginis ſuæ aſpiciant ciues. quaſi poſt obitũ ex hac re aliqd volupta tis percepturus:primus verſus eſt exameter:ſequẽs pentameter: vt ſu pra annotatũ eſt: littera.ſ: veluti ſibilus abiicitur in dictiõe imaginis. Reliqua quadrant rithmis metricis. Quidã legũt imaginis vrnã:quæ lectio plenis numer⁹ cõſtat.

Diſtichõ ennianũ

picite o ciues ſenis ennii imaginis vrnam. hic veſtrũ pinxit maxime facta patrum mercedé gloriæ flagi tat ab iis quorum patres affecerat gloria ideq;. nemo me lacrimis de coret: nec funera fletu: faxit. Cur volito docta per ora virũ. ſed quid poetas: opifices & poſt morté no bilitari volunt: quid enim phidias ſui ſimilẽ ſpeciem incluſit in clipeo Minerue: cũ inſcribere nõ liceret: qd noſtri phyloſophi: nõne in his ipſis libris quos ſcribunt de contẽ néda gloria ſua nomina inſcribũt q̃ſi omniũ conſenſus naturæ vox eſt: omneſq; qui vbiq; ſunt: cõſen tiunt eſſe aliquid: quod ad eos per

Affecerat gloria: Dũ in annalibus laudat veteres ro manos eos nõ ſolũ gloria af ficit ſed donat imortalitate ſicut appion grãmaticus i- mortalitate a ſe donari ſcri- pſit ad quos aliqua cõpone bat. Idẽ.ſ. Enni⁹: q̃.n ſub ſequũtur carmina enniana ſunt: faxit. faciat. Volito vi uus: Expũgẽda eſt dictio vi uus: vt verſus pẽtameter in tegris pedibus conſtet: hoc mõ: faxit: cur volito docta p ora virũ: petit ãt Ennius neq; obitũ ſuũ: defleat: quo niã futurus ſit imortalis vo litaturuſq; p ora virorum ſicut & nũc volitat celebraturq; quottidie. Diſſidet ab enni- ana ſentẽtia ſolũ: q ait mors

Ennius lugeri ab- nuit.

mea ne careat lachrimis: linquamus amicis merorẽ alter lugeri tenuit alter iubet. Cicero aliubi magis pbat enniũ in hoc q̃ ſolonẽ. Phidias Phidiã in ebore marmoreq; ſculpẽdo clariſſimũ eſſe p oẽs gẽtes: q̃ Io uis olympii famã intelligũt nemo dubitat facit inter alia & mineruæ ſimulachrũ ex ebore & auro. In cuius ſcuto amazonũ p̃liũ celauit: & deorũ gigãtũq; dimicationẽ. In ſoleis lapitharũ & centaurorũ a Pli- nio dictus eſt artifex nũq̃ ſatis laudatus de quo Quintilianus in. xii, phidias dijs q̃ hominibus efficiendis melior: In ebore vero longe ci- tra emulũ vel ſi nihil niſi mineruã athenis aut olimpiũ in elide Iouẽ feciſſet: quod pertinet ad ſenſum Ciceronis: ſic ſcribit Valerius maxi- mus. Capite de cupiditate gloriæ. Phidias clipeo minerue effigiem ſuam incluſit qua conuulſa tota operis colligatio ſolueretur. Sua no mina inſcribunt. M Tullius in oratione p archia ipſi philoſophi etiã in illis libellis: quos de contẽnenda gloria ſcribũt nomen ſuũ inſcri-

Phidias

bunt in eo ipſo in quo predicationē n obilitatēq; deſpiciūt p̄dicari de ſe ac nominari volūt idē tradit Valerius. Naturæ vim: Si optimo in genio p̄diti maxime cernūt vim potētiāq; naturæ. Conſectariū eſt cū optimus quiſq; ſeruiat poſteritati & curioſus ſit de futuro poſt ſe: vt ſit aliqd cuius ſenſum habiturus ſit poſt mortē: ex quo colligimus aios eſſe imortalēs. Quales ſint dei: in extricabilis hæc queſtio: verūq; eſt illud Platōis ex timeo θεορ ευρειρ ου ραΔιορ ροησαι Δεα Δυρατορ Deū iuenire nō facile eſt intellex ixe aūt impoſſibile. Socrates apud platonem in cratilo timide de deo pudenterq; diſerit. Deos inqt iā mittam⁹ p deos obſecro. Nā de his differre vereor: Ariſtoteles ait nūquā nos verecūdiores eſſe debere q̄ cū de his agit̃ quidā philoſophorū incorporalē aſſeuerāt deū eſſe: qdā corporalē alii ex atomis alii ex numeris ſicut epicurus & Pythagoras. Alii ex igne q̄liter heraclito viſū eſt Platonici tradūt deū curantē rerū epicurei ocioſum: ſtoici extra mūdū poſitū: q figuli mō extrinſec⁹ torqueat hāc molē: intra mūdū platonici qui gubernatoris exēplo intra illud maneat qđ regat. Ex tā diſſidētibus diſcordibuſq; ſentētiis factū eſt vt minus plana de deo cōiectatio ſit. Nos vt inqt Tertullinus Deū colimus factitatorē vniuerſitatis per Chriſtū Deū noſtrū cuius dogmata irrephēſibilia ſunt & ſancta.

Timide de deo loquendū

Opiniones de Deo.

Cuius ignoratio: Dū ignorant mortales: q̄ ſit ſedes maniū & aiarū poſt mortē finxerunt inferos & regna ſubterranea & formidoloſa oīa de tartaro. Cerbero: furiis cæteraq; id gen⁹ terriculamēta. Nemo eni tā puer eſt vt inqt Seneca: vt cerberū timeat & tenebras & ſepultus: larua humatus leni habitū. Humari: Sepultus vt inqt Plinius intelligit̃ quoquomō: cōditus vero humo cōtectus: qđ antiqſſimū ſepulture

Humarus

tineat: qui e vita ceſſerunt: nobis quoq; idē exiſtimandum eſt. & ſi quorum aut ingenio aut virtute animus excellit: eos arbitramur qa natura optima ſunt cernere naturæ vim. maxime veriſimile eſt cum optimus quiſq; maxime poſteritati ſeruiat: eſſe aliquid cuius is poſt mortem ſenſum ſit habiturus: ſed vt deos eſſe natura opinamur: qualeſq; ſint ratione cognoſcimus: ſic permanere animos arbitramur: cōſenſu nationum omniū. Qua ſede maneant quales ſint ratione diſcēdum eſt. Cuius ignoratio finxit inferos. eaſq; formidines: quas tu cōtemnere non ſine cauſa videbare. In terram enim cadētibus corporibus: hiſq; humo tectis: ex quo dictum eſt humari ſub terra cēſebāt

genus fuiſſe arbitratur. Mar. Tullius in libris legũ. Auxerũt poetæ: Illa inqt Seneca q̃ nobis inferos faciũt terribiles fabula eſt. Iuſſerũt iſta poetæ: & vanis nos agitauere terroribus & Tertullianus in apologetico: poetæ ait & phyloſophi tribunal apud inferos ponũt & gehennã Gehẽna. eſt aũt gehẽna ſcđm eccleſiaſticos: lacus ignis & ſulphuris infern⁹ vbi eſt fletus & ſtrictor dentiũ.

reliquã vitã agi mortuorũ: quam eorũ opinione magni errores con ſecuti ſunt: quos auxerũt poetæ. Frequens enim cõſeſſus theatri in quo ſunt mulierculæ & pueri: mo uetur audiens tã grãde carmẽ. Ad ſum atq̃ aduenio acheronte vix via alta atq̃ ardua per ſpeluncas aſperis ſtructas ſaxis pendentibus maximis: vbi rigida conſtat & craſ ſa caligo inferum. Tantũq̃ valuit error qui mihi quidẽ iam ſublatus videtur vt corpora cremata cũ ſci rent tñ ea fieri apud inferos finge rent: q̃ ſine corporib⁹ nec fieri poſ ſent nec intelligi. Animos eni per ſeipſos viuentes nõ poterãt mẽte

Cõſeſſus theatri: Multitudo ſpectatorũ ſignificat q cõueniũt i theatrũ ad audiẽdas ſpectãdaſq̃ fabulas poetarũ: q̃ p ſcenicos agũt. Adſũ atq̃ aduenio: Carmẽ eſt veteris poetæ ex antiqua tragedia fortaſſis de tãtalo cõpoſitũ: q etiã apud Senecã in thyeſte iducit ad ueniẽs ab inferis ad ſupos. Ex hoc Ciceronis teſtimonio ſumit argumẽtũ oẽs romanos tã fœmias q̃ pueros latine loquutos eſſe: quõ.n. mulierculę & indocti hęc itellexiſſent niſi latina ligua fuiſſet vernacula & ꝓpria romanorũ. Vnde & romana lingua accipitur pro latina. Latine lo quutos eẽ Romãos Diomedes latinitas ẽ inqt incorrupta loquẽdi obſeruatio ſecundũ romanã linguã ſup qua re copioſiſſime ſcripſimus quadã ad amicũ epiſtola. Calido inferũ: Pro inferorũ apud quos cũcta ſunt nigrãtia. Et vt ait poeta: alta caligine merſa. Iam ſublatus videt: Iam tẽpore Ciceronis cordatiores facti & aſtutiores minus minuſq̃ in dies metuebãt terriculamẽta inferoꝝ vtpote vana & cõmentici. Scio inqt Seneca vanos eſſe inferorũ metus. Animos p ſeipſos viuẽtes. Opinabãtur rudes illi & ipoliti hoies primigenii aios ſine corporibus neq̃ viuere neque exiſtere poſſe: ex quo fiebat vt credẽtes cruciamẽta inferorũ vera eẽ exiſtimarẽt nõ ſolũ animos puniri q incorporei ſunt ſed totos hoies aio corporeq̃ cõpactos. Quod abſurdũ eſt credere p indeq̃ ridiculũ: maxime cũ ſcirẽt corpora eſſe cremata: & ob hoc apud inferos cruciari nõ poſſe ſi eni humi remanẽt cadauera quõ poſſunt apud manes torqueri ſupplicis Pręterea cũ aio dolẽdi cauſa exiſtat a corpore: arbitrabãtur corpora

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

cũ animo cõnexa cruciari: Neſcientes quod animus per ſe dolorẽ pa
ti poteſt & mori nõ poteſt: quod ſubtiliter argumẽtatur diuus Augu
ſtinus in vigeſimo primo de ciuitate dei. Homeri necyia: Apud Ho=
Necya merũ in odyſſea fit ad Vlyxe euocatio maniũ: ſacro magico in ſcrobe
ꝓcurato: q̃ res dicitur græco vocabulo νεκυια quaſi mortuaria reſ=
q; funebris & ad mortuos ꝑ
tinẽs. νεκυσ græce mor=
Necyo= tu⁹: vnde νεκυια & necyo
mantia. mãtia: quaſi diuinatio per
mortuũ lege homerũ in .xi.
odyſſeæ qd opus nõ aliũde
cõſtat: q̃ ex magicis ꝑſtigiis
& inferorũ euocatiõe. Ap=
Necro= pius necromãtia: Necromã
mãtia tiã græci vocãt diuinatio=
Necro= nẽ ꝑ mortuus factã. νεκρον eni cadauer νεκροσ mortu⁹ dr̃ & μαν
mantici. τεια diuinatio: Necromãtici ſunt: quorũ incãtamẽtis videtur reſuſ=
citari mortui. Diuinare. Et ad interrogata reſpõdere. Ad quos ſuſci
tandos cadaueri ſanguis adiicit̃: nã amare ſanguinẽ demones dicun
tur ideoq; quotiẽſcũq; necromãtia fit cruor aquæ miſcet̃: vt colore
ſanguinis facilius ꝓuocẽtur auctor Auguſtinus: & in decretis canoni
cis .xxvi. Q. V. latiſſime explicatũ: horũ ſacrorũ duo genera potiſſi=
Necyo= mũ ſunt. Necyomãtiã. Et ſciomãtia Neſciomãtiæ ad eleuandũ cada
mantia uer ſanguis eſt neceſſarius: hinc illud lucani. Pectora tũc primũ feruẽ
Scioman ti ſanguine ſupplet. In ſcyomãtia vmbræ tantũ eſt euocatio: qualis fa
tia. cta eſt ab Vlyxe in maniũ euocatione qualis ab appione grãmatico:
qui euocauit vmbras ad ꝑcunctãdũ: qua patria homerus genit⁹ eſſet
Appius: Hunc appiũ: qui necromantiã faciebat augurẽ bonũ fuiſſe &
in augurũ collegio collegã. M. Tulli teſtis eſt ipſe in libris de diuina=
tione. In vicinia noſtra: Haud lõge ab arpinatibus: q municipes ſũt
Auernus .M. Tullii. Auerni lacus: In cãpania apud cumas lacus auernus eſt in
vbi magi quo homerica defunctorũ vaticinia fuiſſe fabulis ꝓdiderũt: ſupcilia
ca. ardua auernũ vndiq; circũcludũt: quæ ſupſtitione quadã vmbris ob
ſcurũ ſinũ reddebãt: quẽ locũ plutoni dicatũ opinabãtur illinc ad in=
feros introitus patere credebatur: Aderantq; duces ſacerdotes placa
tis prius ꝑ ſacrificia diis manibus: illic fons ſtigius erat illic phlege=
ton amnis: hic acheruſiã hic domicilia inferorũ ſubterranea cõiecta=
bant: hinc videtur maro nõ pauca trãſtuliſſe in ſextũ volumẽ enei=
dos. Mar. Agrippa auerni locũ ſuccidit locũq; illũ elegãter excoluit.
Dirutaq; ſubterrena foſſa oĩa illa de manibus fabuloſa cõmenta ſunt
pãtefacta illuſtrataq;. Auctor Strabo in quito. Auernũ autẽ dici qua=

complecti: formã aliquam figurã
q; querebant inde homeri tota νε
κυια. inde ea que meus amicus a=
pius necromantia faciebat. inde in
vicinia noſtra auerni lacus: vnde
animæ excitantur obſcura vmbra
aperto hoſtio alti acherontis falſo

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ſi aornō hoc eſt auibus impiū docet Lucretius:cū ait in.vi.Principio · *Aornos*
quod auerna vocātur.Nomē id ab re impoſitū eſt:qa ſunt auibus cō-
traria cunctis Lucretiū emulatus Virgilius ſic cecinit: vnde locū graii
dixerūt noie auernū. Alti acherōtis.Acherō fluuius dr̄ a poetis infe- · *Acheron*
rorū q̄ſi ſine gaudio:ſed cōſtat locū eē ꝓpe auernū lacū. Strabo i. vi.
Acherōtē fluuiū eſſe tradit · *Pandoſia*
brutiorū ꝓpe vrbē pādoſiā
vbi Alexāder. Epirēſis a lu-
canis trucidatus ē. Dodo-
neo decept⁹ oraculo:quod
iuſſerat:vt caueret acheru-
ſiā aquā pādoſiāq̄ꝫ vrbē:Cū
in epiro eēt pādoſia & ache
rō amnis fugiēs Alexāder · *Mors ale*
hæc loca i media fata vt fit · *xādri epi*
ruit.qvenit i Italiā: eūq̄ꝫ va- · *tenſis*
dū acherōtis brutiorū egreſ
ſum emin⁹ veruto Lucan⁹
miles exultās cōfodit: hiſto
riā Liui⁹. Et trog⁹ enarrant
Acheruſiā paludē fuiſſe egy
ptiorū ꝓdidit Diodor⁹: vn̄
Orphe⁹ trāſtulit figmēta:de
inferis ad gręcos. Falſo ſan
guine:Sic Ericthomaga pri
mi nois apđ Lucanū falſo ſāguine erigit cadauer. Et necyomātiā cōfi
cit. Vlyxes apđ Hōerū ſāguie ouiū iplet ſcrobē & euocat manes Ima-
gines:Sciomātiā ſignificat:i q̄ vmbrę tm̄ & imagies euocāt Has ima
gines:Loq.apđ Hōerū euocate imagines helpenoris:ātichilæ:thireſię
aliorūq̄ꝫ defūctorū cū Vlyxe colloquūt:apđ Siliū euocati manes ſci-
pionū & alexādricū africano fabulāt. Nec ſine ligua:Deridet magicū
artificiū ꝑinde ac delirū & nugatoriū. Plini⁹ quoq̄ꝫ magicas vanitates · *Magice*
vbiq̄ꝫ voluminū coarguit tāq̄ irritas:ianes:& deteſtabiles: quo mō ei · *vanitates*
vmbra q̄ icorporea ē loq pōt: cū ſermonis iterpręs & miſtra ſit ligua
cū ſpirādi officia ſit pulmo:cū ſine ore & palato vox fieri n̄ poſſit. A
ſēſib⁹:Sēſus ſūt q ſētiūt:ſēſa vero:q̄ ſētiūt ſēſile dicit Lucreti⁹ qđ ſēſui · *Senſile*
ſubiectū ē. Inſēſile qđ ſētiri nō pōt ex iſenſib⁹ ne credas ſēſile gigni. · *Inſenſile*
Pherecides ſyr⁹:apulei⁹ i floridis:auctor ē pherecidā ex iſula ſyro oriū · *Phthiria*
dū:primū ſoluta orōne cōſcribere auſū fuiſſe repudiato verſuū nexu · *ſi periit*
q̄ Pythagoras magr̄m coluit:q iſādi morbi putredīe extict⁹ ē:phtiria · *phereci-*
ſi.n.hoc ē pediculari morbo occubuit q̄ morbi feditate ſylla dictator · *des*

ſanguine imagines mortuorū.has
tamen imagines loqui volunt : ꝙ
fieri: nec ſine lingua: nec ſine pala
to: nec ſine ſaucium laterum ve et
pulmonum vi et figura poteſt: ni
hil enim animo videre poterant:
ad oculos omnia referebant. Ma
gni autem eſt ingenii reuocare mē
tem a ſenſibus & cogitationem a
conſuetudine abducere : Itaq̄ꝫ cre-
do equidem etiam alios tot ſæcu-
lis diſputaſſe de animis : ſed ꝙ lit-
teris extet probo . Pherecides ſi-
rus primum dixit animos homi-
num eſſe ſempiternos . Antiquus

Et alcman poeta & mumius iuriſcōſultus. Et enuus belli ſeruilis dux obierūt Auctores Plinius & Plutarchus: de obitu pherecydis ſic ſcribit. Q. ſerenus Sed quis nō paueat pherecidis fata tragedi. qui nimio ſudore fluens aialia terra eduxit: turpi miſerū q̄ morte tulerūt: hic hauſto aquæ puteo p̄ſenſiſſe fertur ac p̄dixiſſe terremotū poſt diē tertiū futuru atq; ita factū: eē ſcribens ad Thalē mileſium: de morbo phtiriaſi pediculis inquit operiebar totus: morbo āt iualeſcēte neq; medicorū quēpiā: neq; amicorū penitus admitto. Meo regnante gentili: Seruiū tulliū ſignificat ſextū Romanorū regē: quē gentilē ſuū vocat quia eiuſdē nois erat.

Gentiles
Cognomines

Gentiles. n. vt ait Cincius ſunt q ſimili noie appellātur: q cognomines quoq; nūcupant vel quia ab eo rege ducebat originē. Nā & ſilius: proauū. M. Tullii appellat regiā progeniē: cū ſcribit in. viii. punicorū. Tullius æratas raptabat in agmina turmas: Regia progenies & tullo ſanguis ab alto: Euſebius quoq; in cronicis teſtatur Ciceronem natum eſſe ex regio volſcorum genere: prior ſnīa apud me p̄babilior eſt. Pythagoras: De pythagora Samio laertius apuleius trogus reliq ſatis multa: q̄ ſunt notiſſima.

Magna grecia
Phyloſophia
Italia

Magnā græciā Græce dicitur μεγαλη ελλασ idest magnagræcia portio italie a tarento vſq; ad cumas q multæ magnæq; ciuitates in ea fuerunt a græcis conditæ auctor iuſtinus in. xx. De qua plinius ſic græci de Italia iudicauere genus in gloriā ſuam effuſiſſimū quotā partē ex ea appellādo græciam magnā A. quibuſdam tota italia maior græcia dicta. Ouidius quoq; cecinit in faſtis. Italia nam tellus græcia maior erat: de hac parte italiæ Virgilius. Effuge cuncta malis habitantur mœnia grais. Eſt quodam philoſophiæ genus quod italicū nūcupatur ex ea parte italiæ: q̄ quondam magna græcia nūcupata eſt: quod vt docet Auguſtinus in. viii. auctorem habuit pythagorā ſamiū: a quo etiā ferunt ipſum phyloſophię nomē exortum.

Sophi.
Phyloſophus

Nam cū antea ſophi i. ſapientes appellarentur: hic interrogatus quid profiteretur phyloſophum ſe eſſe reſpōdit idest ſtudioſum ſapientiæ: quoniā ſe ſapientem profiteri arrogatiſſi-

ſane: fuit enim meo regnāte gentili. hanc opinionē diſcipulus eius pitagoras maxime confirmauit. q cum regnante Tarquinio ſuperbo in italiam veniſſet tenuit magnam illam græciam cū honore & diſciplina: tum etiam auctoritate. multaq; ſæcula. poſtea ſic viguit pythagoreorum nomen vt nulli alii docti viderentur. ſed redeo ad antiquos: rationem illi ſententiæ ſuę non fere reddeant: niſi quod erat numeris aut deſcriptionib9 expli-

mum vi Numeris aut deſcriptionibus: Per mathematicas diſciplinas hoc eſt arithmeticā: atq; Geometriā: quarū probationes potentiſſimę ſunt: quæ oculis euidēter ſubiiciūtur: falſa quoq; veris ſimilia Geometria ratione dephendit Grāmatice. Apodices vulgo dicūtur Geometrie ꝓbationes: ſit hoc & in numeris per quaſdā quas pſeudogro-

candum. Platonē ferūt vt pythagoreos cognoſceret in italiam veniſſe & in ea cū alios multos: tum Archytā: Timeūq; cognouit & didiciſſe pythagorea oia primūq; de aiorū æternitate non ſolū ſenſiſſe idē quod pythagoras: ſed rōnem etiā attulliſſe: quā niſi quid dicis ꝑtermittamus: & hāc totā ſpē imortalitatis relinquamus. A. An tu cū me in ſūmā expectationē adduxeris: de ſeris? Errare me hercule malo cū platone: quē tu quanti facias ſcio & quem ex tuo ore admiror quā cū iſtis vera ſentire. M. Macte virtute: ego. n. ipſe cū eodē ipo nō

phias vocant: hoc eſt falſas deformationes. Platonē ferūt. Plato poſt ſocratis obitū. Ad pythagore diſciplinā ſe cōtulit: & ad Italiā venit: pythagoreos eurittū: & architā: thimeūq; ſectatus: a quibus intellectualis philoſophia platoni tradita eſt Auctor Apuleius in dogmate platonis: thimei nomini dedicauit diuinū illud obſcurūq; volumen cui titulus eſt thimeus. Extāt platonis epiſtolæ ad architā tarentinū qui mechanica callens colūbā ligneā fecit volantē ex quo philoſophi acumen cognoſci poteſt. Idem qđ pythagoras: Apud Ouidiū dogma pythagore explicatū eſt libro decimoquinto methamorphoſeon: vbi pythagoras aſſerit animas immortales eſſe: probatq; palingeneſian & metempſychoſin hoc eſt regenerationē & tranſanimationē: vt ſcilicet de aliis corporibus in alia corpora tranſeāt animæ: ſic enim ait. Morte carent animæ ſemperq; priore relicta ſede nouis habitāt domibus viuūtq; receptæ ex hoc pythagorico dogmate inducta eſt ab eſu animaliū abſtinentia ne forte vt feſtiuiter ait Tertullian⁹: bubulam quis de aliquo proauo ſuo obſonet. Malo potius volo: Errare cum platone. Honeſtus eſt error magnos duces ſequētibus: vt ait Quintilianus. Ex tuo ore: Cicero vbiq; maximus præco eſt buccinatorq; platonicæ maieſtatis adeo vt platonē deū appellet: quē labeo inter ſemideos cōmemorādū putauit: cui defuncto magi vti deo imolauerūt. Macte virtute: Magis auctæ cumulateq; : ſanguinolentibus ex acie redeuntibus dicitur macte virtute eſto: vt inquit Seneca: qđ magne laudis ꝓcul dubio ꝑconiū eſt: dixit Statius in ſeptimo thebaidos macte animo iuuenis id

Grāmaticę apodixes

Pſeudographie

Timeus platonis

Colūba ex ligno volans;

Palingeneſia.

Metempſychoſis

Plato de⁹ Semide⁹.

Macte virtute.

eſt perfecte indolis: vt expoſuit lutatius interpres: mactare.n.dictum eſt ſacrificiũ pfeciſſe. Marcus Tullius ferũt laudibus mactant hono-ribus: p magis augẽt. Seruius enarrãs illud vulgatiſſimũ. Macte puer virtute noua ſic itur ad aſtra: macte iquit magis aucte affectata gloria Et eſt ſermo tractus a ſacris quotiẽs.n. aut thus aut vinũ ſup victimã fundebatur. Dicebatur mactus eſt taurus: vino vel thure hoc eſt cumulata eſt hoſtia & magis aucta. Plinius.

Macti ingenio.

In laudẽ aſtrologorũ macti ait ingenio & cæli interprætes rerũq; naturæ capaces. Lucili⁹ macte virtute ſimul q; his verſib⁹ eſto. Mathematici: Periti aſtrologie: Geometriæ: Gnomonicæ: & Muſicæ: quas diſciplinas vt illã dictũ eſt mathematicas græci veteres appellabant.

Punctũ.

Quaſi pũcti inſtar: Pũctũ eſt inquit Seneca & adhuc pũcto minus: quod incolumus. Plinius in ſecũdo. Nõ aliud eſt terra vniuerſa: quã mũdi pũctus: hæc eſt materia vitæ noſtræ hæc ſedes.

inuitus errauerim. Nũ igitur dubitamus: an ſicut plæraq; ſic & hoc quãq̃ hoc quidẽ minime: Perſuadẽt enim mathematici terrã in medio mũdo ſitã ad vniuerſi cæli cõplexũ: quaſi pũcti inſtar obtinere, quod centron illi vocãt. Eã porro naturam eſſe quattuor omnia gignentiũ corporũ: vt quaſi partita habeant inter ſe: & diuiſa momenta vt terrena & humida ſuopte nutu: & ſuo põdere ad pares angulos in terrã & in mare ferantur reliquæ due partes vna ignea altera animalis: vt illæ ſupiores in mediũ locũ mũdi grauitate ferãtur &

Euclides ceteriq; geometræ pundum eſſe dixerũt: quod ob inõpræhẽſibilẽ breuitatẽ ſui in partes diuidi nõ poſſit nec ipſum pars aliqua ſed tantũmodo ſignũ eſſe dicatur. Vnde a græcis dicitur συμεον hoc eſt ſignũ. Cenrron: In omni orbe vel ſphera. Medietas cẽtrum

Centrum

vocatur: Nihil aliud vt Macrobius ait eſt cẽtrũ niſi punctũ: in medio orbis ſpheræ. Apuleius in coſmographia. Cardinem inquit mũdi: ſic

Cẽtralis terra

enim dixerim cẽtrũ habet tellus hinc a Plinio Centralis terra dicta. Alias centron ſtimulũ ſignificat. Quattuor corporũ: Elemẽta ſignificat ex quorũ concordi diſcordia cũcta gignũtur. Terrenea & humida: Elementũ aquæ & terræ: vt pote graue & põderoſum deorſum fertur ad centrũ: cũ ignis & aer genuina leuitate in ſublime ferãtur: qđ a philoſophis aſtrologiſq; copioſiſſime tractaẽ: vnde terrena: & humecta naturã terræ & aquæ ſecuta ferũtur ad cognata. Suopte: Suo ipſius: vt meopte meo ipſius. Altera animalis: Elementũ aeris ſignificatur: qđ ſpirabile eſt. In mediũ mũdi: Ideſt centrũ nam vt inquit

Ariſtoteles libro quarto de cælo & mūdo: qđ a medio fertur ſurſum fertur deorſum vero quod ad mediū. In ſphera aūt imū eſt qđ mediū eſt: vt phyloſophi tradūt. Manilius in primo. Aſtronomicon: mediū totius & imū eſt Lucretius vtpote Epicureus negat imū eſſe quoniā inquit ſpatiū ſine fine mōq; eſt medium. n. infiniti nō eſt quod & Ariſtoteles docet in primo de cælo. Subuolēt: Ouidius in hāc ſententiā. Ignea cōuexi vis & ſine pondere cæli emicuit ſummaq; locū ſibi legit in arce. Proxim⁹ eſt aer illi leuitate locoq; dēſior his tellus elemētaq; grādia traxit; & p̄ſa eſt grauitate ſui: circūfluus humor vltima poſſedit ſolidūq; coërcuit orbē. Leuiora appellantur. Hoc fit per antipariſtaſin vt græci dicūt: per quā vbi calidū eſt inde frigus excedit: vbi frigidū eſt inde calor expellit: hinc putei per hibernū tēpus calent quia illo ſe calor cōtulit cedēs: frigori ſuperiora poſſidenti. Siue ſint animales: Aerei: vt Diogenes: & Varro crediderūt. Ignei: vt zeno: & Heraclius opinati ſūt. Numerus: Vt Xenocrates qui dixit animā eſſe numerum ſe mouentem. Quinta illa natura: Endelechiam ariſtotelicam intelligit. Nec tam vegeta mens: Cum animus noſter ſit mobilis vegetus verſatilis momento temporis multa percurrens multa complectens non videtur eſſe probabile tā vegetā mobilēq; naturā eſſe cor aut cerebrū: aut ſanguinē. q̃ corpora ſunt bruta & craſſa: nihil autē animo tā cōtrariū eſt q̃ torpor & craſſitudo hebeteſcēs cū animi eſſentia ſit in motu. Origines dixit animā eſſe ſubſtantiā ſenſibilē & mobilē. Quorū alter: Dicearchus. Alter: Ariſtoxenus. Ad hæc transferre. Quia animā harmoniā eſſe dicebat. Ex interualli ſono: Ariſtoteles harmoniā ait eſſe tempera-

Imū in ſphera

Medium infiniti non eſt.

Antipariſtaſis.

Vnde putei calidi p hyemē

Animi eſſentia notu

pōdere: ſic hæc ſurſum rectis lineis in cæleſtē locū ſubuolēt: ſiue ipſa natura ſuperiora appetente: ſiue ꝙ a grauiorib⁹ leuiora natura pellātur. Quæ cū conſtent perſpicuū debet eſſe: animos cū e corpore exceſſerint ſiue illi ſint animales id eſt ſpirabiles: ſiue ignei in ſublime ferri. ſi vero aut numerus quidam ſit animus: ꝙ ſubtiliter magis quam dilucide dicitur: aut ꝗnta illa non noīata magis quā nō intellecta natura: multo etiā itegriora ac puriora ſunt: vt a terra lōgiſſime ſe efferāt. Horū igitur aliꝗd animus eſt: nec tā vegeta mens aut in corde cerebroue. aut in empedocleo ſanguine demerſa iacet. Dicæarcū vero cum ariſtoxeno æquali: & cum diſcipulo ſuo doctos ſane hoīes omittamus: quorū alter cōdoluiſſe.

Harmonia.

mentū & cōpoſitionē cōtrariorū:harmonia p ſe imobilis eſt: aię autē
ꝓpriū eſt per ſe moueri. Ergo aīa harmonia eſſe nō pōt. Cenſorinus&
Macrobius harmoniā eſſe dicūt cōſonantiā cōſonantēq; cōueniētiā:
& vt ait Auguſtinus cōcētus eſt ex diſſimillarū vocū moderatione: ſi
cut ex ſummis & mediis & infimis interiectis ordinibus vt ſonis ci-

Ciuitas ex cōſenſu diſſimilium

uitas cōcinit moderata cō-
ſenſu diſſimillimorū. Har
monias. ꝑ.muſici ſimphoni
as plures hēnt ſed illā clariſ
ſimā:q̄ appellaṫ diateſerō &
alterā q̄ dṙ diapente harmo
nia vero diapaſon vocant
hoc eſt vniuerſitatē cōcētus
quæ ex ſeptē tonis cōficiṫ.

Diateſſeron. Diapaſō.

Nō vi. Si qd in nobis eſ-
ſet harmoniæ ſimile victu
moueret externo ſicut ner-
ui cithare manibus qui ſine
tractu artificis pulſuq; digi
torū muti atq; inertes iacēt
anim⁹ vero ſua ſponte & co
gitat & moueṫ ex quo nul-
la ꝓportio eſt animi ad har
moniā. Canere ipſe doce
at:Tāq̄ muſicus videtur.n.
muſicæ ſcius & callēs accō
modatior eſſe ad canēdū:q̄
de aīa philoſophādū. Quā
quiſq; norit artē:In hāc ſen
tentiā prouerbialis eſt ille ꝓ
pertii verſiculus: qua pote
qſq; in ea conterrat arte diē
& alter vnuſqſq; ſua nouerit ire via:cōſimiliter ſcribit Oratius in epi-
ſtolis. Quā ſcit vterq; libēs cēſebo exerceat artē. Indiuiduorū cor-
porū. Explodēdā eē dicit:& q̄ſi radicit⁹ extirpādā opinionē Demo-
criti:leucippi. Et Epicuri:q aīam ex atomis hoc ē idiuiduis corpibus
cōſtare dicebāt:qb⁹ nomē atomorū inditū ē:qa ſecari ac diuidi ñ pñt
volitare āt atomos & cōcurrere opinanṫ ſicut pulueris minutias vide
m⁹ i ſole cū p feneſtrā radios ac lumē imiſerit. Ex his oia oriri & rur
ſus in eadē reſolui vigilātes ſomniabāt. Spirabilē:quaſi ſpiritu & ae
re:tāq̄ vehiculo vectā cū aer ſpm̄ vitalē fundat. Horū q̄tuor generū

Atomi vnde.

quidē nūq̄ videtur:q animū ſe ha-
bere nō ſentiat:alter ita delectaṫ ſu
is cātibus: vt eos ēt ad hęc trāſfer-
re conetur harmoniā aūt ex inter-
uallis ſonorū noſſe poſſum⁹:quo-
rū varia cōpoſitio harmonias etiā
efficit plures mēbrorū vero ſitus:
& figura corporis vacās aīo quā
poſſit harmoniā efficere nō video
ſed hic quidē q̄uis eruditus ſit: ſi-
cut eſt hæc magiſtro concedat Ari
ſtoteli. Canere ipe doceat. Bene.n.
illo prouerbio græcorum ꝓcipuo
Quā quiſq; norit artem: in hac ſe
exerceat. Illam vero funditus eiicia
mus indiuiduorū corporū leuium
& rotūdorū cōcurſionē fortuitā:
quā tātū Democritus cōcalefactā:
& ſpirabilē ideſt animalē eſſe vo-
luit. Is autem animus qui ſi eſt ho-
rum quattuor generum ex quibus

omnía conſtare dicūtur:ex ínflammata anima cóſtat vt potiſſimum videtur.Panætio: ſuperiora capeſſat neceſſe eſt. Nihil enim habent hæc duo genera proní: & ſupera ſemꝑ petūt ita íd euenit ſiue diſſipantur procul a terris ſiue permanét & conſeruāt habitū ſuum:per hæc etiá magis neceſſe eſt ferantur ad cælū: & ab hiis perrūpatur & diuidatur craſſus hic & cócretus aer: qui eſt terre ꝓximus calidior eſt enim vel potius ardétior aíus quá eſt hic aer:qué modo dixi craſſum atꝗ cócretū :quod ex eo ſciri poreſt: quia corpora noſtra terreno principiorū generæ cóſecta:ardore animi cócaleſcunt: accedit vt eo facilius aíus euadat ex hoc aere: qué ſæpe iam appello craſſum :eū ꝗ prorumpat: ꝙ nihil eſt animo veloci⁹: nulla eſt celeritas quæ poſſit cum animi celeritate contendere Q ui ſi per manet incorruptus ſui ꝗ ſimilis neceſſe é ita feratur vt pe-

ſcilicet elemētorū. Ex inflāmata anima:ex aere ignoto & caleſcente: quod quadrat cū ſnia. M.Varronis: qui dicebat aiam aerē eſſe feruefactū in pulmone diffuſum in corpus: & hæc ſentētia cōuenit cōmuni ĉenſui: cui pſuaſum eſt aia ideſt ſpū & igne animantiū vitā cōſiſtere:cū ſine reſpiratione viui nō q̄rat:& corpora igne viduata frigeſcāt & extinguātur. Hæc duo genera ignis: & aer. Nihil ꝓni:quod vergat in imū: & centrū:ad quod ꝓna ſūt: q̄ pōderoſa ſunt. Diſſipantur ꝓcul:ex opinione illorū dictum eſt: qui cēſent animū aliquādiu ꝑmanere mox diſſipari. Craſſus hic aer:poſſidonius quadraginta ſtadiorū a terra altitudinē eſſe ait in qua aer turpid⁹ ſit et craſſus:vbi nibila vēti nubeſꝗ gignātur: ſupra vero purū: liquidūꝗ:& in ꝑturbatæ lucis aerē. Concretū:Dēſum: turbidū : ſpiſſum. Terreno genere cōfecta:pythagoras empedocles:epicarmus: alii ꝗ phiſici:pricipia quattuor elemēta ꝓpoſuerunt:ex quibus aialia cōſtant:quæ i corporibus noſtris euitēter apparent:nā carnes & oſſa terrena ſunt:humor & ſudor aquatici:reſpiratio ex aere:calor ex igne:ab elemātis habemus corp⁹. a deo animū ſicut elemēta mutātur quorum perire mutari eſt:ita & corpus: ſicut deū nō perire manifeſtū eſt: ſic & animus nō perit: qui adeo originē ducit: pars enī ſemper ſequitur genus;Nihil animo velocius: thales mileſius vnus ex ſeptem græciæ ſapientibus : velociſſimū inquit omniū quæ ſunt eſt mens: nam per vniuerſa diſcurrit. Lactantius: libro de opificio: animus inquit tante celeritatis eſt : vt vno temporis puncto celū omne

Elemēta in animā tibus

Quid velociſſimū

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

Celū aer. colluſtret maria puolet. Terras & vrbes pagret. Omne celū hoc: aera
intelligit. Lucretius. In hoc celo qui dicitur aer. Plinius quoq; in. ii. &
hoc celū appellauere maiores: quod alio nomine aera: hinc grādines
ſunt & pruine hymbres: ꝓcellæ: turbines. Ventorū hoc regnū: pacem
Supra lu= ſumma tenent vt ait lucanus: ſupra lunā pura oia ac diuturnæ lucis ple
nā oia pu a Coguntur: cōgregantur:
ra. confiunt. Exhalationrs ter
Meteoro ræ: Meteorologi tradunt
logi duas eſſe exhalationes ſiue
euaporationes alterā humi=
dam alterā ſiccam. Ex qui=
bus fiant nimbi: nubes: to=
nitrua: tēpeſtates & id ge=
nus alia lege ariſtotelē & al
Meteora. bertum in meteoris: ſic eni
recte ſcteq; dicuntur quæ
vulgus metaura inſcite ap=
pellat: qua dictiōe apud grę
cos ſublimia ſignificantur:
ait ariſtoteles calefacta a ſo=
le terra neceſſum eſſe fieri ex
halationes. Quā regionem:
Aeris. ſ. craſſi atq; cōcreti q
terræ proximus eſt. Natu=
ram ſui ſimilē: aera tenuio=
rem: liquidiorē: calidiorē na
tura enim animi eſt leuis & calida. Finē alius efferendi: Aliæ animæ
lunarē circulū: aliæ ſolſticialē retinere dicuntur: prout minus magiſ=
ue purgatæ fuerint. Semidei manes habitant: vt autumat Lucanus:
id ſpacium quod patet inter terras luneq; meatus: quos virtus ignea
fecit imi etheris pacientes: theologi dixerūt elyſiū eſſe circa lunarem
circulū vbi aer purior eſt. tanq̄ illuc animi nexibus corporeis ſoluti ſub
uolent: nō me preterit a quibuſdā philoſophis elyſios cāpos colloca=
ri in ſphera aplane hoc eſt inerrabili. Exanimus: libratus æqua lāce:
modificata vtriq; participatione: vt neq; pōdere deuergat neq; leuita
Cibus ani te altius rapiatur. Aletur: cibus animorū in cælo & alimonia vt ſub
morum tiliter veſtigauit origenes libro ſecundo periarchon erit theoria hoc
theoria eſt contemplatio & intellectus dei. Sancti manducabunt panem vitę
qui ſapientiæ cibus ſignificatur: quo animæ nutriuntur: bibentq; ex
diuinæ ſapientiæ poculis: qui purior mente & excretior ſenſu erit is
cito aſcendet aeris locum: & ad cælorum regna perueniet: & in ſphe=

netret & diuidat omne cælū hoc:
in quo nubes hymbres vētiq; co=
guntur: quod & humidū & cali=
ginoſum eſt propter exhalatiões
terræ. Quá rationé cū ſuperauit
aíus naturáq; ſui ſimilé cótigit &
agnouit victus ex aia tenui & ex ar
dore ſolis téperato ignibus reſiſtit
& finé altius ſe offerédi facit. Cum
enim ſui ſimilé & leuitaté & calo=
rem adeptus eſt tanquam paribus
examinatus ponderibus nullá in
partem mouetur. Eaq; ei domum
naturalis eſt ſedes cum ad ſui ſimi
lem penetrauit: in quo nulla re e=
gens aletur: & ſuſtentabitur iiſdem

ris ſingulis proſpiciet ea: quæ ibi geruntur: & rationem quare gerantur agnoſcet. Aſtra ſuſtentantur: Stellas animantes eſſe rationabiles eccleſiaſtici doctores affirmant: que vanitati ſubiectæ eſſe dicuntur: quia corporibus indutæ ſunt philoſophi tradunt & maximæ platonici ſtellas ali humore terreno & paſci: quas igneas eſſe opinantur: vnde

Sidera humore paſci.

rebus. quibus aſtra ſuſtentantur: & aluntur. Cumq corporis facibus inflāmari ſoleam⁹ ad oēs fere cupiditates. eoq magis incēdi: ꝙ his æmulemur: qui ea habent: quę nos habere cupimus: profecto tūc erimus beati: cū corporib⁹ relictis cupiditatū. & æmulationū erimus exptes Quodq nūc facim⁹ cū laxa

a poeta aſtrorum ignes dicti: cui ſententiæ aſtipulatur illud lucani: nec non oceano paſci phœbumq polum ꝙ credimus Ariſtoteles vero in ſecundo meteororum deridet eos: perinde ac vanidicos quicunq exiſtimauerunt ſolem & ſydera humore paſci: aut ergo philoſophice intelligimus aſtra ſuſtentari alimento humecto: aut theologice nutriri theoria: ideſt ſpeculatione diuinitatis: & deo frui: ſecundum Auguſtinum animi noſtri vacabunt dei laudibus: deum videbunt & amabūt: amabunt & laudabunt: hic erit animorum cibus & nutricatio. Corporis facibus inflammari: Platonici ex terrenis corporibus ſic affici animas opinantur vt hic eis ſint cupiditas: timor: letitia: triſtitia: & id genus perturbationes: quibus mortales: vexantur: quam Platonicā ſententiam luculentis verſibus mantuanus vates explicauit dicens. Terreniq hebetant artus moribundaq mēbra hinc metuunt cupiūtq dolent gaudentq: nec auras ſuſpiciunt clauſæ tenebris & carcere ceco huic ſententiæ ſubſcribit illud apoſtolicum: aggrauat animam corpus corruptibile & deprimit terrena inhabitatio ſenſum multa cogitantem. Igitur ex corporis contagione proſerpunt perturbationes: vel vt eccleſiaſtici loquuntur paſſiones animorum ex ardore corporeo animi ſtimulantur: & cumprimis tres exiſtunt affectus vehementiſſimi: qui homines in omnia facinora præcipites agāt. Videlicet ira cupiditas: libido: ꝓpterea poetę tres furias eſſe dixerunt: q̄ mētes hominum exagitent: ira vltionem deſiderat: cupiditas opes: libido voluptates. His emulemur: modo inuideamus alias imitemur: eſt. n. emulatio ęgritudo ſi eo quod quis concupierit alius potiatur ipſe careat. Nunc: Dum adhuc ſumus in vita. Spectare aliquid. Mar. Tullius ſcribens de officiis & de finibus bonorum: hominis inquit eſt ꝓpria viri inquiſitio & veſtigatio: itaq cum ſumus neceſſariis negociis curiſq vacui: tū auemus aliqd videre. audire: diſcere: iſitus ē mēti cognitiōis

Perturbationes ex ſotiatiōe corporū

Tres furię quid

Veſtigatio veri ꝓpria hominis

ti curis ſumus: vt ſpectare aliquid
velimus & viſere id multo tum fa
ciemus liberius: totoſq; nos in cō
tēplandis rebus: perſpiciēdiſq; po
nemus propterea quod & natura
ineſt mentibus noſtris inſatiabilis
quædā cupiditas veri viſcendi: &
ore ipſæ locorū illorū quo perue-
nerimus: quo faciliorem nobis co-
gnitionē rerū cæleſtiū: eo maiorē
cognoſcendi cupiditatem dabunt.
hæc enim pulchritudo etiā in ter-
ris patriam illam: & auitam vt ait
Theophraſtus philoſophiam co-
gnitionis cupiditate incēſam exci-
tauit: præcipue vero fruentur ea: q

amor: & vt auctor eſt origines mens ſcientiæ veritatis dei & rerū cau
ſas noſcendi naturale deſideriū gerit. Natura ineſt: ſeptimus eſt ca-
ſus. i. inſtīn ctu naturali: naturaliter. Id multo liberius: cū in terris eſ-
ſemus vt inquit origenes vidimus animalia vel arbores & differētias
eorū perſpiximus: verū rōnes non intelligimus: ita concepto in terris
huiuſcemodi agnitionis vel
ſtudio vel amore: nobis poſt
exitū erit cognitio & intelli
gentia ſincerior. Ore: Re
giones alias extremæ par-
tes vt littorales. Plinius ci-
uitates aut in mediteraneo
aut in ora eē refert hinc ſol
uere orā vſurpatū: ꝓ eo qđ
eſt enauigare. & ab ora hoc
eſt littorali regione ſoluere
retinacula nauiū ac abſcede
re: ridiculū eſt orā accipere
pro fune nautico ſicut recē-
tiores ſcriptores enarrato-
reſq; interp̄tari ſolent illud
quintiliani oram ſoluētibus
bene p̄cemur: & aliubi apud
eūdē. ſublatæ ſunt anchorę
ſoluimus orā: tāq̄ ora ſigni
ficetur ipſe funis: q ſoluitur
a nauigaturis. Cæterū apud nullū idoneū ſcriptorē ora in hoc ſignifi
catu reperiatur. Nec illos qcq̄ iuuerit Titi Liuii verba: cuius potiſſimū
auctoritate fulcit̄. Nāq; apud Liuiū li. xxviii. ſic legūt & ſic legi vulgo
ſolet: trahūt ſcalas: oraſq; & anahoras ne in moliēdo mora eſſet p̄ci-
dūt: q̄ lectio ſi vera eſſet: haud dubie oras acciperemus ꝓ funibus: ſed
ego apud liuiū lego nō oras: ſed lora: & ita hēt vetuſtus codex: libuit
hoc in loco fuſius euagari ad tollēdū publicū errorē q inueterauit irro
borauitq; in explicatu oræ ſoluēdæ: cū ſoluere orā ſimpliciter ſignifi
cet nauigare: & ab ora hoc eſt a littore ſoluere nauigū. Patriā & aui-
tam philoſophiā: a patre & auo patria & auita dicit̄ philoſophia: qua
ſcilicet vſi ſunt patres & aui noſtri: rudi ſcilicet & impolita: quā tēpo
re Platonis: Ariſtotelis & Theophraſti qui Ariſtotelis diſcipulus fuit:
politiſſimā cultiſſimāq; effecerūt: eſt aūt nihil aliud philoſophia q̄ ſtu
diū amorq; ſapientiæ. Fruentur ea: philoſophātes deſignat: qui p̄-
cipue fruentur pulchritudine rerū celeſtiū & agnitione: quorū animi

Soluere orā qd.

Locus quinti latini

Correct⁹ liuii loc⁹.

adhuc incluſi ceco corporis ergaſtulo nixi ſunt ꝓ virili parte noſſe ſublimia: & cauſas rerũ perſcrutari. De pythagora dictũ eſt: mente deos adiit: & q̃ natura negauit viſibus humanis: oculis ea corporis hauſit. Itaque tũc facie ad faciẽ videbunt: quæ hic per ſpeculũ in enygmate viderũt: frui aũt ꝓprie dicimur ea re: quæ per ſeipſam expetitur & delectat: vti vero ea re: quam propter aliud querimus: vnde vt ſcite inqt Auguſtinus tẽporalibus magis vtẽdum eſt q̃ fruendũ: vt frui mereamur eternis: improbi & prepoſteri hoĩes frui volũt numo: vti aũt deo: quoniã nõ numũ pp deũ impẽdũt: ſed deũ pp numũ colũt.

Frui
Vti.

Frui numo vti deo iproborũ eſt.

tum etiã: cũ has terras incolentes circũfuſi erant caligine: tamen aciem mentis diſpicere cupiebant: &.n.ſi nunc aliquid aſſequi ſe putant qui hoſtiũ ponti viderũt: & eas anguſtias: ꝑ quas penetrauit ea quæ eſt nominata argo: quia argiui in ea

Oculus mentis

Acie mẽtis: acumine ingenii & oculo cordis: qui vt ait Plato in ſymphoſio tunc acute incipit cernere cũ primũ corporis oculus defloreſcit. Diſpicere: diligẽter inquirere & curioſe contẽplari. Hoſtiũ põti: argumentũ a minori: Si delectat nos in terris vidiſſe boſphorũ thraciũ: & fauces ponti euxini & fretũ athlanticũ & extimas tantũ terrarũ oras quanto pulchrius iucũdiuſq; ſpectaculũ erit de cælo cõtẽplari ac ſpectari ſimul vniuerſa vno oculorũ obtutu: tam habitabiles q̃ inhabitabiles zonas ſiue faſceas: hoſtiũ aũt ponti ſignificatur boſphorus thracius: quo pontus euxinus iungitur propontidi: nã geographi primas anguſtias maris ſe coartantis: helleſpontum vocant: inde expaciatur æquor: quæ laxitas propontis appellatur: vbi iterum in actum coit & ſtringitur: illæ anguſtiæ boſphorus thracius nuncupatur: vbi iterũ effunditur pontus euxinus: qui curuatus in figurã ſcythici arcus cõmittit hoſtio meotidis paludis: idq; hoſtiũ cimerius boſphoros vocatur: boſphoros autẽ dici a tranſitu vel bobus meabili propter anguſtias. Plinius Solinuſq; notificant. Valerius flaccus cecinit boſphoron thracium accœpiſſe nomen a traiectu ionis in vaccã deformatæ ſic enim ſcribit in.iiii. argonauticon boſphoron hinc veteres errantis nomine diuæ diuulgauere. Idem longo carmine denarrat quẽadmodũ argonautæ per boſphoron thraciũ & hoſtium ponti tranſiuerũt: in cuius traiectu orpheus vnus argonautarum cecinit fabulã ionis primo in iuuẽcã mox in deã demutatæ. Nominata argo: Nauis dicta eſt vel ab argo architecto: de quo Flaccus: ad carũ tritonia deuolat argũ: moliri hunc puppẽ iubet & demittere ferro robora: vel a velocitate quã græci argon appellant. Inde arguti: vt ſentit probus: dicti qui multũ ac celeriter loquũtur: argos græcæ quoq; dicitur tardus: hinc iocus

Propõtis
Boſphorus thracius
Euxinus.
Boſphorus cimerius
Nauis argo dicta vnde.
Arguti
Argonautæ.

delecti viri vecti petebant pellem
inauratā arietis: aut hi qui oceani
freta illa viderēt. Europā lybiáq
rapax vbi diuidit vnda quod tan
dē ſpectaculū fore putamus cū to
tā terrā cōtueri licebit: eiuſq cum
ſitū: formā circūſcriptionē tum &
habitabiles regiões: & rurſum om
ni cultu pp aut vim frigoris: aut ca
loris vacātes? nos.n.ne nūc quidē
oculis cernimus ea quæ videmus:
neq.n. eſt vllus ſenſus in corpore
ſed vt nō ſolū phyſici docēt: verū
etiā medici: qui iſta aperta & pate
facta viderūt: viæ quaſi quædam

in endecaſyllabo epigrāmatarii poetæ: nō nautas puto vos: ſed argo
nautas: vbi alluſio eſt ad famigeratos nautas: & intelligi tamē vult pi
gros & lentos nautas: alii autumāt argo nominatā eſſe ab argiuis hoc
eſt græcis: qđ ſentire videtur hoc in loco. M. Tullius argonautæ aūt
clariſſimi græciæ heroes extiterūt: ſupra quinquaginta: vt tradit Dio
dorus: quos noiatim pœne
oēs percēſent apollinius &
Valerius flaccus: facta eſt āt
argo nauis ex arbore: quā
Alexander Cornelius eonē
appellauit: q̄ robore ſimilis
nec aqua nec igni corrumpi
poſſet. Pellē inauratā: vel
lus aureū: qđ p̄conio poeta
rū eſt cātatiſſimū: ſtrabo fa
Aureum vellus. bulā aurati velleris cōfictā
eſſe autumat: ex eo qđ in re
gione colchica torrētes di
cūtur aurū deferre: qđ bar
bari lanoſis pellibus excipi
unt. M Varro in. ii. de re ru
ſtica pdiderūt inqt pecudes
pp charitatē aureas habuiſ
ſe pelles vt in colchide oe
tha: ad cuius arietis pellē p
fecti regio genere dicuntur
argonautæ. Freta: athlanticū ſiue gaditanū fretum ſignificat: quod
europā aphricāq diſterminat: anguſtias q̄ athlanticum mare irrumpit
Porthmos Fretum terras: græci porthmon: latini fretum appellant: dictū eſt autem fretū
vt interp̄tatur. M. Varro a ſimilitudine feruentis aque: quod in fretū
ſæpe cōcurrat æſtus atq feruelcat. Omni cultu vacantes: ex quinq
partibus terræ: quas vocant zonas alii plagas: martianus faſceas: in
feſto rigore & eterno gelu premuntur duæ extremæ: fiūtq inhabita
biles perpetua vtrinq caligine obductæ: quæ vero media eſt exoſta
flammis & torridata vapore ſolis fit & ipſa inhabitabilis: & ita tres
plagæ videlicet duæ extremæ mediaq exuſta non ſunt habitabiles
neq cultæ propter nimios rigores: & nimios ardores. Aperta & pa
Anatomæ tefacta: Medici anatomas. i. diſſectiones corporum appellant: quas p
pe ſolēniter faciunt: tanq̄ neceſſarium ſit incidere corpora mortuorū:
Viuos diſſecabant. eorūq viſcera atq inteſtina ſcrutari: crophilus & eraſiſtratus nocen
tes homines a regibus ex carcere acceptos viuos incidebant: conſide

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

rabant etiam ſpiritu remanente viſcerum inteſtinorũqꝫ poſituram colorem: figuram: & ordinem: quod negociũ vtpote crudele a luculẽtis ſcriptoribus improbatur cum nõ tam ad medicinam pertineat quam ad carnificinam. Nec audimus: Plinius in hanc ſententiam ſic ſcribit in. xi. na. hiſtoriæ animo videmus: animo cernimus: oculi ceu vaſa quedam viſibilem eius partem accipiũt atqꝫ tranſmittũt: ſic magna cogitatio obcecat abducto intus viſu: ſic in morbo comitiali aperti nihil cernũt animo caligãte. Quaſi feneſtræ: mẽs videt: mens audit: vt philoſophi aſſerunt: quæ per oculos & aures quaſi per feneſtras tranſmittit vim vidẽdi & audiendi: hinc ait Lactantius in libro de opificio verius & manifeſtius eſt mẽtẽ eſſe: quæ per oculos trãſpiciat quaſi per feneſtras: lucente vitro aut ſpeculari lapide obductas. Plinius oppido ꝗ decenter fingit vſurpat ſiue nouat: verbũ feneſtrare: quaſi per feneſtras aperire: ſic enim ĩquit media oculorũ cornea feneſtrauit pupilla. Hieronymus ſcribens contra Iouinianum. per quinque ſenſus inquit quaſi per quaſdam feneſtras vitiorum ad animam introitus eſt: hinc illud propheticum: mors intrauit per feneſtras veſtras. Quinque nunciis: quinque ſenſibus: ex quibus vt docet Ariſtoteles certiſſimus in homine eſt tactus: & guſtatus: cum reliquis ſuperetur a multis. Nam aquilæ clarius cernunt: vultures ſagacius odorantur: liquidius audiunt talpæ. Ad eum. ſ. animum ſine quo nullus in corpore eſt ſenſus: philoſophi ſenſum communem appellant: ad quem ſenſus omnes referuntur: tanꝗ ad iudicem ſicut quinqꝫ digiti ad manum: connexi pergunt. Communis ſenſus apud oratores accipitur pro communi quadam intelligentia: de quo alibi plura. Quo ad celeſtem. ſ. ſedem domiciliumqꝫ animorum.

ſunt ad oculos: ad naris ad auris a ſede animi pforatæ: itaqꝫ ſæpe aut cogitatione. aut aliqua vi morbi ĩpediti apertis: atqꝫ integris & oculis & auribus: nec videmus nec audimus: vt facile intelligi poſſit animũ & videre & audire nõ eas partes quæ quaſi feneſtræ ſunt animi: quibus tamen ſentire nihil queat, mens niſi id agat: & adſit. quid ꝙ eadẽ mẽte res diſſimillimas cõprehẽdimus vt colorẽ: saporẽ: calorẽ odorẽ: ſonũ: quæ nunquã quinqꝫ nũciis animus cognoſceret: niſi ad eũ omnia inferentur: vt idẽ omniũ iudex ſolus eſſet. atqꝫ ea profecto tum multo puriora & dilucidiora cernentur: cum quo natura fert

Aio videmus.

Mens audit

Feneſtrauit

Mors per feneſtras.

Guſtatus in homine tactus

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

liber animus peruenerit: nam nūc quidem quamquam foramina illa quæ patent ad animum a corpore calidiſſimo artificio natura fabricata eſt: tamen terrenis concretiſq corporibus ſunt interſepta quodammodo. Cum autem nihil erit præter animum nulla res obiecta impediet quo minus pcipiat: quale quidq ſit: quāuis copioſe hæc diceremus ſires poſtularet: quam multa quam varia quanta ſpectacula animus in locis cæleſtibus eſſethabiturus. Quæ quidem cogitans ſoleo ſæpe mirari nonnullorum inſolētiam philoſophorum qui naturæ cognitionem admirentur eiuſq inuētori: & principi gratias exultantes agunt: eumq venerantur vt deum: liberatos enim ſe per eū dicunt grauiſſimis dominis terrore ſēpiterno & diurno ac nocturno metu. quo terrore? quo metu? q̄ eſt anus tā delira q̄ timeat iſta quæ vos videlicet ſi phyſica nō didiciſſetis: tiferetis acherōtia tēpla

Liber animus: exutus vinculis terrenis & labe corporea. Foramina: Nares: oculos: aures: & os ſignificat ſenſus. n. interpretes ac nuncii rerum. in capite tanq̄ in arce mirifico artificio ad vſus neceſſarios & facti & collocati ſunt: ab opifice natura: qua vt inquit veriſſime Mar. Tullius in. ii. de natura deorū nihil poteſt eſſe callidius nihil ſolertius.

Natura nihil calidius

Præter animū: quādo. ſ. ſolutus erit a carcere corporali & ergaſtulo terreno: quo hebetātur ſenſus: & animus pregrauatur. Quāuis quantum vis hoc eſt vberrime copioſiſſimeq. Eiuſq inuentori: fortaſſis: Lucretiū taxat: qui epicurū ait primū inuentorē fuiſſe nature: & p̄cepta ſuppeditaſſe: quibus diffugiunt animi terrores: eūq vt deū colendū eſſe p̄cipit. Lucretii verſus ex libro. v. hi ſunt in laudē epicuri compoſiti: dicendū eſt

Deus ille fuit deus

deus ille fuit deus iclyte mēmi: qui princeps vitæ rationem inuenit eam: q̄ nunc appellatur ſapiētia. Quiq per artem fluctibus e tantis vitam tantiſq tenebris: in tā tranquillo & tam clara luce locauit: de eodē ait in. vi. veridicis igitur purgauit pectora dictis: & finē ſtatuit cupidinis atq timoris. Quo terrore: per interrogationē illudens ait hæc: tanq̄ ridicula ſint & inania: nec aniculæ quidē metuenda: a q̄bus dixit lucretius: nos per epicurum liberatos eſſe. Acherontia templa: templum tribus modis dicitur: in celo in terra: ſub terra. In cælo templum dicitur: vt in hæcuba magna templa cæli: in terra: vt deorum templa & delubra: ſub terra: vt in andromacha dixit ennius acheruſa tēpla: alta orci ſaluete

Tēplum triplex

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

infra. Item nunc templa ſignificantur ſubterranea: videturq; Cicero referre carmen ennianum: cuius meminimus: & meminit. M. Varro in tertio latinæ linguæ. Orci: plutonis quẽ antiqui vragum ab vrgendo dixerunt: quẽ modo vedium: modo ſummanũ: modo ditem appellant: dictus eſt etiam ab antiquis quietalis: quaſi mors quies ſit erũnarum

Noia plutonis

Quietalis

Lethi: mortis: in funeribus inductiuis apud priſcos dicebatur ollus letho datus eſt: quod ſignificat ille datus eſt morti.

Ollus lęto datus

Quam acuti natura ſint: per contrarium inquit q̃ hebetes & bruti ac ſtupentes fuerint: qui ſine doctrina inferos metuebant: & vmbrarũ terriculamenta: q̃ puerilium ſunt deliramentorum: cum cõmenticia ſint & ſalſa. Totos eſſe perituros: hoc contra epicurum & epicureos: maximeq; contra lucretium dictum eſt: qui animũ cum corpore totum interite arbitrantur. Pythagore & platonis ſententia: Quæ.ſ. aſſerit immortalitatẽ animorũ: credendum eſt autẽ maxime platoni: cuius auctoritas tanta eſt: vt vel ſola ſufficere poſſit: attamen rationes tot affert: vt pudeat nõ credere. Morte mulctant: mortales faciunt & mori affirmant vna cum corpore: vt nihil ſenſus a morte relinquatur Qualis animus vacans: hæc haud dubiæ res mentes hominũ cogitationeſq; perturbat: dum percipere non poſſunt: qualis futurus ſit animus ſolutus a corpore: quam figuram: motum: poſituram: ſenſum habiturus ſit vt pote incorpo-

alta orci palida leti obnubila obſita tenebris loca. Non pudet philoſophũ in eo gloriari: quid hæc nõ timeat: & qui falſa eſſe cognouerit ex quo intelligi poteſt quam acuti natura ſint qui hæc ſine doctrina credituri fuerint: Præclarum autẽ neſcio quid adepti ſunt qui didicerunt ſe cum tempus mortis veniſſet totos eſſe perituros. quod vt ita ſit (nihil enim pugno) quid habet iſta res aut letabile aut glorioſum. nec tamen mihi ſane quicquam occurrit: cur non pythagoræ ſit & Platonis vera ſententia. Vt enim rationem nullã Plato afferret (vide quid homini tribuã) ipſa auctoritate me frangeret: Tot autem rationes attulit vt velle cæteris ſibi certe perſuaſiſſe videatur: ſed plurimi contra nituntur animoſq; quaſi capite dãnatos morte mulctant: neq; aliud eſt quicquã cur incredibilis his animorum videatur eternitas: niſi ꝙ nequeunt qualis animus ſit vacans corpore intelligere & cogitatione comprehẽdere: quaſi vero itelligãt qualis

reus: vnde plinius cũ diſpicere nõ poſſet qualis eſſet a morte futurus aius mortalẽ credidit: q̃rens vbi cogitatio illi? quõ viſus auditusq̨? aut q tangit? q vſus eius: qui deinde ſedes: q̃ta ve multitudo tot ſeculis animarũ velut vmbrarũ? nũc. M. Tullius ait nõ eſſe mirũ ſi nõ percipimus qualis futuris ſit aius poſt mortẽ: cũ nec quidẽ nobis viuentibus ſat not⁹ ſit q̃lis in p̄ſentia ſit: dũ adhuc in corpore commorat̃: q̃ ſit eius forma magnitudo locus: vt .n. dixit Lucreti⁹: ignorat̃ .n. q̃ ſit natura aiai.

Ignorat̃ natura animai

Cõformatio: figuratio & forma alias conformatio exornatio rhetorica eſt: cũ pſona fingit̃: aut cũ res muta ſiue iformis fit eloquẽs & formata: græco vocabulo dr̃ proſopopeia:

Cõfirmatio

Caſurus ne in cõſpectũ: videre & videri vt inq̨t origenes corporũ res eſt: incorporeæ vero naturæ q̃lis eſt aiorũ viſio eſſe nõ põt: q̨bus nihil aliud cõuenit niſi noſce & noſci. Tãgere n. & tangi niſi corpus nulla põt res vt ait lucretius: itaq̨ ſocrates merito dicebat oportuiſſe hoium pectora

Acies

feneſtrata & apta eſſe: vt nõ occultos hẽrent ſenſus: ſed patentes ad cõſiderãdũ. Aciẽ: viſum oculorũ. M. Tullius in. ii. de natura deorũ

Subtilitas aiorũ fruſtratur viſum

acies ipſa qua cernimus q̃ pupilla vocat̃ ita parua ẽ: vt ea q̃ nocere poſſint facile vitet: tãta eſt ãt ſubtilitas aiorũ vt obtutus nr̃os effugiant: ſicuti dixit apuleius fila ex q̨bus demones cõſtãt eſſe vſq̨ adeo tenuia vt radios ois nr̃i tuoris & raritate trãſmittãt & ſplẽdore reuerberent & ſubtilitate fruſtrent̃. Tã̃q aliene domui. Diuerſoriũ ai dr̃ eſſe corpus: perinde ac ibi more hoſpitis diuerſet̃ ad breue tp̃s: cuius domiciliũ ꝓpriũ & patria ſit cælũ ex quo venerit: vnde incolæ dicimur: & veluti pegrinãtes hic agere vitã erraticã tẽporariãq̨: poſt mortẽ in do

Incolat⁹

mo ꝓpria: hoc ẽ in celeſti domicilio victuri vitã ſtatariã ꝑpetuãq̨: ex hac ſnia ẽ illa p pſalmographi ꝓphetæ ſuſpiratio: heu qa icolatus me⁹ ꝓlõgatus eſt nimis. Qđ nũq̃ vidimus: Argumẽtat̃ a ſimili: ſi nõ intelligimus qd ſit aius: qa eũ vt pote inuiſibilẽ nũq̃ vidimus: itelligẽtia cõpleti deũ nõ poſſumus q icorporeus ẽ: inuiſibilis: ineffabilis: incõ-

ſit in ipſo corpore: q̃ conformatio q̃ magnitudo qui locus vt ſi iá poſſent in hoie vno cerni oía: q̃ nunc tecta ſunt caſurus ne in cóſpectum videatur aíus an tãta ſit eius tenuitas vt fugiat aciẽ. Hec reputẽt iſti qui negant aium ſine corpore intelligere poſſet. Videbunt quẽ in ipſo corpore intelligant. Mihi quidem naturá animi intuenti multo difficilior currit cogitatio multoq̨ obſcurior: qualis animus in corpore ſit: tanquã alienæ domui: quam qualis cũ exierit: & in liberum celũ quaſi in domũ ſuam venerit: niſi

præhēſibilis:ſupra captū mortaliū:circa quē heret ītellectus:anguſtia
& mēs hebeſcit ad diuinæ maieſtatis cōtēplatū:vixq̈ ſcintillæ obtiet
locū: & ꝑfecto acies hūanæ mētis hebetior eſt atq̈ obtuſior noctur=
nis oculis in ſpeculatiōe diuitatis. Quid aut qualis: alterū ad natu=
rā:alterū ad qualitatē ꝑtinet. Aio aium videre: hoc faciūt curioſi &

Noctur=nis oculis hebetior

Noſce ipſum

enim ꝙ nunq̄ vidimus id quale ſit
intelligere non poſſumus: Certe:
& deum ipſum: & diuinū animū
corpore liberatū cogitatione com
plecti non poſſumus. Dicearchus
quidē & ariſtoxenus quia diffici=
lis erat animi quid aut qualis eſſet
intelligentia nullū oio animū eſſe
dixerunt. Eſt illud quidē vel maxi
mū: aio ipſo aium videre & nimi
rū hāc habet vim præceptū Apol
linis quo monetur ſe quiſq̈ noſcat
nō enī credo id ꝑcipit vt mēbra no
ſtra aut ſtaturā figurāue noſcam⁹

eruditi:vt quotidie ipſa mē
te ſiue aio quid ſit ipſe aius
diſpiciāt. Vt ſe qſq̈ noſcat
de cælo deſcendit γνοφι=
σεαυτον: vt ait mordax
poeta qđ latinæ ſignificat
noſce teipſum:vel ſcito teip
ſum:cupiā cōſulēti: quo iti
nere ad beatitatē ꝑueniret
reſpōdit delpicū oraculum
ſi te cognoueris:ipſius quo
q̈ fronte templi hæc inſcri
pta ſententia eſt:homo au=
tem cognoſcit ſeipſum ſi o=
riginis nataliſq̈ exordia pri
ma reſpexerit: nec ſe q̄ſiue=
rit extra:in cantico cantico
rum ſcriptū eſt niſi cognoue
ris temetipſam quē locū la=
tiſſimæ exponens diuus Hieronymus autumat animam duplici mō
agnitionem ſui capere: primo vt noſcat qđ ſit ipſa: & qualiter moue
at̄ ideſt quid ſubſtātia & qđ in affectibus habeat:& hoc intelligi vult
iſto in loco. M. Tullius. Secundo modo anima agnoſcit ſemetipſam:
quando ſcrutamur vtrum corporea vel incorporea vtrum ſimplex
an ex pluribus compoſita vtrum facta:an omnino a nullo ſit facta v=
trum origo eius pariter cum origine corporis traducatur quod per
traducē fieri dicitur:an perfecta extrinſecus veniens parato iam & for
mato inter viſcera muliebria corpore induatur: & multa hoc genus
dat autem operam animus noſter ad agnitionem ſui per exercitia do
ctrinæ & ſtudia diuina preterea dictum hoc bracteatum noſce teipſū
referri poteſt ad alia compluſcula vt ſcilicet homo nouerit facultates
vt pro his faciat impenſas:vt nouerit vires ne maiora viribus aggre=
diatur:vt nouerit buccæ ſuæ menſuram:q̄ in rebus ſummis m nimiſ
q̈ ſeruanda eſt: plinius & hieronymus chiloni lacedæmonio vni.ſ.ex
ſeptem græciæ ſapientibus ſententiā hanc aſcribunt quā litteris au=
reis delphis cōſeruauit. M. Tullius in.v. de finibus iubet nos pythius

apollo noſcere noſmetipſos: cognitio autem hæc eſt vna: vt vim noſtri corporis animiq́ʒ morimus: ſequamurq́ʒ eam vitã: q̃ rebus ipſis ꝑfruatur. Neqʒ nos corpora: homo dicitur eſſe non corpus: ſed animus: tanq̃ homo interior ſit verus homo nõ exterior: ſuper quo lucu

Hõ interior hõ. lenta eſt diui hieronymi diſſertatio: & dixit Macrobius: anima verus homo eſt Quaſi vas ani

An aĩa ſola homo. mi: queunt philoſophi vtrũ anima ſola ſit homo: & ita ſit ei corpus tanquã equus equiti: an corpus ſolum ſit homo aliquo modo ſe habens ad animã ſicut poculum ad potionẽ: an vero nec anima ſola nec ſolum corpus: ſed ſimul vtrumqʒ ſit homo totus ex vtroqʒ compactus: ita tamen vt animus tanq̃ preſtabilior iperet: corpus tanq̃ deterius ancilletur quod οργανον καὶ αγγι ον. ideſt inſtrumentũ & receptaculum animi eſſe tradunt: cuius tamen fulturis animus ſuſtinetur. Ipſe animus: ſemper animi mortalium queſiuerunt quid ſit ipſe animus: nec adhuc ſatis exploratum eſt: nec fortaſſe vnq̃ ſat erit. Ignoratur eni que ſit natura animali vt ait Lucretius: ſed quãuis animus ad perfectum diſpicere non poſſit qualis ſit: tamen

neqʒ nos corpora ſumus: neqʒ ego tibi dicens hoc corpori tuo dico ſed animo. cum igitur noſce te dicit: hoc dicit noſce animum tuum nam corpus: quidem quaſi vas eſt animi. aut aliquod receptaculum. Ab animo tuo quicquid agitur id agitur a te. hunc igitur noſſe niſi diuinum eſſet non eſſet hoc acrioris cuiuſdam animi præceptũ ſicvt tributum deo ſit. hoc eſt ſeipſum poſſe cognoſcere. ſed ſi qualis ſit animus ipſe animus neſciat. dic q̃ſo ne eſſe quidem ſe ſciet ne moueri quidem ſe: ex quo illa ratio nata eſt Platonis: que a ſocrate eſt in phedone explicata: a me autẽ poſita eſt in ſexto libro de repub. quod ſemper mouetur: id eternũ eſt. ꝙ autem motum affert alicui quodqʒ ipm agitatur alicũde quãdo finẽ habet motus viuẽdi quoqʒ

ſcit eſſentiæ ſuæ hoc ꝓpriũ eſſe: vt per ſe moueatur. In phedro: liber eſt platonis inſcriptus phedrus: in quo ſocrates cũ phedro diſpu-

Phedrus tat contra amorẽ & ꝓ amore veluti palimodiã canens: vbi hoc argumentum de immortalitate animæ validiſſimũ ponit: quẽ locum Cicero & hic & libro de republica. vi. i. in ſomnio ſcipionis ad verbum

Gradus ſyllogiſmorum. tranſtulit: & in libro quoqʒ de ſenectute decenter vſurpat. Quod ſꝑ mouetur: Summa argumenti platonici hæc eſt: animũ mortis eſſe immunem: quoniã ex ſe mouetur: platonici per gradus ſyllogiſmorum

ad vnũ finẽ ꝓbationis euadũt: certã ſibi ꝓpoſitionẽ ex antecedentis cõcluſione faciẽtes: apud quos hic prior eſt ſyllogiſmus: aĩa ex ſe mouetur: qcqd ãt ex ſe mouet̃ ſemp mouet̃. Secũdus ita fit aĩa ſemp mouetur: qcqd aũt ſemp mouet̃ imortale eſt: igitur aĩa imortalis eſt: & ita in duobus ſyllogiſmis duæ res ꝓbãtur. i. ſemp moueri aĩam: & eſſe immortalẽ: alii vſq; ad tertiũ gradũ ita argumẽtãtur: aĩa ex ſe mouetur: quod aũt ex ſe mouetur principiũ mot⁹ eſt: igit̃ aĩa principiũ motus eſt: rurſus ex hac cõcluſione naſcitur ꝓpoſitio: aĩa principiũ mot⁹ eſt: qđ aũt principiũ motus eſt natũ non eſt: igitur aĩa nata nõ eſt. Item aĩa nata nõ eſt: qđ natũ nõ eſt immortale eſt. Igitur aĩa imortalitas eſt: ſed iſtæ oẽs rõcinationes ſiue ſyllogiſmi platonicorũ de aĩę imortalitate cõſtabũt: ſi prima ꝓpoſitio: que eſt ex ſe moueri aĩam: nõ refellat̃: hac eni repudiata debilia fiũt oĩa quę ſequũtur: fit vnius ſyllogiſmi cõpẽdiũ ex oĩbus antedictis rõcinationibus hoc modo aĩa ex ſe mouet̃: qđ ex ſe mouet̃ principiũ motus eſt quod aũt principiũ motus eſt natũ nõ eſt: qđ natũ nõ eſt imortale eſt. Igit̃ aĩa imortalis eſt. Origenes libro tertio periarchon: q̃dã ait ex ſe quedã a ſe moueri: ex ſe moueri q̃ viuũt: nec tamẽ ſint aĩantia: vt arbores: a ſe moueri aĩantia: vt hoĩes: extrinſecus autẽ mouent̃ q̃ ſine vita ſunt vt lapides & ligna. Ad imortalitatem aĩæ aſſerendã addamus & hoc theologicũ argumẽtum: oĩs mẽs: q̃ de intellectuali lucæ participat vnius ſine dubio debet eſſe naturę: ſi ergo celeſtes virtutes intellectualis lucis. i. diuinæ naturæ: ꝑ hoc qđ ſapiẽtiæ & ſanctificatiõis participãt: participiũ ſũmũt: & hũana aĩa euſdẽ lucis & ſapiẽtiæ participiũ ſũmit: ſunt iſta vnius naturæ vniuſq; ſubſtãtiæ. Incorruptæ autẽ ſunt & imortales cæleſtes virtutes: igit̃ incorrupta ſine dubio & imortalis erit etiã aĩæ ſubſtãtia. Ariſtoteles cõtra platonicas argumẽtationes efferit nihil eſſe qđ ex ſe moueri poſſit: ſed oĩa q̃ mouentur ab alio moueri Ariſtotelica rõcinatio eneruatur & refellit̃ ab aſſertoribus platonicæ ſectæ: perinde ac arguta magis quã vera ſit.

Aĩa ex ſe mouetur

Argumẽta imortalitatis animæ.

Ex ſe moueri a ſe moueri. extrĩſec⁹ moueri.

finẽ habeat neceſſe eſt. ſolũ igitur quod ſeipſum monet: quia nũquã deſeritur a ſe nũq̃ mouere qdẽ deſinit. qnetiã ceteris q̃ mouẽtur hic fons hoc pricipiũ eſt mouẽdi: principii ãt nulla eſt origo. nã ex principio oriũtur oĩa. ipſum aũt nulla ex re alia naſci põt. nec. n. eſſet id principiũ: q̃ gigneretur aliũde q̃ ſi nũq̃ oritur: nec occidit quidẽ vnq̃. nã principiũ extinctũ nec ipſũ ab alio renaſceretur: nec a ſe aliud creabit. ſi qdẽ neceſſe eſt a principio oriri oĩa: ita fit vt motus principiũ

Nulla origo:

græci ανaρχον vocant: qđ origine caret. Nec occidit: Conſecta-
riũ eſt vt qđ orit̃ occidat. Ex quo eſt illud Saluſtii: oĩa orta occidũt &
aucta ſeneſcũt. Vim: violentiã. Qđ ſe moueat: ſe mouere hoc ſolũ
significat nõ ab alio moueri: qđ græce αυτοκινητον: dr̃ ſeipſum mo-
uens. Inanime: Aĩa carens. Pulſu externo: Extrinſecus mouẽtur q̃
ſine vita ſunt vt lapides &
ligna: ex accidẽti mouẽtur
q̃ cũ ipſa nõ moueantur in
eo tamẽ ſũt qđ mouet̃: vt in
naui ſarcina ſeu vector qeſ-
cens. Ariſtoteles in prio de
aĩa dupliciter inqt mouetur
oẽ: aut ſecũdũ alterũ: aut ſe
cundũ ſeipſũ: ſecundũ alte-
rũ: vt nautæ: ſecũdũ ſeipſũ
vt nauis. Ciet̃: mouet̃. Mo
tu interiore: Aĩalia in ſemet
cãm hñt mouẽdi: & oĩa q̃
aĩata ſũt. Plebeii: minuti:
& ſemidocti. Vi ſua: moue
tur aĩus vi hoc ẽ potẽtia in
teriore & ſua: q̃ nõ extrinſe
cus venit: ſed ex ipſius eſſẽ
tia: ſicut ignis calid⁹ dr̃ qa
ex ſe calet nõ ab alio fit ca-
lidus. Merito dixit Orige-
nes aĩam ſubſtãtiã eſſe ſen-
ſibilẽ & mobilẽ. Plato inqt
ita aĩam ex ſe moueri vt nõ
aliã cãm vel extrinſecus ac
cidentẽ vel iteritus latentẽ
huius motus dicat auctorẽ.
Quid illa tandẽ: memoriã
inuẽtionẽ excogitationem
multiiugaſq; diſciplinas q-
bus animos excultos haud
dubie diuinos eſſe credim⁹
Sanguinem bilẽ: Plato in ti
meo. Et medici docẽt ex e-
lemẽtis quattuor cõpacta eſſe corpora: bilẽ eẽ multiplicẽ: eſt ei atra. ci
trina: vitelina: rubẽs: praſina hoc ẽ viridis. De his reb⁹ oĩbus Galienus

Autocineton.

Ex accidenti moueri

Ignis ex ſe calet.

Bilis praſina

Due anime in hominibus

ex eo ſit q̄ ipſum a ſe mouetur. id
aũt nec naſci põt nec mori: vel cõ-
cidat oẽ cælũ: oĩſq; natura cõſiſtat
neceſſe eſt: nec vim vllã nãciſcatur
qua primo impulſu moueatur: cũ
pateat igitur æternũ id eſſe quod
ſeipſum moueat: qs eſt q̄ ꝓpriam
hanc naturã aĩs eſſe tributã neget:
In aĩum eſt. n. oẽ quod pulſu agi-
tatur externo. quod aũt eſt aĩatum
id motu cietur interiore. & ſuo. nã
hæc eſt natura aĩ atq; vis: Quæ ſi
eſt vna ex oĩbus q̃ ſe ipſam ſemper
moueat: neq; nata certe eſt & ęter-
na eſt. Licet cõcurrant plebeii oẽs
philoſophi ſic. n. ii. q a platone &
ſocrate & ab ea familia diſſidẽt ap-
pellandi vidẽtur. nã nõ modo ni-
hil nũq̃ tam elegãter explicabunt:
ſed ne hoc quidẽ ipſum q̃ ſubtili-
ter cõcluſum ſit intelligẽt: ſentit igi-
tur aĩus ſe moueri. q̄ cũ ſentit illud
vna ſentit: ſe viſua nõ aliena mo-
ueri: nec accidere poſſe: vt ipſe vn-
q̃ a ſe deſeratur: ex quo efficitur æ-
ternitas: niſi quid hẽs ad hæc. A.
Ego vero facile ſum paſſus ne in

Auicēna. Ariſtoteles. Et cæteri nō parū multa ꝓdiderūt. Quā vitis
quā arboris: Senſus eſt: ſi ex aio nihil aliud hēremus quā vitalitatē vi
deretur talis in nobis anima eē qualis ē in vitibus & arboribus: & cæ
teris plantis: q̄ viuere dicūtur vita illa vitali & vegetatiua & cōſequen
ter mori. Ex quo illud virgilianū. Atq; interfice meſſes. Itē ſi in nobis
nil aliud eſſet q̄ appetitus &
ſenſus: videretur eſſe in no
bis anima talis qualis eſt in
brutis animātib⁹: q̄ ſolo ſen
ſu appetituq; mouenť. Sed
cū ſit ratio: memoria: & in-
telligētia: declaratur parti-
cipiū in nobis eē quodā di
uinæ immortaliſq; naturæ:
& ideo tradunt philoſophi
theologiq; duas velut ani-
mas in nobis dicēdas eſſe:
alteram diuiniorem quæ
cælitus inſeritur: alteram
inferiorem: quam ex corpo
rali ſemine aſſerunt vna
cum corpore ſeminari: vn
de ſine corpore viuere eam
negant poſſe: propter quod
& carnem eam frequenter
appellant eccleſiaſtici ſcri-
ptores. Anima in plātis ve
getatiua a phyloſophis ap
pellatur Auguſtinus in qn-
to de ciuitate dei vitā vocat
ſeminalē: q̄ nobis cū arbori
bus cōmunis eſt: ſenſualē:
quæ cum pecoribus: intel-
lectualem: quæ cum ſolis
angelis. Viuere dicimus:
Anima. ſ. illa: quæ ſeminalis: quæ vegetatiua quæ alens appellatur:
Plinius ait viuiſcentia e terris maritari fauonio. Idem ſcribit de vita
arborum quorundam longiſſima & quarundam breuiſſima: idem mo
ri arbores tradit. Vitis inquit eiuueneſcit & moritur. Memoriam: Au
guſtinus libro decimo confeſſionum cumprimis admiratur memoriā
cuius ſunt ſecreti & ineffabiles ſin⁹: cui⁹ vi dicit eē ſibi incōphēſibilē:

mentē quidē aliquid cōtrauenire:
ita iſti faueo ſniæ. M. quid illa tan
dem nū leuiora cenſes: q̄ declarant
ineſſe ais hominū diuina quædam
quæ ſi cernerē quēadmodum naſci
poſſent etiā quēadmodū interirēt
viderem. nā ſanguinē: bilem: pitui-
tam oſſa neruos: venas omnē de-
niq; mēbrorum & totius corporis
figuram videor poſſe dicere: vnde
cōcreta et quomodo facta ſint. Per
animū ipſum: ſi nihil eſſet in eo: ni-
ſi id vt per eum viueremus. tam na
tura putarem hominis vitā ſuſten
tari. quam vitis quā arboris. Hæc
enim etiā dicimus viuere. Item ſi ni
hil haberet anim⁹ hominis: niſi vt
appeteret: aut refugeret: id quoq;
eſſet ei cōmune cū beſtiis. Habet
primū memoriam: & eam infinitā
rerū innumerabiliū. Quā qdē pla
to recordationē eē vult vitę ſupio
ris. nā in illo libro q iſcribiť me nō

Seminalis vita
Senſualis
Intellectualis
Vita
Mors

quæ theſaurus eſt rerum. In qua diſciplinæ continētur: quam idem
ait eſſe ventrē animi. Plato recordationem: In hanc ſententiam ait
Boetius: quod ſi Platonis muſa pſonat verū: quod quiſq; diſcit im
memor recordatur: & Hieronymus teſtatur a phyloſophis dici deſcē
Diſcētiæ ſunt remi niſcētiæ. tia eſſe reminiſcentias: platonicū dogma eſt animas e cælo deſcendē
tes haurire obliuionē rerum
diuinarū: quarum in cælo
erant conſciæ. Alias vero
magis. Alias minus. Et
ideo in terris nō diſcere ſed
reminiſci: quod illic āte co
gnouerint: hinc eſt qđ quæ
apud latinos lectio apđ græ
cos vocatur repetita cogni
tio: quia cū vera diſcimus:
ea recognoſcimus: q̄ natu-
raliter noueramus antequā
Influxio materialis influxio in cor-
pus veniētes animas ebria
Lete⁹ flu. ret: & hoc eſt quod poetæ
leteum fluuiū vocauerunt:
Intelligi volētes hanc obli-
uionis animarū potionem.
Et ita plato in dialogo de
virtute qui inſcribitur me-
non a menone cū ſocrate
ſermocinante quærere in-
quit ac diſcere reminiſcen
Puſio tia eſt. Puſionē: Puerum
Puſus græcum & in domo Menonis genitum atq; educatum. Puſio enim
puer dicitur: apud Iuuenalem. Apuleium. Ciceronem & cæteros. An
tiqui puerum dixerunt puſum: puellam puſam. De dimenſione qua
drati: Ita interrogat ſocrates puerum in menone: Dic age o puer co-
gnoſcis ne tale hoc ſpatium quadratum eſſe? Et reliqua vberius apud
platonem explicata. In eo ſermone: phedon ſignificatur. Vbi ſocra-
tes quo die periit in carcere diſputat de immortalitate animorum Re
miniſcendo cognoſcere: Socrates in phedone docet nil aliud eſſe ſci
Diſcipliña re: q̄ acceptam alicuius rei ſcientiam retinere: quod reminiſci recte
reminiſcē nominamus: & diſciplina inquit reminiſcentia eſt. Notiones: No-
tia. tio vt tradit Boetius in tertio commentario topicorum intellectus eſt
Notio qđ quidam & ſimplex mentis cōceptio: quæ ad res plures pertineat a ſe

Puſionem quendá ſocrates interrogat quedá geometrica de dimenſione quadrati. Ad ea ſic ille reſpódit vt puer. & tamen ita faciles interrogationes ſunt. vt gradatim reſpondens eo pueniat: quaſi geometrica didiciſſet. Ex quo effici vult Socrates: vt diſcere nihil aliud ſit quá recordari. queē locū multo etiá accuratius explicat in eo ſermone: queē habuit eo ipſo die: quo exceſſit e vita. Docet enim queuis qui omniū rerum rudis eſſe videatur bene interroganti reſpondentem: declarare ſe non tum illa diſcere: ſed reminiſcédo recognoſcere: nec vero fieri vllo modo poſſe: vt a pueris tot rerū atq; tantarū inſitas & quaſi cōſignatas in animis

ſinulcem differentes. Notio intelligẽtia eſt ſimilium. In rebus vero ſi=
milibus neceſſaria eſt differentiarum diſcretio vt animal intellectũ ex
notione pertinet ad plures differentias. Notionẽ græci εννοιαν vel
προληψιν dicunt. Nihil eſſet quod oriatur: Autumat plato illa
non eſſe: quæ oriantur vt intereant augeſcant ſeneſcãt. Id autem p̄=
prie eſſe putat quod eternũ
eſt neq; mutabile neq; cor=
ruptibile: quod dei p̄prium
eſt: hinc illud eccleſiaſticũ.
Ego ſum qui ſum: tanq̃ ſo
lus deus eſſe dicatur. Cũ in
cætera labentia & caduca
huius verbi quod eſt eſſe ius
p̄prietaſq; nõ cadat. Mun=
dus quoq; æterna res muta
tur nec idẽ manet. De⁹ au
ctore Auguſtino ſumma eſ
ſentia eſt: & ideo immuta=
bilis: rebus autẽ eſſe dedit
ſed nõ ſumme eſſe: ſicut ip
ſe eſt: & aliis dedit eſſe am
plius aliis min⁹: atq; ita na=
turas eſſentiarum gradibus
ordinauit græci dicũt ου=
σιαν quod latini recẽtio=
res eſſentiam: græce dicit
τοον quod latini ex ſermo
nis patrii egeſtate dicũt q̄d
eſt verbũ p̄ vocabulo po=
nente. Itaq; Plato duas po
tiſſimũ ουσιασ ideſt eſſentias eſſe ponit deũ & ideas: quas latini for
mas ſiue ſpecies interpretantur: & hæc eſt p̄pria platonis ſupellex:
ſunt aũt ideæ exẽplaria æterna eorũ: quę naturaliter fiunt immorta=
les immutabiles inuiolabiles. Et vt res apertior fiat: opus eſt p̄ter oẽs
homines intelligere quendã hominẽ: & pręter oẽs equos equũ. Et p̄
ter animalia animal ingenitũ. Et quẽadmodum ex vno ſigillo cõplu
res fiunt impręſſiones ſic ex vno homine ſexcenta milie hominũ Et
hęc eſt idea platonis: ſuper quare apuleius & alcinous & plotinus pla
tonici ſatis multa: Seneca quoq; & Boetius nõ pauca p̄diderunt: at
qui ariſtoteles a platone diſentiẽs nullas putat eſſe ideas nullum rerũ
exẽplar ęternũ. Plane videt. Lucide & p̄ſpicue: Perturbatũ domi=

notiones: quas εννοιασ vocant
haberemus: niſi animus antequam
corpus intraſſet. in rerum cogni=
tionem viguiſſet. Cũq; nihil eſſet
vt omnibus locis a platone diſſeri
tur: nihil enim ille putat eſſe quod
oriatur & intereat: idq; ſolum eſſe
quod ſemper tale ſit qualẽ ideam
appellat ille ſpeciẽ nos: nõ potuit
animus hoc in corpore incluſus a=
gnoſcere: cognita attulit: ex quo
tam multarum rerum cognitionis
admiratio tollitur. neq; ea plane
videt animus: cum repente in tam
inſolitũ: tamq; perturbatũ domici
lium immigrauit: ſed cũ ſe collegit
atq; recreauit tũ agnoſcit ea remi=
niſcendo: ita nihil aliud eſt diſcere
niſi recordari. Ego autem maiore
vi etiam quodãmodo memoriam

Quid p̄prie dicatur eſſe

Eſſentia deo ουσεα.

Q̄d eſt ideę platonis

eiliũ:Ergaſtulũ corpis ſignificat: quo aĩa iclũſa hebeteſcit: ac caligat. Et ꝑfecto veriſſime poetę egregie duo dixẽt velut nebulã nobis ob oculos effuſam:q̃ viſꝰ mortales hebetaret. Quo meminimꝰ: Galenꝰ i microthe cui cerebrũ modificata tenuitate dicit eẽ cãm mẽoriæ: cũ ex cerebro craſſo ꝓueniat obliuio. In hũecto cerebro ſẽſꝰ hebetiores. In ſicciori liqdiores ſũt

Nebula ob oculos in humecto cerebro ſenſus hebetiores Simonides

Auguſtinꝰ autũat mẽoriã eẽ mõ aim mõ vẽtrẽ aĩ. Cuius aula ẽ ingẽs & oppido q̃ ad mirabil'. Simonides: Artẽ mẽorię primũ oñdiſſe dr̃ Simonides:vt ait Fortunatianꝰ. Cuiꝰ vulgata fabl'a ẽ apd̃ qntilianũ & M.Tul. i libris de oratoꝛ mẽinit & marcia

admiror: qd eſt.n. illud quo meminimꝰ aut quã hẽt vi aut vñ naturã? ñ q̃ro q̃ta mẽoria. Simonides fuiſſe dicaꝛ:q̃ta Theodectes:q̃ta is q a pyrrho legatꝰ ad ſenatũ ẽ miſſꝰ Cyneas:q̃ta nup Carneades:q̃ta q mõ fuit ſcepſius Metrodorꝰ:q̃ta nr̃ Hortẽſiꝰ:de cõi hoim mẽoria loquor:& eoꝝ maxie q i aliquo maioꝛ ſtudio & arte verſãꝛ:quoꝝ q̃ta mẽs ſit difficile ẽ exi

nꝰ capella i libro rhetorices aĩaduertit ãt ordinẽ maxie eẽ:q mẽorię lumẽ afferret. Quãta thedectes:hic ſemel auditos q̃libet mſ'tos verſꝰ ꝓtinꝰ dr̃ reddidiſſe. Diſcipulꝰ fuit ariſtotel':cui oratoriæ artis libros donauit vt eos tãq̃ ſuos ederet:poſtea moleſte ferẽs titulũ ſuæ gl'iæ aliĩ ceſſiſſe cõdidit volumẽ aliud:quo teſtatꝰ ẽ q̃dã ſibi planiꝰ dicta eẽ i libris theodectis. Quãta cyneas:Hic poſtero die q̃ igreſſꝰ romã fuerat & eq̃ſtrẽ ordinẽ & ſenatũ ꝓpriis noibꝰ ſalutauit:auctoꝛs pliniꝰ:ſolinꝰ Seneca. De quo cynea cynęq; eloq̃ntia ſatis mſ'ta Plutarchꝰ in pyrro.

Memoria theodectis

Memoria cyneæ.

Carneades: Neſcio an hic ſit ille carneades famigeratꝰ hõ oim i dicẽdo accerrimꝰ & copioſiſſimꝰ:quo argumẽtãte qd veri eẽt haud facile diſcerni poſſet:q i illa nobili athenĩeſiũ legatiõe miſſꝰ romã legatꝰ.

Carneadis acumen.

Diſputauit de iuſticia copioſe ſed diſputationẽ ſuã poſtridie cõtraria diſputatõe ſubuertit. Dicẽs ꝓ iuſticia cõtra iuſticiã:huiꝰ i diſſerẽdo ea fuit vis:id acumẽ:vt apd̃ lucillũ diſſerẽs neptunꝰ de re difficillia oñdat ñ poſſe id explicari nec ſi carneadẽ ipm̃ orcꝰ remittat. Vt ãt dubitẽ an de hoc carneade ſingl'ari mẽoria ꝓdito itelligẽdũ ſit facit verbũ illd̃ nup nã ſatis cõſtat carneadẽ de quo diximꝰ fuiſſe tp̃is Catõis cẽſorii: q ãnis ñ paucis ciceronẽ añceſſit. Apd̃ pliniũ mẽtio ẽ cuiuſdã carmadæ gręci hois mẽoria ſingl'ari ꝓcellẽtis:q legẽdis mõ repſentauit volumina bibliotecarũ:de quo ſatis cõgruẽter hoc i loco:itelligere poſſemꝰ:verba ſũt apta & ſiplicia. Scepſius metrodorꝰ. Ars mẽorię cõſumata fuit a metrodoro ſcepſio vt nihil nõ hiſdẽ verbis redderet auditũ. Eſt ãt ſcepſis ciuitas phrygiæ:quã qdẽ eneæ regiã fuiſſe tradũt. E ſcepſi fuerãt Demetrius grãmaticꝰ. Et hic metrodorꝰ q nouo quodã dicẽdi gñe vſus multos deterruit:pp famã vero q̃q̃ paup erat Clarũ tñ cõiugiũ apd̃ carthaginẽſes ẽ aſſequutꝰ: mox apd̃ mithridatẽ fuit i honore maxio & extimatõe. Nr̃ hortẽſius:in lucullo mẽoriã q̃dã diuia fuit rerũ:i hortẽſio verborũ: de quo cicero i bruto ſic refert:

Pro iuſticia

Contra iuſticiã.

Metrodorus. Memoria.

Scepſis

Memoria hortenſi.

primū mēoria tāta: q̄ta ī viro cognouiſſe me arbitror: vt q̄ ſecū cōmē tatꝰ eēt: ea ſine ſcripto verbis eiuſdē redoleret qbꝰ cogitauiſſet: mēo= riā hortēſii: qntilianꝰ & ſeneca cōcelebrāt q ſedēs oli totū diē ī auctiōe oēs res venales & p̄cia & ēptorꝭ ordine ſuo recēſuit: argētariis recog noſcētibꝰ ita vt ī nullo fallere͞t: hic in foro romāo res cāꝝ ob eloq̄ntiā dictꝰ ē: & aliqñ Emulꝰ cice rōis exiſtiatꝰ: cuiꝰ tñ ſcripta intra famā fuerūt: Quę ſit illa vis: illa mēorię potētia q̄ gręce dr̄ Δυραμισ. Nec cerebri: dudū diximꝰ ex ce rebro prout tēperatū fuerit mēoriā exiſtere meliorē vel deteriorē: nō qa cerebrū ſit ip̄a mēoria: q̄ vis aī ē: ſed qa domiciliū. Fateri neſcire qd neſciā Socraticū ē: hoc vnū ſcio qd neſcio: Auguſtinus nemo inqt ex me ſcire q̄rat qd me neſcire ſcio. Et origi nes ignorātiā ait noſtrā nō ignoramꝰ. Siue aīa. i. ſpiri= talis & aeriꝰ ſit aīus. Cali ginoſo celo: aera craſſū fecu lētūq; terris ꝓximū ſignifi= cat. Si qd ſit: quid ad ſub ſtātiā ptinet quale ad qua= litatē q̄tū ad magnitudinē. Capacitatem: Auguſtinꝰ no minat memoriæ cauernas ā tra ſinus quā cicero capaci tatē vocat. An imprimi q̄ſi cęrā: Iō dixit Gaenꝰ in materia cerebri mollioꝛ īprimi foꝛas rerū veluti ſigilli imp̄ſſiōes. Qui rebꝰ noīa im= poſuit. In libro geneſeos traditū eſt: adamū appellauiſſe noībꝰ ſuis cū cta aīantia: plato ī cratylo ñ cuiuſcūq; hoīs eē ait noīa rebꝰ īponere͞: ve rū eiꝰ q dīno īgenio p̄ditꝰ ſit vt naturali poſita cōpetāt. Diſſipatos cō gregauit: Fuit qdā tp̄s cū ī agris hoīes paſſī beſtiaꝝ more vagabāt. Et ſibi victu ferino vitā ꝓpagabāt: quo tpe qdā magnꝰ videlicet vir & ſapiēs diſpſos rōne & orōe cōgregauit in vnū locū. Et ex feris ac im= manibꝰ mites reddidit & māſuetos: ſicut de amphione ꝓditū eſt: qd lira ſaxa duxerit: qa affatus ſuauitate homines rupicōes & īcultis mo ribꝰ ad obſequii ciuilis pellexit diſciplinā. Paucis lr̄arū notis: Inuēto rē lr̄arū ſignificat de quo magna q̄ſtio eſt: alii a cadmo alii a mercurio

ſtimare: ita multa meminerūt: quorſū igr̄ hęc ſpectat orō? q̄ ſit illa vis & vñ ſit ītel ligēdū puto: nō ē certe nec cordis nec ſanguis nec cerebri: nec atomorū: aīa ſit aīus ignīſue neſcio: nec me pudet vt iſtos fateri neſcire͞ qd neſciā illd ſi vlla alia de re obſcura affirmare͞ poſſē: ſiue aīa ſiue ig nis ſit aīus: eū iurarē eē diuinū: qd. n. ob ſecro te terra ne tibi aut hoc nebuloſo & caligioſo cęlo: ān ſata ān cōcreta videre͞ tā tavis mēorię? ſi qd ſit hoc ñ vides: at q̄ le ſit vides ſi ne id qd at q̄tū ſit ꝑfecto vi des qd igr̄ vtrū capacitatē aliq̄ ī aīo puta mꝰ eē quo tāq̄ ī aliquo vaſe ea q̄ memimꝰ īfūdāt. abſurdū id qd: q. n. fūdꝰ āt q̄ talis aī figura ītelligi p̄t aut q̄ tāta oio capaci tas an imprimi q̄ſi cærā: aīm putamꝰ: & mēoriā eē ſignatarū rerū ī mēte veſtigia q̄ pñt verborū q̄ rerū ip̄arū eē veſtigia: q̄ porro tā īmēſa magnitudo: q̄ illa tā mul ta poſſit effingere: qd illa vis: q̄ tādē ē: q̄ īueſtigat occulta: q̄ īuētio atq; excogita tio dr̄: ex hac ne tibi terrēa mortaliq; na tura & caduca cōcreta eavr̄: āt q primꝰ q̄ ſūmę ſapię pythagorꝛ viſū ē oībꝰ rebꝰ ipo

Res cau= ſarum:

Cerebrū domici= liū memo riæ.

Hoc ſcio qd neſcio

Orator homines feros mi= tigauit.

alii ab hebreis: alii apud ſyros repertas volũt: ſuper qua te extat oratio
Aſtrolo= nostra in libro orationũ. Stellarũ motus: Repatorẽ aſtrologiæ deſi=
giæ in= gnat quã Plinius ab athlante repertã autumat ſpheræ ipſius repertor:
uentor obliqtatẽ ſigniferi apuiſſe anaximãder mileſius primus traditur: ſigna
Athlas. deinde in eo cleoſtratus. Qui fruges: ceres frumẽta inuenit: de qua
Ouidi⁹ prima dedit fruges
alimẽtaque mitia terris. Ve
ſtitũ: egyptii inuenerũt tex=
tilia. Tecta: laterarias do=
mos cõſtituerũt primi euri=
alus & hyperbius fratres a=
thenis: antea ſpectus erãt ꝑ
domibus. Doxius lutei edi=
ficii inuẽtor fuit. Exemplo
ſumpto ad hirũdinũ nidis.
Ad elegãtiora defluxim⁹
nõ ſolũ vt inquit. M. Varro
veſtiri eſſe volumus vt vite
mus frigus ſed etiã vt vide
amur veſtiti eſſe honeſte. Ita
ꝗ ab vtilitate ad voluptate
elegãtiãq defluxim⁹ ex diſ
ſimilitudine plus voluptatis
ꝗ̃ ex ſimilitudine capiẽtes.
Tẽperata varietate: ex diſ
ſimilibus fit ſymphonia &
conceptus: & vt auctor eſt
Ariſt. varietas dulciſſima ẽ.
Varietas iucunda. Nõ re ſed vocabulo errã=
tia: Planetas intelligit: qui a
Planete Errores verbo græco πλανάο=
μαι qđ ſignificat ergo no
men mutuãtur: latini ab inceſſu vocãt errantia & erraticas ſtellas cum
tñ nulla errent minus illis. Nigidius errões appellat. Eſſe eius: Archi
tecti. ſ. dei. Ouidius in laudẽ Aſtrologorũ ſic cecinit fœlices aiæ: qbus
hoc cognoſcere primũ. Inq domos ſuperas ſcãdere cura fuit. Archi=
De archimede medes: marcellus in expugnatione ſyracuſarũ interdixit ne archime=
des vnus violaretur. qui geometricæ ac machinalis ſciẽtiæ Cõſultiſſi
mus fuit: qui celeberimus eſt teſtimonio liuii plinii plutarchi: ſilii itali=
ci: & cæterorũ quẽ Mar. marcellus geometrã briareũ appellare ſole=
bat: tãꝗ̃ centimẽos gigantes ſuperaret bellicorũ tormẽtorũ multitu=

ſuit noia aut qui diſſipatos hoies
cõgregauit: & ad ſocietatẽ vitæ cõ
uocauit: aut qui ſonos vocis qui
infiniti videbãtur paucis lraiũ no
tis terminauit: aut qui errãtiũ ſtella
rũ motus: curſus ꝑgreſſiones: inſti
tutioneſq notauit: oẽs magni etiã
ſuperiores qui fruges: q veſtitũ q
tecta: qui cultũ vite qui pſidia cõ
tra feras iuenerũt. A qbus mãſue
facti: & exculti a neceſſariis artificiis
ad elegantiora defluximus. Nã &
aurib⁹ oblectatio magna ex parte
eſt inuẽta: & tẽperata varietate &
natura ſonorũ: & aſtra ſuſpexim⁹
tũ ea que ſunt infixa certis locis: tũ
illa non re ſed vocabulo errantia:
quorũ cõuerſiones oiſq motus q
animus vidit is docuit ſimilẽ ani
mũ ſuũ eſſe eius qui ea fabricatus
in celo eſſet. Nã cũ archimedes lu

dine: quorū fuit eximius machinator: hic tāto igenii acumine p̄ditus fuit vt hierōi gloriabūdus iactauerit ſe hāc terrā trāſlaturū eē ad alterū terræ globū: ſi quē nactus foret: hic veluti deus terrenus mechanico artificio ſpherā vitreā fecit: in qua mira conuerſione diſſimillimi motus circulorū viſcebātur: de qua ſic ſcribit claudianus. Iura poli rerūq; fidē legēq; deorū ecce ſyracuſius trāſtulit arte ſenex: pcurrit ꝑpriū mētitus ſignifer annum: & ſimulata nouo cynthia menſe redit.

Sphera vitrea Archimedis

In platonis thimeo deus Plato in thimeo: quē librū de mūdi cōſtitutione conſcripſit: deū dicit factitatorē mūdi: elatū gaudio eſſe vniuerſitate pfecta. Poetā ſine cæleſti inſtinctu: extat: libellus platonis de furore poetico. Democritus quoq; &. M. Tullius & alii poetas aiūt natura ipſa valere & mētis viribus excitari: & quaſi diuino quodam ſpiritu inflari: quare ennius iure ſāctos appellat poetas.

Deus elatus gaudio pfecto mūdo

Poetæ ſancti.

Eloquentia: Flexanima atq; omniū regina rerū dicta eſt oratio a poeta bono: quæ hoies ſimillimos diis facit cū eloquētia ſine diuinitate quedā eſſe nō poſſit.

Vt plato donū: in timeo ait plato philoſophiā adeptum⁹ quo bono nihil vnq̄ maius mortalis generi datū eſt deorū munere neq; dabitur. Ad illorū cultū: ad deorū culturā primus deorū cultus vt inqt eleganter Seneca. Eſt deos credere. Deinde reddere illis maie-

Cultus deorū.

Deos credere

ne ſolis quinq; errantiū motus in ſpherā alligauit effecit idem q̄ ille qui in Timeo platonis mūdū edificauit deus: vt tarditate & celeritate diſſimillimos motus vna regeret cōuerſio quod ſi in hoc mūdo fieri ſine deo nō poteſt: ne in ſphera quidē eoſdē motus Archimedes ſine diuino ingenio potuiſſet imitari. Mihi vero ne hæc quidē notiora & iam illuſtriora carere vi diuina videntur: vt ego aut poetam graue plenūq; carmen ſine cæleſti aliquo mētis inſtinctu putē fundere: aut eloquentiá ſine quadam vi maiore fluere: abūdātē ſonātibus verbis: vberibuſq; ſentētiis. philoſophia vero omniū mater artium quid eſt aliud vt plato ait donum vt ego inuentum deorū. hæc nos primū ad illorū cultum: deinde ad ius hominū quod ſitū eſt in generis humani ſocietate: tū ad modeſtiā magnitudinēq; animi erudiuit eadēq; ab aīo tāq̄ ab oculis caliginē diſpulit Vt omnia ſupera: infera prima vltima media videremus prorſus hæc diuina mihi videtur vis que tot res efficiat & tantas qd enim memoria rerū: & verborū:

Pietas dei cultus. ſtatem ſuã. Reddere bonitatē: ſine qua nulla maieſtas eſt: pietas vt tri-
megiſtus Lactantiuſq; demōſtrāt nihil aliud eſt q̄ dei notio & cultus.
Memoria rerū: Qualis erat in lucullo. Verborū: Qualis in hortē
ſio. Inuentio: Dialetica duas habet partes: vnā inueniendi. Alteram
iudicādi. Inuētio prima eſt ex quinq; rebus quas in oratore eſſe opor
tet: facultas. n. oratoris in
quinq; partes diſtributa eſt
a rhetoricis doctorib⁹. Am
Ambroſia. broſia deos: Fabulæ ferunt
ambroſiā cibū deoꝝ eſſe ne
ctar potionē. Ex quo illud
epigrāmatiſte: Iuppiter am
broſia ſatur eſt & nectare vi
uit. Ambroſios græce din⁹
& imortalis dicit̄: apud Pli
niū: ambroſia herba eſt: quā
qdē botrin vocāt odore nō
Nectar. iniucūdo: nectar imortalita
tē ſignificat a pε particula
priuatoria & κτειρω occi
do. Iuuētute: Heben intel
Hebe. ligit vxorē herculis Iunonis
filiā: q̄ pollatrix & miniſtra
poculorū ioui aliū eē tradit̄
de qua in ꝓperti cōmētariis
abūde: dea iuuentutis: ΗΒΗ
græce pubertas noīat̄. Io-
ui bibere: Inde pocillator di
Pocillator ganimedes ctus a ſcriptorib⁹ luculētis:
de quo ait Ouidius. Arri-
puit iliaden q nūc quoq; po
cula miſcet: Inuitaq; ioui
nectar Iunōe miniſtrat. La-
omedonti Laomedon non
Laomedon ipoſuit diis. ganimedis fui pater ſed tros: vt tradit Homerus in xx. iliados: ideo
autē mentionē facit Laomedontis: quia ilus pater laumedontis frater
fuit ganimedis & in laomedonte tāq̄ periurū atq; fidefragum ſuccen
ſuerūt dii: & potiſſimū apollo & neptunus ſtructores meniū troiano-
rū: quibus illuſit & impoſuit. Fingebat hæc Homerus: Auguſtinus
libro primo cōfeſſionū mininit horū verborū ſubiūgēs: ſed verius di-
citur qđ fingebat hæc quidē ille: ſed hoibus flagitioſis diuina tribuē-

quid porro inuētio profecto id q
nec in deo quicq̄ maius itelligi po
teſt: non. n. ambroſia deos aut ne
ctare aut iuuētute pocula miniſtrā
te lætari arbitror: nec Homerum
audio qui Ganimedē a diis raptū
ait propter formā vt ioui pocula
adminiſtraret: nō iuſta cā cur Lau
medonti tāta fieret iniuria. Finge
bat hæc Homerus & humana ad
deos transferebat. diuina malē ad
nos. Quæ autē diuina? vigere: ſa
pere inuenire meminiſſe ergo ani
mus q: vt ego dico diuinus vt Eu
ripides audet dicere deus eſt. & q
dē ſi deus aut aīa aut ignis eſt ani
mus idē eſt hominū. nā vt illa na-
tura cœleſtis & terra vacat & hu-
more: ſic vtriuſq; harū rerū huma-
nus animus eſt expers: ſin autē eſt
quinta q̄dā natura ab Ariſtotele i
ducta. primū hæc & deorū eſt &
animorū. hanc nos ſentētiā ſecuti

done flagitia putarētur:& vt quiſquis ea feciſſet nō hoies ꝑditos ſed
celeſtes deos videretur imitatus. Quæ aūt diuina: Hic ſuſpendēdū
eſt cū interrogatione: vt quę ſequūtur affirmatiue dici intelligamus.
Ergo animus deus: in hāc ſentētiā Virgilius. An ſua cuiq; deus fit Animus
dira cupido. Igiť vt apulei verbis vtar & bona cupido animi deus bo deus.

his verbis in cōſolatione hæc ex=
praſſimus. Aīorum nulla in terris
origo inueniri pōt nihil. n. eſt in
aīs mixtū atq; cōcretum: aut qđ ex
terra natū: atq; fictū eſſe videatur:
nihil eſt aut humidū qdē aut flabi=
le aut igneū his. n. in naturis nihil
ineſt qđ vi memoriæ mētis cogita
tionis habeat q & ꝑterita teneat &
futura ꝓuideat & cōplecti poſſit
preſentia q ſola diuina ſunt. nec in
uenietur vnq̄ vnde ad hoiem ve=
nire poſſint niſi a deo: ſingularis ē
igitur q̄dā natura: atq; vis animi ſe
iūcta ab his vſitatis notiſq; naturis
ita qcqd eſt illud qđ ſentit: qđ ſapit
qđ vult: qđ viget cæleſte: & diuinū
eſt. ob eāq; rē eternū ſit neceſſe eſt.
nec vero deus ipſe q intelligitur a
nobis: alio mō intelligi pōt: niſi
mens ſoluta quædā & libera & ſe=
gregata ab omni cōcretione mor=
tali omnia ſentiens & mouens: ip=
ſaq; ꝑdita motu ſempiterno. hoc
e genere atq; eadē a natura eſt hu=
mana mens: vbi igitur aut qualis
eſt iſta mens? vbi tua: aut qualis eſt
potes ne dicere? An ſi omnia ad
intelligendū nō habeo quæ habe=
re vellē ne his quidem: quæ habeo

nus eſt. Et anim⁹ humanus
etiā nūc in corpore ſitus de
mō nūcupatur. Antiqui ani
mū a corpore ſeiugatū ma=
nē deū nuncupant. Vtriuſq;
& terræ & humoris. Qui
ta natura: Endelechiā ſigni
ficat ex q̄ rō & intelligentia
oriretur. In conſolatione:
librum conſcripſit M. Tul=
lius de conſulatione: in quo
ſeipſum de morte filiæ cō=
ſolatus eſt: in philoſophum
crantorē eſt ſequutus. In
his naturis. ſ. elemētorum.
Seiūcta: ſuperata. Vſita
tis naturis. ſ. terrena: humi=
da: aerea: & ignea. Mēs ſo
luta quædam: Anaxagoras
νουν appellat ideſt mentē Νουσ
De qua ait Martianus: Nus
mētis ima complet: de qua
Virgili⁹. Spiritus intus alit
totāq; infuſa ꝑ artus: Mens Mens.
agitat molem & magno ſe
corpore miſcet. Simonides Situm Si
rogatus a hierone quid eſt monidis.
deus deliberandi cauſa ſibi
vnam diem poſtulauit: cum
idem poſtridie quereret bi=
duū petiuit: Cum ſepius de
plicaret numerum dierum.
Admiranſq; hiero quereret
cur ita faceret: quia inquit
quāto diutius cōſidero tā=
to mihi res videť obſcurior.

Oculus ſe nõ vi=dẽs alia videt.

Vt oculus ſic animus: Oculi: qui lucis vſu vitã diſtringunt a morte alia cõtuent ſemetipſos cernere nõ valent itidem animus cũ id corporeus ſit & indiuiſibilis ſe ipſum videre non poteſt alia intuens ſuo diuino contemplatu. Quãq̃ id quoqꝫ: Animus ſeipſum modo quodã videre dicitur quando ſcilicet noſcit ſeipſum: de quo in ſuperioribus dictum eſt: Vt cũ videm⁹ Lõgum hyberbaton. Nam deſcendendũ eſt vſqꝫ ad illum locum: hæc igitur & alia immorabilia cum cernimus poſſumus ne dubitare Eſt autem ſenſus cum videmus pulchritudinem mũdi & conuerſionem & viciſſitudines temporum: & motus ſtellarũ ordinatiſſimos: procudubio credimus mũdo præeſſe aliquẽ moderatorem ſic animũ noſtrum quãuis eum non videmus tamen ex operibus eius agnoſcimus diuinũ eſſe & immortalem & quaſi quẽdam deum conſimilia ſcribuntur a Lactantio. Quadripartitas: In quattuor tẽpora diuidit annus vulgo: ver: eſtatem: autũnũ & hyemẽ: quidam ſubtilius ſeſqui menſibus in octonas partes diuiſerũt: eſt autẽ ſeſquimenſis totus mẽſis cum dimidio.

Seſqmẽſes octo.

mihi per te vt licebit: nõ valet tantum animus: vt ſeſe ipſe videat. ac vt oculus ſic animus ſeſe nõ vidẽs alia cernit. Non videt autem ꝙ minimum eſt formam ſuam fortaſſe: quãquam id quoqꝫ: ſed relinquamus: vim certe ſagacitatem memoriam: motũ celeritatem videt: hæc magna: hæc diuina: hæc ſempiterna ſunt. qua facie quidẽ ſit aut vbi habitet: ne querendum quidem eſt vt cum videmus ſpeciem primum candoréqꝫ cæli deinde conuerſionis celeritatem tantam: quantam cogitare non poſſumus: tum viciſſitudines dierum atqꝫ noctium commutationeſqꝫ temporum quadripartitas ad maturitatem frugũ & ad temperationem corporũ aptas eorũqꝫ omniũ moderatorẽ & ducẽ ſolẽ lunãqꝫ accretione & di

Ducem ſolem: Solem vt inquit Seneca in ſecundo queſtionum ſequitur annus ad illius flexum hyemes eſtateſqꝫ vertuntur patruũ imitatus opinor Lucanus ait. Sol tẽpora diuidit anni. Plinius de ſole loquens hic vices inquit tẽporũ annũqꝫ ſemp renaſcentẽ ex vſu naturę temperat: de ſole ait iulius firmicus in quinto matheſeos. Sol optime maxime: qui omnia cõponis: per quẽ cũctis animãtibus imortalis aia cũ diſpoſitione diuina diuiditur: q ſolus ianuas aperis ſedis ſupnę ad cuius arbitriũ fatorũ ordo diſponitur. Sol cor cæli mens mundi dicitur ab eruditis. Lunamqꝫ accretione: In cremento: luna terre im

Sol anni moderator.

Cor cæli ſol.

periū vt inquit Firmicus maternus ex vicinitate ſortita oia aiantium Luna im=
corpora & cōcepta ꝓcreat & generata diſſoluit. Creſcētis lunæ argu peratrix
mēta corporibus noſtris & deficiētis luminis dāna ſentimus: medule terræ
hūani corporis cū luna creſcūt & decreſcūt. Phyticon ideſt creſcendi Medullæ
natura ad nos de luna peruenit: ſicut eſt heticon ideſt ſentiēdi natu= cum luna
rā de ſole mutuamur luna: creſcunt.
vt inquit Lactātius in libro
de ira nocturni tēporis gu=
bernatrix amiſſi ac recepti
luminis vicib⁹ mēſtrua ſpa=
cia moderatur. Faſtorum
notantem: Iccirco hoc dici
arbitror: quia in faſtis p ſin
gulos menſes deſcripti ſunt
dies: menſium autē luna eſt
moderatrix vnde α mene
.i. luna menſes dicti. Orbe Orbis
zodiacū: qui & ſignifer di=
citur ſignificat orbē pro cir
culo poſuit ſicut alibi orbē
lacteū dixit pro circulo: qui

minutione luminis quaſi faſtorū
notantē & ſignificantē dies Tum
in eodē orbem in .xii. partes diſtri=
buto quinq; ſtellas ferri: eoſdem
curſus cōſtantiſſime ſeruantes diſ
paribus inter ſe motibus noctur=
nāq; cæli formā vndiq; ſideribus
ornatā. Tū globū terræ eminētem
e mari fixū in medio mūdi vniuerſi
loco duabus horis diſtātibus ha=
bitabilem & cultum. Quarum alte
ra q̄ nos incolimus ſub axe poſita

galaxia nominatur. Alias orbis pro ſphera vt nouem orbes ſpherarū
auctor Macrobius. In duodecim partes .xii. ſigna quorum princeps
eſt aries quod ſignum firmicus maternus equinoctiale: ſolſticiale rega Aries ſi=
le tropicum appellat. Quinq; ſtellas: Saturnū: Iouem: martem: Vene gnum re=
rem: & mercurium: ſtellæ quidem ſingulares ſunt: vt erraticæ quinq; gale
iam dictæ. Sydera vero ſtellarū plurium compoſitione formantur: q̄= Stellæ
uis interdum ſydus pro ſingulari ſtella dicatur ſicut & apud græcos Sydera
aſter ſtella vna eſt & aſtron ſignū ſtellis coactum: quod nos ſydus vo= Aſter
camus. Duobus horridis ſtantibus: Duas plagas hītabiles intelligit: Aſtron
hanc quā nos incolumus & alterā: quam habitant antiſthones: noſtra Themeri
dicta eſt a doctiſſimis ſcriptoribus θεριρн .i. eſtiualis. Altera chime= ne plaga.
rine a nobis hyemalis: quæ ad auſtrum deflexa auſtralis quoq; nuncu Chime=
patur: cum noſtra ſeptentrionibus ſuppoſita ſit. Sub axe poſita: ſub rinæ
polo ſiue vertice ſeptētrionali: alias axem accipimus pro toto celo vt Axis
illud Virgilianū axem humero torquet ſtellis ardentibus aptum pro=
prie ſignificat diametron mundi: de quo ſic ait Apuleius in coſmo=
graphia: eos polos dicimus a quibus velut a cardinibus axis eſt duc= Axis diſ=
tus diuiſor & diſcriminator mundi: orbem terræ in medietate conſti crimina=
tuens: in notiſſimo ſignificatu axis ponitur pro ligno plauſtrorū te= tor mūdi
reti circa quem rotæ vertuntur: vnde pro curru vſurpatur a poetis.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Ad ſeptem ſtellas:ideſt ad ſeptētriones:qđ ſydus conſit ex ſeptem
ſtellis quod a figura poſituraq; ipſa:quia ſimile plauſtri videtur antiq;
Plauſtrū græcorū αμαξαν:ideſt plauſtrū dixerūt:noſtri a bubus iūctis:q ru-
Septen- ſtico vocabulo triones dicūtur:ſeptentriones appellarunt:vel quia ita
triones. ſunt ſitæ hæ ſeptē ſtellæ: vt ternæ proxime queq; inter ſe faciant tri-
Antiaxō gona ideſt triq̄tras. figuras
plaga αρτιαξορα. quaſi contra
axem poſitam αρτι enim
gręce cōtra & αξωρ axis:
zona enim illa auſtralis op-
poſita eſt noſtræ zonæ:quę
vergit ad axē ideſt verticē
Pubeſce- & polū ſeptētrionalē. Vi-
re vites. tes pubeſcere:ſpecioſa tranſ
latio vt vites pubeſcere di-
cātur hominū more.ſic Vir
gilius dixit: in quarto pubē
tes herbæ:nigricū lacte ve-
neni: a Plinio vites p ſimilē
tranſlationē dictę ſunt eiu-
ueneſcere quādo iā vergūt
ad ſeniū exacta iuuēta. In-
curueſcere:curui fieri:qđ fit
quādo vbertas fructuū: o-
nerat parentē pacuuius fin-
xit verbū p̄licēter appellā-
Incurui do pecus incurui ceruicū a
ceruicū. ceruice incuruat qđ græci
dicūt.κυρταυχερα. Cō
ueſtirier: conueſtiri: figura
grāmaticalis eſt que dicitur
paragoge:alii proparalepſin vocant. Ađ cultus agrorū:vt ſunt bo-
ues aratorii. Ad vehendum: vt ſunt iumenta & equi & aſelli dicti
Doſſuarii doſſuarii quia dorſo vehunt. Ad corpora veſtienda:vt ſunt oues:q
bus corporum tutela debetur:cū ex earum vellere: atq; lanitio veſti-
menta cōficiantur apud nationes penitiſſimas vbi immodici rigores
Rhemo- dominantur in vſu ſunt pellicæ veſtes:quas rhenones appellant: ſcri
nes apud bit Cæſar in ſexto cōmentario germanos vti paruis: rhenonū tegu-
cæſarem. mentis. Hominē contēplatorē celi: tradūt philoſophi deum feciſſe
Hoīes pp mūdum propter hominē:ipſos vero homines propter ſe: tanq̄ diuini
deum. templi antiſtites ſpectatores operū rerūq; celeſtium: qui deū pietatę

ad ſtellas ſeptem: Vnde horrifer a
qui Ionis ſtridor gelidas molitur
niues. Altera auſtralis ignota no-
bis quā vocāt græci antiaxona.ce-
teras partes incultas q̄ aut frigore
rigeant aut vrantur calore: Hic āt
vbi habitamus nō intermittit ſuo
tēpore celū niteſcere:arbores fron-
deſcere: vites letifice pāpinis pube
ſcere ramos baccarū vbertate in-
curueſcere: ſegetes largiri fruges:
florere omīa fontes ſcatere herbis
prata cōueſtirier. Tū multitudinē
pecorū partim ad veſcēdū partim
ad cultus agrorū partim ad vehē-
dū partim ad corpora veſtienda.
hominēq; ipm quaſi contempla-
torē cæli ac deorū ipſorūq; cultorē
atq; hoīs vtilitati agros omnes &
maria patētia: hęc igitur & alia in-

colerent: & venerabūdi contēplarentur. Vt Ariſtoteli placet: Pytha=
goras & Ariſtoteles mūdum innatum & infactum eſſe ſentiunt: Plato
vero i timeo mūdi factitatorē deū fuiſſe autumat eūq̧ nūq̄ territurū
Cred:re in capite: ſecūdū eos loquut⁹ eſt: q dicūt in cerebro eē mē
tis regimen & arcē ſenſuū: qđ & Plini⁹ in.xi.refert: ob hoc plato plato
niciq̧ ꝓdiderūt totū homi
nē in capite eſſe: vbi portio
mētis optia.i.rōnabilis arcē
tenet. Fac ſpirabilē: Aeriā
flabilē: Virgili⁹ cæli ſpirabi
le lumē. Animū notū eſſe
oportere: Noſcitur animus
ex memoria ex inuentione
& celeritate motus: cuius eſ
ſentia ſenſibilis eſt & mobi=
lis. Sic deū vt inquit orige=
nes mens noſtra cognoſcit
ex pulchritudine operū cū
tamē ipſum intueri nō q̄at.
Coagmentatū: coniectū
connexum coagmenta di=
cūtur coniectiones arctæ.
Nihil concretū: Donatus
concretū id dici ait: qđ ex
minutiis multis in vnā co=
gitur maſſam: qđ ſimplex ē
id indiuiduū: eſt indiuidui
āt nulla eſt diſtractio: nulla
ſepatio: aliq iđiuidui nomē
amitteret. Siplex eſt aīus &
cōſequēter indiuidu⁹: & ob
id ab interitu remot⁹: cū ite
ritus ſit ſeparatio q̄dā ex eo
dictus: qđ eat medius inter
aīam & corp⁹: merito dixit
Serui⁹ ignē celeſtē eē eternū
qa ſiplex ē cīa.n.ſintheta.i.
cōpoſita exitū ſortiūť Si hō
vt inqt galien⁹ in libro de elemētis ſimplex & vnū foret non doleret
& cōſequēter nō interiret. Seq̄la.n.doloris eſt mors: quoniā nullū ſit
corp⁹ qđ dolere poſſit & mori nō poſſit. Direptus; Direptio: diuul=

Hō totus in capite.

Coag=menta.

Cōcretū.

Interitus

Omnia ſyntheta. Mortalia

numerabilia cū cernimus poſſum⁹
ne dubitare: quin his pręſit aliquis
cōditor vel effector ſi hæc nata ſūt
vt Platoni videtur vel ſi ſemp fue
rit: vt Ariſtoteli placet moderator
tanti operis & muneris. ſic mētem
omnis quāuis eā nō videas vt deū
non vides tamen vt deū agnoſcis
ex operibus eius ſic ex memoria re
rū & inuētione & celeritate motus
omniq̧ pulchritudine virtutis vim
diuinæ mentis agnoſcito in quo
igitur loco eſt: Credo quidē in ca=
pite & cur credā afferre poſſum:
ſed de hoc alias nūc vbi ſit anim⁹:
Certe quidem in te eſt. Quæ eſt &
natura dei ꝓpria puto & ſua. ſed
fac igneā fac ſpirabilē nihil ad id
de quo agim⁹: illud modo videto.
vt deum noris: & ſi eius ignores &
locū & faciē. ſic animū tibi tuū no
tum eſſe oportere etiā ſi eius igno=
res & locū & formā. In animi autē
cognitione dubitare nō poſſumus
niſi plane in phyſicis plumbei ſu=
mus: quoniam nihil ſit animis ad=
mixtū: nihil cōcretū: nihil copula=

Socrates accuſatores

ſio. Earū partiū aīe.ſ.& corporis:quorū mors ſolutio eſt. Nec patronū queſiuit: ſocrates cū ſanctiſſime vixiſſet accuſatus ab anyto lycone & melito accuſatoribus ꝓ ſe ipſe dixit in iudicio capitis:vt nō ſupplex aut reus ſed magiſter aut dominus videreẛ eſſe iucūdū:quin etiā cū lyſias diſertiſſimus orator orationē ſcriptā attuliſſet: qua ꝓ ſe in iudicio vtereẛ: ea tā̄q parū virili vti noluit: nec alieno patrocinio defendi: fuit ita ꝗ capitis damnatus primis ſecūdiſꝗ iudiciū ſentētiis: quos idignatiōe cōmotos exarſiſſe cōſtat:cū interrogatus quā penā ſe cōmeruiſſe cōfitereẛ reſpondiſſet: ſe meruiſſe:vt ampliſſimis honoribus & p̄miis decorareẛ & vt ei victus quotidianus in phrytaneo publice p̄beretur:q honor ap̄ græcos maximus hēbatur: eſt aūt prytaneū: locus iudicium:& in quo magiſtratus habitātve luti curia &prytanis ip̄e magiſtratus gubernatorꝗ. R. pu. dictus: ſuper quo in ſexto ſuetonii cōmētario non parū multa annotauiuimus Cōtumaciā. exiſtimāt inqt ſeneca philoſophiæ fideliter deditos cōtumaces eſſe ac refractarios: vbi refractarii elegāti vocabulo ſignificātur philoſophi a refringēdo dicti tanq̄ libertimi ſint & cūcta obſtātia refringētes vt nullo ſeruitutis clauſtro coerceātur. Supremo vitæ die:Diſputatio hæc ſocratis ꝓdita eſt a platone : in libro cui titulus eſt phedon:

Prytaneū quid

Prytanis.

Refractarii.

Cicuta ſocratem confecit

Verba nouiſſima ſocratis

Mortiferū poculū: lictor vndecimuirorū qui magiſtratus erat athenis: ingrediēs carcerē circiter ſolis occaſum denūciauit ſocrati venenū eſſe bibendū: mox in calice allatū eſt venenū : erat aūt cicuta quā ait plinius publica atheniēſium pœna inuiſam eē: cuius vis refrigeratoria frigore enecat incipiūtꝗ algere ab extremitatib⁹ corporis:& ita ſocrates hauſto intrepide atꝗ alacriter poculo mortifero deambulare cepit: & cū crura iā grauari ſentiret: iacuit ſupinus.ſic enim ꝗvene-

tum nihil coagmētatum: nihil duplex.ꝙ cum ita ſit: certe nec ſecerni nec diuidi nec diſcerpi nec diſtrahi poteſt nec iterire igitur.eſt iteritus quaſi diſceſſus & ſecretio ac direptus earū ꝑtiū q̃ ante iteritū iūctiōe aliqua tenebātur his & talibus rōnib⁹ aduct⁹ ſocrates:nec patronū queſiuit ad iudiciū capitis:nec iudicibus ſupplex fuit adhibuitꝗ liberam cōtumaciā a magnitudine aī inductā nō a ſupbia . Et ſupremo vitæ die de hoc ip̄o multa diſeruit et paucis ante diebus cū facile poſſet educi e cuſtodia noluit.Et cum pene manu iā mortiferū illud teneret poculum: locutus ita eſt:vt nō ad mortē trudi:verum in cælum videretur aſcēdere. Ita.n.cēſebat ita-

num dedit iuſſerat: cū extrema algerēt: friguſq; letale p̄cordia occupaſſet defecit in hæc verba eſculapio gallū debebus quē redditeq; negligatis: hinc illud Tertulliani: Socrates eſculapio gallinaceū ꝓſecari iam in fine iubebat: credo ob honorē patris eius: ꝗa Socratē apollo ſapientiſſimū omniū cecinit: de cicuta quæ ſocratē cōfecit ait perſius barbatū hoc crede magiſtrū dicere ſorbitio tollit quē dira cicutæ: & Iuuenalis: ꝗ partē acceptæ ſeua inter vincla cicutæ accuſatori nollet dare. Duas eē vias In phedone: puto inqt Socrates nō vnā eſſe ad inferos viā: ſed multos tramites multoſq; anfractus habere: animus ergo: ꝗ cupiditate corporis eſt infectus qui ſe vel iniuſtis cōtaminauerit cedibus vel alia his ſimilia ꝑpetrauerit: ꝗ deniq; admodū immūdus & ingnatus eſt: hūc oēs anime fugiunt atq; declināt: nec reperitur vllus: ꝗ vel ſotius vel dux eius fieri velit: itaq; omni auxilio deſtitut⁹ diutiſſime errabūdus vagatur: qui vero purā moderatāq; trāſegerit vitā deos ſocios duceſq; nactus ibi habitat vbi vnicuiq; cōuenit: quorū domicilia ſūt elyſii cāpi. Virgilius in. vi. ſocraticū platonicūq; dogma ſectatus ſic ꝓpe diuinit⁹ cecinit: hic locus eſt partes vbi ſe via findit in ābas dextera q̄ ditis magni ſub menia tēdit: hac iter elyſiū nobis: at leua malorū exercet penas: & ad impia tartara mittit: philoſophi duas has vias alterā virtutū alterā vitiorū eſſe voluerūt: eāq; q̄ ſit aſſignata virtutibus arduā & cōfragoſam: vt appareat verū eē illud heſodi: ſudorē poſuere dei virtutis ad arcē: viā vero vitiorū primo ingreſſu amenā facileq; eſſe voluerunt: ꝓpterea quod vitia qbuſdā deliniamētis illiciūt animos mortaliū: eccleſiaſtici ſcriptores duas iſtas vias celi & inferorū eē dixerūt: quia iuſtis īmortalitatis: iniuſtis pena eterna ꝓpoſita eſt ille melior cōuerſa eſt: ad ſolis exortū: alia vero deterior ad occaſum:

ꝙ diſſeruit duas eſſe vias: duplíceſq; curſus animorū e corpore excedentiū. nā ꝗ ſe humanis vitis cōtaminaſſent & ſe totos libidinibus dedidiſſent quibus cecati velut domeſticis vitiis atq; flagitiis ſe ignaſſent: vel in rep. violāda fraudes: inexpiabiles cōcepiſſent iis deuium quoddā iter eē ſecluſum a cōcilio deorū. qui autē ſe integros caſtoſq; ſeruauiſſent quibuſq; fuiſſet minima cū corporibus contagio: ſeſeq; ab ſemp ſeuocauiſſent: eſſentq; in corporibus humanis vitā imitati deorū: his ad illos a quibus eēnt ꝓfecti reditum facilē patere. itaq; cōmemorat vt cygni qui non ſine cauſa Apollini dicati ſūt ſed ꝙ ab eo diuinationem habere videātur

Duæ vie inferorū

Via virtutis ardua

Via vitiorū facilis.

Via celeſtis.

Via perditionis

via celeſtis difficilis & cliuoſa eſt. via perditionis plana & parés ac de
lectabilis videt̃. in vna mōſtrauit deus tēporalia mala cū æternis bo=
nis: in altera tēporalia bona cū eternis malis. Se a corporibus ſeuo
cauiſſent: talis eſt vita philoſophorū: q ſeuocāt ſe a voluptate & abdu
cū a cultu corporis: vnde a platōe philoſophus dr̃ eē pene mortuus:
cū acōmertio corporis aim
maxie ſegreget: neq; volup
tates corporis pcipiat: Ad
illo. ſ. deos: Cygni apolli=
ni dicati: cygni quādo ſe p̄
ſentiūt morituros tūc ma=
xie canunt dulcius: q̃ antea
cōſueuerūt: cōgratulātes vt
inquit ſocrates ap̄ platonē:
qđ ad deū apollinē ſint cu=
ius erāt famuli migraturi:
hoies vero cū ipi mortē ex
pauefcāt cygnos quoq; fal=
ſo criminātur: tāq̃ lugentes
mortē ob dolorē cātū emit
tant: ſed qa inquit ſocrates
phebo ſacri ſūt: vt arbitror
diuinatione p̄diti p̄ſagium
alterius vitæ bona: ideoq;
cantāt alacrius: geſtiūtq; ea
die q̃ p ſupiora tēpora: pli=
nius arbitratur cātū cygnorū q in morte flebilis narrat̃ falſū eē quem
poetæ celebrāt: vnde ait epigrāmatiſta: dulcia defecta modulatur car
mina lingua cātator cygnus funeris ipſe ſui: latine olores dicūtur oui
dius: ſic vbi fata vocāt vndis abiectus in herbis ad vada meādri con
cinit albus olor. Aſpectū oio amitterēt ſenſus eſt ſicut oculi in cōtē=
platu ſolis calligant & in defectu eius perſpiciendo incontinentes lā
gueſcunt: ſic acies humanæ mētis hebetior fit & obtuſior dū ſeipſam
intueri conatur: origenes in primo periarchon: ſicut oculi inquit ſub
ſtantiam ſolis intueri nō poſſunt: ſic mens noſtra hebetior fit dū ad
incorporea nititur: & ad ſeipſam cognoſcendā acriter contendit. Re
uertens: purior lectio eſt reuerens niſi exponere velis reuertens p re
cogitans reſpiciensq; multa repugnantia: & ad orationem refertur:
quæ in tam ſubtili diſputatione debet eſſe cunctabunda & penſitata:
cum nihil certi nihil explorati habeamus. Et a græci ſcilicet tracta
ta ſunt a quibus & nos iſta mutuamur. Cato autem ſic abiit e uita:

Cantus Cygnorum in morte

Olores

quia prouidétes quid in morte bo
ni ſit cū cantu & voluptate moriá
tur: ſic omnibus & bonis & doc
tis eſſe faciendū. nec vero de hoc
quiſquá dubitare poſſet niſi idem
nobis accideret diligéter de animo
cogitātibus: q iis ſæpe vſu venit:
qui cū acriter oculis deficiété ſolé
intuerentur: vt aſpectū oio amitte
rent ſic métis acies ſe ipſam intués
nonnūquá hebeſcit. ob eamq; cau
ſam contéplandi diligentiá amitti
mus. Itaq; dubitás circūſpectás he
ſitans: multa aduerſa reuertens: tá
quam rate in mari immēſo noſtra
vehitur oratio. ſed hæc & vetera

Cato ex emplar virtutum

Catonē illūd ſignificat: quē docti viuam virtutū imaginē & exēplar
appellant: q ſe vticæ occidit: ne victori Cæſari ſeruiret: cuius interitū
tanq̄ cōſtantiſſimi miro præconio ſeneca extollit: q in libro cui titu-
lus eſt quod in ſapientē non cadit iniuria refert: nec catonem vixiſſe
poſt libertatē: nec libertatem poſt Catonē: qui alibi dixit eodē vul

& a græcis: Cato autē ſic abiit e vi
ta vt cauſam moriēdi nactū ſe eſſe
gauderet. Vetat. n. dominās ille in
nobis deus iniuſſu hinc nos ſuo de
migrare. Cū vero cām iuſtā deus
ipſe dederit: vt tunc ſocrati nunc
Catoni ſæpe multis. ne medius fi-
dius vir ſapiens lætus ex his tene-
bris in lucem illam exceſſerit: nec ta
men illa vincula carceris ruperit.
Leges enim vetant ſed tanquam a

nere libertatē animā emiſiſ
ſe. quo Cato ſe cōfodit: Au
guſtinus vero & Lactantius
eum accuſant tanq̄ ſui ho-
micidā. Cauſam morien-
di: Lactantius de Catone
ſcribens ſic refert: & hic ta-
men aliquā moriendi cauſā
videtur habuiſſe odiū ſerui-
tutis. Vetat deus demigra
re: Ioſippus viri inquit for-
tiſſimi nō eſt ſe occidere: im
mo ignauiſſimi deūq; indi
gne ferre arbitratur: cū do-
mū eius homo diſpiciat: ab
illo enim vitam accepimus: ſiquis ergo depoſitū hominis male tracta
uerit peſſimus ſtatim ac perfidioſus habetur. Si dei depoſitum ex pro
prio corpore quis eiecerit maxime peccat: ægeſippus quoq; libro ter
tio ingrati eſt inquit & citi⁹ diſcedere quā velit: & diutius viuere quā
voluerit ipſe qui vitam donauerit: non licet animā ſoluere a corpore
niſi ei qui ligauit: deo ſeruitium debemus: dei ergo nos quaſi ſerui ex
pectemus imperia: hinc apud iudeos: q ſe occidebāt in ſepultos eos
abiici decretum erat: apud alios autem dextere abſcindebantur eiuſ-
modi mortuorum: quæ in ipſos armatæ fuiſſent quoniam: vt corpus
ab anima ita manum a corpore alienam eſſe exiſtimarent: apud Plato-
nem in phœdone ait ſocrates nō prius dicere hominem ſeipſum in-
terficere q̄ deus neceſſitatē aliquā impoſuerit: qualē nobis inquit im-
poſuit in præſentia: ſicut eos inquit Plato qui poteſtatis imperio tru-
duntur in carcerem non oportet inde diffugere: prius q̄ poteſtas ipſa
quæ clauſit abire pmiſerit: ſic nobis iniuſſu dei demigrandum e vita
non eſt: vetatq; hominem ſibi inferre vel acceſſere mortē: docens ex-
pectandam eſſe naturam. Næ certe: multum: valde: aduerbium eſt
affirmantis vt grammatici tradunt græci dicunt ναι ναι ουκ.ουκ
pro eſt. eſt. non. non. Vincula carceris: ſicut cuſtodia: quæ a carcere
non diffugiet priuſq̄ poteſtas ipſa: quæ in carcere truſit abire permi-
ſerit. Leges enim vetant: apud iuriſcōſultos titulus eſt de effracto-

Nefas ſe ipſum occidere.

Snia egeſippi

Dextram abſcindi homicide ſui

Iniuſſu dei moriēdū nō eſt.

Næ

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Effra- ctores Philoſo- phia Meditatio mortis.

ribus:hoc eſt de his: qui carcerē effregerint: quibus pœna ex legibus conſtituta eſt. Philoſophorū vita: diuus Hieronymus libro tertio cōtra ruffinū philoſophiā inquit meditationē eſſe mortis dicūt quotidie nitentē de corporis carcere educere animæ libertatē: qđ Plato in ſuis libris: & maxime in phœdone proſequitur vbi differit ſocrates nihil aliud commentari philoſophos q̄ mori atq; eē ſe morituos: nā cū mors nihil aliud ſit: q̄ animę ſolutio a corpore: hoc maxime ac ſoli faciūt: qui recte philoſophantur: ſunt.n.philoſophi

Cōtemptor voluptatum. Philoſophus.

cōtēptores voluptatū: quales ſunt epularū poculorū: & rei venereæ: reliquū quoq; corporis cultū nō magni pendit philoſophus: ex quo fit vt pœne mortuus ſit ſeiugatus a rebus corporeis:

Philoſomatos' Philocrimatos

philoſophus.n.nō eſt philoſomatos.i.corporis amator nō philocrimatos: nō philotimos.i. pecuniarū honorū q; cupidus: hinc plato duas mortes nouiſſe traditur: alterā illā notiſſimā: qua aīa ſoluitur a corpore: alterā cū aīa adhuc in corpore conſtituta corpeas illecebras philoſophia docēte cōtēnit & cupiditatū dulces inſidias:

magiſtratu aut ab aliqua poteſtate legitima: ſic a deo euocatus atq; emiſſus exierit.tota.n.philoſophorū vita vt ait idē cōmentatio mortis eſt. nā quid aliud agimus: cū a voluptate id eſt a corpore cū a re familiari que eſt miniſtra & famula corporis: cū a republica cū a negocio omni ſeuocamus animum quid inquā tū agimus: niſi animū ad ſe ipſum aduocamus. ſecū eſſe cogimus. maximeq; a corpore abducimus ſecernere autē a corpore animū neq; q̄ aliud eſt quā emori diſcere: quare hoc commentemur: mihi crede diſiungamuſq; nos a corporibus: id eſt conſueſcamus mori. hoc & dum erimus in terris erit illi cæleſti vitæ ſimile. Et cum illuc ex his vinculis emiſſi feremur

reliquaſq; oēs exuitur paſſiones. Seneca in primo de conſolatione ad martiā: Plato clamat ſapientis animū totū in morte ꝓminere: hoc velle: hoc meditari: hac ſemper cupidine ferri in exteriora tendentē: Hieronymus in epiſtola cōſolatoria. Platonis inquit ſentētia eſt: oēm ſapientiū vitā meditationē eſſe mortis: laudant hoc philoſophi & in cęlū ferūt. Conſueſcamus mori: duce.ſ. philoſophia: q̄ animū a corpore ſecernit abducitq; a corporeis illecebris. Ex his viculis græci corpus σωμα dicunt quaſi σημα.i. animæ ſepulchrū tāq̄ ibi ſepulta ſit. Nā vt cōſtet aīal neceſſe eſt in corpore aīa vinciatur: ideo corpus demas hoc eſt vinculū nuncupat̄ & ſoma quaſi quodā σημα.i.aīæ

Soma corpus Demas vinculū

ſepulchrũ. Vnde Cicero modo corpus eſſe vinculũ: modo ſepulchrũ
eſſe ait ergaſtulum quoq; & carcer dicitur corpus ab idoneis ſcripto-
ribus: tanq̃ clauiæ ſint animæ ergaſtulo tenebroſo & carcere ceco.
In compedibus corporis: vinculis antiqui cõpedes non ſolum pe-
dum vincula: ſed & manuum dixerunt ab impedimento. Varro ma-
nus compede conor reuel
lere: inde compeditus deri
uatur. Necvia mors eſt: cũ
anima vinculis corporũ alli
gata & ergaſtulo mẽbrorũ
hebetata langueſcit ac tor-
pet nec officium ſuum ſa-
tis fungi poteſt: non viuere
videtur ſed mortua. Mori
enim animæ dicuntur cum
in terram ex cælo fluentes
corporibus veſtiuntur: pre-
terea hæc vita cũ ſit tot tan
tiſq; calamitatibus referta
mors potius vita dicenda
eſt: vt inqt Auguſtinus in
xii. de ciui. dei. Malo: ma-
gis volo. Siue retractabis
homini ſiue velit ſiue nolit
moriendũ eſt: & ſoluẽdum
tributum mortaliũ: ita eni
ſeneca mortẽ appellat. Du
dum: modo: pauloante:
Vel dii ipſi: animi a corpo
re ſeiugati reuertẽtes ad ori
ginale domiciliũ dei fiunt
vel cum diis diuerſantur:
quod multo beatius eſt: q̃
in terris degere inter fecu-
lentias cloacales: dixit Tul
lianus ſcipio: deum te igi-
tur ſcito eſſe: ſiquidem eſt
deus: qviget: q ſẽtit: q meminit: q puidet: q tã regit & moderat̃ & mo
uet id corp⁹: cui ꝓpoſit⁹ ẽ quã nũc mũdo ille pꝛiceps de⁹. Ideo phyſi
ci mũdũ magnũ hoiem & ho iem breuẽ mũdũ eẽ dixerũt: qa aia ad
imitationẽ dei mundũ regentis regat & ipa corpus: hinc aĩm deũ &

Ergaſtulũ corpus

Cõpedes

Deus eſt aĩus

Hõ breuis mundus

minus tardabitur curſus animorũ
nam qui in compedibus corporis
ſemper fuerũt etiã cum ſoluti ſunt
tardius ingrediuntur. vt hi qui fer
ro vincti multos ãnos fuerũt: quo
cum uenerimus tum denique viue-
mus. nam hæc quidem vita mors
eſt: quã lamentari poſſem ſi liberet
.A. ſatis tu quidem in conſolatio-
ne es lamentatus. quã cum lego ni
hil malo quam has res relinquere.
His vero auditis multo magis. M.
Veniet tempus. & quidẽ celeriter
& ſiue retardabis ſiue properabis:
volat enim etas. Tantum autẽ ab-
eſt ab eo vt malum mors ſit q̃ tibi
dudum videbatur vt verear ne ho
mini nihil ſit nõ malum aliud cer-
te. ſed nihil bonũ aliud potius. ſi-
quidem vel dii ipſi. vel cum diis fu
turi ſumus A. Quid refert? Adſũt
enim qui hæc non ꝓbent. M Ego
autem nunquã ita te in hoc ſermo
ne dimittã vlla vti ratiõe: vt mors
tibi videri malũ poſſit. A. qui po-
teſt cum iſta cognouerim? M. qui

priſci philoſophorũ & tullius dixit. Qui pōt: quomodo .cur. inter-
Mythile-ne rogatiue. Mithylenis: ciuitas eſt in inſula leſbo: de qua oratius: lau
dabũt alii clarã rhodon aut mithylenẽ: viros claros habuit antiqtus
pithacũ vnũ ex ſeptẽ ſapientibus & alceũ poetã: theophanes quoq; hi
ſtoriarũ ſcriptor mithyleneus fuit pōpeio magno p quã familiaris: di-
cearch⁹ inſcripſit libros leſ
biacos: qa in ciuitate leſbi
mithylene diſputatio hẽba
tur: dicearchi supra mentio
Cornices polycro-niæ. facta eſt. Cornicibus: co-
rnices polychronias eſſe .i.
lõgeuas nemo eſt q neſciat
Plutarchus in libro de defi
ciẽtibus oraculis: & plinius
nouẽ noſtras cornici etates
attribuũt: ex auctoritate he
ſiodi ita ſcribentis εννεα-
τοι ξωει γερεασ Δακε
ρυξα κορωνναρΔρων
ηβωντων .i. garula cornix
nouẽ hoĩm viuit etates: hic
Ouidius ora capautq; no-
uẽ cornicis ſecula paſſæ. Au
ſonius in grippo ternarii nu
meri: & totiẽs trino cornix
Aiam tã-diu dura-re q̃ cor-pus viuacior æuo. Diu mãſu-
ros aios: ſtoici tãdiu dura-
re dicunt aiam. q̃diu durat
& corpus: vnde egyptii cõ
dita medicamẽtis cadaue-
ra diutiſſie ſeruãt vt. ſ. aia lõ
go tpe perduret. Labam⁹
vacillamus titubamus: non
manẽtes pſeuerãter in priſti
na aſſenſione. In his. ſ. reb⁹
q̃ ad aſſerendã ai imortalita
tẽ ptinẽt. Amicos ſtoicos
tanq̃ ſe ſtoicũ & ſtoicæ ſec-
tæ ſectatorẽ i his q̃ſtionib⁹
pfiteat: a qbus tamẽ diſſen
ſit ſuper aiæ imortalitate &

poſſit rogas: Cateruæ veniũt con
tradicentiũ nõ ſolũ epicureorum
quos quidẽ nõ deſpicio: ſed neſcio
quomõ doctiſſimus qſq; cõtẽnit.
acerrime ãt deliciæ meæ. Decearch⁹
cõtra hãc imortalitatẽ diſeruit. Is
.n. tres libros ſcripſit q leſbiaci vo
cãtur q mytilenis ſermo hẽtur. i q
bus vult efficere aios eẽ mortales:
ſtoici ãt vſurã nobis largiũtur tan
quã cornicibus diu mãſuros. aiunt
aios ſemp negãt. nũ igitur audire
cur ẽt ſi ita ſit mors tamẽ nõ ſit in
malis vt videtur. A. ſed me nemo
de immortalitate depellet. M. Lau
do id qdẽ: & ſi nihil ais oportet cõ
fidere. mouemur. n. ſæpe aliquo a
cute cõcluſo. labamus: mutamuſq;
ſniam clarioribus ẽt in reb⁹: In his
eſt .n. aliqua obſcuritas. Id igitur ſi
accideret ſimus armati. A. ſane qdẽ
ſed ne accidat puidebo. M. nũqd
igitur ẽ cauſe quin amicos noſtros
ſtoicos dimittam⁹: eos dico q aiũt
aios manere e corpore cũ e xceſſe
rint: ſed nõ ſemp iſtos vero q q to-
ta in hac cã difficilimũ eſt ſuſcipiãt
poſſe aium manere corpore vacã-
tẽ. Illud autẽ q nõ modo facile ad
credendũ eſt: ſed eo cõceſſo quod

merito: nā ſi cōcedit aīos poſſe manere diu ſeparatos a corpore: cōſe
quēs videtur vt & ſp̄ ꝑmanere poſſint: nec vnq̄ intereāt. Credam⁹
panetio: a cōtrario intelligit panetio nō eſſe credendū q aīos facit eē
mortales: fuit aūt panetius philoſophus iclytus: q tris libros de offi
ciis luculētos cōdidit: quos. M. Tullius magno cū ſtudio maximoq;
opere emulatus eſt. Philo
ſophorū homerū: cū home
rus princeps ſit & deus poe
tarū: ideo panetius platonē
homerū philoſophorū ap=
pellat: quaſi inter philoſo=
phos ita eminentem ſicut
homerus inter poetas ex=
cellit. Macrobius quoq; ob
id virgilium vocat homerū
mantuanū. Naſci aūt ani=
mos: quicqd naſcitur inte=
reat neceſſe eſt : ſi naſcit a=
nimus cōſequēs eſt vt inte=
rea: quia naſci & mori ſunt
conſectaria: Dolere aios
ergo interire: argumentum
philoſophorū eſt nihil eſſe
quod dolere poſſit: nec mo
ri poſſit: paſſio.n. eternitatē
reſoluit: ex quo cōcludunt
aīos interire cū doleāt: cō
tra quos ait Auguſtinus in
.xxi. de ciui. dei: qđ aius do
lorem pati pōt & mori non
poteſt: nec cōſequēs eſſe vt
mortē faciat: qđ dolorē fa=
cit: platonici aſſerētes im=
mortalitatē aiorū: dicunt a
nimos nō ex ſua natura do
lere: ſed ex corporū cōtagione pollutos qđ & Virgilius ſenſit in. vi.
æneidos ſcribēs: hinc.n. ex terrenis corporibus moribūdiſq; membris
metuūt cupiūtq; dolēt gaudentq;. De mente dici: ſecundū Plato=
nem: q mentē hoc eſt cōſiliū & rōnē tanq̄ principalē aiæ partē ait ca=
pitis arcem tenere. eāq; vacare oibus ꝑturbatiōibus veluti reginā ac
dn̄am. Excādeſcētiā vero & cupiditatē iſernas ab dn̄a ſedes obtine=

volunt cōſequens: id certe nō dát
vt cū diu permáſerit: ne itereat. A.
Bene reprehédis & ſe iſto modo
res habet. M. Credamus igitur pa=
netio a platone ſuo diſſentiéti qué
enim oibus locis diuinū qué ſapié
tiſſimū qué ſanctiſſimū quem ho=
merū philoſophorū appellat hu=
ius hanc vnam ſnīam de immorta
litate animorū nó ꝓbat. vult.n. ꝙ
nemo negar: quicquid natū ſit in=
terrire. naſci autem animos ꝙ de=
clarat eorū ſimilitudo: qui procreā
tur: qua etiam in ingeniis nó ſolū
in corporibus appareat: alterá au
tem affert rationem: nihil eſſe cum
doleat quin id ægrum eſſe quoq;
poſſit. quod auté in morbū cadat
id etiam interiturū. dolere auté aní
mos ergo etiam interire. hec refelli
poſſunt. ſunt enim. ingnorantis
cum de æternitate animorum dica
tur de mēte dici q̄ oi turbido motu
ſp̄ vacet: nó de ꝑtibus his in q̄bus

Panetius de offi=ciis

Homerus mātuan⁹

Animum dolere poſſe nec mori.

Mens in arce capi=tis

Excādeſcentia

Cupidi=tas

re perinde ac diuerſoria nequitiæ atq; luxuriæ & ita duas partes in
menta procul relegatas ac ſemotas facit: ne importuna vicinitas ra-
tionem ſuperne conſtitutā perturbaret: in his aūt duabus poſtremis
partibus velut popinis quibuſdā verſari autumat perturbationes
quibus homines ſunt obnoxii. Quas is. ſ. plato. Hæc dicātur: a pa
netio Similitudo i beſtiis
ſimilitudinum q̄ in homini
bus ſunt. reputatio ē in mē
te: cogitatio etiam vel viri
vel femine coeuntis animo
ſubito tranſuolans effinge
re ſimilitudinem exiſtima-
tur ideoq; plures in hoie
quā in ceteris animalibus
differentiæ: quoniā veloci
tas cogitationū animiq; ce
leritas & ingenii varietas
multiformes notas impri-
mit cū cæteris animantib⁹
immobiles ſint animi & ſi-
miles omnibus ſinguliſq; i

ægritudines iræ libidineſq; verſen
tur: quas is contra quē hæc dicāu
tur ſemotas a mēte & diſcluſas pu
tat. iam ſimilitudo magis apparet
in beſtiis quarum animi ſunt ratio
nis expertes. hominū autem ſimili
tudo in corporum figura magis
extat & ipi animi magni refert: qua
li in corpore locati ſunt. multa n.
e corpore exiſtunt q̄ acuant mentē
multa que obtundant. Ariſtote
les quidem ait omnes ingenioſos

ſuo cuiq; genere: ex quo fit vt in beſtiis q̄ in hominibus ſimilitudo
magis appareat: clariſſimi philoſophorū medicorūq;: ſimilitudines in
corporibus filiorum ſic fieri putant: cum ſemina inter ſe ꝑmixta coa
leſcunt: ſi virile ſuperauerit patri ſimilē pueri re ſiue marē ſeu feminā
ſi muliebre ꝓualuerit ꝓgeniem reſpondere ad imaginē maternā: ſi ve
ro æqua fuerit ex pari ſemine permiſtio. Sobolē illā aut vtriq; paren
tum aut nulli ſimilē futuram. empedocles autumat ſi par calor in pa
rentū ſeminibus fuit patri ſimilē marem ꝓcreari: ſi frigidus feminam
matri ſimilē parmenides vero refert tunc filios eſſe patri cōſimiles cū
ex dextris partibus genitura ꝓfluxerit: ex leuis matri. Ariſtoteles &
Albertus magnus ſubtilius curioſiuſq; talia ſectati ſunt quos legere cū

Alius ex cōplexio ne corpis

voles. Magni refert: plurimi intereſt. Quali in corpore: mēbrorū
compagibus velut organis: ad exercitiū ſui mens vtatur vt inquit ori
genes: ex quo fit vt corpore male habito maleq; conſtituto veluti or
gano corrupto animus hebeteſcat & obtundatur: e contrario anim⁹

Acutior.

ille vegetior eſt & acutior cuius corpus bene cōpactum eſt: nā ex bo

Ingenioſi melācho lici

na vel mala corporū: vt aiunt medici cōplexione: animus in nobis ē
acutior vel hebetior. Ingenioſos melancholicos: Ariſtoteles libro
problematū duo deuigeſimo: melancolicos fuiſſe ait fere omnes: qui
ingenio caluerunt: vel in ſtudiis philoſophiæ vel in republica admi

melancholícos eſſe: vt ergo me tar
dioré eſle nó moleſte fera enume-
rat multos idq; quaſi cóſtet ratio
nem cur ita fiat affert. q̃ ſi tāta vis
eſt ad habitū mentis in his q̃ gignū
tur in corpore. ea ſunt aūt quecū-
q; ſunt q̃ ſimilitudiné faciāt: nihil
neceſſitatis affert cur naſcatur ani
mi ſimilitudo: omitto ſimilitudies
velléad eſſe poſſet panetius: vixit
cum africano. quare rem ex eo cu-
ius ſuorum ſimilis fuiſſet affricaní
fratris nepos facie vel patris: iſte
omniū perditorū ita ſimilis: vt eſ-
ſet facile teterrimus cuius etiam ſi-
milis. P. craſſi ſapiētis & eloquen
tis & primi hominis nepos. multo
rum aliorū virorum clarorū: quos
nihil attinet nominare nepotes &
filii: ſed quid agimus obliti ne ſum⁹

niſtranda: vel in poemate cudēdo: vel in artibus exercēdis: melan-
cholicos fuiſſe empedoclē. Socratē. Platonē: & alios cōplures nouiſ
ſe ſeſe refert: inibi tq; luculēta eſt diſſertatio: qua melancholia hoc eſt
atrabilis vino cōparatur: & ſicut vinū varios reddit hoies: ita in me- Melācho
lancholicis ingenii varietas exiſtit. Me tardiorē eſſe: feſtiuiter hoc di lia vino
ctum eſt: tanq̃ Cicero: q me cōparat.
lācholicus nō erat tardioris
ingenii foret: q erat acutiſſi
mi. In his: vt i attrabile: que
varios mores variūq; inge
niū iſinuat hoibus. Que ſi-
militudinē: Cicero ad natu-
rā corporū refert ſimilitudi
nē aiorū: quā paneti⁹ ad p-
creationē referebat: vt aios Panetius
mortales eſſe demōſtraret. comes
Vixit cū africon: Emilianus emiliani.
africanus ſignificat: q poſte
rior fuit & carthaginem nu
mātiāq; deleuit: quē græ-
ci neoteron vocāt. i. iuni-
orem: quem panetius comi
tatus eſt in legatione Alexā
driam proficiſcentem: ſcrip
ſit ad. Q. Tuberonē de do-
lore patiendo. Fratris ne-
pos: frater africani mino-
ris fuit fabius alobrogicus:
q p adoptionē inſertus ē fa
miliæ fabiorū: q primus om
niū mille pōdo argēti habu
it: de quo ait. M. Tullius in lelio Quītū vero maximū fratrē ægregiū
virū oino ſibi nequaq̃ parem: tanq̃ ſuperiorē colebat. Facie vel pa-
tris: hic diſtinguendū eſt: vt ſit ſenſus nepotē fratris africani facie quí
dem fuiſſe patri ſimilem: vita vero & moribus ſimillimum flagicioſis.
Pu. craſſi. pu. craſſum ſignificari exiſtimo: qui traditur quinq; habu-
iſſe rerū bonarū maxima & p̄cipua: fuit. n. ditiſſimus: nobiliſſimus: elo Quinq;
quentiſſimus: iuriſconſultiſſimus: & pontifex maximus. Nepotes & p̄cipua in
filii: in hanc ſententiā ſcribit manlius in quarto aſtronomicon: dege- craſſo.
nerant nati patribus vincūtq; parentes. Valerius maximus caput facit
de his: qui a parentibus claris degenerauerunt: inter quos cumprimis

Fili⁹ africani notatiſſimus.

memorat ſuperioris africani filium: turpitudinū maculis notiſſimū.
Item refert quinti fabii maximi alobrogici: qui fuit africani poſterio-
ris frater filiū vitā ægiſſe luxuria perditā: itaq; ex Valerii maximi au-
ctoritate poſſemus hoc in loco africani fratris nepotē intelligere hūc
perditæ luxuriæ alobrogici filiū: vt nepos africani ex fratre dicatur
ſicut hodie quoq; a nobis
vſurpatur: quāuis propriæ
nepos aui relatiuū ſit: cōſi-
milis videt̄ illa apud Quin-
tilianū elocutio in quarto i-
ſtitutionū. Cū mihi Domi-
tian⁹ Auguſtin⁹ ſororis ſuę
nepotū delegauerit curam.

Nepos ex fratre.

Ne interirent quidē: Epi
curus ait οθαρατοσου-
Δερϖροσημασ. i. mors
nihil ad nos. Diſſolutū eni
nō ſentit: qđ autē nō ſentit
nihil ad nos & apud Luca-
nū ſic inquit Pōpeius. Aut
nihil ē ſenſus animis a mor
te relictū. aut mors ipa nihil

Mors nihil ad nos

Velle in cęlū migrare: Cu
pere ſcilicet verā eſſe animi
immortalitatē: vt poſſis a
morte remigrare ad cœleſte
domiciliū: vnde ortus eſt &
origo animarū. Inſimulat
Accuſat perinde ac demo-
critus dixerit poſt mortem
ſupereſſe ſenſum: quā velu-
ti calūniā. Democriti ideſt

Democritici

ſectatores. Democriti repudiant: tāq̄ falſo inſimulatus fuerit ab Epi-
curo democritus: ex cuius fontibus hortos ſuos irrigauit. Ipſe nuſ-
quā eſt: Quod nuſquā eſt id ſentire nō poteſt: ſi animus interit vna cū
corpore animus nuſquā eſt. Igitur ſentire nō poteſt: & quod cōſequēs
eſt nec in malo eſſe poteſt: ex quo colligit malū non eſſe in morte: ſi
animus eſt mortalis. Nihil eſt tertiū: Neceſſe eſt aut animū eſſe ſi im-
mortalis aut non eſſe ſi mortalis: ſi immortalis eſt: mors bonū eſt: ſi
mortalis non malū. Inter hæc duo nihil mediū poteſt inueniri: diale-
tici contraria partim mediata eſſe dicūt: partim medio carentia. Me-

Ex fonte Democr. irrigatus hortus Epic.

hoc nunc nobis eſſe propoſitū. cū
ſatis de eternitate dixerim⁹ ne ſi in-
terirēt quidē animi quicq̄ mali eſſe
in morte. A. ego vero meminerā.
ſed te de æternitate dicentem ab er-
rare propoſito facile patiebar. M.
video te alta ſpectare & velle in cę-
lum migrare. A. ſpero fore vt con-
tingat id nobis ſed fac vt iſti volūt
animos non remanere poſt mor-
tem video nos ſi ita ſit priuari ſpe
beatioris vite. M. Mali vero quid
a fert iſta ſententia? Fac animū in-
terire: vt corpus nū igitur aliquis
dolor aut omnino poſt mortem
ſenſus i corpore eſt: Nemo id qui-
dem dicit: & ſi democritum inſimu-
lat epicurus: democritici negāt: ne
in animo quidem igitur ſenſus re-
manet ipſe. n. nuſquam eſt. Vbi igi-
tur malū eſt quoniā nihil tertium.

diata ſunt vt albū & nigrū. inter quos colores eſt medius quilibet alius color: vt ruber & pallidus: & ita horū contrariorū non neceſſe eſt alterū ineſſe ſemper corporibus. Neq; enim omne corpus album aut nigrum eſt ſed aliquotiens in eorū medietate eſt cōſtitutum: vt ſit rubrum vel pallidū. Immediate vero contraria ſunt quorū nihil mediū poterit inueniri. Vt grauitas & leuitas horū enim nihil eſt medium. Neceſſe eſt .n. omne corpus vel leue eē vel graue: quia leuitas & grauitas medium non habent. Conſimiliter mortalitas & immortalitas nihil habent tertium. Neceſſe eſt enim animū eſſe vel mortalem vel immortalem: ex quo colligitur ſi immortalis ſit mortem eſſe bonum: ſi mortalis non eſſe malum: cum inter hæc nihil ſit tertium.

Mediata.

Immediate contraria.

Fit plerunque ſine ſenſu: Scribit Plato In timeo mortem quæ ex ſenio venit eſſe leuiſſimam: & cum voluptate potius: q̄ cum dolore contingere. Cato in libro de ſenectute inquit vitam adoleſcentibus vis aufert: ſenibus maturitas quæ mihi quidem tam iucunda eſt: vt quo proprius ad mortem accedam: quaſi terram videar videre: aliquandoq; in portum ex longa nauigatione eſſe venturus. Quid lugeam vitam hominum: Plinius. Seneca. Auguſtinus copioſe & eloquenter collegerunt erumnas miſeriaſq; mortalium. Ita vt natura nobis magis nouercari videatur: q̄ agere matrem. In eo libro in conſolatione de obitu filiæ Tulliolæ: cuius rei meminit Auguſtinus his verbis. Quis ſufficit quanto vis eloquentiæ fulmine vitæ huius miſerias explicare: quā lamētatus eſt Cicero in cōſolatione de morte filiæ. A cyrenaico hegeſia. Valerius maximus ſcribēs quanta ſit vis

An quoniam ipſæ animi diſceſſus a corpore nō fit ſine dolore: vt credam ita eſſe quam eſt id exiguū: & falſum eſſe arbitror. & fit plerūq; ſine ſenſu. nonnūq̄ etiā cū voluptate. Totūq; leue eſt qualecūq; eſt. Fit.n. ad punctū tēporis illud angit vel potius excruciat diſceſſus ab omnibus his quæ ſunt bona in vita. Vide ne a malis dici verius poſſit. quid ego nūc lugeam vitā hominū vere & iure poſſum. ſed quid neceſſe eſt: cū id agā ne poſt mortem miſeros nos putemus fore: vitā etiā efficere deplorando miſeriorē. Fecimus hoc i eo libro in quo noſmetipſos q̄tū potuimꝰ cōſolati ſumus. A. malis igitur mors abducit nō a bonis. Verū ſi q̄rimꝰ hoc quidem a cyrenaico hegeſia ſic copioſe diſputatur: vt is a rege

Hegeſias mortis laudator.

eloquentiæ ſic refert: quantū valuiſſe eloquentia hegeſian cyrenaicum phyloſophum arbitramur? qui ſic mala vitæ repræſentabat: vt eorū miſeranda imagine: audientiū pectoribus inſerta multis voluntariæ mortis oppetendæ cupiditatē ingeneraret. Ideoq; a rege Ptolomeo vlterius hac de re diſſerere ꝓhibitus eſt: cyrenaicus dictus a cyrene ciuitate africæ clariſſima.

Cyrene

Ex cyrene illuſtris fuit Ariſtippus Socraticus cōditor cyrenaicæ philoſophiæ: ab hegeſia philoſophi hegeſiaci nominātur. In ambraciotā cleōbrotū: Lactātius in tertio: qd ambraciotes ille: q cū platōis librū de eternitate aīarū plegiſſet p̄cipitē ſe dedit nullā aliā ob cauſam niſi quod platoni credidit? Execrabilis ꝓrſus ac fugienda doctrina ſi abigit hoīes a vita: eiuſdē meminit Auguſtinus ī primo de ciui. dei: de hoc intelligi voluit Ouidi⁹ cū ait ī ibin: vt q ſocraticū de nece legit op⁹: āmbraciotes dict⁹ ab ambracia ciuitate epiri: ornatiore reliqs ciuitatibus: qa ibi vt īqt liui⁹ fuit regia pyrrhi

Locus ouidii

Ambracia

ptolomeo ꝓhibitus eſſe dicatur illa in ſcolis dicere quo multi his auditis mortem ſibiipſi conſciſcerent Callimachi quidem epigramma in ambraciotam cleōbrotū ē: quē ait cum nihil ei accidiſſet aduerſi e muro ſe in mare abieciſſe lecto platonis libro eius aūt quem dixi egeſiæ liber eſt αϖοκαρτερωτατοσ quod a vita quidā per inediā diſcedens reuocatur ab amicis quibus reſpondens vitæ humanæ enumerat in cōmoda. poſſem id facere & ſi minus quā ille: q omnino viuere expedire nemini putat. Omitto alios etiam ne nobis expedit: q & domeſticis & forēſibus ſolatiis ornamentiſq; priuati. Certe ſi ante o

oppugnata a romanis. Ambraciēſes ī bello ætolico portas. M. Fuluio apuerūt αϖοκαρτεροτατοσ. Titulus ē libri quo ſignificatur intolerātiſſimus. Nāq; qdā in eo inducebat̄. q mori in ædia deſtinauerat vtpote intolerātiſſim⁹ egritudinis & malorū: in ædia hoc ē cibi abſtinētia ptit ſili⁹ italic⁹: ī ędia Marcellin⁹ finiuit vitā: dū triduo abſtinet cibo: homini nō ante diē ſeptimū letalis inædia eſt: pleroſq; duraſſe vltra vndecimū diem ꝓditū eſt. λοιμω οικτιστον φανεειν .i. mori fame miſerrimū eſt vt canūt camenæ græcorū: & repetitum eſt a Columela. Expedire: vtile eſſe Ouidius expedit eſſe deos: & vt expedit eſſe putemus. Etiā ne nobis: quaſi dicat nec mihi vile eſt viuere: q priuatus ſum domeſticis ſolatiis pp mortē filiæ & forenſibus ꝓpter actionē cauſarū intermiſſam extincta repub. Cæſare dominātem in ſecundo de officiis ait in hanc ſniam. Cū reſpub. in qua omnis mea

Inædia periit ſilius

Mori fame miſerrimum

cura. Cogitatio: opera poni ſolebat nulla eſſe omnino: ille.ſ. litteræ conticuerunt forenſes & ſenatoriæ. In epiſtola ad ſeruiū ſulpitiū fatetur ſe domi in ſermone filiæ & ſuauitate ſolitū oēs curas doloreſq̧ deponere. Metellū: inter rara fœlicitatis humanæ exēpla numeratus ē quintus Metellus: qui a primo originis die ad vltimū vſq̧ mortis tē=

Fœlicitas metelli.

biſſemus: mors nos a malis. nō a bonis abtraxiſſet: ſit igitur aliquis qui nihil mali habeat nullū a fortuna vulnus acceperit. Metellus ille honoratus quattuor filiis: at quinquaginta Priamus: e quibus decē & ſeptē iuſta vxore nati: in vtroq̧ eandē habuit fortuna ꝑtātem: ſed vſa in altero eſt. Metellū .n. multi filii: filiæ nepotes in rogū impoſuerunt. priamū āt tāta ꝓgenie orba=

pus nunq̃ ceſſante fortunæ fauētis indulgentia ad ſummū vitæ beatæ cumulū perueniſſe traditur. Nā pręter honores ampliſſimos cognomē quoq̧ macedonici a quattuor filiis illat⁹ eſt rogo vno pretor tribus cōſularibus duobus triūphalib⁹ Vno cenſorio: qui cū ſex liberos relinquæret. xi. nepotes relinquit: nurus vero generoſq̧ & omnes qui ſe patris appellationē ſalutarent viginti ſeptem. Cū interim nullū funus nullus gemitus: nulla cauſa triſtitiæ interueniret. Vix in cælo talem ſtatutū reperire poſſemus. Deniq̧ ſpatio vltimæ ſenectutis defunctus leniq̧ mortis generæ. Inter oſcula cōplexuſq̧ cariſſimorum pignorū expirauit. De hoc. M. Tullius in .v. de finibus. Plinius & Valerius meminerunt. At quinquaginta priamus: ſi priam⁹ extinctus foret ante helene raptū fœliciſſimus oppetiſſet: longa dies igitur qd̄ cōtulit? oia vidit euerſa & flāmis aſiā ferroq̧ cadentē. Tiberius fœlicē priamū identidē vocabat qd̄ ſupſtes omniū ſuorū extitiſſet apud Senecā in troade dicit chorus: fœlix priamus dicimus oēs: fœlix priamus fœlix quiſquis bello moriēs oia ſecū cōſumpta videt: ad quinquaginta priami filios videtur alluſiſſe Virgilius illo verſu: quinquaginta illi thalami ſpes tanta nepotū. Iuſta vxore: legitima hecubam ſignificat: barbarorū autem fuit mos paſſiuā cū cōcubinis exercere libidinē. Alii denas alii plures vxores habuiſſe ferūtur. Arthaxerſi regi perſarum ex pellicibus centū quindecim filii fuerunt. Erotimus arabū rex filios ſexcentos ex pellicibus ſuſcepit: quorum adminiculis fultus egyptum ſyriamq̧ vaſtauit: magnūq̧ nomen arabum fecit Luſa in altero eſt. ſ. metello quem fortuna vt alūnū molliter fouit: & iugiter amplexata eſt: cum ludus fortunæ & iocus ſint homines. Quidam legunt vſa vt ſit ſenſus fortunam vſam eſſe poteſtate ſua in priamo quem fecit calamitoſum: cum metello indulſerit.

Fœlix p̄amus.

Sexcenti filii erotimo.

Herceus iuppiter
Hercos ſeptum
Sanctitas barbaro=rum

In aram cõfugiſſet.ſ.Iouis hercei. De qua ait Virgilius. Ingẽs ara fuit
iuxtaq; veterima laurus incũbens aræ:de hoc ſcripſit Ouidius cui nil
hercei ꝓfuit ara iouis: herceum autem appellant: quẽ etiam penetra=
lem vocabant : qui intra cõſeptum domus cuiuſq; colebatur: græci
enim hercos ſeptum clauſtrũq; nominatur. Hoſtilis manus:Scilicet
pyrrhi mors priami vł vni⁹
Virgilii teſtimonio ſatis no
ta. Hic ſi viuis filiis: In hãc
ſententiam Iuuenalis. Inco
lumi troia priamus veniſſet
ad vmbras aſſaraci magnis
ſolẽnibus hectore fun⁹ por
tante. Aſtante ope barba=
rica. Manentibus diuitiis lu
culentis:ita Virgilius barba
rico poſtes auro ſpoliiſq; ſu
perbi barbarorum enim eſt
copia & largitas græce di=
citur. ϖλησμονη ταν
ʹβαρβαρωη: ſocietas bar
barorum. Laqueatis: La=
quearibus aureis inſignitis
Nec omnia : Carmen eſt
vetuſti poetæ:quod in the=
atro cerni ſolebat flebiliter
ab hiſtrionib⁹. Vidi: Acrior
eſt ſenſus oculorũ quã au=
rium. Ita Virgilius. Quæq;
ipſe miſerrima vidi. Sen
ſum malorum: quia ſcilicet
iam in malis callum obdu=
xerat: animũq; obduraue=
rat ad pacientiã malorum.

Egrota=tio põpeii

Põpeio nr̃o: Põpeius cũ
neapoli graui morbo impli
citus foret: neapolitani ſa=
cra votaq; ſuadẽte praxa=
gora ꝓ ipſius salute fecerũt
Neapolitanos immitari pu=
teolani ſũt oẽſq; fere italiæ
ciuitates feſtos dies egerũt

tum cũ in arã confugiſſet: hoſtilis
manus interemit . hic ſi viuis filiis
incolumi regno occidiſſet aſtante
ope barbarica tectis cælatis laquea
tis . vtrũ tandẽ a bonis an a malis
diſceſſiſſet. Tũ profecto videretur
a bonis: at certe ei melius eueniſſe
nec tam flebiliter illa canerentur.
hæc omnia vidi inflãmari: priamo
vi m eripi. Iouis aram ſanguine
turpari : quaſi vero iſta vel quicq
tum potuerit ei melius accidere. q
ſi ante occidiſſet . tamen euentum
omnino amiſiſſet hoc autẽ tẽpore
ſenſum malorũ amiſit. Põpeio no
ſtro familiari cũ grauiter ægrota=
ret Neapoli melius eſt factũ: coro
nati neapolitani fuerũt . nimirum
etiã puteolani : vulgo ex oppidis
publice gratulabantur . ineptum
ſane negociũ & greculũ ſed tamen
fortunatũ. vtrũ igitur ſi tũ eſſet ex
tinctus a bonis reb⁹ an a malis diſ
ceſſiſſet certe a miſeris. nõ. n. cũ ſo
cero bellũ geſſiſſet : nõ impatus ar
ma ſumpſiſſet: nõ domũ reliquiſ
ſet: nõ ex talia fugiſſet: nõ exercitu
amiſſo nudus in ſeruorũ ferrũ &
manus incidiſſet: non liberi defleti
nõ fortunæ oẽs a victoribus poſſi

pro recuperata põpeii valitudine:cui obuiã oẽs ꝓdeũtes victimas &
libamẽta offerebãt coronati & caduchi hoc eſt lãpadas ferentes: flo=
res in eũ iaciẽtes & gradientẽ comitãtes: auctor Plutarchus : hinc il=
lud ſatyrographi. Prouida põpeio dederat cãpania febres optandas
ſed multæ vrbes & publica vota vicerũt.

derentur. ꝗ ſi mortem tum obiſſet
in ãpliſſimis fortunis occidiſſet. is
propagatione vitæ quot q̃tas quã
icredibiles hauſit calamitates. hęc
morte effugiuntur etiã ſi non eue=
nerint. tamen quia poſſunt eueni=
re. ſed homines ea ſibi accidere poſ
ſe nõ cogitat. Metelli ſperat ſibi
quiſcꝫ fortunã inde quaſi aut plu
res fortunati ſint : q̃ infœlices aut
certi quicq̃ ſit in rebꝰ humanis:aut
ſperare ſit prudẽtius q̃ timere : ſed
hoc ipſum cõcedatur bonis rebus
homines morte priuari. Ergo etiã
carere mortuos vitæ cõmodis idcꝫ
eſſe miſerũ certe ita dicãt neceſſe ẽ.
An põt is : ꝗ nõ eſt re vlla carere.
Triſte.n.eſt nomen ipſũ carẽdi: ꝗa
ſubiicitur hæc vis. habuit quis:nõ
habet deſiderat : reꝗrit idiget. Opi
nor hæc i cõmoda ſunt carẽtis:ca=
ret oculis odioſa cecitas liberis or=
bitas. valet hoc in viuis : mortuo=
rum aũt nõ vitæ mõ cõmodis ſed
ne vita quidẽ ipſæ quiſq̃ caret. de
mortuis loquor ꝗ nulli ſũt. nos ꝗ
ſumus:nũ aut ſi cornibus caremus
aut pẽnis ſi qui id dixerit. Certe ne
mo. Quid itaꝗ cũ id nõ hẽs qđ
tibi nec vſu nec natura aptũ ſit:nõ

Græculũ:hoc eſt res aſſen
tationis adulationiſcꝫ ple=
niſſima. Græci.n. in adula=
tionẽ mirifice a natura cõ=
poſiti ſunt:& vt inquit Cur
tius ingenia hẽnt tempora
ria. Iuuenalis. Quid qđ adu
landi gẽs prudẽtiſſima. M.
Tulliꝰ in epiſtola ad. Q. Fra
trẽ didaſcalica græci inꝗt
ſunt leues & diuturna ſerui
tute ad nimiã aſſentationẽ
eruditi. Cũ ſocero : cæſa
re:cuius filia iulia nupſerat
põpeio: Nõ ex italia fugiſ
ſet:Lucanus dãda tamẽ ve
nia ẽ tãtorũ dãda pauorũ
pompeio fugiẽte timẽt. M.
Tullius in epiſtolis ad atti=
cũ acriter caſtigat põpeium
qđ vrbẽ fugiẽs reliq̃rit:quo
nihil abſurdiꝰ. nihil deſpa=
tius: aitcꝫ eũ piclẽ potiuſq̃
themiſtoclẽ imitari debuiſ=
ſe. In ſeruorũ ferũ:miſtros
& eunuchos ptolomei ſigni
ficat a qbꝰ ẽ iterfectꝰ cui ſce
leri delectꝰ achillas: vt inꝗt
Lucanꝰ & hiſtorici ꝓdiderũt
Seneca inꝗt pupillus & ſpa
do de capite põpeii tulere
ſniam. Propagatiõe vitę. In
hãc ſniam lucanus:ſed lon=
giꝰ euũ deſtruit igẽtes aios
& vita perſtes iperio. Triſte
nomẽ carẽdi:carerẽ vt mox
docet ſignificat egere eo

Græci a=
dulato=
res

quod habere velis: Ineſt.n. velle & deſiderare in carẽdo. Carere in bono dicitur nõ in malo. Et ꝓprie carere videtur eẽ de his cõmodis quę olim poſſedimus qbus indigemus: ergo mortuus dici non põt carere cõmodis vitæ: cũ nõ ſit & in eo nullus ſit ſenſus. Niſi cũ ſit tãq̃ in febri. ſingulis verbis domiciliũ ꝓpriũ eſt: migratiões in alienũ multæ vnde per tranſlationẽ decẽter dicimus lætas ſegetes: gẽmare vites: luxuriẽ eſſe in herbis: & id genus alia ꝓpe innumerabilia: cõſimilter in vſu quotidiano eſt: vt dicamus: hic hõ caret febri: ſignificare volẽtes hominẽ nõ febricitare: cũ tamẽ acyrologia ſit.i. improprius ſermo: carere.n. eſt eorũ rerũ quas volumus & expetimus: nemo aũt febrẽ neq; vult neq; expeti. Ecõtrario dicimus habere febrẽ: cũ illa nos habeat: ſic auarus dicitur habere diuitias: cũ ab illis habeatur. Notione verbi: intelligẽtia eſt.n. notio q̃dã icorporaliũ reꝝ animi cõceptio & itelligẽtia: vt iã declaratũ eſt. Regno carere: q priuatus eſt nec vnq̃ regnauit ſatis recte ñ põt carere regno cũ id eloquutionis genꝰ ptineat ꝓprie: & ſignificanter ad eos: q olim fuerũt reges & poſtea regno expulſi fuerũt: qđ accidit tarquinio ſuperbo: qui ex romano imperio exactus eſt: vnde qui aliquando regnauit & deinde regnũ amiſit ſignificãter dicere põt ſe regno carere: cũ in eũ: q ſemp priuatus vixit id verbũ carere non poſſit.

Gẽmare vites

Carere febri.

habere febrem

careas etiã ſi ſentias te non habere hoc ꝓmẽdũ ẽt atq; ẽt eſt arguẽdũ Cõfirmato illo de quo ſi mortales animi ſunt: dubitare nõ poſſumꝰ: qn tantus interitus in morte ſit: vt ne minima qdẽ ſuſpitio ſenſus relinquatur. Hoc igiẽ ꝓbe ſtabilito & fixo illud excuciẽdũ ẽ vt ſciaẽ qd ſit carere ne relinquaẽ aliqd vel ſuſpitionis vel erroris ĩ verbo carere igiẽ hoc ſignificat egere eo ꝙ hr̃e velis ĩ ẽ.n. velle ĩ carẽdo: niſi cũ ſic tãq̃ in febri dr̃: alia quadã notione verbi: Dr̃ etiã alio mõ carere: cum aliqd nõ hẽas: & nõ hr̃e te ſentias: ẽt ſi id facile patiare. carere.n. ĩ malo nõ diciẽ: nõ.n. eẽt dolẽdũ. Diciẽ illud bono carere: qđ eſt malũ: ſed ne viuus quidẽ bono caret: ſi eo non indiget. ſed in viuo intelligi tamẽ poteſt regno carere. dici autẽ hoc in te ſatis ſubtiliter nõ poteſt poſſet in Tarquinio cum regno eſſet expulſus. At in mortuo ne intelligi quidem poteſt. Carere enim ſentiẽtis eſt: nec ſenſus in mortuo. nec carere quidem igitur in mortuo eſt. Quãquã qd opus ſit ĩ hoc philoſophari cum rẽ non magnopere egere philoſophia videamus.

Quotiens nõ modo ductores noſtri. ſed vniuerſi etiã exercitus ad non dubiã mortẽ cucurrere: Quæ quidẽ ſi timeretur: nõ lucius Brutus arcens eũ reditu tyrannũ quẽ ipſe expulerat in prælio cõcidiſſet. Non cum latinis decertans pater Decius: cum hætruſcis filius etiã cũ Pyrrho nepos ſe hoſtiũ telis obiecissent. Non vno bello pro patria cadẽtis ſcipiones Hiſpania vidiſſet

Quotiens nõ modo ductores: Sana ratio exẽplis anteponenda eſt vt ait Auguſtinus: attamẽ etiã ſine argumentis primũ exẽpla poſſunt pollentq;. Romani vt auctor eſt Quintilianus: tantũ valent exemplis quantũ græci præceptis. Igitur ab exẽplis argumentatur. Mar. Tullius vt doceat mortẽ non eſſe timendam. Nã cũ imperatores Romanorũ clariſſimi: & exercitus toti ſæpe cucurrerint in mortẽ manifectariam ſatis liquet mortẽ nõ eſſe fugiẽdã: quã ſi illi vt malũ timendã eſſe iudicaſſent: nunquam ſeſe vltroneos morti periculiſq; mortis obiectaſſent. In hãc ſentẽtiã ſcripſit. M. Cato in originibus legiones romanorũ in eũ locũ ſæpe profectas alachri aio & errecto: vnde ſe nũq̃ redituras arbitrarẽtur cum igitur indocti mortẽ contẽnant: eã docti extimeſcent Arcens tyrannũ. Expellens patria extorrẽ Tarquiniũ ſuperbum: hiſtoria notiſſima. In prælio concidiſſet. Brutus cõſul infeſto telo infeſtioribus viribus infeſtiſſimo animo Cõcurrit aduerſus aruntem Tarquini ſuperbi filiũ: amboq; mutuis ictibus tranſfixi moribundi ex æquis lapſi ſunt. Matrone brutũ vt parẽtẽ annũ luxerũt: q᷑ tã acer vltor violatæ pudicitiæ fuiſſet. Pater Decius: tres fuerũt decii cognomẽto mures plebei quidẽ. Sed romane reipu. ſalubertimi: q ſe deuotarũt immiſerũtq; in armatas hoſtiũ copias: ꝓ ſalute legionũ romanarũ pater in bello latino filius etruſco gallicoq; nepos aduerſus pyrrũ epirẽſem hiſtoriã de decio patre liuius in. viii. De filio in. x. copioſe & eloquẽter enarrat. De nepote apud hiſtoricos nulla fit mẽtio: apud vnicũ Ciceronẽ. quod equidẽ meminerim res ſummari potius notata q̃ explicata & hic & in ſecũdo de finibus: cuius verba verbis hiſce cõgruentia ſubieci quæ hæc ſunt. nõ eſſet deciũ patrẽ imitatus quarto conſulatu filius: neq; porro ex eo natus cũ pyrrho bellũ gerens: conſul cecidiſſet in ꝑlio: ſeq; e cõtinenti tertiã victimã reipu. ꝑbuiſſet. Cadẽtes ſcipiones: Annibale italiã vexãte duo ſcipiones fratres in hiſpania poſt res clariſſime geſtas dolo circũuẽti oppetierunt: publio ſcipioni latus dextrũ lancea traiicitur Gneus. In turri: in quã cõfugerat igni circũdata cũ oibus q intus erãt interfectus eſt vndetrigeſimo die poſt fratris mortẽ. quorũ alter pater africani fuit alter pa=

Mors bruti.

Tres decii.

truus: de his ait in paradoxis: quid duo ꝓpugnacula belli punici. Gn.
& pu. ſcipiones: qui carthagineſiū aduentū corporibus ſuis interclu-
Mortes ſcipionū:
dendū putauerūt. Autumat Seruius Virgiliū de his intelligi voluiſſe
illo verſu. Aut gemini duo fulmina belli ſcipiades: ego vero ad duos
africanos id referre ſoleo: tanq̄ imitatio ſit lucretii ſic ſcribentis: ſci-
piades bello fulmē cartha-
ginis horror. Paulū & ge
minū cannæ. Quis ignorat
cannas in apulia clade Ro-
mana nobiles eſſe: vbi qua-
dragintaquiq; milia roma-
norum ceſa tradūtur. Inter
quos cecidere Paulus emy-
lius conſul: obrutus telis ab
hoſtibus ignorantibus quis
eſſet. Et. Gn. ſeruilius gemi
nus: qui anno ꝓximo fuerat
cōſul. Collega flaminii: cuiꝰ
obitū lachrymabili elogio
decorat Siliꝰ i decimo puni
Mors Pauli & Seruilii.
corū ſic ſcribens: heu dolor
heu lachrymæ ſeruiliꝰ opti
ma belli poſt paulū belli ps
optima corruit ictu barbari
co. Teſtimoniū virtutis dat

Paulum & Geminū cannæ: Venu
ſia marcellū latini Albinū: lucani
Gracchum non quis horum miſer
hodie: ne tum quidē poſt ſpiritū
extremū. nec enim poteſt eē miſer
quiſquā ſenſu perempto. A. At ip-
ſum odioſum eſt ſine ſenſu eē. M.
Odioſum ſi id eſſet carere. Cū ve
ro perſpicuum ſit nihil poſſe in eo
eſſe qui ipſe nō ſit quid poteſt eſſe
in eo odioſum qui nec careat nec
ſentia? Quāquā hoc quidē nimis
ſæpe. ſed eo quod ī hoc ineſt om
nis animi cōtractio ex metu mor
tis. Qui. n. ſatis viderit id quod eſt

paulo Annibal hoſtis: qui funerans defunctū ſupremo hoc honore af
fatus eſt. Decus auſoniæ: quo fas eſt ire ſuperbas virtute & factis ani
Mors gracchi. Quo die mortuus Chriſtus.
mas. Tibi gloria leto iam parta inſigni. Seruilius autē geminus cogno
minabatur. Annotandum eſt Chriſtum mortuū eſſe duobus geminis
conſulibus octauo Cal. Apriles. Lucana gracchū: Sempronius grac
chus qui ad beneuentū rem bene geſſerat aduerſus pēnos ab hoſpite
ſuo flauio lucano in inſidias præcipitatus a magone interēptus eſt in
lucania: quidam tradūt in agro beneuentano prope calorem fluuiū fu
iſſe interfectum. Latini albinū: Fuit Aul. Albinus conditor hiſtoria
rum in quem facetiſſime luſit. M. Cato fuit alter albinus imperator
quem militum temeritas in caſtris obruit lapidibus quem hic ſigna-
re videtur niſi de alio intelligere malis: qui in bello aduerſus latinos
Mors marcelli.
morti ſeobuiam dedit. Venuſia marcellum: Hic gladius romanorū
dictus: qui Annibalem vinci poſſe docuit apud nolam: qui tertia opi-
ma ſpilia dedicauit inter venuſiam pauciāq; circūuentus inſidiis pe-
norum lancea tranſfixus occubuit: lege Liuium libro. xxvi. ab origine

luce clarius aío & corpore cōſumpto totoq; animāte deleto. & facto iteritu vniuerſo illud aíal quod fuerit factū eſſe nihil. Is plane perſpiciet iter hippocentaurū q nunq̄ fuerit: & regē agamenonē nihil intereſſe: nec pluris nunc facere. M. Camillū hoc ciuile bellū: quā illo viuo ego fecerim Romā captam. Cur igitur & Camillus doleret ſi hæc poſt trecētos & quinquaginta fere annos euentura putaret: Et ego doleam ſi ad decē milia annorū gentē al'quā vrbē noſtram potitura putē. Quia tāta charitas patriæ: eſt vt eā non ſenſu noſtro ſed ſalute ipſius metiamur: Itaq; non deterret ſapiētem mors. quæ

vrbis. Hoc quidem nimis ſæpe. Pulchra vt ait Plato bis terq; dicenda ſunt. Interitu vniuerſo: Perempto animo & corpore. Hippocētaurum: Quidam hippocentauros volūt filios eſſe centaurorū: quod & Diodorus memorat fabula ex eo nata qđ primi equitare auſi ſint: veluti hippos ideſt equus & homo copulati eſſent: apud Xenophontē ait chryſantas ſe ex omnibus animantibus maxime diligere hippocentauros: ſi modo fuerunt: quippe qui tū prudentia hominis vterentur manuūq; artificio: tū haberent equi velocitatē & vires. Lucretius argumētatur cētauros eſſe nō poſſe cōpactos ex naturis diſſimilibus: quo conceſſo cōſectariū eſt nec hippocentauros fuiſſe: vt pote ex centauris progenitos. Claudius cęſar ſcribit hippocentaurum in theſalia natum in eodē die interiſſe: tanq̄ hemerobion .i. vitæ dialis. Plinius refert ſe vidiſſe hippocentaurū in melle allatum claudio principi ex egypto. Ciuile bellū ſcilicet pompeianū. Quæ illo viuo: quia ſcilicet idem ſenſus eſt a morte qui fuit ante natalem: & vt ait Plinius omnibus a ſuprema die eadem quæ ante primum. Nonne tibi videtur ſtultiſſimū omniū inquit Seneca: qui fleuit q; ante mille annos non vixerat æque ſtultus eſt: qui flet q; poſt mille annos non viuet. hæc paria ſunt non eris: non fuiſti. vtrunq; tempus alienum eſt. Vrbem noſtram potituram: accuſatiuo caſu extulit. quod nos ablatiuo dicimus: veteres enim potiri cum accuſatiuo dicebant Terentius patria potitur commoda: Actius in clytemneſta: feræ potiuntur plagas. Eterna moliri. Vir magnus etiā ſi iudicat animam eſſe mortalem tamen ob id neque ceſſator fit neque cūctator. quinimo parat res dignas ęternitate impulſus ardore virtutis quæ ſibimet pulcherrima eſt merces quā gloria ita cōſequitur: ſicut corpus vmbra cōmitatur ne ſcilicet diuelli diiungiue vllo mō poſſit.

De hippo cētauris. Centauros eē nō poſſe.

Gloria vt vmbra.

Alteri nulli: Mortuos intelligit. Alteros non attigit: Scilicet viuos quãdiu enim viuimus a morte attingi nõ poſſumus: vbi enim mors adeſt: vita abeſt: vbi vita ſit: mors eſſe nõ poteſt: dũ nos ſumus mors non eſt: dũ mors eſt: nos non ſumus. Somni ſimillima: Græci interrogãt τιθαρατοσ εστ ρ: ideſt quid eſt mors? reſpõdet. μακροσ υϖσοσ longus ſomnus: poetæ ſomnũ mortis appellant ferreũ. Non modo ipſe: Scilicet velim. Endymion: De hoc in ſecũdo ꝑpertii commentario ſcripſi. Dictus eſt amator lunæ: qa vt tradit Plinius multiuagos flexus lunæ primus deprehendit. Endymionis ſepulchrum oſtenditur vt ait Strabo in ſpelũca apud latinũ montẽ cariæ. Cum luna laboret luna laborare dr̃ ꝓprie in defectu ſiue eclipſi. Plini⁹ ait placuiſſe appellari ſtatos ſiderũ labores Iuuenalis: vna laboranti poterit ſuccurrere lunæ. Somnũ imaginẽ mortis τιυϖροσ εστ ρ: ideſt quid eſt ſomn⁹? reſpõdet μικροσ φατρατοσ: ideſt breuis mors. Ouidius. Stulte quid eſt ſomnus gelidæ niſi mortis imago. Nullũ ſenſum: Hoc magis acute q̃ vere dictũ. In ſomno n. ſenſus eſt. Anima eni adeo ſemper in motu eſt: vt ne nobis quidẽ dormiẽtibus cõquieſcat: & ĩngeta ipſa ſomniamus: ſpiramus q̃ oĩa motus animæ ſunt cuius eſſentia eſt ſemꝑ moueri. Aniles: Anicularũ eni ꝓpria ſunt deliramẽta&

Mors lõgus ſomnus.

Luna laborat.

propter incertos caſus quottidie imminet & pp breuitatẽ viræ vnq̃ longe põt abeſſe quominus in oc tẽpus reipu. ſuiſq; conſulat: & po ſteritatẽ ipſam cuius ſenſum habi turus non ſit ad ſe putet pertinere Quare licet etiã mortalẽ eſſe ani mũ iudicantẽ: æterna moliri non gloriæ cupiditate quã ſenſurus nõ ſit: ſed virtutis quã neceſſario glo ria etiã ſi tu id nõ agas cõſequatur natura vero ſic ſe habet vt qũo ini tiũ nobis rerũ omniũ ortus noſtri afferrat: ſic exitũ mors: quæ vt ni hil pertinuit ad nos ante ortũ: ſic ne nihil poſt mortem pertinebit. In quo quid poteſt eſſe mali: cum mors nec ad viuos ꝑtineat nec ad mortuos. alteri nulli ſunt: alteros nõ attingit. Quã qui leuior eſt fa ciunt ſomni ſimillimã volunt eſſe. quaſi vero quiſquã ita nonaginta annos velit viuere vt cũ ſexaginta cõfecerit: reliquos dormiat: ne ſues quidẽ id velint nõ mõ ipſe. Endy mion vero ſi fabulas audire volu mus neſcio quando in lamio ob dormiuit: qui eſt mons cariæ. non dum opinor eſt experreſtus. num igitur eum curare cenſes cum luna

Anus vnde

Anatis morbus:

ineptæ:vnde anus dicta quaſi carens mēte q̄d græce dicitur ανουσ .i.ſine ſenſu. Anatē morbū dixerūt quo vetule laborant. Vſura vitæ: In hanc ſententiā in cōſulatione ad liuiā: vita data eſt vtēda. Data eſt ſine fœnore nobis mutua nec certa perſoluenda die. Seneca in cōſulatione ad martiā dicit hominē eſſe p̄carii ſpiritus: mutuo oia accepimus vſuſfructus noſter eſt: aliubi ait. Sapiētē viuere vt cōmodatū. Repetit cum vult: Peſſimi eſt debitoris creditori facere conuitium: oportet nos in promptu habere. Et appellatos reddere quod debemus. Nondū guſtauerat. In hanc ſententiam Virgilius quos dulcis vite exortes & ab vbere raptos. Abſtulit atra dies & funere merſit acerbo. Multo ſæpius lachrymaſſe priamū vt inqt ſatyrographus hæc data pœna diu viuentibus vt renouata ſemp clade domus multis in luctibus inq; perpetuo mœrore & nigra veſte ſeneſcant: Sed ennius ait licet lachrymare plebi regi honeſte nō licet. Quam Troilū: filius hic priami fuit in puerili ætate interfect⁹ ab Achille: de quo Virgilius parte alia fugiēs amiſſis Troilus armis infœlix puer atq; impar cōgreſſus Achilli fertur equis: Curruq; heret reſupin⁹ inani. Exacta ætate: Longo euo perfuncti: ſenioq; confecti. Quā vt cætera auferat: Iuuenalis: ſed q̄ cōtinuis & quantis longa ſenectus plena malis. Plini⁹ hebeſcūt inqt Senecta ſen-

laboret: a qua cōſopitus putatur. vt eū dormientē oſcularetur qd curet āt qui ne ſentit qdē. hēs ſomnū imaginē mortis eāq; quotidie induis: & dubitas qn ſenſus i morte null⁹ ſit: cū in eius ſimulacro videas eē nullū ſenſum. pellāt ergo iſte ineptiæ pene anniles. ante tempus mori miſerū eſſe: quod tādē tēpus naturæ ne at ea quidē dedit vſurā vitæ tanq̄ pecuniæ: nulla preſtituta die. quid eſt igit̄ quod q̄rare ſi repetit cū vult ea.n. conditione acceperas. Idē ſi puer paruus occidit æquo aīo ferēdū putant: ſi vero i cunis ne q̄rendū quidē: atqui ab hoc acerbius exegit natura quod dederat. nōdū guſtauerat inquiūt vite ſuauitatē. hic autē iā ſperabat magna: q̄bus frui cœperat. At id quidē ipſum in ceteris reb⁹ melius putatur aliquā partē: q̄ nullā attingere: Cur in vita ſecus? Quanq̄ non male ait Callimach⁹ multo ſepius lachrimaſſe Priamum quam Troilum. Eorum autē: qui exacta ætate moriuntur fortuna laudatur. Cur? nam reor non illis ſi vita longior daretur: poſſet eſſe iucundior nihil eſt eni p̄fecto hominis pru-

Mala ſe- nectutis ſus mẽbra torquẽtur præmoritur viſus: auditus inceſſus. Dentes etiã
ac ciborum inſtrumẽta: & ab Oratio decẽter dictũ eſt: multa ferũt an
Prudẽtia maior i ſe ne: ni veniẽtes cõmoda ſecum: multa recedentes adimunt. Seneca ſeni-
le corpus putri edificio comparat: & ſenectus ipſa morbus eſt. Seni-
lis anima in primoribus labris habitat: ſed hæc incõmoda compeſ-
Etas ſa- pientię condimẽ tum. cat vnica prudentia: quæ
in ſenibus maior eſt & cum
ætate creſcit: Aetate enim
conſilium in dies creſcit: &
Meta vi- uendi an nis. lxx. virtus matureſcit. Ideo di-
xit Plato quod tunc oculus
mentis acute incipit cerne-
re cum primum oculus cor
poris defloreſcit. Et Plau-
tus in trinũmo: ſapiẽtiæ æ-
tas condimentũ eſt. ſapiẽs
ætati cibus eſt. Mar. Tullius
in libro de ſenectute: mens
& ratio & conſilium in ſeni
bus eſt qui ſi nulli fuiſſent:
nullæ omnino ciuitates
fuiſſent. Ariſtoteles in ethicis inquit iuuenes mathematicos fieri
poſſe prudentes fieri non poſſe: propterea quod prudentia rerum plu-
rimarum experimento augeſcit: quarum iuuenis eſt expers meta viuẽ
di a phyſicis creditur cum decas epta diiungitur: hoc eſt cum an-
ni ſepties deni confiunt: qua ætatæ homo vacuus ſoli exercitio ſapiẽ
tiæ vacat. Aut qui omnino homini longũ: In libro de ſenectute ait
Cato ille vult diu viuere: hic diu dixit: q̃q̃ o dii boni: quid eſt in vita
hominis diu. Catoni ipſi diuturnũ non videtur in quo eſt aliquid ex
tremum: cũ enim id illud aduenerit: tunc illud quod præteriit efflu-
xit: ꝓpheticus ſermo inquit: omnis caro fenũ & omnis gloria homi
Ois caro fenum nis ſicut flos feni: & vere inquit ambroſius in tertio exameri: viret ei
gloria hominis in carne quaſi fenũ: & quæ putatur eſſe ſublimis exi-
gua quaſi herba eſt: prematura vt flos caduca quaſi fenum. A tergo
inſequens ſenectus: Seneca tam ſtultum eſſe ait: qui mortem timeat
quam qui ſenectutem: Nam quẽadmodum ſenectus adoleſcẽtiam ſe
quitur: ita mors ſenectutem. Idem aliubi inquit quotidie morimur
quotidie enim demitur aliqua pars vitæ & tunc quoq; creſcimus vita
decreſcit: infantiã amiſimus deinde pueritiam: deinde adoleſcentiam
Hypan- nis fl. vſq; ad extremũ quicquid tranſit tẽporis perit. Apud hypanni: de
hoc Propertius. Quãtum hypanis veneto diſſidet eridano: ex ma-

dentia dulcius quam vt cætera au
ferat: affert certe ſenectus Quæ ve
ro ætas longa eſt: aut quid omni-
no homini longũ: nonne modo
pueros: modo adoleſcentes in cur
ſu a tergo inſequens nec opinãtis
aſſecuta eſt ſenectus. ſed quia vltra
nihil habemus. hoc longum dici-
mus. Omnia iſta perinde vt cuiq;
data ſunt pro rata parte a vita lon
ga: aut breuia dicũtur. Apud hy-

gna ſcythiæ paludeprofluit:q̃ vt ait herodotus in quarto hiſtoriarum vocatur mater hypanis: fit amarus ob fonticulum:qui in eũ influit in tantum vt eius aquæ fiant inguſtabiles: hunc ſolinus ait principem eſſe omnium ſcythicorũ. In pontũ: Scilicet euxinũ. Vnum diem viuant Ariſtoteles libro quinto de animalibus hypan is inquit fluuius apud cimerium boſphorum ſub ſolſtitio defert veluti folliculos acinis maiores: quibus volucres quadrupedes erumpunt: quod genus animalis i poſt meredianum vſq; diei tempus viuit & volat:mox deſcendente ſole marceſcit & languet: deinde occidente moritur:vita non vltra vnũ diem peracta: vnde ephemerum ideſt diarium appellatum eſt.Plinius hoc idem memorans hemerobionvocat a vita ſcilicet diali: albertus magnus: non tam elegans q̃ eruditus peripateticus diem nominat. Decrepita: ſicut decrepita hominis etas eſt ſupra octogeſimum annum ita iſtarum beſtiolarum circa occaſum ſolis: cum vita illarum longiſſima ſit vnius diei: decrepiti ſenes dicti vel quia clamoſi vel quia in dubio vitæ collocati. Solſtitiali: qui dies longiſſimus eſt totius anni:apđ veteres ſolſtitiũ pagebat octauo calendas Iulii:in octaua parte cancri. Magnus his anni cardo eſt: ab hac meta incipit flecti ſol & digredi ad auſtrum aucturus noctes: ablaturuſq; diei menſuram Cum eternitate: ſententia eccleſiaſtica eſt mille anni apud deum: ſicut dies vnus: nulla enim etas tam longa eſſe immo nec quidem cogitari poteſt: quæ non inſtar vnius dieculæ ſit comparata cum eternitate. Caldeorum promiſſa: Chaldei apud aſyrios

panium fluuium qui ab æurope parte in pontũ influit Ariſtoteles ait beſtiolas quaſdam naſci: quæ vnum diem viuant. Ex his igitur hora octaua quæ mortua eſt prouecta ætate mortua eſt: quæ vero occidente ſole decrepita: eo magis ſi etiam ſolſtitiali die. Confer noſtram longiſſimã ætatem cum æternitate. in eadem prope modũ breuitate:qua illæ beſtiolæ repiemur. Contẽnamus igitur omnes ineptias: quod enim leuius huic leuitati nomen imponemus: totamq; vim bene viuendi in animi robore ac magnitudine: vt in omnium rerum humanarum cõtemptione ac deſpicientia: & in omni virtute ponamus. nam nunc quidem cogitationibus molliſſimis effœminamur. vt ſi ante mors aduentet quã chaldeorum promiſſa

Beſtiolę diales.

Ephemerum

Hemerobium

Solſtitiũ

Chaldei

babiloniosq; in maxima fuerūt auctoritate vtpote aſtrologiæ petitiſ-
ſimi cōſultiſſimiq; nō ex artis ſed ex gentis vocabulo nominati: qui
diuturna obſeruatione ſyderū ſcientiam putantur effeciſſe: vt predici
Aduerſus chaldeos
poſſet quid cuiq; euenturum & ex quo quiſq; fato natus eſſet: aduer-
ſus chaldeos ſeu genethliacos diſſeruit quondā fauorinus acriter & lu
culēter oſtendens diſcipli-
nam iſtam chaldeorū præ-
ſtigiis officiiſq; quibuſdam
eſſe obumbratā ad homies
fallendos: ſuper qua re lucu
lentum caput eſt apud gel-
lium: qui huiuſcemodi ar-
gumētis cōcludit nullo pa
cto conſulendū eſſe chal-
deos: aut aduerſa futura eſſe
Miſer fies fruſtra timendo
dicunt aut ꝓſpera: ſi dicūt
ꝓſpera & fallunt miſer fies
fruſtra expectando ſi aduer
ſa dicūt & mentiūtur miſer
fies fruſtra timendo. Iter
illud .ſ. mortis: idonei ſcrip
tores viā vniuerſitatis ap-
Communis locus mortis.
pellant: a plauto dicitur cō
munis locus: ſic .n. ait in ca
ſina: q nūc abierunt hinc in
cōmunē locū. Quam me
Mors intrepida theramenis
delectat theramenes: De hoc Valerius maximus capite de fortitudi-
ne ſic refert: ac ne therameni quidē atheniēſis in publica cuſtodia mo
ri coacti parua mētis conſtātia: in qua triginta tyrranorum iuſſu por-
rectam veneni potionē nō dubitanter hauſit: quodq; ex ea ſupfuerat
iocabūdus illiſum humo clarū edere ſonū coegit: renidenſq; ſeruo pu
blico: qui eam tradiderat. Critiæ inquit ꝓpino vide igitur vt hoc po
culum cōtinuo ad eum perferas: erat autē is ex triginta tyrannis cru
deliſſimus: ꝑfecto eſt ſupplicio ſe liberare tam facile ſuppliciū ꝑpeti:
itaq; theramenes perinde ac in domeſtico lectulo moriens vita exceſ-
ſit: hactenus Valerius: hic theramenes a litteris & doctrina virilitatē
traxit. Triginta iuſſu tyrannorū .ſ. ſpartani bello peloponneſiaco vi-
ctis athenienſibus triginta rectores ex ipſis athicis ꝓpoſuerunt q facti
ſunt vt hiſtorici ꝓdiderunt triginta tyrranni: quorū cedes rapinæ: &
inhumana crudelitas cū diſpicerent huic vni ex numero ſuo therame
ni: ipſum quoq; ad terrorem omniū neci dederunt poſt cuius obitū

conſecuti ſumus ſpoliati magnis q
buſdā bonis illuſi deſtitutiq; videa
mur. Quod ſi expectando & deſi-
derando pendemus aīs cruciamur
angimur. Proh dii immortales q̄
optabiliter iter illud ineundū eſſe
debet: quo confecto nulla reliqua
cura: nulla ſollicitudo futura ſit
quā me delectat Theramenes: quā
q; elato animo eſt: Et eni ſi flemus
cum legimus. tamen nō miſerabi-
liter vir clarus emoritur qui cū cō
iectus in carcerem triginta iuſſu ty-
rannorū venenum: vt ſitiens obbi
biſſet. reliquum ſic e poculo eiecit
vt id reſonaret. quo ſonitu reddi-

ſit ex vrbe paſſim omniũ fuga:repleturq́ʒ græcia athenienſium exuli-
bus. Propino:porrigo poſt preguſtationẽ:tanq̃ ita ominaretur augu
rareturq́ʒ critiæ futurã mortem. Præcordiis cõceptã:circa p̃cordia
potiſſimũ graſſari ſolet vis veneni: oratius Quid hoc veneni ſeuit in
præcordiis? Socrates vbi hauſto veneno præcordia frigeſcere cepe-

tu arridens propino inqt hoc po-
culo Critiæ: qui in eũ fuerat teterri
mus. græci enim in conuiuiis ſolẽt
nominare: cui poculum tradituri
ſunt. Luſit vir egregius extremo ſpi
ritu cũ iam præcordiis conceptam
mortẽ contineret. Vereq́ʒ ei qui ve
nenum prebuerat mortẽ eſt eam
auguratus. quæ breui conſecuta
eſt. quis hanc animi maximi æqui-
atẽ in ipſa morte laudaret: ſi mor
tem malum iudicaret. vadit in eun
dem carcerem atq́ʒ in eundem pau
cis poſt annis cyphũ Socrates eo-
dem ſcelere iudicum quo tyrãno-
rum theramenes: quæ eſt igitur ei⁹
oratio qua facit eum Plato vſum
apud iudices iam morte mulctatũ.
Magna me inquit ſpes tenet iudi-
ces bene mihi euenire quod mittar
ad mortem neceſſe eſt enim ſit alte-

runt extinctus eſt. Ei: Sci
licet criciæ. Quæ breui cõ
ſecuta: thraſypulus extor- Virtus thraſybuli
ris patria exulq́ʒ magnificẽ
tiſſimũ factum egreſſus eſt
liberare ſcilicet aſſerereq́ʒ a
thenas: a ſeruitute.xxx.ty-
rãnorũ: itaq́ʒ adunatis exu
libus atticam regionem in
greſſus occupatoq́ʒ caſtello
condixit aduerſus tyrãnos
ꝓpipero prelio qui victi in vr
bem refugerunt: mox itera
to præliantur: quo ſecũdo
prælio cecidit cricias dux Mors criciæ
ſeuiſſimus tyrrannorũ: tũc
victor thraſibulus libertate
recuperata: legẽ illam obli-
uionis tulit quæ græco vo
cabulo dicitur amneſtia: de Amneſtia
qua in libro annotationum
& in cõmẽtariis tranqlli ſa
tis multa. Carcerẽ: ſcilicet
athenienſiũ apud quos erat
locus nomine baratrum: in
quem noxi præcipitaban-
tur. In eundẽ ſciphũ pocu Scyphus erculane⁹ cõdidit alexandrũ
lum venni: ſciphus herculi dicatus eſt: de quo poeta & ſacer impleuit
dextram ſciphus. Alexandrum magnum ſuſtulit ſciphus herculaneus
in ſcipho autem venenũ cicutæ datum fuerat Socrati & therameni ex
publico athenienſium inſtituto: de morte Socratis ſupra dictum eſt.

Iudicum: damnatus eſt Socrates ſententiis iudicũ ducẽtis octogin Plato voluit ſocratẽ defendere
cta & continuo in carcerem coniectus. Magna me ſpes: ſunt hæc
verba in calce apologiæ ideſt defenſionis Platonis: qua facit vſum eſ-
ſe Socratem in iudicio: quæ exorabula dicantium neruos oratorios
non habet: quã dixit Seneca nec patrono nec reo eſſe dignam. Voluit

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ipſe Plato dicere pro Socrate vt pote diſcipulus pro doctore: aſcendenſq; ſuggeſtum cum ſic cepiſſet: minor natu cum ſim viri athenienſes his omnibus: qui tribunal aſcenderūt interpellatus eſt a iudicibus reclamantibus deſcende. Tali nocte: quæ ſcilicet affert quietē placatiſſimā ſine viſis ſomniorū. Migrationē: ſicut hi qui ex domo cōducticia in alterā domū migrare ſolēt: ita migratio erit animorꝝ ſi immortales ſunt ex hoc diuerſorio in domicilia beatiora: mors enim aut tranſitus eſt: aut finis:

Triptolemus iudex apud Manes

Triptolemum: de minoe: Rhadamanto: eaco: iudicibus inferorum referta ſunt volumina: ſed de triptolemo: quod iudex ſit apud manes non temere alibi reperias q̄ apud Platonem in apologia: vnde aduerbum Cicero iſta tranſcripſit: fortaſſis hoc iudicandi munus aſſignatur triptolemo: quia vt ſcriptores prodiderunt eſt benemeritus de mortalibus: qui bouem & aratrum dicitur primus inueniſſe: a quo frumenti ſatio in attica reperta. In cuius muneris honorem noctes initiorum ſacratæ. Mythici fabulantur alato ſerpente per aera vectum diſtribuiſſe frumenta: quia longa naui: vectus ad vrbem eleuſinā hoc factitaui: quę viſa eſt imitatari ſerpentem pinnatum.

Serpēs Pinnatus nauis longa

Muſeus Moſes

Muſeo: muſeus eumolpi filius orphei diſcipulus fuit vtroſq; Auguſtinus vocat poetas theologos: quia de deo carmina fecerunt. Virgilius: Muſeum ante omnes medium nam plurima turba hunc habet: dignum ſcitu nec in dignū gelatu eſt illud artapani: qui ait quem iudei Moyſem dicunt: hunc a

rum de duobus: vt aut ſenſus omnino mors omnes auferat: aut in aliū quendā locū: ex his locis morte migretur: quamobrem ſiue ſenſus extinguitur: morſque ei ſomno ſimilis eſt qui nonnunquā etiā ſine viſis ſomniorū placatiſſimam quietem affert. Dii boni quid lucri eſt emori? aut quā multi dies reperiri poſſunt qui tali nocti anteponantur? Cui ſimilis futura eſt perpetuitas omnis conſequentis tēporis: quis me beatior? ſin vera ſunt que dicuntur migratiorē eſſe mortem in eas oras quas qui e vita exceſſerunt: incolunt. Id multo iam beatius eſt: te cum ab iis qui ſe iudiciū numero haberi volūt: euaſeris ad eos venire qui vere iudices appellētur. Minoem: Rhadamantū: Aeacum Triptolemū conuenireq; eos qui iuſte cū fide vixerint. hæc peregrinatio mediocris nobis videri poteſt: Vt vero colloqui cum

græcis muſeum appellari. Cum palamedem: Nemo non nouit palamedem dolo & aſtu vlyſſis inſimulatum proditionis damnatumq́ꝫ iudicio græcorum lapidibus interemptum fuiſſe: de quo Virgilius & cæteri: hic ordinem exercitus ſigni dationem: teſſeras vigilias inuenit Troiano bello: quem aliquot litterarum repertorem extitiſſe tradunt.

Inuenta palamedis.

Orpheo: Muſæo: Homero: Heſiodo liceat: quanti tandem æſtimatis: Equidem ſæpe mori ſi fieri poſſet vellem: vt ea quæ dico mihi liceret inuenire quãta delectatione autem afficerer cũ Palamedem cũ Aiacem: cum alios iudicio iniquorum circũuentos conuenirem: tentarem: etiã ſummi regis: qui maximas copias duxit ad Troiã: & Vlyxis ſiſyphicq́ꝫ prudentiam. Nec ob eam rem cum hęc exquirerem ſicut hic faciebam capite damnarer: ne vos quidem iudices ii qui me abſoluiſtis mortem timueritis: nec enim vnquam bono quicquam mali euenire poteſt. nec viuo nec mortuo: nec vnquam eius res a diis immortalibus neglígẽtur. nec mihi ipſi hoc accidit fortuito. nec vero iis a quibus accuſatus ſum:

Aiacem: Aiax telamonis & ipſe vafricia facũdiaq́ꝫ Vlyſſis circunuentus ſuperatuſq́ꝫ eſt in iudicio armorum achillis: quod adeo indignanter tulit: & dolenter: vt ira in furorem: furor in mortem impulerit: quem poetæ ferunt in florem hiacynthum demultatum: ob hoc quidam Columelã autumant appellaſſe eacios flores: quia græce αιασ dicitur aiax: ego ſentio flores eacios dedici ab eaco patre telamonis ex quo natus eſt aiax.

Furor in mortem impulit aiacem.

Summi regis: Agamennonem deſignat regem regum in exercitu græcorum & ϖοιμενα λαωρ ideſt paſtorem populorum vt appellat Homerus.

Paſtor populorum.

Siſyphi prudentiam: hic ab Homero dicitur κερδιστοσ ανδρωρ hoc eſt ditiſſimus hominũ: vt interprætes trãſtulerunt ego interpretor prudentiſſimũ: græce enim κερδιστοσ proprie ſignificat acutiſſimum perindeq́ꝫ prudentiſſimum. & ita conueniet ſententia homerica cum platonico ſermone: quo illi dat prudentiam: fuit corinthi vbi ſiſyphus regnauit regium domicilium ex niueo lapide extructum ab eius nomine ſiſyphum nominatum.

Cerditos quid. Siſyphiũ.

Sicut hic faciebam: narrat Socrates in apologia ſe poſt q̃ ſapientiſſimus ab apolline ſit iudicatus acceſſiſſe compluſculos ex his: qui ſapientes videbantur: & eorum exquiſiuiſſe prudentiam: vt illis inuentis ſapientioribus redarguere poſſet:

Succenſere.

oraculũ tanq̃ vanidicũ: ex qua re illos ſibi reddebat inimicos. Habeo quod ſuccenſeã: hinc ſumptũ eſt illud ſatyrici poetę: qui pattem acceptæ ſeu a inter vincla cicute accuſatori nollet dare: ſuccẽſere auté ſignificat iraſci iuſta de cauſa: filius ſuccenſere nephas patriæ. Vtrũ melius mori vel viuere. Ne ego: Poſt recitatã ſocratis orationé aut ex perſona ſua Cicero multo ſe malle animũ illum Socratis contẽptoré mortis i perterritũ: q̃ opulẽtias eorũ iudicũ a quibus morte mulctatus eſt:

Næ Næ aũt valde ſignificat. vt apud opuleium: næ ego inſita q̃ cũ alite apollinis fruſtra certauerim. Suũ illud: Socratis propriũ peculiareq́ꝫ fuit vt nihil affirmaret: erat enim magnꝰ opinator: cuiꝰ celeberrimũ

hoc ſcio qđ neſcio. illud ſecũdum eſt: hoc vnũ ſcio quod neſcio. Cũ lacedemonius quidã: Plutarchus in apophthegmatis laconicis hũc hectamenẽ appellat: cuius nomen ſibi nõ ſatis notũ eſſe ait. M. Tulliꝰ

Ephori qui. Damnatus ab ephoris: apud lacedemonios tales ferme erãt ephori: quales apud Romanos tribuniplebis: q a theopõpo ſic appoſiti regibus ſunt: vt apđ Romanos cõſulibus tribuni: ſatis conſtat ab ephoris reges alios

Ephoria. electos fuiſſe alios iterẽptos olim pro miniſtris regũ fuerunt: paulatim deinde oẽm potentiã in ſe trãſferentes ad id licẽtiæ peruenerũt vt ſeorſũ a rege magiſtratũ ꝓpriũ conſtituerint nomine ephoriã: ephoros græce ꝑ

aut a quibus condemnatus habeo quod ſuccenſeã niſi quod mihi nocere ſe crediderũt. Et hoc qdé hoc mó. nihil aũt melius æſtimo: ſed tẽpus eſt inquit iam hinc abire me vt moriar: vos vt vitã agatis. Vtrum auté ſit melius dii imortales ſciunt hominé quidé ſcire arbitror neminé. Næ ego haud paulo hũc animũ malim quá eorũ omniũ fortunas qui de hoc iudicauere. & ſi qdé ꝑter deos negat ſcire qdẽ quéquã id ſcit ipſe vtrũ melius ſit. nã dixit ante. ſed ſuũ illud nihil vt affirmet tenet ad extremũ. nos auté teneamus vt nihil cenſeamus eſſe malũ quod ſit a natura datũ oĩbus: intelligamuſq́ꝫ ſi mors malũ ſit eſſe ſempiternũ malũ. nã vitæ miſeræ mors finis eſſe videtur. mors ſi eſt miſera finis eſſe nullus poteſt: ſed quid ego Socraté: aut Theramené ꝓſtãtis viros virtutis & ſapientiæ gloria cõmemoro: cũ lacedæmonius quidã cuius ne nomen quidé proditũ eſt: morté tãtopere cõtẽpſerit: vt cũ adduceretur damnatus ab ephoris. & eſſet vultu hilari atq́ꝫ læto dixiſſetq́ꝫ ei quidam inimicus. Contemnis ne leges Lygurgi?

ſes & epiſcopus dicitur: ephoria tutela: de ephoris multa hiſtorici plu
rima plutarchus Sine verſura: verſurã facere dicitur: qui æs alienũ ex
ære alieno ſoluit tã͞q vertat creditorem. Cicero in oratione ꝓ celio:
nulli ſumptus nulla iactura nulla verſura Seneca: ab epicuro verſura
faciẽda eſt: quod ſignificat mutuationem ſentẽtię faciendam eſſe ab

Ephoria

Verſuram facere

reſponderit. ego vero illi maximã
gratiam habeo. qui me ea pœna
mulctauerit: quã ſine mutuatione
& ſine verſura poſſem diſſoluere.
O virum ſparta dignũ: vt mihi qui
dem qui tam magno animo fuerit
innocens damnatus eſſe videatur.
Talis innumerabilis noſtra ciuitas
tulit: ſed quid duces & principes
nominem? Cum legiones ſcribat.
Cato ſæpe alacris in eum locum ꝓ
fectas vnde redituras ſe non arbi-
trarentur: pari animo lacædemo-
nii in thermopylis occiderunt. In
quo Symonides: dic hoſpes ſpartę

epicuro: & in hoc ſignifica-
tu frequẽter inuenies apud
ſcriptores idoneos: dicitur
etiã quis verſurã facere vt
ait donatus cũ minore fe-
nore acceptã pecuniã mai o
re occupat: ꝓuerbiale eſt il-
lud apud Senecã domi qđ
aiunt verſura fit: & velut
luſorium nomẽ ſtat tranſit
ideo autẽ lacedemonius he
ctamenes hoc dixit: qa mul
ctatus erat pœna mortis:
quã poterat ſuo capite diſ-
ſoluere: qđ ſi mulcta pecu-
niaria fuiſſet opus erat mu-
tuatione aut verſura. Spar
ta: lacedemõe: dicta ẽ ſpar
tha a ſparto filio phoronei
cõditore. In thermopylis:

Domi verſura

Anguſtias theſaliæ thermopylas vocant græco vocabulo: pylas enim
portas nominitant: & thermon calidũ. ibi enim ſunt vt inquit ſtrabo
thermæ ideſt calidæ aquæ herculi conſecratæ: ſcribit Liuius libro.
xxxvi. iugũ thermopylarũ ita mediã græciã dirimere vt apenini dor-
ſo italia diuiditur: & quia calidæ aquæ in ipſis faucibus ſunt ideo in
quit thermopylæ locus appellatur nobilis lacedemoniorũ aduerſus
perſas morte magis memorabili: q̃ pugna leonidas. n. rex lacedemo-
niorũ cum tercẽtis laconibus anguſtias thermophilarũ occupauit ſu
ſtentaturus ꝓcellã turbinemq̃ perſarũ: quorũ rege xerxe innumera-
bilis vis extremũ exitium toti greciæ minitabatur: pauci lacones ſtra
ge maxima perſarũ facta ad poſtremũ non victi ſed vincẽdo fatigati
inter ingentes ſtratorũ hoſtium cateruas ceciderũt: quod dolo ephial
tis factũ eſt: qui barbaros intra thermopylas accepit cũ illis per mon
tana ſemitam oſtendiſſet: factum eſt: commune cunctorum lacede-
moniorum ſepulchrum: quod polyandrium appellant a multitudine
virorũ: in cuius columela dictichõ hoc quod refert Cicero: inculptũ

Thermo-pylę vnde

ccc. laco-nes i ther mopylis

Polyan-drion

legebatur a ſimonide poeta Conſcriptũ: luculenta ſpetioſaqȝ cõtro-
uerſia eſt apud Senecam de trecētis laconibus : deliberantibus:an fu
gientibus reliquis græcis. ipſi quoqȝ thermopylas linquere debeant:
in qua dixit Ceſtius declamator. Si vincere xerxem nõ licet: videre
liceat: volo ſcire quē fugiam: victor quoqȝ ſtratorius decenter inquit
Trecēti ſumus ſed viri:ſed
armati:ſed lacones: ſed ad
thermopylas: nunquã vidi
Apud ífe plures trecentis. Apud in
ros cena= feros cenabimus : apoph=
bimus thegma apud eruditos cele
bratiſſimũ : græce Plutar=
chus ſic inqt. τοισ στρα
τιωταισ παρηγγει=
λερ αριστο ποιησ=
θαιωσεν αδ ου δειπ
ρο ποιησο μερουσ .i.
milites monuit prãdere tã
quã apud inferos cenatu=
ros : cum xerxes ſcripſiſſet
ad leonidã mitte ad me ar
ma : reſcripſit veni & acci=
pe: dixit facetus declama=
tor : & ſcurra ad prandium
Ad cenã pmiſiſſem: ad cenã renun=
renũciaſ= ciaſſem: Seneca in epiſtolis moralibus: at ille leonidas: qui fortiter i
ſem los allocutus eſt:ſic inquit cõmilitones prãdere tanquã apud inferos
cenaturi: non in ore creuit cibus. nõ heſit in faucibus: nõ elapſus eſt
manibus: alacres ad prandium illi pmiſerãt & ad cenã. Dum lygur
gi leges vigebant: Lacedemon lumen quondã græciæ vſqȝ adeo flo=
rentiſſima extitit: q̃diu vſa eſt lycurgi legibus: quas in annum quingē
teſimũ: obſeruarunt: vbi numus ſpartam influxit: auaritia in explebi
lis inuaſit lacedemonios : qua pythius appollo dixerat olim ſpartam
perituram: & ita paulatim ſeneſcentibus bonis moribus : ex imperio
in ſeruitutem ceciderunt. E quibus vnus plutarchus hoc dictũ attri=
In vmbra buit ipſi leonidæ: qui græce dixit υποσκιαν μαχεσομεθα .i.
pugnabi= ſub vmbra pugnauimus. Qualis tandem lacena: Virilitatis lacena=
mus rum feminarũ dicta factaqȝ multa documento ſunt: quædam cum au
diſſet filium in acie fortiter prælіantem interiiſſe: meus inquit eras At
Non eras cum de altero filio accœpiſſet eum præ metu fugiſſe: fugaqȝ: incolu=
meus men euaſiſſe ουγαρεφη ησεμοσ: non eras inquit meus. Alia cũ

nos te hic vidiſſe iacentes: dũ ſanc
tis pr̃iæ legibus obſeqmur. Quid il
le dux Leonidas dicit: pergite ani
mo forti lacedæmonii . hodie apud
inferos fortaſſe cœnabimus. Fuit
hæc gens fortis: dum lygurgi leges
vigebant. E quibus vnus: cum per
ſis hoſtis in elloquio dixiſſet glo=
rians: ſolem præiaculorũ multitu
dine & ſagittarũ vmbra non vide
bitis. In vmbra igitur inquit pu
gnabimus. Viros commemoro.
Qualis tandem lacæna : quæ cum
filium in prælium miſiſſet: & inter
fectum audiſſet : iccirco inquit ge

filium clypeo ob armaret: τεκνον εφη η ταυταρ ηεϖι ταυτα qđ auſonius duobus his verſiculis eleganter expreſſit. Mater lacena clypeo obarmans filium: cum hoc inquit aut in hoc redi. Alia filiũ claudum prẹmittens ad pugnam: τεκρον ει ϖεκατα βημ ατυσ αρετησ μεμρυσ ο: ideſt filii inquit per ſingulos gradus memento virtutis: hęc autem de qua loquitur Cicero: ſepeliens filium dixit Aniculæ qua gratia peperi filium vt pro ſparta moreretur hoc mihi contigit. Quid cyreneum theodorũ: de hoc Seneca in libro de tranquillitate vitæ ſic refert minabatur theodoro philoſopho tyrannus mortẽ æquidem & ſepulturam: habes ĩquit cur tibi placeas hemina ſanguinis in tua poteſtate eſt Nam quod ad ſepulturam o te ineptum ſi putas mea intereſſe ſupra terram aut infra putreſcam: eiuſdem meminit Valerius qui pro illo: hemina ſanguinis in tua poteſtate eſt: repoſuit aliud neq; minus elegans neq; minus memorabile: dixit enim vero magnificares tibi contigit: quia cauſa tharidis vim aſſecutus es. Cantharides autem ſunt vermiculificorum & piri & cynacanthę & roſæ venenati. quarum venenum in qua parte ſit non conſtat inter auctores: alii in pedibus eſſe dicunt. Conuenit tantum pennas earum auxiliari & pro remedio eſſe. Coſſinum æquitem Romanum medicus interemit præparato cantaridum potu. Cantharides obiectæ ſunt catoni vticenſi ceu venenum vendidiſſet in auctione regis cypri: quoniam eas ſeſtertiis. lx. addixerat. Caius carbo accuſante Lu. Craſſo cantharidas ſumpſiſſe dicitur id genus ne eis Ouidius inimico imprecatur cum ait cantharidum ſuccos dante parente bibas. Hieronymus in hanc ſententiam. Ne magnopere glorieris ſi facias quod Scorpiones facere poſſunt & cantharides.

Cum hoc aut ĩ hoc.

Exẽplũ theodori

Canthari dis vim aſſecutus

nueram vt eſſet qui ꝓ patria morte non dubitaret occũbere. Eſto te forte: & duri ſparciate: magnã habet vim reipublicæ diſciplina. Quid cyreneum Theodorũ phyloſophum non ignobilẽ: non ne miramur cui cum Lyſimachus rex crucem minaretur. Iſtis quæſo inquit iſta horribilia minitare purpuratis tuis. Theodori quidem nihil interrem hũi ne: an ſublime putreſcat cuius hoc dicto admoneor: vt aliquid etiam de humatione & ſepultura dicendum exiſtimem: rem non difficilem his præſertim cognitis: quæ de nihil ſentiẽdo pauloante dicta ſunt. de qua Socrates qdẽ quid ſenſerit apparet in eo libro

In quo moritur: phedõ ſignificatur cuius teſtimoniũ idẽtidem iam
citauimus. A critone: hic athenienſis philoſophus: vnus oim maxi-
me eximio quodã amore ſocrati affectus: cuius: ita curam ægit: vt
nunq̃ aliquid ex his: quę ſunt ad vſum neceſſaria illi deeſſe pateretur.
Neq; quicq̃ mei relicturũ: Verus Socratcs erat animus: qui & homo
interior dicitur: cũ exte-
rior homo ſit vaſculum &
receptaculũ. Moriens ergo
nihil ſui relicturũ eſſe ſe ait
intelligi: volens animũ euo
laturum: & nihil ſenſus in
cadauere pmanſurũ: apud
Platonẽ ait Critoni ne me
deplores vidẽs corp[9] meũ
vel cremari vel ſepeliri & ſub
terrã cõdi: & ita demõſtrat
ad corpus tantũ ptinere ſe
pulturam. cũ ad animũ ſiue
moriatur ſiue vigeat: nihil
pœnitus pertineat: niſi cre
dere velimus erraticos eſſe
manes inſepultorum. De
hoc toto genere: Ait diuus
Auguſtinus: quod & in de-
cretis canonicis. xiii. Q. ſe-
cunda repetitum eſt: omnia
iſta: ideſt curatio funeris: cõ
ditio ſepulturę: põpa exeqa
rum magis ſunt viuorũ ſo-
latia: q̃ ſubſidia mortuorũ
Proiici ſe inhumatũ: Cynica ſecta: q̃ a canibus: quorum mores imita
tur nomen traxit: exploſa eſt veluti aſpera nimis & inuerecunda: cu-
ius principes fuerunt hercules antiſthenes & diogenes: qui vt inquit
hieronymus hemerobios vulgo appellatus eſt quaſi diatu victus ci-
bum in diem poſcens: obiit ferme nonagenarius: cũ bouis crudũ pe
dem comediſſet: alii dicunt eum continuiſſe ſpiritum atq; ita expiraſ
ſe. Alii cum polypũ canibus diuidere voluiſſet morſum in cruris ner-
uo accœpiſſe atq; ex eo defunctũ eſſe: aiunt quidam illum cũ more-
retur mandaſſe vt cadauer ſuũ inſepultum proiiceretur: vt omnes be
ſtię participes ipſius eſſent: in tumulo diogenis erecta fuit columna:
in cuius apicę cauſis ex lapide pario ſculptus viſebatur ad cynicũ phi-

in quo moritur: de quo iam tam
multa diximus cũ enim de immor-
talitate animorum diſputauiſſet: &
iam moriendi tempus vrgeret: ro
gatus a Critotone quẽadmodum
ſepeliri vellet. multam vero inquit
operam amici fruſtra conſumpſi.
Critoni enim noſtro non perſuaſi
me hic auolaturum: neq; quicquã
me relicturum: verũtamen Crito
ſi me aſſeq potueris: aut ſicubi nac
tus eris. vt tibi videbitur ſepelito.
Sed mihi crede: nemo me veſtrum
cum hinc exceſſero: conſequetur
præclare id quidem qui & amico
permiſerit & ſe oſtenderit de hoc
toto genere nihil elaborare. du-
rior Diogenes & id quidẽ ſentiẽs
ſed vt cynicus aſperius, piici ſe iuſ-
ſit inhumatum. tum amici volu-

Criton.

Hõ inte-
rior hõ
exterior

Solatia

Cynici a
moribus
caninis

Hemero-
bios dio-
genes

Canis in
ſepulchra

criбus ne & feris? minime vero inquit: ſed bacillũ prope me quo abigam: ponitote. qui poteris illi: nõ enim ſenties. quid igitur mihi ferarum laniatus oberit nihil ſentiẽti? præclare anaxagoras: qui cũ lãpſaci moreretur: quærentibus amicis vellet ne clazomenas: in patriam ſi quid accidiſſet: auferri: nihil neceſſe eſt inquit. vndiq; enim ad inferos tantundẽ viæ eſt. totaq; de ratione humationis vnam tenendũ eſt. Ad corpus illam pertinere ſiue occiderit animus ſiue viget. in corpore autem perſpicuum eſt vel extincto animo: vel elapſo nullũ reſidere ſenſum. ſed plena errorum ſunt omnia. trahit Hectorem ad currum religatum Achilles: lacerari eum & ſentire putat: credo ergo

loſophum ſignificandũ. Bacillum: baculũ ſiue ſcipionẽ. Illi: ſcilicet dixerunt. Qui: ideſt quomodo. Præclare anaxagoras: hic dicebat ſe Solis & Lunæ ac Cæli videndi cauſa natum eſſe. Clazomenius fuit in phyſicis præcellens: lampſaci periit: vbi interrogantibus eum primoribus lampſacenis nunquid mandaret iuſſiſſe fertur vt pueri quot annis laudarent eo menſe: quo deceſſiſſet: cui defuncto lampſaceni ſepulchrum extruxerunt: hic niuem nigram dixit eſſe. Clazomenas: ciuitas eſt ioniæ aſiaticæ: quã condidit paralus. — *Anaxagoras*

Ad currũ religatũ: Virgilius ter circum iliacos raptauerat hectora muros: ſcribit Homerꝰ in. xxii. iliados hectora alligatũ fuiſſe currui ab achille perforatis pedum neruis a calcaneo ad altum: & loro bubulo tranſmiſſo: tractũq; capite in terram pendulo: & cæſarie fœdata: idem tradit in. xxiiii. cadauer hectoris ter tractũ eſſe ab eodem achille circa ſepulchrũ patrocli: iunctis ad currum æquis: ex hac homerica ſententia enodauimus hoc anno nodũ priꝰ inenodabilẽ apud Ouidiũ: cum deuotoriũ in ibin carmen publicæ ꝓfiteremur: vbi hi duo verſus leguntur: vtq; vel euridamas ter circũbuſta thraſylli eſt: lariſſeis raptus ab hoſte rotis enarratores multa quidẽ ſagaciter veſtigãt: ſed friuola omnia & meras nugas effuciunt: nos diximus ſignificari id ſupplicii genus quo defunctus hector affectus eſt ab achille ter tractus circa buſtũ patrocli: vbi eurydamas ꝓ hectorę: & thraſyllos ꝓ patroclo optimis epithetis accipiuntur: græcæ enim eurydamas dicitur latæ domans: quod epitheton quadrat hectori veluti domitori: qui virtute cuncta domitabat ſubiugabatq;: thraſyllos vero temerariũ ſignificat & audacẽ: quod conuenit patroclo: nam temeritas plerũq; infelix eſt: ita apud Virgi-

Hector tractus — *Nodus ouidii diſſolutꝰ* — *Eurydamas thraſyllus*

lium:turnus audax cognominatur: cuius exitus fuit infortunatus.Iā
ſenſus Ouidii eluceſcit: cū imprӕcetur ita ter trahi inimicū: vt trac-
tus eſt hector circa tumulū patrocli Vidi videreq;. Verba ſunt ex an-
tiqua tragedia quӕ dicebantur vel ex perſona hecubӕ matris vel an-
dromaches vxoris: quas ambas flebiliter lamentantes facit Home-
rus. Immo enimuero cor
pus: actius tragicus poeta
ſcripſit in tragedia quemad
modū achilles corpus hec-
toris reddebat patri pria-
mo: qđ latiſſime canit Ho-
merus libro iliados nouiſſi
mo : itaq; apud actium tan
q̄ inductus achilles ſapiens
ſapienter loquitur dicēs ſe
reddidiſſe corpus priamo
hectorem abſtuliſſe: cū ca-
dauer non ſit hō : ſed ipſe
Mortuus homo hō nō eſt animus: vnde hector mor-
tuus hector non erat: verus
autem hector fuerat anima
hectoris: quā nece abſtule-
rat achilles. Ecce alius e ter
ra:in antiqua tragedia:quӕ
ad poſteros vt mlta alia nō
peruenit inducebatur poly
dorus obtruncatus a poly-
meſtore exiens ab inferis &
dormienti ilionӕ apparēs
quā matrē appellat rogatq;
vt natum ſepeliat: exoritur
dubitatio:quo mō matrem
appellet ilionā : q filius fuit
hecubӕ: niſi alius ſignifice
Mater te apello. tur/Mater te appollo verba
tragedie quibus anima polydori dormientē ilionam compellat rogās
vt ſӕpeliatur: perinde atq; ſepultura pertineat ad defunctum: in quo
nullus eſt ſenſus:ex quo Cicero taxat ineptias poeticas . Oratius in
ſermonibus memini horum verborum hiſce verſibus . Cum ilionam
edormit catienis mille ducentis mater te apollo clamantibus.M Tul-
lius in Hortenſio. Quid iliona ſomno illo mater te appello: nonne

hic vlciſcitur vt quidē ſibi videtur.
At illa ſicut acerbiſſimā rem mœ-
ret. Vidi videreq; me paſſi ſunt ӕ-
gerrime Hectorē curru quadriiu-
go raptarier. Quē Hectorem: aut
quandiu ille erit Hector . Mellius
Actius: & aliquando ſapiēs Achil
les. immo enim vero corpus Pria-
mo reddidi: Hectorem abſtuli:nō
igitur Hectora traxiſti:ſed corpus
quod fuerat Hectoris . Ecce alius
exoritur e terra: qui matrē dormire
non ſinat mater te appello: tu quӕ
curam ſomno ſuſpenſo leuas : ne-
q; te mei miſeret: ſurge & ſepeli na
tum. hӕc cupreſſio & flebilib9 mo
dis:qui totis theatris mœſticiam
inferant concinuntur: Difficile eſt
non eo qui inhumati ſunt miſeros
iudicare priuſquā ferӕ volucreſq;
metuit ne laceratis mēbris minus
bene vtatur: ne cōbuſtis non exti-
meſcit . Heu reliqas ſemiaſſi regis
denudatis oſſibus per terrā ſanie

delibutas fœde díu vexaríer. nó ín telligo quid metuat: cũ tam bonos ſeptenarios fundat ad tibiam. tené dum eſt igitur nihil curandũ eſſe poſt morté: cũ multi inimicos etiá mortuos puniát execrat̃ luculétis ſane verſib⁹ apđ Enniũ Thyeſtes. Primũ vt naufragio peat Atreus Durũ hoc ſane talis enim interrit⁹ non eſt ſine graui ſenſu. Illa inania ipſe ſummis ſaxis fixus aſperis euiſ ceratus latere pédens: ſaxa ſpargés tabo ſanguine atro: non ipſa ſaxa magis ſenſu omni vacabunt: quã ille latere pendens. Cui ſe hic cruciatũ cenſet optare quã eſſent du raſi ſentiret: Nulla ſine ſenſu ſunt Illud vero per quã inane. Neq; ſepulchrũ quo recipiat habeat portum corporis: vbi remiſſa humana vita corpus requieſcat a malis. Vides quãto hæc in errore verſentur Portum eſſe corporis & requieſcere in ſepulchro putat mortuum.

illa credit filium locutum vere experrecta etiam crederet. Modis: verſibus. Priuſquam fere volucreſque: Continuatur textus ex tragedia ſub perſona polydori. Heu reliquias ſemiaſſi regis: Verba ex poemate vetuſtiſſimo: quibus conquæſtio eſt & lamentatio: quođ regis cadaueri defuerit legitima crematio: iaceatq; ſemicrematus: ex quo appellatur ſemiaſſus quaſi ſemiuſtulatus: & qđ eius reliquiæ madentes laniе crudeliter diuexarentur. Duos ſeptennarios verſus & modos tragicos ex ſeptemmetris concinnatos. Ad tibiam chorus in tragedia qui conticuit in comedia canebat inter actores comediarum ad tibiam tibiis modo paribus modo imparibus: quod ſignificat monodium vnicam ſcilicet tibiam & ſynodium vtram q; tibiam. Luculentis: ſpecioſis & bonis a luce deductum nomen: a luculento fit luculentias: qua dictione vſi ſunt veteres. Apud ennium thyeſtes: talis ab ennio ſcripta eſt fabula de thyeſte: qualem a Seneca luculenter ſcriptam vulgo lectitant. Talis interitus: perire naufragio grauiſſimum eſt acerbiſſimumq;: quia anima ignea eſt & extingui videtur in elemento contrario. Euiſceratus: viſceribus lancinatis diſcerptus excarnificatuſq;. Virgilius compṙenſamq; tenet pedibuſq; euiſcerat vncis. Tabo corrupto: ſanguine Virgilius: & terram tabo maculant: ſunt enim hęc carmina enniana. Portum corporis: optat thyeſtes vt inſepultus iaceat frater atreus ſemperq; inquietus ſit: tanquam ſepulchrum ſit portus corporis: & qui ſepultus eſt: quieſcat.

Monodium.
Synodũ:
Luculẽtitas
Tabo

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Magna culpa pelopis: ludit more ſuo feſtiuiter Cicero: tanq̃ culpa patris pelopis ineruditus indoctuſq; thyeſtes filius impræcetur atreo fratri illa: q̃ p inania ſunt & oppido q̃ friuo a:qd.n. inanius inſcipientiuſq; eſſe pōt: q̃ p dolorē optare vt frater careat ſepulchro: cū ad defunctū nihil ſepultura ptineat: ita vt nō immerito laudetur illud Virgilianū: facilı⁹ iactura ſepulchri. Licuitq; lucano plauſibiliter dicere. Cælo tegitur qui nō habet vrnā. Diſerte quoq; mecenas ait. Non tumulū curo: ſepelit natura relictos. Ex ioue prognatus tantalus: ex tātalo ortus pelopes: ex pelope ſati thyeſtes & atreus: a pelope dicta eſt pelopōneſus: q ex phrygia ducto ſecum populo a ſuo nomine indidit nomen pelopōneſo: ab eodem dicti ſunt pelopide reges græciæ pelopis ſucceſſores: de quib⁹ eſt illud in priſco carmine quod vſurpat Cicero: ne nomē audiā pelopidarū.

Nihil ad defunctū ſepultura

Magna culpa Pelopis. qui non erudierit filium nec docuerit quatenus eſſet quodq; curandum. ſed quid ſingulorum opiniones animaduertā: nationū varios errores perſpicere cū liceat. Condiūt egyptii mortuos & eos domi ſeruāt: perſæ ēt cæra circūlitos cōdiūt vt q̃maxime pmaneāt diuturna corpora. Magorū mos eſt nō hūare corpa ſuorū: niſi a feris ſint ātea laniata.

Pelopidę

Conditura cadauerū egyptia

Condiūt egyptii mortuos: Herodotus Diodorus: cæteri copioſe pſcribūt queādmodū egyptii cadauera educto cerebro oibuſq; inteſtinis expurgatis cōplent: cōdiūt ue myrrha pura & caſia: cæteris excepto thure odoribus: vbi hæc fecere ſaliunt nitro & ſale. Nā vt ait Plinius defuncta & pureſcentia ita vendicat ſal vt durent ea per ſecla. Idem alıubi tradit. Corpora defunctorum perfuſa cedro ſeruari in ægypto: mel quoq; auctore Columella. Exanimū corpus hominis per annos plurimos innoxium conſeruat. Deprenſum quēdam olim aiūt ſalinariū coeūtem cum recenti cadauere muliebri: pterea egyptii ligneā hominis effigiē faciunt intra quā inſerunt mortuū incluſumq; ita theſaurizant. Eorum quoq; mos eſt: vt in cōuiuio circūferatur mortuus e ligno factus: quē ſingulis conuiuarū demōſtrans ait quiſpiam: bibe & oblectare: talis poſt mortē futurus: hoc eſt quod intelligi voluit ſilius in. xiii punicorum ſic ſcribens: Egyptia tellus claudit odorato poſt funus ſtantia ſaxo corpora: & a menſis exanguē haud ſeparat vmbrā. Cera circūlitos: Strabo libro xv. ſcribens de moribus perſarū: ſepeliūt inquit corpora cera oblinētes: magnos inſepultos auibus edendos dimittunt hi cum matribus ex patrio more congrediūtur: ob hoc dixit Catullus. Nā magnus ex matre & gnato gignatur oportet. Si vera eſt perſarum impia religio.

Sal.

Seruant cadauera

Mel

Effigies mortui in cōuiuio

Locus ſilii.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Hircania alit canes: Silius probatũ eſt hircanis adhibere canes honoſicritus refert bactrianos: qui iam ſenio morbo ue confeſti ſint viuẽtes adhuc canibꝰ apponi ad hoc ipſum de induſtria enutritis: quos ſepulcrales vocant. Per multa alia: hiberorum antiquus mos fuit vt vulneribus corpora defunctorũ lanianda obiectarent pontici exhauſto cerebro capita myrrha cõdiũt & ita diutiſſime ſeruant. Scytæ cadauera truncis ſuffixa relinquũt. Garamantes arenæ nudos infodiũt. Chryſippus: hic dictus eſt fulcire porticũ ſtoicorũ ſcripſit volumina vltra ſeptingenta. Dicere ſolebat appollodorus ſi quis tollat de chryſippi libris: q̃ aliena ſunt cartha illi vacua relinq̃retur: periit riſu cũ aſinũ vidiſſet ficos edentẽ: ſunt qui dicãt hauſtu vini dulcis ſtrãgulatũ interiiſſe. Hic locus: De ſepultura & humatione. In nobis: viuẽtibus. In noſtris: i defunctis. Id curent viui: ꝑtinet ad viuos funerare ſuos ꝓ facultatibꝰ & dignitate defuncti: qđ & iuriſcõſulti teſtatur. Mihi ad mortẽ tẽpeſtiua: in prima philippica in hãc ſentẽtiã ſic ſcribit mihi fere ſatis eſt qđ vixi vel ad etatẽ vel ad gloriã: idẽ alibi. Negant poſſe mortẽ immaturã eſſe cõſulari: q̃to nũc inquit verius negabo ſeni: mihi vero patres cõſcripti iã ẽt optãda mors eſt perfuncto rebꝰ eis quas adeptus ſum quaſiqȝ greſſi: minime omittẽdũ eſt ſcitũ illud declamatoris

In hyrcania plebs publicos alit canes: optimates domeſticos. Nobile auté genus canũ illud ſcimus eſſe ſed ꝓ ſua quiſqȝ facultate parat a quibus lanietur eãqȝ optimã illi eé céſent ſepulturã. ꝑmulta alia colligit Chryſipus vt eſt in omni hiſtoria curioſus: ſed ita tetra ſunt q̃dé: vt ea fugiat & reformidet oratio. totus igitur hic locus eſt cõténendus in nobis non negligendus in noſtris ita tamé vt mortuorũ corpora nihil ſentire ſentiamus. Quãtũ auté conſuetudini famæqȝ dandũ ſit id curent viui. ſed ita vt intelligant nihil ad mortuos pertinere. ſed profecto mors tũ æquiſſimo animo appetitur cũ ſuis laudibus vita occidens cõſolari poteſt. Nemo parũ diu vixit: qui virtutis perfecte ꝑfecto functus eſt munere Multa mihi ipſi ad morté tépeſtina fuerũt quæ vtinã potuiſſem obire. Nihil enim iam acquirebatur Cumulata erant officio vitæ: cum fortuna bella reſtabant. Quare ſi ipſa ratio minus perficiet vt morté negligere poſſimus: at vita acta perficiat: vt ſatis ſuperqȝ vixiſſe videamur. quãquã enim ſenſus abie-

Canes ſepulchrales

Ritus ſepeliendi varii.

Chryſippꝰ Periit riſu.

Scitum declamatoris.

ceſtii:qđ ob elegantiā concinnitatéq; ſentētiæ habēdū eſt in ore & in
pectore:ſic.n.inqt.Si ad deſideriū populi reſpicis Cicero quādo pre=
ris parū vixiſti.Si ad res geſtas ſatis vixiſti. Si ad iniurias fortunæ &
p̄ſentē reipu.ſtatū nimiū diuvixiſti:ſi ad memoriā operū tuorū:ſemp
victurus es. Tāq̄ vmbra ſequitur:ſicut corpus vmbra ſemp comitat:
nec vnq̄ diuellitur ita virtu

Gloria virtutis Conſe=ctanea.

tis gloria comes eſt & iugis
conſectanea:plautus in cal=
ſina decretū eſt mihi quaſi
vmbra quoquo ibis tute p=
ſequi. Lygurgū carere glo
ria: q̄uis in mortuis nullus
ſit ſenſus:tamē p̄cellētes vi
ri non videnť carere gloria
ſuarū virtutū: quas in vita
p̄ſtiterūt vt lygurgus & ſo=
lon nomothetæ. i. legiferi.

Nomo=thetæ.

Dici nō poſſint carere glo=
ria legū: quas ſanctiſſimas
cōdiderūt:ſicut ſciētes bel=
licæ virtutis gloria militari
minime carere dicūť. Ante
.n.ſalaminā. In prio de offi
ciis:ſic refert q̄uis.n. themi
ſtocles iure laudeť & ſic ei⁹
nomē q̄ ſolonis illuſtrius ci
teturq; ſalamis clariſſimę te
ſtis victorię. Eſt aūt ſalamin

Salamin.

inſula ciuitaſq; iuxta eiuſ=
dē nominis in cōfinio athe
niēſiū megarenſiūq; ſita:de
cuius p̄prietate vſq; ad inte
ritū armis inter ſe dimica=
uerūt:altera fuit in cypro:q̄
nihil ad rē. Leuctra tolleť:
Epaminūdas apud leuctra
boetię ciuitatē cū deombro
to duce lacedemoniorū cō=
fligēs affecit eos plaga peſti
fera a deo vt lacedemonio=
rū opes corruerint ex eo.n.

rit tamen ſummis & propriis bo=
nis & laudis & gloriæ quáuis non
ſentiant mortui nó carent. & ſi eni
nihil in ſe habeat gloria cur expe=
tatur: tamen virtuté táquā vmbra
ſequitur: verū multitudinis iudi=
cium de bonis ſi quādo eſt magis
laudandum eſt quá illi ob eá rem
beati nó poſſū aūt dicere quomó
hoc acciperet Lygurgū ſolonéle=
gū & publicę diſciplinæ carere glo
ria. Themiſtoclé Epaminūdā bel=
licæ virtutis ante eni ſalaminá ip=
ſam Neptunus obruet quā ſalami
ni trophæi memoriá. priuſq; boe=
tia leuctra tollentur: q̄ pugnæ leu
ctrice gloria. multo. n. tardius fa=
ma deſeret curiū fabritiū calatinū
duos ſcipiones: duos affricanos.
maximū: Marcellū: Paulū: Caro=
nem: Lelium innumerabiles alios.
quorū ſimilitudinē aliquā qui arri
puerit:nó eā fama populari ſed ve
ra bonorū laude metiens. fidenti
aío ſi ita res fert gradietur ad mor=
té: in qua aut ſūmū bonū aut nul
lū malū eſſe cognouimus. ſecūdis
vero ſuis rebus volet etiá mori:nó
eni tá cumulus bonorum iucūdus
eſſe poteſt q̄ moleſtá deceſſio hác

tēpore principatū græciæ amiſſum vltra reparare nequerūt. Dicere ſo
lebat epaminūdas orbū ſe nō tamē ſine liberis mori & ex ſe natā relin
quere pugnā leuectricā. Duos ſcipiones: Publiū & Gn. q in hiſpania
interierūt. Maximū: fabiū Cūctatorē ſignat. q dictus eſt ſcutū roma
norū: q rē romanā reſtituit nō pugnādo cui⁹ calliditate calliditas pu
nica ſupata eſt. Aut ſūmū
bonū: ſi imortalis eſt anim⁹
Aut nullū malū: ſi animus
corpuſq; oī ſenſu extīcto cō
moriūr. Diagoras olym. vi
ctores i ludis olympiacis o=
lympionicas vocāt. Celebra
ta eſt pherenicis fœlicitas q̄
filia. Soror mr̄ fuerit olym=
pionicarū. M. Tulli⁹ i orōne
ꝓ lucio flacco refert: qđ a=
pud græcos eē olympioni=
cē iudicar ꝓpe maius & glo
rioſus qua romæ triūphaſſe
De hoc rhodio diagora ce=
lebrata hiſtoria eſt: & memi
nit gellius in. iii. noctiū atti
carū. Is diagoras tris filios
adoleſcētes habuit vnū pu=
gilē: alterꝫ pācratiaſtē tertiū
luctatorē eoſq; oīs vidit vi=
cere: coronariq;: eodē olym
pie die: & cū ibi eū tres ado
leſcētes amplexi coronis ſu
is in caput patris poſitis ſa=
uiarent: cūq; populus gratu
labundus flores in eū iace=
ret: ibi in ſtadio inſpectante
populo in oſculis atq; ī ma
nibus filiorū gaudio animā
efflauit. Morere: fœlicitas ē
in fœlicitate mori : vt in=
quit Seneca Opinamur eos
. ſ. mortuos. Orbati: priua=
ti: viduati. Vt mo. cu. quo
niā aſſerebatur imortalitas

ſentētiā ſignificare videtur laconis
illa vox: qui cū rhodius diagoras
olympionices nobilis vno die du=
os ſuos filios victores olympiæ vi
diſſet. acceſſit ad ſenē & gratulatus
morere dyagora inquit: nō eni in
celū aſcenſurus es magna hæc: &
nimiū fortaſſe græci putant vel tū
potius putabāt. iſq; qui hoc Dya
goræ dixit permagnū exiſtimās pa
trē cū duobus filiis tris olympioni
cas vna ex domo ꝓdire cūctari illū
diutius in vita fortunæ obiectum
inutile putabat ipſe ego aūt tibi q=
dem quod ſatis eſſet paucis verbis
vt mihi videbar reſponderā. Con=
ceſſeras. n. nullo in malo mortuos
eſſe ſed ob eā cām contendi vt plu
ra dicerē quod in deſiderio & lu=
ctu hæc eſt conſolatio maxima. no
ſtrum. n. & noſtra cā ſuſceptū do=
lorē modice ferre debemus ne &
noſmet ipſos amare videamur. il=
la ſuſpicio intollerabili dolore cru
ciat ſi opinamur eos quibus orba=
ti ſumus: eſſe cum aliquo ſenſu in
his malis quibus vulgo opinātur.
Hanc excutere opinionem mihi
met radicitus voluit eoq; ſui for=
taſſe longior. A. Tu longior? non

Scutū ro
manorū
fabius.

Olympi=
onices.

Hiſtoria
diagoræ.

Gaudio
periit.
Diago=
ras.

animorum & mors bonũ eſſe non malũ. Poſterior:q̃ diſſeruit ſi ani-
ma mortalis eſt: mortem non eſſe malũ Rhetorum epilogum: apud
græcos epilogi nominãtur: q̃ a nobis concluſiones:q̃ pars orationis
nouiſſima eſt: quã quidã cumulũ: perorationẽ alii vocant: doctores
Epilogus rhetorici tripartitũ epilogũ ſiue perorationẽ faciũt conſtantẽ ex enu
Perora- meratione: amplificatione:
tio. & cõmiſeratione: per enu-
Ancepha meratione fit rerũ repetitio
leoſis que græcæ dicitur ανακε
φαλαιωσισ.i.vt inter-
pretatur Auguſtinus recapi
tulatio. Decurrendũ n. eſt
per capita & q̃ breuiſſime
repetendũ: per amplifica-
tionem cõcitãtur animi au
ditorũ: per cõmiſeratione
flectũtur ad miſericordiam
peroratio plurimũ pollet in
oratione. M. Tullius cũ oi-
bus eloquẽtiæ partibus tũ
in perorandi munere fuit
eminẽtiſſimus: adeo vt illi
perorationẽ oẽs oratores
relinquerẽt ob excellentiã.
Artem: rhetoricã orato-
riamq;. Cleobis & biton:
lege herodotũ copioſiſſime
explicantẽ hanc hiſtoriã li-
bro primo hiſtoriarum: &
nos ſummatim libauimus i
libello de fœlicitate. Ab
oppido: Argos ſignificat.
Argiui.n.erãt & argis geſta
res eſt:q̃ ciuitas vt ait Liui⁹
in medio græciæ ſita eſt.
Multiplex fuiſſe argos ali-
bi explicauimus. Ad fanũ
Ad templũ iunonis: quod
diſtabat a ciuitate ſtadia quinq; & quadraginta: Oleo perunxerunt:
oleum per mẽbra & artus foris infuſum vigorẽ facit & robur vt inquit
Plinius in .xxiii. de hoc fuſus vberiuſq; in tranquilli commentariis.

mihi quidẽ. prior.n.pars orationis
tue faciebat vt mori cuperẽ. Poſte
rior vt modo nõ nolle modo nõ
laborarẽ. Omni autẽ ratione illud
certe perfectũ eſt: vt mortẽ nõ du-
cerem in malis. M. nũ igitur etiam
rhetorum epilogum deſideramus
an iã hanc artem plane relinquim⁹
A. tu vero iſtam ne reliqueris quã
ſemper ornaſti. & quidẽ iure: illa
enim ſi vere loqui volumus te or-
nauerat. ſed qui nã eſt iſte epilog⁹
habeo enĩ audire quicquid eſt. M.
deorum immortaliũ iudicia ſolẽt
in ſcolis pferre de morte. nec vero
ea fingere ipſi: ſed herodoto auc-
tore aliiſq; pluribus Primũ argiæ
ſacerdotis Cleobis & Biton filii p-
dicantur. nota fabula eſt. Cũ enĩ
illam ad ſolẽne & ſtatutum ſacrifi-
cium curru vehi ius eſſet ſatis lon-
ge ab oppido ad fanũ morarẽtur-
q; iumenta: tunc iuuenes ii quos
modo nominaui veſte poſita cor-
pora perunxerunt. ac iugũ acceſſe-
runt: ita ſacerdos aduecta in fanũ.
cũ curus eſſet ductus a filiis pcata

A dea iunone: Mane inuẽtos mortuos: optimus hic obtigit Cleobi
& bitoni vitæ exitus: vt ait Herodotus: per quem deus iudicauit ſa=
tius eſſe homini mori q̃ viuere. Trophonius & agamedes: horũ men=
tio fit a Strabone libro nono: a quibus templum apollinis delphici in
ſtatuatum fuiſſe demonſtrat. Celebratum eſt oraculũ trophonii a tro Oraculũ
phonio fatiloquo dictum: troplio=
olim.n. diuinatores erãt in nii.
precio: vt iperio & cælo di=
gni iudicarentur: talis fuit
Amphiaraus: talis mopſus
talis & triphonius. Vt pre
ter cæteros diuinaret: deus
diuinationis & fatidicus eſt
appollo: q ait apud Ouidiũ:
per me qđ eritq; fuitq; eſtq;
pater. De ſileno fabella: nar
rant fabulæ & canit Ouidi⁹
ſilenũ bacchi altorem ac nu
triciũ a ruſticis phrygibus Silenum
captum ductũq; eſſe ad mi= bacchi
dã regem: qui eum miſſum altor.
faciens alũno reddidit: bac
chus gaudens altore reecep=
pto pro remuneratione con
ceſſit midæ vt quicquid cor
pore cõtigiſſet id in aurum
verteretur eruditi inter mi=
niſtros bacchi enumerant ti
tyros: ſatyros. & ſilenos.
Non naſci optimũ: Plini⁹
in hanc ſententiã: itaq; mul
ti extitere: qui non naſci op
timũ cenſerent aut q̃ ociſſi=
me aboleri. In crephonte
euripides: inter tragicos po
etas græcos ægregi⁹ eſt eu
ripides vi & ſermone: & ſen
tentiarum crebritate orato
ribus comparandus. In cuius gloriam macedones apud quos ſepul=
tus erat predicauerunt hoc carmen nulla ætate tua o euripides monu
menta peribunt: hic ſcripſit inter reliqua tragediam titulo creſphon=

a dea dicitur: vt illis premiũ daret
pro pietate: ꝙ maximũ homini da
ri poſſit ad eo poſt epulatos cum
matre adoleſcẽte ſomno ſe dediſſe
mane inuentos eſſe mortuos: ſimi=
le precatiõe Trophonius & Aga=
medes vſi dicuntur: qui cum Apol
lini Delphis templum exedificaſ=
ſent. venerantes deũ petierũt mer=
cedem nõ paruam quidem operis
& laboris ſui nihil certi. ſed quod
optimũ homini. Quibus apollo
ſe id daturum oſtendit poſt eius
diei diem tertiũ: qui vt illuxit mor=
tui ſunt reperti iudicauiſſe deũ di=
cunt & eum quidẽ deũ cui reliqui
dii conceſſiſſent: vt præter cæteros
diuinaret mortem eſſe optimũ ho
mini. Fertur etiam de ſileno fabel=
la quedam qui cũ a Mida captus
eſſet hoc ei muneris pro ſua miſſio
ne dediſſe ſcribitur. Docui ſe regẽ
non naſci homini longe optimũ
eſſe: proximũ autẽ q̃ primũ mori.
Qua eſt vſus ſentẽtia i Creſphõte
Euripides nam nos docebat cœ=

Creſphō tes euri= pidis.

tem a nomine adoleſcentis: cuius in ſecūdo rhetoricorum mētionem
fieri obſeruauimus vbi vſurpantur verba: vel euripidis ex creſphonte
vel latini poetæ ab euripide mutuantis : quæ ſunt hæc iniuria abs te
afficior indigna pater. Nā ſi improbū eſſe creſphōtē exiſtimabas cur
me huius locabas nuptiis ? Sin eſt probus: cur talē inuita iuitū cogis
relinquere ? Nam nos do.
verba euripidis ex tragedia
creſphonte quibus oſtendi
tur natales hominis lachry
mis: obitus hilaritate eſſe ꝓ
ſequendos: ſecundum inſti
tutū thracū. Apud quos vt

Luctuoſa puerperia Leta fu= nera.

Valerius ſolinuſq; notificāt
luctuoſa ſunt puerperia: læ=
ta funera Narrat herodot9 i
terpſichore trauſos thraciæ
populos hoc peculiariter fa
ctitaſſe: qui editon in lucem
puero circūſidentes eū cō=
ploratione proſequuntur re
cenſentes quaſcūq; neceſſe
eſt illi: quod vitā ingreſſus
ſit perpeti humanas calami=
tates. E contrario hominē
fato functum per luſum at=
q; letitiam ſepeliunt referē=
tes quod malis liberatus. In
omni ſit fœlicitate: qđ nos

Hi vitæ erumnas deflent.

quoq; ſingulari hoc verſu
cōplexi ſumus hi vitæ erū=
nas deflent: hi funera plau=

Crantor.

dunt. In cō. crā hunc. M.
Tullius ſecutus eſt in conſo
latione filiæ: Solēſis fuit ha
bitus in exiſtimatione Ho=
meri & Euripidis admira=
tor. Mereret: Lugeret. In
ſicconātium: nomē loci vbi

Pſycomā tium.

diuinatio exercebatur puro
tus celebrantes domū lugere vbi
eſſet aliquis in lucem editus huma
næ varia vitæ reputantes mala. A
qui labores morte finiſſet graui
hunc omnes amicos laude & læti
tia exequi. ſimile quiddā eſt in cō
ſolatione Crantoris. Ait enim Te
maneū quēdam eleuſiū cum grau
ter filii mortem mœreret: veniſſe in
ſicomantiū querentem que fuiſſe
tante calamitatis cauſa. huic tabel
tris huiuſmodi verſiculos datos
Ignaris homines in vita mentibu
errant Euchinous potitur fator
munere leto: ſic fuit vtilius finiri i
ſiq; tibiq;. his & talibus auctorib
vſi cōfirmant cauſam rebus a diis
immortalibus iudicatā. Alcidam
quidam rhetor antiquus in primis
nobilis ſcripſit etiam laudationem
mortis q̄ conſtat ex enumeratione
malorum humanorū. cui rationes
hæ : qui exquiſitius a philoſophis
colliguntur: defuerūt vbertas ora
tionis non defuit. claræ vero mor
tes pro patria oppetitæ non ſolū
glorioſę retoribus ſed etiam beatæ
legendū pſychomantiū: vt intelligatur locus vaticinii vbi fiebat ma=
nū euocatio ψυχη n. aīa & αμαρτεια: diuinatio. Euchinous

nomen filii cui⁹ mortē mærebat pater. Laudationē mortis: Quinti= in.iii. nam & ſomni & mortis ſcriptæ laudes: quorundā a medicis ci borū: phauorinus philoſophus ſcripſit laudationem quartanæ febris: multi quoq; non ſophiſtæ ſolū: ſed & philoſophi adorati ſunt tracta te mr̄ias inopinabiles quas græci αΔοξο ισυϖοθεσισ appellant.

videri ſolēt: repetūt ab erichtheo cuius etiam filie cupide mortem ex petiuerunt pro vita ciuiū. Codrū qui ſe in medios immiſit hoſtis fa= mulari veſte: ne poſſet agnoſci ſi eſſet ornatu regio ꝙ oraculū erat datum. ſi res interfectus eſſet victri cis athenas fore. Menecheus vero non prætermittitur: qui oraculo e= dito largitus eſt patriæ ſuū ſan= guinem Iphigenia aulide duci ſe immolandam iubet. vt hoſtium ſanguis eliciatur ſuo veniunt idem

Repetunt ab erichtheo: in oratione pro feſtio ait mor tem quam etiā virgines a= thenis regis opinor ericthei filiæ pro patria cōtempſiſſe dicuntur ego vir conſularis tantis rebus geſtis timerem Erichthonius vulgo dictus & ab Euſebio: qui ab Ho= mero Erichtheus vocatur.

Codrum: hiſtoria codri peruagatiſſima eſt teſtimo= nio Trogi iuſtini: Valerii de quo Oratius. Codrus pro patria nō timidus mori Au gu. in. xviii. ſummati ſic re= fert Codrus rex athenien= ſium: peloponenſibus eiuſ= dem hoſtibus ciuitatis ſe interficiendum ignotus obiecit & factū eſt hoc modo eum predicant: patriam liberaſſe. Reſponſum. n acceperāt peloponnenſes tunc demū ſe ſuperaturos: ſi eorum regem non occi= diſſent: fefellit ergo eos habitu pauperis apparendo. Et in ſuam necē per iurgia prouocando. Vnde ait Virg. Et iurgia codri: hunc atheni= enſes: tanq̄ deum ſacrificiorum honore coluerunt. Menecheus: lu= culentis verſibus in. x. thebaidos copioſe graphiceq; perſcribit Sta= tius papinius quemadmodum in bello thebano: tireſia fatidicus di= xit ad thebas liberādas depoſci a fatis nouiſſimū generis viperei: tūc menecheus creonis filius vitam deuouit pro patriæ ſalute ſibiq; fer= ro mortem conſciuit ſeq; ſuper medias acies nondum enſe remiſſo iecit & in ſceuos cadere eſt conatus achiuos. De hoc ait ſatyrogra= phus q̄tum dilexit thebas ſi græcia vera menecheus. Lactantius quo q; in tertio inquit: nam ille qui pro ſalute ciuium voluntariæ ſe neci obtulerunt: ſicut thebis menecheus athenis codrus: romæ curcius.

Iphigenia: Iphianaſſam appellat lucretius: cuius ſanguine ducto= res danaum ventos placuerunt: quod & Virgilius memorat: fabulæ tradunt ſuppoſitam fuiſſe a Diana ceruam in locū virginis ſubductæ.

Materiæ inopina= biles.

Ericthei filiæ.

Hiſtoria codri.

Mene= cheus a= mator pa triæ.

Ad proplora: viciniora recentioraq̧. Armodius & ariſtogiton: græcia miro preconio celebrat armodium & ariſtogitonem tyrannicidas de quibus hiſtoria remotior hoc in loco referẽda eſt ſcitu relatuq̧ nõ iniucunda. Armodius quidam athenis flore ætatis conſpicuus: quem ariſtogiton amabat habebatq̧ in delicus: de ſtupro appellatus ab hipparcho piſiſtrati filio rẽ detulit ad amatorem: qui protinus ad inſidias conuerſus ad deſtruendam pro virili parte tyrannidem hipparchus cũ ſollicitando armodium pellicere nõ poſſet cõtumelia huiuſmodi perſecutus eſt: ſororem harmodii: que in pompa ſacrorum canephora erat. i. ciſtifera: & i caniſtro arcana miſtica ferẽs ſummonit a miniſterio religioſo veluti indignã ea dignitate: quod ægre ferẽs armodius: & ob armodium ariſtogiton conſpirauerunt in hipparchi necẽ operientes diem feſtum: quo panathenea: q̃ feſtiuitas ſolẽnis eſt celebrari ex ritu debeban ubi dies feſtus aduenit forte accidit vt quidam ex coniuratis cum hippia tyranno hipparchi fratre familiariter colloqueretur. Ex quo ſuſpicati rem palam factã eſſe eueſtigio portam introeuntes hipparchum adoriuntur occiduntq̧: verũ inconſulte & infœliciter: nã armodius ſtatim mox ariſtogiton ſunt interfecti: hunc imodum propter amatoriam indignationem Contumeliãq̧ in armodii ſororem impet⁹ in hipparchũ piſiſtrati filiũ factus eſt: auctor Thucidides in. vi. hoc eſt quod intelligi voluit Ariſtoteles in quinto politicorũ ſcribens ob cõtumeliã ſorori armodii illatam & ob ipſum armodiũ de ſtupro cõpellatũ factũ eſſe iperũ in piſiſtratidas ab Armodio pp ſororẽ: ab ariſtogitone pp armodiũ. Plato in dialogo cui titulus eſt hipparchus: nõ nihil a Thucidide Ariſtoteleq̧ diſſentit ſup hipparcho iterẽpto ab armodio & ariſtogitone: quorũ noĩa: nevnq̃ ſeruis indere liceret decreto publico athenĩẽſes ſanxerũt quoniã vt inquit Aulus gellius nefas ducerẽt nomina libertati patriæ deuota ſeruili cõtagio pollui: ſubdubitat Plinius in athenienſes primi oĩm armodio &

Hiſtoria remotior de armodio & ariſtogitone

Canephora

Panathenea.

Piſiſtratidæ

Ne ſeruis noĩa ĩderentur.

ad propria Harmodius in ore & Ariſtogiton: lacedæmonius Leonidas: thebanus Epaminũdas vigent ita ſunt multi quibus videmus optabiles fuiſſe mortes cum gloria: q̃ cum ita ſit magna tamen eloquentia eſt vtendum: atq̧ ita velut ſuperiore e loco concionandum: vt homines mortem vel optare incipiant: vel certe timere deſiſtant nam ſi ſupremus ille dies nõ extinctionẽ ſed cõmutationẽ affert loci: quid optabilius. ſin autẽ perimit ac delet oĩno: quid meliusq̃ in melius vitæ laborib⁹ obdormi

ariſtogiton tyrannicidis publicæ poſuerint ſtatuas: hoc quoq; addamus velut auctarium: quod ſcortum nomine leena lyræ cantu familiaris armodio & ariſtogitoni conſilia eorum de tyrannicidio vſq; ad mortem excruciata a tyrannis non prodidit: quamobrem athenienſes eam honore habere volentes: ne tamen ſcortum celebraſſe viderentur ſimulachrum: animalis cuius nomen gerebat hoc eſt leenam fecerunt: atq; vt intelligeretur cauſa honoris in opere linguā addi ab artifice vetuerunt. Vel optare: Si animi immortales migrant in beatiora domicilia. Vel timere: ſi animi perimuntur delētur omnes ſenſus vna cum corpore. Conniuentem. oculos claudentem: ſuper quo verbo plura in primo tranquilli commentario. Dixit. M. Tullius in oratione pro celio: proh dii imortales cur interdum conniuetis in hominū ſceleribus maximis.

Pulchrū de leena.

ſcere. & ita conniuentem ſomno conſopiri ſempiterno: ꝙ ſi fiat melior Ennii quam Solonis oratio. hic n. noſter. Nemo me lachrymis decoret inquit nec funera fletu faxit. at vero ſapiens ille. Mors mea ne careat lachrymis linquamꝰ amicis mœrorem: vt celebrent funera cum gemitu. nos vero ſi quid tale acciderit vt a deo denunciatum videatur vt exeamus e vita læti & agentes gratias pereamus. emittiq; nos e cuſtodia & leuari vinclis arbitremur: vt aut in eternam: & plane in noſtram domum remigremus: aut omni ſenſu moleſtiaq; careamus: ſin autem nihil denunciabitur: eo tamen ſimus animo vt horribilem eum diem aliis nobis fauſtum putemus: Nihilq; in malis ducamus quod ſit vel a diis immortalibus vel natura parente omnium conſtitutum. Nō enim temere: nec fortuito ſa-

Hic noſter: Ennius. Sapiens ille: Solon de hoc ſupra diximus. Vt a deo denunciatum: Sicut ſocrati factum eſt veluti denunciatio a deo: ſine cuius permiſſu hinc migrandum non eſt.

Remigremus: Si immortalis eſt anima: vt vnde orta eſt illuc reuertatur. Eū diem: Scilicet mortis quem Seneca vocat decretorium: ad quē ait non timide cōponor: quo remotis ſtrophis ac fucis de me iudicaturus ſum vtrū loquar fortia an ſentiā. Natura parēte omniū plinius vbiq; naturā parentē rerū omniū appellat. Sati ꝓgeniti: Exanclauiſſet: Exhauſiſſet toleraſſetq;: ſup quo verbo plura in cōmentariis apuleianis q ꝓpe diē edentur. Velis paſſis: idē ociſſimo curſu & feſtinata celeritate trāſlatio ſūpta a naui-

Hora mortis decretoria.

Natura parens. rerum

Vela paſſa.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

gantibus:qui velis expanſis ac plenis portum ſubeũt volitantes:paſſa
vela dicimus expenſa: diſtenta explicata vento tumentia: ac plena a
verbo pando paſſum veteres dixiſſe non panſum & expaſſum nõ ex=
Capillus paſſus. panſum. A. gelius ſeruiuſq; teſtantur: capillo paſſo eſſe mulieres dicũ=
tur quaſi porrecto & expanſo & paſſis manibus diximus: quod ſigni=
ficat diductis atq; diſtentis

Diſpeſſis manibus plautus dixit diſpeſſis mani
bus ꝓ eo quod diſpaſſis di=
ſtentiſq;. Tertullianus tamẽ
Oppanſũ Velum oppanſum velut dixit pro
oppaſſo & extento. Idẽ ex=
panſos inquit vngulæ fo=
diant cruces ſuſpendant: ꝓ
exporectis & diſtentis. Re
flantibus ventis : perſtat in
eadem nauigatione tranſla
tione: proſpero n. flatu ven
torum:qui ſecundi dicũtur:
ad portus peruenimus op=
tatos: reflantibus vero lon
Reflare. ge reiicimur a portu. Refla=
re. n. eſt retro & incontrariũ
flare: quod noxium eſt cu=
pientibus appellerẽ ad por=
tum. Idem in officiis conſi
militer magnam inquit eſſe
fortunæ vim in vtrãq; par
tem quis neſcit? Nam & cũ
proſpero flatu eius vtimur
ad exitus peruenimus op=
tatos & cum reflauerit affli
gimur. Quod omnibus ne
ceſſe: maximũ ſolatium eſt
inquit Seneca cogitare id
ſibi accidiſſe : quod ante ſe
paſſi ſunt omneſq; paſſuri.

ti & creati ſumus:ſed profecto fuit
quedam vis que generi conſuleret
hũano:nec id gigneret aut alteret.
Quod cum exanclauiſſet omnes la
bores: tum incideret in mortis ma
lum ſempiternum: portum potius
paratum nobis & profugium pu
temus: quo vtinam velis paſſis p
uehi liceat. ſi enim reflantibus vẽ
tis reiiciemur: tamen eodem paulo
tardius referamur neceſſe eſt. Qd
autem omnibus neceſſe eſt id ne
miſerũ eſſe vni poteſt : habes epi
logum ne quid pretermiſſum aut
relictũ putes. A. Ego vero: & qui
dem fecit etiam iſte me epilogus fit
miorem. M. Optime inquem. ſed
nunc quidem valitudini tribuam
aliquid. Cras autem & quot dies
erimus in tuſculano agamus hæc
& ea potiſſimum: quæ leuationem
habeant ægritudinum formidinũ
cupiditatum: qui omni e philoſo
phia eſt fructus vberimus.

Grauiſſimũ commune. Et ideo videtur rerum natura: quod grauiſſimum fecit commune fe
ciſſe : vt crudelitatem fati conſolaretur æqualitas. Item in epiſtolis
moralibus: quis inqt queri poteſt in ea cõditione ſe eſſe in qua nemo
nõ eſt. Cludamus ergo hãc queſtionẽ illa ſentẽtia ex diuerſis notabili
Mors miſera non eſt. Aditus ad mortem eſt miſer.